M. Nyelvt. 4-r. 27.

Nyelvtani jegyzetek Döbrentey Gábortól

1. Legelső szóhangok, melyek a magyar szólam eredetekor keletkeztek. 4-r. 10 lev.
2. Szók megforditva hasonértelemmel. 4-r. 4 lev.
3. Ugyan azon egy szó igegyök is, nevező is. 4-r. 12 lev.
4. Ragokkal alakult helynevek. 4-r. 26 lev.
5. Betücserék. 4-r. 55 lev.
6. Anyagyökök különbféle rajt eresztők mellyek Nagy Jánosnál vagy nincsenek vagy nem egészen kifejtvék. 16 lev.
7. Előbbző és utóbbző közti különbségek. 4-r. 16 lev. fűpve.
8. IK-es igé. 32 lev.
9. Gyökhosszitás vagy a szóé. 4-r. 8 lev. fűpve.
10. I betü hova irassék, hová nem; feltételes jövendő Ha, midőn, Hol? midőr. stb. 24 lev.
11. Fogok, Leszek, Volok segitő igék hajdan és ma. 9 lev.
12. Indulatige, lak, lek raggal. 4-r. 14 lev.
13. At, et ragu névszók sora. 13 lev.
14. Meglepő felfedezés ad, ed, id, od gyökök és azok sorában levő szók értelme minősége körül stb. 4-r. 4 lev.
15. Ság és Ság, mint gyök és rag. 4-r. 25 lev.
16. Leg, Lag, ragul. 4-r. 19 lev.
17. Da, de rag. 4-r. 13 lev.
18. Eka, Eke rag. 4-r. 4 lev.
19. Any, ány; Eny,ény; Ony, öny rag. 4-r. 16 lev.
20. ÉK, Ék, Ik, Ök, Ök mint nagyitó ragok. 4-r. 4 lev.
21. Ánt, Ént névhatározónál 6 lev.
22. Nak, Nek, Nok rag, 4-r. 5 lev.
23. Ny után A, E, Na, Nya; Ne, Nye rag. 7 lev.
24. R után A rag. 4-r. 14 lev.

./.

./

25. U és Ü 4-r. 12 lev.
26. V után A, E. együtt: Va, Ve. 4-r. 11 lev.
27. Án, én; Lan, Len; Talan, Telen. 23 lev.

Bp. 1955 VI 12
NL.

1.

Legelsö szóhangok,
melyek
a magyar szólam eredetükor
keletkeztek.

4-r. 10 lev.

f.) Legeslegelső szóhangok, melyek a magyar szólam eredezésekor keletkeztek.

Azokat venni szemre azért lehet mert abból több és több lön eléforgatva, s mint egy új meg új szófajok legősibb magvai.

A
magánhangzókból.

E magánhangzókról.

I mai IV

lv, = ij.
lv-ar, ips-ar
lv, ips.

Jó

gyök erei, származékai, gyerekei.
Törökül Eji.

Jo-b, sulyító hangoztatással lön jobb. jób-ul.

Jób, ó testamentomi egyik jós.

Jócs-ka, Cs is kicsinyítő, ka is, az
lévén olyan mommozott kisdedítés, milyen:
kövecs-ke. Kövecs magára is él-
vén, feleleveníilhetne jócs is.

Jo-cz, nincs.
Jo-d, nincs
Jo-f sincs.
Jo-g, 1. melyet még csak kar ereje korában
jób kar szerzett. B és g közötti
benn cserével lön jog. 2. Ig után
is lehetne, o közbecsusztával: jog.

Jógy, innen J és Gy közötti cserével
gyógy, Erdélyben gyógyító héviz helyneve
úgy az Jog-ul, ig-ul, igaz-ul,
gyógy-ul, gyógy-ít, ujabban gyógy-ász.

Jo-h, eleje jöh-ök, o és u közötti
cserével van juh-ok. Dunán túl
ih után ih-ász, ih-ok.

~~jány~~,
rügy,
rés,

[illegible] nyájas. nyáj, Szelid mint a jány.

2.

Szók, megforditva hasonértelemmel.

4-r. 4 lev.

mmel

~~jány~~,
rügy,
rés,

nyájas nyáj, Szelid min a jány.

I.) Szók, megfordítva hason értelemmel
s elforgatás.

Döbrentey Gábortól.

~~jány~~, nyáj, jány, mert a ~~jány nyájas~~. nyáj, szelid mint a jány.
rügy, gyür. A rügy-ező fa össze gyür-ődik.
rés, sér, a hol rés van a' kertelésen, ott sér van.
Sok, kos, de ezt csak figyelmetlenül, hogy e' mindent lehet e rovatba csipni. Mert sok, török is csok, heberül sok. s mindenütt annyi mint sok. Így nem egészen, de való, száj = mert jász egyik.
Zsib, bizs. A kis zsibak bizs-eregnek.
tap, pat, A ló pat-ájai tap-intod.
tér, rét, a' rét téres hely.
tél, lét, megint ez alkalmaztatni. Tél inkább, unalmason tel, vagy midőn már csür, tel-e
tök, köt, a tök felköt-ődik.
vér, rév. Vérnek réve van a testben.
zagy, gyaz, gyász, a gyász = haszontalan, zagy válva van.
zár, ráz, a zárt megráz-od. csak (zár-ó) kacs.
tál, lát, nem felcsehető, mert tal gyökből eredett a tál. Tal-ból a talp, talabor, s a mint talpa, van a' mi talabor, az lön tál.
ne, én = én, ne (né) gyökből ne-d, né-gy, ne-h-ez, ne-k ne'ki, ne-m, né-n, ne-p, ne-sz, ne-v né-z. Ne mindenütt valami lényiséget tesz. S én is az.
gyék, kígy, - kegyó, kejó, kígyó. Csak ó megy hoz
ser, ret, bizony a tört hely, rüt.
ív, vi azaz v és f közötti renivel fi. A tihanyi codex ben van ifu.
Egy rósban két rósban mondja a palócz, nem lehet egyik mint sor.

Szól, megfordítva, hasonértelemmel.
Hangösszeolvadás mutatásul.

Csep, pecs. Mindenik természeti hang. A gyc.
nek pecsétől még csak csep-eg a vízcsepp.
Cső, ecs, Az ég mintegy kijebb vadít, cső.
Bak, kab, innen Kab-ar, kob-ak. A bakmak
Kob-ak-a van.
Bő, öb, mitől lett öb-öl. Az öb-öl bő.
Becs, böcs, cseb, csöb, csöb-ör. Cseber bornak
bege van.
Czak, czakó, gólya, kacz. A kacz-agó vihog ke
lepel mint a czakó.
Csom, csom-ó, mocs, mocs-ár. Mocs-ok csom-ós állott víz.
Csög, göcs. A csöglög, göcsör.
Dur, rud. A rud nélkül dur-vy utban.
Facs,-ar, Csaf csar, Csafarni, facsarni.
Fany, nyaf. A fanyalgó, nyaf-og.
gát, tág, a gát tágulló víz ellen van
ger, reg. Reg-gel a nap, terméspes ger-jed.
Göb, bög, a göb-öly bög. gör hunna gör-öngy
Göcs, csög. Göcs-ör, csög-bög. vízjáró vög.
Guzs, zsug. A zsug-ori össze guzs-ol kapar
mindentujaj, mert a jány, ujaj-as.
Kacs, csak = csek, Kacs kezü csak fél kezü.
Kal, lak. Kal-ló, kal-ász, kal-onyga, valami lak,
Kav, vak, A kav-ics, fénytelen, a kav-aró, zavar.
Kusz, szuk. A szuk-a kutya össze kusz-álódik a
bakkal.
Lapi, pal, A pala kő lap-or.
nyom, mony.

Bögre, palócz ajakon göbre.
Rög, rögös ut, Szatmár vidéken gör, görös ut. Tájszótár.
Guzs, zsug, a kire guzst vetnek össze zsugorodik.
Arad, = dara, dara épen oly gömbölyödő apróság, milyen
ar-ad ige által értetik.
Gyere, eregy, eredj.

5

3.

Ugyan azon egy szó igegyök is nevező is.

4-r. 12 lev.

1101

Ugyan azon egy szó igegyök is nevező is.

Ilyen: „hányja a veti ember". Baloy süti.

A cselekvés igéjé' művét látta az ember,
a cselekvést azután megeszmésíté.
Előb történt ugymint a cselekedet,
azután lön arról elmélet. Ez is van:
tatja e szólam régi-régiségét, midőn
még a gyermekszü ember előb cseleke-
dett mintsem meggyondolta volna, mit
tesz: A cselekedetszó lön hát eszme-
szóvá. Fejlekezettség kora már az,
melyben egyszerre csak eszmejellemző
szót állítasz -elé.

Igegyök.
A'LLAT,
Az ember oly okos állat,
Mely eszével sokat állat.

Nevező.
A'LLAT.

Halaberi Bertalan papnál a soltárok
1508beli fordításaban a másolat 9d lapján
van: „Mert én meglátom te menyedet,
holdot és csillagokat, kiket te állat-
tál. Mi állat ember, hogy ü rúla
emlékezel.

A'R,
Ár épen úgy ige, mint: ér, ír. Ár-ad,
árú, után már gyakorító fok, miként
szár ige után szár-ad.

A'R, A'R,

Árad

Árad ige gyöke ár,
Bont forgat a nagy víz ár.
Varga kézben forog ár
Csekélyére nem kell nagy ár.

AGG

Szegény ember, ha már agg
Szükült sorsán sokat agg.
Ag lön betücserével az után, agg
pedig agó igenévző után.

AGG

AL'L

Arcz teszi-meg, kinek hogy áll,
A gondörült szakálku áll.

AL'L

BAL

Balszem. balkéz, balláb, baljára vette,
Bal-ok, balz, bal, baló, ige azonban már nincs
fenn. Baló után lett bal-og.

BAL.

BARLANG

Hires Gömörben az agteleki barlang.
Ürében az ember fel és alá barlang.
Egerben 1843b. szabálamat vevé le a szépitő
kit Budáról ismerék, i egries beszéde közben
ezt ejté egy valakiről, „ már most ide s tova
barlang." a mi „barong" helyett volt mondva.
Ezen ige hát ily fokitásu.
1. Bar-ok, barsz, bar, baró.
2. Bar-adok, baradz, barad, baradó. innen
Nagybaráti falu neve. S talán: Parád-é.
3. Baradlok, baradlasz, baradol, baradló.
Ebből van: Baradla. barlangja. Agteleki
mellett.
4. Bar-ongok, barangasz, barang, barangó.
A és O cserével: borong, borongó.

BARLANG.

5. Barlangok, barlangak, barlang, barlangó.
6. Barangolok, barangolk, barangol, barangoló.

BODROG BODROG.

Mivel bódorogva folydogál a Bodrog,
Rászáradt ez ige: bodorog vagy bodrog.
Bod-ó után lön bod-or.

BÚ BÚ,

Hajh! keserü, mikor a bú,
Szivedbe és lelkedbe bú.

BILLENG, BILING.

Oly gyér szölöfürt mely tökéjén csak billeng,
Nagysomlyónak hegyén, magyar ajkon: biling.

BÖIT BÖJT

Majd bizony már maga idvezít a sok böjt,
Nincs egyéb sikere, hanem ruhát böit.

Bövit igéböl v kipendültéböl lön böit, s i-nek j-vé változtával: böjt. S v kiestének éreztetéseere irandó hosszan böjt és nem: böjt. Igy lett: buvit, savít havít után, buit, sait, hait vagy bujt, sajt, hajt, stb.

Lám ~~a~~ tatrosi 1466beli másolat elött álló naptárban vaggyon, januarius 5d. Se: uerini püspök vigiliája és bọit, julius 24d. Cristianus szüz vigiliája és bọit.

BOLONG BOLOND

Ne csufold ha látod hogy a szegény bolond
Isten: szikrája tévesztetten bolyong.

BÜZ BÜZ

Kuruzsoló körül ha szereivel büz
Olyan szag terjed el, melynek neve rosz büz.
Bűrüz, összehúzva: büz.

BÚG BÚG

A hol vaggyon galamb búg
A sok galamb mindig búg.

BUROG BUROK

Kit anyja méhében burogata burok,
Jene legény, mondják, mindenen átburog.

CSAHOL, CSAHOLY.

Három falu is van ezen néven, Csaholy.
Kutyá biz ottan is, mint másutt, úgy csahol.

CSAP CSAP.

Borra melyet ereszt csap
Az iszákos, mohón csap.

CSAVAR CSAVAR

Okos magyar neve a srófnak lön: csavar,
Melyet utramenő ajtajára csavar.
Hej! gazember a ki igazat elcsavar.

CSUSZ CSÚZ

Ha testedben már a csúz
Izeiden végig csúsz.

CSILLOG CSILLAG.

Az esthajnal fényes csillag
Reggel estel szépen csillog

A sok millió fény, mely tiszta éjt csillog
Magyarnak, képszóval azért leve: csillag.

DALL DAL

Hajh! szép az a nyájas dal,
Melyet Ersi vigan dall.
Dall van dalol' összehuzásából.

DOB DOB

Katonákat árverőket gyüjti dob,
Üstököld a kölyket ki rád sarat dob.

ÉG ÉG

A nap, sütő tüzként ég,
Nyáron, ha szép kék az ég.

CSÜR CSÜR,

Iparos gazdának szükséges a jó csür,
Takarmányt csür-csavar abba vagy csavar csür.
Roz lelkü meg mindig furfanggal csavar-csür.
Szeben székben két szász falu: Nagy és KisCsür.

ÉL ÉL

Kiben nincsen elme él
Csak más' esze után él.

ÉR ÉR

Bajt okoz vak arany ér
Míg Parádon véget ér.
Nagy folyam lesz kicsi ér.
Jó' szív kincscsel is felér.
Nagy ész ~~o~~rszágot megér.
Ki soká' él sokat ér.

ES ES

Gőzfelhőkben meggyült es,
Zuhan locscsan, mikor es.
Lelket bont a hazug es.
Mai is volt hajdan es.

A Rnyelvemlt. I kötete 150d lapján Ozeás VII fejezetében áll: jő miünkönk monnal megelégitetett ès. = pluvia, ma: eső. S eső helyett a 106d lapon áll: ess, Urnak essi. ő tehát változva s-sé. A 73d lapon pedig Machabeusnál van: onszolja vala és esével erősíti vala, et cum juramento suo affirmabat. Eső igenévzőnél lőn ő-ből k, így: eső, esk, s így esk-ő, eskü, valamint ásó után ásk, honnan lőn: ásk-ál. A 7d lapon található Ruthnál: a megholtaknak es. maisan: is.

A magyarországias: esik az eső" helyett Marosszéken ma is így mondják;" és az es.÷ És itt olyan, milyen ad.† helyett: ád. † vesz. vész.

ESZ, ESZ.

Kis csukát nagy csuka megesz,
Ostobákkal így tesz nagy esz.

ESZI ESZI
Bihar vármegyében népes puszta: Eszi.
Ki hogy kapja étkét ott is akként eszi.

Ész, magyarországias, esz, székelyies hangoztatás. Ész lön evező ösz-szehuzttából, esz pedig = evez. Egyéb iráu esz-es, esz-telen dinik, nem: észes. E hangzó kétféleségo választja-el itt az értelmet. Az evést jelentő: évez után lett.

FAGY.

FAGY

Ha beáll a téli fagy,
A lelked is csonttá fagy.
Sok meleg fojt, hanem ha egészen elfogy.
Már akkor lelkecském, füled lábod elfagy.

FAL

FAL,

Emelkedik palotának a sok fal,
Mely között gyakran csak dőzsölő fal fal fal.
Mindenik értelmü, ival után lön.

FÉL.

FÉL

Nem egész fi, hanem, fél,
A ki minden nesztől fél.
Fél dimidium, honnan fele, fevel után.
lön összehuzással. Fé'l, timet, ivelő
után. Kétféle hangu e.

FÁJ.

FÁJ

Abanjban egy falu,
Egyenes foga utána fáj.

FIAD.

FIAD

Somogyban egy falu Fiad:
Melyben most is magyar fiad.
Fivad után v kipendülttével lön fiad,
melyből van: fiad-z-ik. Fiáth = fivadó.
Fivad fiad ige olyan volt mint ma még
vivad. Ivad még vivad is élt. Amaztól
van ivad-ik, emiből vivad-ag, vivatag.

FIAL FIAL

Mai „fiatal” szó hajdan vala „fial”
Kiben az élet hajt, s virágzóan fial.

A Rmnyelvemlékek III kötete 105° és 224° lapján a tatrosi 1466beli másolatban fordul elé: Fialim, többesben. Az az hát fiatalaim, Filioli értelemmel.
Fival vagy v kipendültével fial, olyan mint: mível ige helyett: míel.

FÉREG FÉREG.

Nevét onnan kapá a mászkáló féreg,
Mivel mindenüvé férekezve féreg.

Ilyen, er után er-eg, honnan ereg-et,
kár, tár, hor után kár-og, tár-og, hor-og.

FOG FOG

A négy első éles fog
Mit közbe fog, jól megfog.
Hej! be rosz az olyan fog,
Melyet fájás gyakran fog.
Azon semmi szer nem fog.

FONY FON, FONY.

Abaujban van egy falu: neve: Fony,
Abban a jány cseppüt kendert fon, vagy fony.

Vas vmegyében, fony-t mondanak, s fonyóba járnak.

FŐ FŐ

Akár kicsiny akár nagy fő,
Szükség látva, nagy gondban fő.

FÜR FÜR

Für magyar falu Komárom vmegyében van.
Für igegyök után lön: Füred, s fürő ige:

FÜRED FÜRED

Három Füred dicsít, Tisza, Kaposfüred
S a kies Balaton partján bájló Füred.
Ki a két folyóban ki e vízben füred.

GERELY, GERELY.

Gyalog, gyalog, gyalog.

nézőből: fürj, Ő-nek J-vé változtával

FŰZ FŰZ

Kosárfüző mikor virul s hajlik a fűz
Hámló vesző'ből többféle szépet fűz.
Ű és I cserével fűz = fiz.

FOS FOS

Foszlángosbol foszlik a fos.
Jocsos gyerek, vigyázz! lefos.

GYÁMOL. GYÁMOL

Bizony nem rosz az oly gyámol
ki, pénzzel is, ha kell, gyámol.

GYÁSZOL JÁSZOL GYÁSZOL

Jászol szó ejtése vasiasan: gyászol.
Tiszáról vett ökör a Mátrában gyászol.

Bodony falubau Parád mellett hallám
hogy a Tisza kövér legelőjéről Bodony-
ba s így a Mátrába hajtott ökör, s mar.
ha, gyászol, mert a bodonyi határ füve
nem táplálékos. Gyász, annyi palócz
ajkon itt, mint: gaz, kasz, azaz hánys
vetett, szétmenő, erőtlen. Vasban j és
gy cserél.

HALÁSZ HALÁSZ

Hálót, varsát vet ki s lebbenest a halász.
Vizekben: így halaz, s önül ha jól halász.

HAL HAL

Vizkándzsán ival a hal.
Ember hal, vagy elhal, meghal.

HALMAZ, HALMOZ, HALMAZ.

Napszámos ha követ s fövényt összehalmaz,
Épülethez, leszen abból egész halmaz.

Kétszer három, ugy-e hat.
Sokszorzott pénz, messzehat.

HEIT HEIT

Ezeckéje kinek heit,
Neve hajdan vala: heit.

A Rmnyelvemlékek 1só kötete 154 lapján
Ozeásnál van: Tudjad magadat heitnac.
A 111d kötet 29' lapja első hasábján
Máténál „ hasonlatik heit férfiuhoz
ki alkotta ő házát fövényen. Heit =
stultus.

A hogy' nea dinh még, hiú, liú ige:
nöző után hiú, liú úgy vala hajdan
még hiú hiú helyett heó, heu, s ebből
heitok, heitasz, heit ige is, összehuzva
u. m. heuitok, heuit. Heit ma: hibát.

HAZUD HAZUG, D.

Ki igazat nem mond, hazud.
Pokolember az ily hazug.

Hazud ige után d és g szerénd lön:
hazug. Hajdan hazod volt. Hazud-ik, hibás.
gy lön, mor-oj, mor-g, után is: mord
szor-oj, szor-g, zor-g után zord-on.

HIÚZ HIUZ.

Stoltat is kikapar ékében a hiúz
S egy sirt is üressé teszen, azaz: hiúz.

HARAP, HARAP

Gyergyóban láttam mint pusztít fát a harap,
Mert az égőtüz mind töb töb fába harap.

Harapcíges, székely ajkon azon tűz,
mely egész erdőt megemésze, s már
sokat elpusztíta. Legeltető gyerekek
tüzet raknak, égve hagyják, szél ke-
rekedik, vész közé hajtja, az meg-
gyúl, erdőbe kap, s addig ég, míg
harapodztat.

HÍV

Kebel s fő, mely a jóhoz hív,
Minden nemest pártjához hív.

IGAZ

Ig tesz olyan jogot, mi valóban igaz,
Is ki azt kívánt az, nem igáz, de igaz.

IJESZT.

Ij ha fel van huzva, lészen neve; ijeszt.
Mivel, hogy rád prattan mindig azzal ijeszt.
Csanád vmegye főhadipénztárnokától hal-
lottam 1842ik. majus 30án „egy kis ij-
esztet vert belé." Ez annyit tesz, mint,
ráijesztett, ijesztője lett. Csanádban
hát „ijeszt" ige nőnemű is divik.

ING.

Ruhaszáradztón van a mosott vékony ing,
S a mint szél lebegdel az ott ing vagy ing.

ÍR.

Orvos látja sebed, s valamit öszeir,
S arra, gyógyszertárban készül vigasztó ír.
Jó képíró ennél kellemesebbet ír.
Seborvos, sebész' hasonszavu lehet orvos, ha kívánod

a régiségből ismét életbe iratni.

IREG.

Tolna vármegyében mezővárus Ireg,
S magyar ireg-forog benn vagy forog ireg.
Szerém vmegyében is van Ireg nevü mező-
város, épen az iregi járásban. Most ezt shokás
vész lakja, de hajdan, bizonyosan magyar

nevező-el e magyar igével.
Iregü után lön iregy, s ebből: irígy.

JÁR

Veszprém vármegyének meg egy gyeztája: Já'r,
Melynek népe sürben s pöre gatyában já'r.

JELEN

'A gyülésben ki megjelen,
Kétségen kül van ott jelen.

KASZÁL,

Kaszás kaszol, kaszál kaszal
S kaszálata leszen kaszal.
Mikém kaszol, kaszal lön meghuzással
kaszál ugy van aglol aglal, szaglal,
szaglól után: aglál szaglál. Vas.
ban: kazal-t mondanak.

KÉR

Tizetöt fatu van Nagy s kiskér és más Kér,
Kenyeret anyjától itt be sok gyerek kér.

E ita kétféle hangu.
Kever összehuzatból van kér. Azére
irták hajdan: keex, honnan v lön
kipsendítve.

KALÓZ

Béres ki szolgálat nelkül sokat kalóz,
Kalózolás miatt végre leszen kalóz.

Szabó Dávidnál kalóz = dulò, fosztó, tolvaj.
Kal ctsó fok. Kal-óz másadik; kalóz-ol,
harmadik. Vasban, kalézol. Kalauz
innen lehet, ki erre arra kalauzolja
ezt amazt. Kalóoz. Kaval ige összehuz-
tával lön: Kál, s innen Kálóz falunév
és Kálózd, Kálócz.

KORHOL KORHOL.

A rendetlen éltü mindent öszzekorhol,
Ilyent pirongatás igen méltán korhol.

Korholó' értelmében erede korhel, korhely szó. E itt O után ugy csuszék-be. hangrend ellen, mikent Kótér, kordé szavarba is. Gyarmati azt mondá Khorherr-ből lett Korhely, az csak csélcsapdozás.

KORONG KORONG

Vas vármegyében most vindus falu: Korong.
Molnár es gerencsér tudja mi a Korong.
Udvarhely székében borvizes hely: Korond.

D és G cseréje ugy mint hazud, hazugnál.

KOBOZ, KOBOZ.

Vidámitó zengelemszer a Koboz.
Kobzó busít mikor holmit elkoboz.

LÁB LÁB

Könnyen botlik s törhet a láb,
Ha előtte gyerek tipsláb.

1ső fok: tip láb. 2d. tip-eg, láb-og, láb-ol.

LAK LAK

Vezérhalmi szép nyárilak!
Kinek pénze, téged meglak.

Lak nevü hely, 12 van Magyarországon. „Mondják„ ugyan meglaktad" = sokáig laktál ez amaz helyen.

LÉP LÉP

Bolondot tészt ha fáj a lép,
Madarat fog a kitett lép,
Ember is a, törbe ugy lép. ?
Kell, lépesméz, vagy mézeslép?

Lépek, lépsz, lép. Lépem, léped, lépi.
Lépik külön magára.

KÖVET KÖVET

A ki küldve van mint követ
Ha hü, mindent jól elkövet.
Alkotó ész mást nem követ.
Sértettet jó szív megköveti,

KÖVETEL KÖVETEL

Hej! marade még sok követel
Mit a magyar hon követel.

Követ, van köved ige után, mely forgást jelent.

LES LES,

Ha válaztva jól van a les
Vadász ott nem hijában les.

LAJT LAJT

Tiszahallal töltve lévén a hoszú lajt,
Szeker döcczentére vize mind lejt vagy lajt.

LEL LÉL

Fázol reszketsz ha hideg lél.
Hevít, izzaszt bor s egyéb lél.
Kit a hideg soha sem lel
Életében több kedvet lel,
Kivált ha százezeret lel.
Ugyan pajtás, téged mi lel.[2]

Lehő után lett lehel, **Lehel** összehuzttából: lél. **Lel** és **lél** olyan minő: szel, szél; kel, kél. Az aligmultbeli: lél, = levél. A Mátyás király halálára 1490^b írt énekben van: Akkoron te lél oly igen drága. Rmnyelveml. II k. 5 lap.

MARAD MARAD.

A megholtról a mi marad
Nem kobzóé ha van marad.
S el nem marad mi megmarad.

Csak „marad" jő elé mai „marad-ék" helyett 1565^{beli} menedéklevelben így: se az én maradim. Jászó melletti Debröd falu jegyzőkönyvében pedig 1676 és $1707^{ből}$ így: maradáit, maradaim. L. Rmnyelveml. III k. 56 lap. Farkas F. pesti pecsétvisörtől hallám Budán 1844^b. febr. 11^d. „Müller maradjaitól vettem itt egy kis házat magamnak.

MÉN MEN MÉN

Fajzás ösztönével midőr hevül a mén,
A csitkózandónak nyerítkezéssel mén.

MADARÁSZ MADARÁSZ

Vadász tudja, hol van jó les,
Midőn vadat fegyverrel les.

LEJT, LEJT.

Sári Fanni midőr tánczol, szépen lejt,
Lóról leszállj, hol a völgynek van nagy lejt.

Beszédes F. a kitünő magyar vízmértanos a Budapesti Hiradó 1845^b. 148^d lapján írá: a vizek színének lejtje." Tehát i vízlejt.

MEREG MÉREG

Fér után lett féreg,
Mér után van méreg.

MÉR

Vaktában az ember nagyon sokat is mér.
A mérlő terekt, folyókat s hegyet mér.
Mer = mér, mint ter, tér, ver, vér.

NYEL

Egykor a nyelv, volt csak. nyel.
Mert ételt nyelt s most is nyel.
Villa, kapa, fejsze nyel
Azért az, mert vasat nyel.

NŐ

Kis Juliska szépen nő
Lesz belőle kedves nő.

NYIL

A hol nagy térség nyíl,
Repülhet ott a nyíl.
Kövér osztályu nyíl,
Jobb mint a mérges nyíl.

NYUL

Káposztához a kis nyul
Mezőn kertben mohón nyul.
De megrezzen szegény nyul
S illan, s futva hosszat nyul.
Fogva lesz a süldő nyul,
S kis jány hozzá addig nyul
Míg bátor lesz a kis nyul
S kebelébe is be nyul.
Nyulok, nyultz, nyul. Külön magára: nyulik.

NYIT

A ki tudja, hol a nyitja
A rejtelmek zárát nyitja.
Nagyon titkos az a nyit,
Bibijére csiny, ész, nyit.
E nyit-tal élés Borsod vármegyei.

Nyír, nyír

Ki tudja mért híres nagy Szabolcsban a Nyír
Keserédes levet ereget ott a nyír.
Selyemjuhos gazda finomab gyapjut nyír.

NYOM NYOM

Tévedettet utba víz nyom.
Mindig ujul az embernyom.
Sajtó jót és roszat lenyom.
Vesszen-el ki józan észt nyom.

NYÉR NYÉR.

Barsban magyar falu: Nyér,
Kártyás veszt, és nyer vagy nyér.

NYŰ NYŰ

Ilon asszony kendert nyű
Vásott fia gatyát nyű
Mert mind nyüzsög mint a nyű.

ÖREG ÖREG

Vénhedett embernek neve: örög, öreg
Mert már hajladottan arog, ireg, öreg.

Küküllő vármegyében örög-öt hallottam. Evör eör, után Ör, öv után Ör, = körben járogatni szemlélgetve. S Ör-höz ög, eg rag ugy függed miként dör, hör, csör-hez és ez lett: dör-eg, dör-ög, höreg hörög csöreg csörög. S hát ha ezen mondék „jó az öreg a háznál" annyit teszen mint, jó a vigyázó, ki; ör-ög.

ÖL ÖL

Hány budai lábnyi vala egy magyar öl?
Csecsemőt nyájasan ápol anyai öl.
Baromnál vadab, ki embert orozva öl.

A 6 lábnyi bécsi öl = evöl, ~~es~~, az anyai öl is evöl, eöl után lett. Komárom vmegyei Ölbő nevű falu, hajdaniasan Eölbeö. A ki orozva öl, vagy csirkét, libát bárányt öl, = ivöl.

OLD OLD

Magyar falu Baranyában: Öld.
Ügyes kacsó bogokat fel old.
Völgybe szálló zárt kereket old.

ŐZ ŐZ.

Övözve kerengve szalad szegény Őz,
Melyet kopók serge hajtva üz vagy ŐZ.

Bertalan pap, 1508b. a VII^{d} soltár 6^{d} versében ezt: Persequatur inimicus animam meam, így fordította: Ellenségem özze en lelkemet. A XVII^{d} felséges soltár 38^{d} verse elején pedig, persequar inimicos meos, így: En özöm ellenségimet. Öz, ma, üz. Öz leve Övöz után.

ÖKÖL, ÖKÖL;

A nagy ököl
Nagyon ököl.
Ököl ige után
van: ökölöl =
öklöl, öklel,
miként: szagol,
után szaglol,
szaglál.

ŐSZ ŐSZ

Mert szőlőt adsz édest, szeretlek én, Ősz,
Kedveli gyümölcsöd fiatal és ősz.

PEREG, PEREG.

Kispereg, Nagypereg, meg osztán csak Pereg
Nyelv és guzsaly télen mindenik helyett pereg.

PENDÜL PENDÜL PENDÖL PENDEL

Mikor Egrett a jány magyar tánczba pendöl.
Izeg mozog testes hátulján a pendöl.

RÁKÁSZ RÁKÁSZ

Látám Kézdiszékben hogy az ügyes rákász
Gyujtott forgácslangnál éjjel miként rákász.

RETTEG RETTEG

Belsőszolnokban egy falu neve: Retteg,
Van-e ott ember? ki, semmitől sem retteg.

SIR SIR

Barátomat fedi sír
Hunytán szívem mélye sír.

Mai sírgödör, a tatrosi 1466beli másolat 31^{d} lapja első hasábján: sér, így: sérekből kijövén; a 66d. lapon: sereket, sepulchra. S az' a régi sérer sérz sér ige gyöke volt. Sér után van sér-ül. Mai: siralom helyett pedig a 67^{d} lap első hasábján áll: sirelem.

SIED SIET SÉD

Sebes csermely neve Veszprém tájékán: Séd:
Tán mivel folytában igen igen siét.

Nagysomló hegyének Nagyszőlős és Kerta felé eső hasábján is van e néven egy tisztán csergedező forrás. Nem egyszer merítek belőle gyerekkoromban. T és D közötti csere gyakori a Guary szinomirasban, mint, szerzet, hit, malaszt helyett: szerzed, híd, malaszd. S e codex is dunántuli.

SODOR SODOR.

A dunának forgó sodra,
Örvényébe egy jányt sodra;

Rozsz Ravasz Retesz, rétez. SEREG, SEREG
Ajtókon van erő retesz,
Spotyán volt kinzó retesz,
Jaj! jobb ennél a jó rétes
Melyet szép kéz öszverétez.
Reszeg rez-eg. SÁROG, SÁROG,

10~~13~~

Mert a hova csap e sodor,
Akármit is mélyre sodor.

SZEL SZEL,

Hó hullta köztt dudoló szel,
Orrot fület visítva szel.

Szél ugy leve hosszítva miként kél, bél, kel
is bel után. A tatrosi másolat 90d lappja
első hasábján áll: lön szelnek nagy fergete:
ge. 141d lappján is: szeltől ingandó nád. Szel-elő-ből
lön: szellő:

SZEL SZÉL.

Ha hullámot hajt a szél
Szintúgy habzik a partszél.

SZÍV SZÍV

Ép a test míg benn ép a szív
S vért forgat és magához szív.

SZŰ SZŐ, SZŰ.

Világban nagy mester a szű,
Mennyet poklot együvé szű.

SZÜR ZÜR, SZÜR

Somogyi juhászon czifra szűr
Kedvese néki tejet szűr
Kerekedik közbe hideg zűr
S jányán nincs ködmen nincsen szűr.
Ne, kis Rózsám mondja, fogd e szűr,
Mert különben a szél majd megszűr.

SZÉKEL SZÉKEL

Elénk szabadvérü ősinép a Székel,
Fél millió számmal hét székében székel,
Székelő után pedig Székely, ő változ:
van y-ani, v. ije, ivé, u. m. Székel iv.

SZEG, SZEG,

SERLEG SERLEG.

Öblös pohár neve, azért leve serleg.
Mert bor vagy ser benne serel-eg vagy serleg.
Ser után van: sereg, serel, serít.

lejend.. mely napig ha elfogyand..
3 lapon: Hogy ha ez birság miatt valaki valakit vagy biránkot vagy esküttinket küssebséges beszéddel illetend...

1437 — 1441. Bécsi codex ó testamentomi néhány könyvében. L. Rmagyar nyelveml. Elsö köt. 1838.

5d lapon: Valakul malaztyát lelendem. .. Hol aratandnak, kövessed.

6d lapon: és ha szomjúhazandol... ha veletek akarand aratni.. Midőn ételnek ideje lend..

7d. miglen ételét és italát megvégzendi: ... Valamit parancsolandaz...

8 ha téged rokonságnak törvénye szerent akaránd megtartani

15. Ha megmaradandatok e müvelkedetekben

23 Ha pedig ez öt napok elmulván nem jövend segedelm.

27 mikor nemberinek keze lejtendi ötet

31 Ha te istened azt téndi énnékem én istenem is leszen.... Ha megfogyatkozandnak ezek..

35 Midőn megfogattatandik Izraëlnek népe bőrrel...

— És midőn ő fejedelmek futamandnak Olofernesnek hajlakához és leléndik ötet nyaka nalkul..

53. Ha én orzágomnak felét^{m} kérendeded, nyered.

81 lapon. Kit ha nem tejendetek sem halgatangyátok ti uratok istenteknek szavát

TŰZ

Veszkedő ok nélkül is összetűz
S kártékonyab mint a konyhán égő tűz.

A Guaryconex XXId lapján tűz helyett
tűz áll a tűznek temerdek szikrája."

TŰZ

TOL

Mit hudszárnyból növés kitol,
Lészen vesszel s jól író tol. toll

Toll, van tolé után, o is l-lé változ.
ván. De, b. Margit életirása 554d lapjáu
Pray kiadásában 1273 – 1280 közöttről, áll:
Sem szólhat vala, sem chetik vala, hanem
tol szálon agyár vala az étket ő szájába.

TOL, TOLL.

TOROL

Dögön üti torát, vagy azokon tor-ol,
Egy sasfaj, s neve lön régiesen tur-ol.

TURUL

TOVAZ TAVAZ

TAVASZ.

VÁR

Jól felszerzett erős vár,
Megtámadót bátran vár.
Országunkban van egy vár
Mely urára régen vár.

VÁR

VÁD

Ha nagy többség mind azzal vád
Hogy a szabad honát eladád
Ellened ez hajborzasztó vád
Tűz égje-meg hitvány szuzád
S kutyák peselyének readd.

Somogy vármegyei Csapody Pál ejtő Pest vmegye gyüléseben 1845 nov. 11dikén: „Engem azzal akar vádni" Ichai Somogyban: vadok, vádtz, vád, ige

VÁD

ÜRÖG ÜREG

ÜREG

ige is fenforog, másutt pedig csak az abból
eredett vádolok, vádolsz vádol, már
mint gyakorlatot.

VAGY, VAGYON.

VAGY, VAGYON

Jó a vagyon,
Kinek vagyon.
Vagyon, ugy hozzátatik meg Vagy-bol,
miként, lesz, tesz, vesz leve lesz-en, tesz-
en, vesz-en. Mert még Mátyás király id-
ött nem vagy-ok, vagy, vagyon hajlítá-
su volt ez ige, hanem; divott: vagy-ok,
vagysz, vagy. Az 1437-1441 közötti be-
csi codexet 59 lapjáu áll, és sem egyik ő
vagyokban semmit nem illetek, de sub:
stantiis eorum. A 62 lapon: és elragadák
ő vagyokat. A 73dikon: vagy-át ő neki
adani.

VADÁSZ

VADÁSZ

N. urat szolgálja egy felezifrált vadász
Ő ursága pedig csak jányzókat vadász.

VÁG

VÁG

Láttam Kriván tövét, melyből ered a Vág,
S már ott is a völgynek nagy zuhogással vág.
Kriván magyar neve: Horgas, Horgó.

VÁGY.

VÁGY

Jeles lenni, dicső vágy;
Ördög-fi, ki, roszra vágy.
Két falu is van Roszvágy,
Nagy Roszvágy Kisroszvágy, mindenik
magyar falu Zemplin vmegyében. Kisrosz-
vágyon 1847ben volnak bání Reviczkynél, ki ho:
mokbuczkás nagy területen a legjobb gyümölcsü
kertet alkotta.

VÉSZ

VÉSZ

Székely ajkon azon ágbog' neve: vész
Mely fenyvesek között szárad, mohlik v vész.

VALOG.

Varsahelyet is Verbőczi igy irt: Vész.
Mert ott hal vész, vagy forog hánytvetett vész.
Frenesinben és Varasdban is helynév: Vész.
Vesz igegyök meghuzással leve: veész.
Ita szél és vész együtt bomlik, vont szélvész.
Verbőzinél P. 1. Tit. 133. § 42. Item loca
sagenarum Veyz, appellata,
Az 1779diki budai kiadásban: Wész. Molnár Albertnál: sagena.
Varasd megyében Vész, Vesz, falu Frenesin- varsa, vörse.
ben Ujvész, népes puszta. Zágráb külvárosá
ban levő Nova vesz nevü helyen elöl
hallatik, a mocsárország volt. Verbovacs pün-
pök idejében töltötték-bé. Káptalani bir-
tok.
A temetési beszéd 1171 körüli másolatá-
ban levő: fesz, e sorban: „es lön hal:
álnek fesze„ nem egyéb, hanem e, vesz.
vész. F és v cserél.

VÉD VÉD

Jó ember csak jót véd.
S ez az érdemes véd.

VÉR VER VÉR

Mikor husáng tagot vér,
Fagyból önlik piros vér.

VÉP VÉP

Azon időbeli helység Vasban még: Vép,
Midőn a mai lép, magyar ajkon volt, vép.
Hajdan.
Ma.
Lépek lépsz lép, Vépek, vépsz, vép.
Lépem léped lépi. Vépem véped, vépi.
Külön magára: lépik, vépik.
A bécsi 1437—41 közötti codex 67 lapjon
Helytelenül van azért vépjél ide, accede.
az 1466beli tatrosi másolat 25d lapja.

elsö

első hasábján pedig: ezer vépés.

VÁLL

Magyar mezővárosz Váll,
Széles ott a magyar váll,
S fűzi a jányt magyar váll.
Váll, fejér vmegyében. Vál-ó igenévszó
után lett Váll, ó változván l-lé.

VÁLL.

VÍZ

Ha sebes a folyóvíz
Sarat ágat hoz és visz.
Víz van: ivez iviz, után, visz, iv, ví
után. Visz-ong, visz-ály ugyanaz lám ivás vi-
ás.

VÍSZ

VIGYÁZ,

Apám kutyájának neve vala: Vigyáz.
S mind azt mondta azért, mert igen jól vigyáz.
S ha ezenkéd is hívem vigyáz,
Nosza legyen neve, Vigyáz.

VIGYÁZ.

ZÁR,

A mely ajtón van jó zár,
Minden féltőt jól elzár.
Závár, összehuzva: zár.

ZÁR.

ZAVAR

Poson vármegyében magyar falu Zavar.
Dudvág partján fekszik, s ha ez kiönt, Zavar
Népe közt, volt egykor hiteváltott zavar.

ZAVAR

ZUG

Szeg, szög után leve betűcserével zug.
Zuvog, zuhog pedig összevántva lőn zúg.

ZUG.

ZÚZ,

A gyomorban levő zúz
Minden ételt összezúz.
Zúz van zuzó után, ó elhagyását érezteti
meghuzatása.

ZÚZ

4

Ragokkal alakult helynevek

4-r. 26 lev.

9.) Ragokkal alakult
Helynevek.

Helyragok.

on, ón

an, án, en, én, ragok.

Heves vmegye

Alaty<u>án</u>

Nógrád vmegye

puszta

Zim-on

falu

Herenes-én

Kis Harty-án

Bágy-on.

Helynevek.

Heves megye

s, as, es, os, ös,

Gyöngy - ös
Hatz - os.
Soly - mos.
Hev - es.
Lud - as.
Fedém - es.
Arany - os.
Füz - es.
Verm - es. pusta
Tisza Szölö - s.
Szarálas puszta.
Terp - es helyesen: 234.
Tirib - es puszta.

Nógrád megye

Ett - es.
Virlás.
Pil - is.

Szurzsik
Rárós.
Szörös
Sátor - os.
Som - os - kö.

Helynevek.

K becü rag. és G becü.

Heves megye.

Györ-k, Vámos Györk. Ugh ú kell h.
Det-k. Ughalma puszta
Er-k. Sógh ú kell h
Recs-k. Sárszeg
Szé-k.
Tenk kepes Teng.

Nógrád megye puszta

falu
Ipoly Bolyk. Sak.

Helynevek.

ap, ep, rag és 6.
Heves vm.

Sáp.

Nógrád vmegye.

Rap.
Nagy Hal-áp.

falu

A. és felső Táb.
Sáp.
Garáb.
puszta.

Helynevek.

falu s puszta.

Heves vmegye.

na, ona, ene, vag. onya, enye,

Tard-ona, puszta.

Tar-na.

Böhönye

Nógrád vm.

Zelene wie falu.

Kis Terenye

Homok Terenye.

Helynevek.

Ka, ke, kő, vagy ej ga, ge

Heves megye.

Alat-ka. puszta.

Miske

Inoka.

Derecs-ke.

Nógrád megyei puszta

Jakn

Vil-ke

Becs-ke

Lit-ke

Teres-ke

Kis Gerege

Tepke

Csobánka

Csere vagy Csege.

Helynevek.

va, ve, rag

Heves megye

Nógrád megye [illegible]

faluk

Zagyva. magyar f.

Apáifalva } Illyen több.
[illegible]falva }

Helynevek.

ak, ák ek, ök, ag, ág, eg

Nógrád megye.

falu	mezeje.
Hugy-ag.	Ahó Szát-ok.
Dengel-eg	ú kell h.
Fül-ek.	
Buj-ák.	
Ecs-eg.	
Sáj-g	
Sip-ek	
Szir-ák.	

Helynevek.

aj. ej rag.

Heves megye

Halm-aj.
Tomaj. puszta.
But-aj puszta.

Nógrád megye puszta.
Haj.
Sój

Helynevek

ány, ény, ony, öny.

Heves megye.

Csá-ny.

Át-ány
Ab-ony.
Vezek-eny,
Mező Tár-kány.
Zsad-ány.
Vezs-eny.
Vár-kony
Sz. Iván-y.
Vars-ány.
Szele-veny.
Bát-ony.
Bod-ony.
Szeder-kény
Ör-vény

Vez-ek.-eny. falu és puszta.
Tár-ok-ány.

Vár-ok-ony.

Ivó.
puszta.
puszta.
puszta

225.

Nógrád megye csak a magyar falvak.

Div-ény Hutta.
Karancs Ber-ény
Szécs-ény
Ahó Lud-ány
Nagy Bárk-ány
Pil-ény
Sur-ány, Pog-ony.
Ter-eny Bod-ony.
Ahó Pet-ény
Vars-ány. Il-iny.

Gárd-ony. puszta.
Kelcs-ény
Romh-ány falu.
Kurt-ány puszta.
Kis Bark-ány puszta.
Zsu-ny. puszta.

Helynevek.

Heves megye.

a, e, i, ly, o, ü,

Pat-a. 200. Méra.
Ben-e. 203. Ugra,
Dob-i. 218 Tarcsa.
Hány-i. —
Déva Vány-a.
Bur-a. 223.
Csép-a Csép-a.
Kis. Kör-e 224.
Gyal-u. 228.
Kós-a — puszta
Misz-e 228.
Teny-ö 229. puszta. teny—
Csch-i. Csch lakta.
Szuh-a 234.
Nagy Réd-e 202.
Orosz-i. —
Szücs-i. —
Deb-rö Deb-er-ö.
Kömlö, Köm-öl-ö.
Halászi. Halászok lakják.
Püspöki Püspök lakja.
Gacs-a, puszta.
Boly-a puszta.
Borsz-ló. Borszoló.

Kür-ü Kis és Nagy.
Al-csi.
Pásztó,
Tur pásztó puszta.
Varazsó. falu.
Jenö puszta.
Kis és Nagy Pó. puszta.

Nográd megye.

falu.
Varb-ó. Uzsa.
Miksi. Forró.
Orosji. Perse.
Tamási. Csécs-e.
Nemti.
Kóti.
Halápi.
Lörinczi.
Szanva Gede
Dics Jenö Eugenia.

Szurdok
Kesz-i. Nemthi.
Ponyi. Dálya.
Szabadi.
Bábi Szomolya.
Aranyi.
Kázi.
Kalai.
Apáti és h.
Harasztí.

Aclynevch.

Heves megye

and, end,

Szar- ánd, Nógrádban nincs.

Helynevek.

-cza, -csa, -cze, -cse, ragok. -csi

Heves vmegye

Tarcsa puszta
Tarnócza puszta.
Alcsi.
Bekölcze.

Nógrád vmegye
falu
Erdő Tarcsa.
Verő-cze.

jul. 17d 1842

Helynevek.
fényes mo.sz. statistikájából.
Heves vmegyéből.

acs, ocs, cz/acz, ecz rag.

Ap-cz,
Ad-ács,
Vé-cs 217.
Kó-cs. 218. lap.
Bo-cs. 231.
Szü-cs 234.
Fog-acs 218. puszta
En-cs. 203 puszta.

Nógrád vmegye

falu
Törin-cs. Horp-ács.
Los-oncz.
Pin-cz, Pencz
Ragyol-cz.
Tarnócz
Nagy Gécz.
Karancs hegy.
Ló-cz.
Rim-ócz.
Galab-ocz.
Jelső-cz.

puszta.
Kövip Gécz
Puszta Tercs.
Fog-acs.
Szalma-tercs.

Aclynevek.

ok, ók rag

Hegy vmegye

Szal-ók.
Sir-ok

Helynevek.

onta, ente

Heves megye.

Vis-onta

Nógrád megye Szerzs.

Guta falu. Cselő-te.

Ozen-te.

Helynevek
faluké s pusztáké.

Heves vmegye.

nak, nok, nek rag.

Roz-nak, puszta
fegyver-nek.
Visz-nek. 201 lap.

falu Nógrád vmegye puszta.
Borosznok (tótul Borosznik) Den-nek.

Helynevek

da, de, ta, te, ka, he
Heves megye.

Szanda puszta.
Barta
Szu-ha
Gyen-da, puszta.

Nógrád megye puszta.
Buzita.
Kalonda.

Hely nevek.

al, äly, ély, el rag.

Heves megye.

Körm-öl, Kömlő. Kömlő.
Ká-l.
Tep-ély, puszta.
Fancs-al. Fancs-ika.
Pé-ly.
Szaj-ol.
Sü-ly, puszta.

Nógrád megye sat magyar falnak.

fala puszta
Sárvoly. Hény-el
Bercz-el.
Hényel puszta.
~~Csaddy~~. Zsély
Marcz-al.
Szak-ál
Vekeb-ély.
Vecs-el-kő.

Helynevek
faluk, pusztáik.

Heves megye

la, lya, le, lye rag.

Balla.
Szajla völgy vagyis
Bolya, puszta nevü bolya.
Mezö-la, puszta.

Nógrád megye

falu
Mátra Szele

21

Helynevek

S. Zs, bevii vag. és SZ.

Heves megye.

Tass, puszta.
Ders
Örs

Lebecz falu

Nógrád megye puszta

falu
Vitolás.

Helynevek
faluké s pusztáké.
Heves vmegye

t, et, at, rag.

Verpelét, n' kell h. Ver és pelét, mit tesz pelét.

Kompolt,
Szól-át n' kell h.
Kürt, n' kell h.
Hort.

Nógrád vmegye

falu

Korlát meredek hegyek
közé zárnak, korlátok.

Bást.
Kis Écset.

puszta.

Vált h nélkül kell.
250 lap.

Helynevek

an, on, en, án, ón, én.

Nógrád vmegye

falu
Her-enes-én,
Kis Harty-án
Bágy-on.

Zim-on.

Helynevek.

sa, se, ray

Nógrád vmegye

falu
Galsa
Perse.
Bus-sa.
Nézsa ; Nésa.

puszta.
Baksa-háza.

Helynevek.

d, ad, ed, and, end, és ag, eg,

Heves megye

Ecs-ed, Ecs-eg, pusza.
Bocson-ád, Bocs-on-ád.
Bod.
Dém-énd.
Dor-mánd, Dor-om-ánd.
Nagy Füg-ed.
Karácz-ond, Kar-ácz-ond.
Kerecz-end, Ker-ecs-end.
Kis füg-ed, puszta.
Pázmán-d.
Tiszа-füred.
Ab-ád. 223.
Köves-d, Kö-ves.
Ivád, Ivó-d.
Par-ád.
Saru-d
Lengy-end, puszta. 235
Erdö Köves-d.

Nógrád megye

falud
Her-éd Rárós Mucy-ad. Kisfalud.
Köves-d.
Agár-d.
Kos-d.
Czer-ed.
Tol-d.
Terbeléd.

25

Helynevek
falukéi, pusztákéi.
Kétnév együtt, hol az első millyen
képző gyanánt áll,
Heves megye.

Veresmart
Verpelét, Ver-petét.
Erdőtelek.
felfalu.
Czibakháza.
Besenköz. Mit tesz? Besen.
földvár
Kötelek
Akolhát
Bánhalma.
Cserőköz.
Csapóköz
Szászberek.
Hidvég
Homorszög. a' régi homor.
Köleshalom.
Sárszeg
~~Taskony~~ Várfenék
Márfű, puszta.
Kétútköze puszta,
Kéthalom,
Pétervására
Dorogháza Ebből látszik hogy Dorog külön értelmű.
Istenmezeje,
Mikófalva
Mindszent,

Ujfalu,
Szarvaskő,
Pósvár,
Németmező puszta
Hatrongyos puszta
Domaháza puszta
Mit tesz Doma? talán Domonkos.
Búteleke,
Szárazbő, puszta
Szikszó.
Derzsi gát. Derzsi puszta.
Hegyesbor.

Helyírási hibák: Összeirandók, kivévén: Erdő Kövesd ~~Szent~~, Nagy Alsó melléknevek: mint; Sz. Domonkos, Kis, felső, Tisza Szőlős, Nagy Kér, vámos Györk, Mező Túr

De ha meg Ujfalu-t összeirjuk a többi millyenségeit is összetettek ismerni.

Uppvädel

II.

M
110

Löbrentciána

1

5

Betücserik.

4-r. 35 lev.

Sub Lbrentciani

Ügyvédek

II.

Döbrenteiana

I., Betűcserék.

2

bennönkött,
nekönk
velönk
azzonttúl, lewelebött,
zaloglasrúl, jószágrúl tehát ül és öl
emlekezönk együtt
nem uot = nem volt

Ügyvédi 1591beli feleltezésébe Borsod megyei p. 25.

Azzonyomoth
Bodog Azzony

1589beli perbeidézésb. Szolgabiró által

Borsod megye p. 23.

---

nêmês, varmêgye,
lêgyenek, edês, ezêknek,
apamtul, zÿkseg,
ez mêgfÿzetwen,
tewtt = tött

például e külön bizzonyságra! inkább ö

1571. Bugyi farkas végrendelete pesti káptalan, Rajkai Mosesnek, de ott így elvesett a beszédejés módja mai penis is nincs már ott Magyarins Budán. II köt. 224–227 lap.

---

penÿg = pedig
kartul és adarat.
jabúl, kylte = küldötte.
chÿjelekędett = ödëtt.
mȩg = mög.

Balassa levele Sáros megyébôl 1571. II. k. p. 227.

~~Muszaffa pasa budai főhelyt~~
fölségöd, embör,
nękünk, nę, valamęllik, nęm, hÿrę (a' három e.)
mÿndön, ezör, kerdöze, lönnÿ,
zolgattetul, Agatul, zorent,
pëtör, erte lezünk, levelönk
Döbröczönÿ, bennwk = bennünk
zözed,

Muszaffa pasa budai főhelytartó 1572. II köt. 228 l.

Egybevenni való.

nemöſ, ſletör, esköl, tött,
ſeternenak, 1517. II. közl. 15 lap. } Sáros vmegye.

Bódog azzon, Istennek myndzenthy.
1527. II. közl. 19. lap. } Budai magyarság.

kedeek = pedig 1527. hódolacsü. II kör. 19.

vöttem, asszonyomtul, revö = revü. 1528. II kör. 21. lap.
Zemplén.

fyrede = fürdő
keneh = kincs
kÿlemben = különben
rayţath = rajtad
morha = marha.
bynegbel = bünökböl
templomot = templomod
erem =: öröm
tüled = töled.
revid = rövid
} 1529.
Nógrád vmegyei
II közl. 23 — 26.

Jaraſs = Jarat
kezenetem = közönetem
vona = volna
} 1530 – 1539. Zolyom vmegyei
II. kör. 27.

1537. iw = jő,
wzen = izen
foktal = fogtál
twbe = többé
Napyk = napig
wolnija = volna
Kedijk = pedig
} Nyitra vmegyei II kör. 30. lap.

1546. vronk, vraijnkot, } Borsod vmegye II. 61 lap.

Betű cserék és különösségek, betűkihagyások. hangzók és mássalhangzók. 1

3

vadnak = vaggynak d = 94.
vattok = vaggytok t = 94 97
dèrebèktbǫl = darabkébol a = e. 98 lap.
vígei = végei i — e ——
kǫṅǫrǫlǫk = könyörülök ö — ü, ——
ǫnec = evének ő — é
meṅṅi = mennyei — 99.
vǫtǫc = vevétek 99.
iǫuendǫet = jövendöt 101.
toabba tovább a ~ kihagy. 101.
hütǫtlen = hitetlen ö — i. 102.
kömpölg = kömpölygy o — ö ——
med el = mesd el 103
alozec = aluszik o, e = i. 103
santaol = sántaul o — u ——
vepuen = lépvén v = l. 104.

Müncheni codex. III° könv

zernÿw = szörnyű e = ö
ínem = énem e = i
ẅdemeth = idömet ü = i
mogiat = módját g — d
ichaka = éjszaka i = e

Dobó istván levelé 1569. II köv

ferethe = főkötő
sclewm = selyöm, selyem,
morha = marha
ezwsthêol = ezüsttel
kérêzthecke = keresztecske
feleseghêm = feleségem
gÿermekdÿd = gyermekded
ferŭ = fekvő.
nyzêm Istenêk lelkêk vaggyon = hiszöm Istenök lelkök vaggyon.
êgy, êwgy = egy

Elővenni való.

adhattÿok = adhatjuk.
mëg nëm adnaya = megnem adná
vadnak = vagynak
Tÿjnchëmbn = Trencsénben
swëgh = süveg.
ezëwr = ezör
fëlsew = felsö.
Füzërzam = füzerzám.
ha mëg tÿÿenësulhettëk =
hanëm = hanem.
erëwe = erövel
Ersebëth = Erzsébet
pÿspëk = püspök

Poson, Heves, Bars, Zemplinben lévő jószágai.

Egri kapitány Horvát végrendeletéből mellyet Posonban írt. 1570. II köt. 210 — 217. lap.

---

zöm, = szem.
kërëst = kereszt
györö = gyürü.
vadnak = vagynak
ezön embörëktöl = ezen emberektől
nekö = nekem.

Melyek György Jegyzé Tisza mellett II kötet 220ᵈ lap.

---

föl — fel
ke — kell
tölönk — tölünk
jelön — jelen

Nagyszombat város. 1571. II köt. 223 l.

Bornamizza — Bornemiza

---

giermök, = gyermek
örökseg, = örökség
bennök, = bennek
kezëtt = között

} Borsod megyei 1586 beli végrendeletben.

A és E között.

Előszer, jő a mai rendszerénti kimondás,
azután a régi, vagy táji. Közben a követ-
kező vélemény.

Atila Turóczi IId. része, Iső fejezetében: Etele.
Alig, hajdan élig. Testedet élig várjáé hogy kiviggyék" áll
a Keresztyéni tudománynak 269 lapján Kaptam" az
András, a latin Andreas után, Turó-
czi Iső része XIIo fejezetében Endre." De
coronatione Andreæ regis primi, Endre
dicti. Helyesen van ismét Endre felkapva.

1609 körül nyomatott
Kalendariommal elején
Csikszeredáról 1842b.
april. 6d.

Agyvelő, nem annyi-e mint: agyvaló,
agynak valója, veleje. Vagy csak
vel gyök után, honnan vagyon vél-emény,
mivel az agyvelő, vél.

Balember Balgyilyer
Bar-om van bar gyökből, s ber-ből
pedig berge, Pest vmegyében, Vasban
birka.

Csilapitás, csillapitás, a Magyarország
KK és RRnek Slavonia KKhoz és RRhez
(azaz a mai Horvátországhoz) 1608b. junius
27d. Prága mellől írt levelében, csille-
pétés, így: Tumultusnak lecsillepeté-
sére. L. Rmnyelveml. IIIo kötet 124-125
lap.

Család = cseléd.

1569b. jun. 29o Tordán tartott országgyűlés
végzéseiben IId. János király megerősítésével
ban: Chyaladunknak.

Czavira = czevere, fiatal kikapós élénkvérű leányka
és — kanza i. Sándornál.

Dalia = delia. 1602beli vallomásban melyet a győri
Káptalan adott ki ill: Teorcsök János leséében
az basa deliáijit meghwerték wolt. A győk del-tel.

A és E.

Darab, = dereb, fragmentum.
Az 1466beli, tatrosi másolat 45d lapján van: és felvevék a derebeknek maradékát: 49dikén, és a derebekből kik megmaradtak vala.
Dar gyökből jött: dar-a, Dar-gó, dar-ócz, dar-ás, Der gyökből: der-cze, der-ek, der-ü.
Degedt Erdélyben a mi Magyarországon dagadt.
Elek lön Alexius-ból.
Érsek, Archiepiscopus után.
Fanyar olyan íz minő a fenyér-é.
Fek-ély, = fak-ály, mivel fak-ad. Fek-ből van fek-lés, fek-v-és, fek-et-e.
Fer-g-et-eg, = forgatag, a mi forog, vagy a mi, mintegy fer-eg.
Galagonya van Molnárnál, a mi Nógrádban: gelegenye.
Gesztenye lett καςανα vagy Castanea-ból.
Garabó s gereblye, geréb egy tőzsmen
Haj kenyérhaj, gyümölcshaj, fahaj, és kenyérhéj, gyümölcshéj, fahéj.
Hánytorog = hentereg.
Iager lett Iaeger-ből.
Idnap, hajdani szóból, lett: innep.
Kalmár talán kelmér, ki kelmé-vel bánik, mi elkel, kel. = kell.
Kesztely, Keszthely lön Castellum után. L. Hasznos mulatságok 1837. octob. 7d. 29d szám. Keresztheli öszvehuzásának is mondják. Van még Gaszt falu is.
Kovalygás, Kavarog = kevergés, kevereg.
Lang, tehát annyi mint leng. S Erdélyben most is gyökhez hívebben hangzik, a lang, és nem láng.
Lajt is ilyen, a mi lejt. A vizeshordó vagy lajt, a benlévő vizet mindig lejti, lejteti.
Magyar, = Mager.

Magasságu kereszt, az 1437–[illegible] közötti bécsi codex 58. lapján: magasségű, excelsa crux.
Manna, a tatrosi másolat 203d level. menna.
Máz, mez, méz, a mi elterül.

Degesz levéltáska, l. Pesti hírlap 1845. lap. 80. = dagasz. (Beöthy Ödön beszédében.)

Ezer persául hezar.

A tót havjár mi kányázt tészen, Selmeczen magyarul, hévér. Hallám az evang. egyetemes gyülésben 1844. septemb. elején.
Rá se hederít, mondá ugyan ott egy nógrádi ifjú pap. = hadarít.
Karmentő-ből lett Karmantyu.
Kerekes, Somogyb. Karikós.
Kompektor lön a latin Compactor.
Lap, a mi ellep.

Mester lön magister.
Mise pedig az lte: missa est.

Napesztig Vasban Ukzprimben nepesztig.
Nyal a ki nyel, s a nyelegető, nyalogat.
Nyüszge mondják Bajnán Esztergom vmegyé-
ben, nyuzga: Hevesben.
Nyergel, és nyeregben ül a ki: nyargal.
Nyavalyás, Margit életirója 285d. lapján nevolyásságos.
Egyik gyöke nyaf-ogás, másiké: nyef-egés.

Onnet, a bécsi codex 183d lapján: onnat. Így
hónnet helyett honnat, a mi hangren-
dibb.
Osztán, a mi lön azután-ból, Vasban: osztén.

Pangás ered a pen-ék utáni.
Poshadás, elposhad = peshedés, elpeshed.
Pácza, pálcza peczkel. S pácza vagy
pecze van a peczér kezében.
Pam-at, Vasban pemet = összeköttség
valami lágy szernek.
Pentele falu neve fejérben lett Sz. Pantaleon-
tol, kinek ottan Szentegyháza állott.

Rakottya mondják Hográdban rekettye Vesz.
Jurin vmegyében.
Riszálni = keszelni, rész-el-ni.
Ringatni, hulajdonképen reng-et-ni. Rimánykodás = reménykedés.
Sag rag van a, o, u után, ség pedig. Sajtár sétex
e, ö, ü után. Álmosság, gyönyörüség, Sajdit = sejdit.
! csapdi,
Szent, sanctus után.
Szerecsen = Saracenus.
Siralom helyett áll a tatrosi másolat 67d lapj.: sirelem.
Talp, talap és telep.
Talabor az a mi terebély. R és Ly kö-
zötti cserével.
Tányér olyan eltenyerülő, terenyülő mint
a tenyer, tereny.
Tehát, Margit 1272beli életirásában mindenütt: tahát.
Virginia codexb. Sz. Ferenez élete 29 lapján is tahát. 44d
hasonlóan tahát

Az ember, régiesen: ez ember.

Vargánya, Veszprém megyében vérgánya.

Vasárnap, ugyan ott: Vesárnap.

Vitéz a ki jól vitáz, vagy vit-ez.

Vanyiga, Sándornál, abjectus vilis. Tehát innen Somló hegye körül dunánul a venyige, azaz, Szőlő kifattyazott ága, vesszeje, melyet levagdosnak s mint szükségtelent elvetnek.

Dali = deli. Daliás = delies.

Azért ez ilyetén gonosz rágalmazók, ill Guarinoi: Dex 7d. lapján: ma, az ilyen.

Vihar, Balaton mellett: viher, feregetegs zivatar.
Tájszói.

Nád, nad-ály értelme innen fejlik ki, abból mivel mindenik, ned, nediis, nedv, nedvesség között dúrik.

Németben:
Herb, kösségesen: harb.

A és I között.

Ballag gyöke, bar után, a mi járást kelést tesz.
S abból lön bar-ol-ag, = ballag. Ebből pedig
billeg – ballag. A ballagó, billegve jár.

Sapka = sipka. Helyesb sapka, mert az olyan
kis, főre csapó csapka, melyet a hegyke
legény félre csap. Sipka pedig kicsi sip is
volna.

Kajáltani kezde, áll Virginia codexb. 57 ferenz
codex 39 lapján. Ma: kiáltani. Annak kaj
gyök után jób, mert a kaj-áltás, kang el
kaj-lása.

Parányi = pirinyó.

Dirib darab

A és O között.

Apostol, a bécsi codex 186 lapján: apastal.
Avas, avult, lön ov-as, ov-ult, a mi
ó-vá lett, után.
Advas, adú, hasonlóan vala hajdan: odus,
oduas, odvas,

Balga, balgatag, a ki egy kissig bol-ong, boly-ong,
bol-ond. Erdélyben: bog-oly, mert olyan bog-os, boglyos.
Bagoly,
Domoszló Pest vmegyei falu nevét mondják: Da:
maszló-nak is.

Fakad, Erdélyben fokad, v. 1844b. országgyülési jegyzőkönyve 47d lap.
Falunagy, a tatrosi 1466beli másolatban folnagy
166 lap alján: villicus. Onnan: folnagykodni.
J

Halt, meghalt, holt meghólt. Halás után halat, s innen halott.
Halaványy, régen hal-ovány
Hamú, az 1171beli, temetési beszéd másolatban: hom-u,
chomov.
Hamis,

A és O.

Kánya, konya, mert fejével mindig lekonyul.

Kopó nem egyéb, hanem kap-ó.

Kosár, tulajdonképen kas-ár, kasz, kas gyök után.

Kormány tehát annyi mint karmány. Kormány lenne: kornak eszméje, tehát a kor vezetése, a mi igen is illenék reája. Kormány annak gunyja volna, mert kór gyökből kór-ó, kór-os ered. Koromány rövidítése sem lehet o kiugratásával, mivel így meg kormos volna. Karmány tehát inkább azért, mintsem ország vezetéséhez kar kell, mint a seregekhez, hajókhoz.

Korlát, annyi mint kar-ol-ás után karlát, Koszorú, csak kasz után lehetett, miből hajdan kaszdag (mai gazdag) ered.

Mál és mol, tehát egy eszme. A mi elmál-ik az mol-ik, moly-os lesz.

Megholt = meghalt.

Most, Somogyban Vasban mast, ma gyök szerint. Far-ol ha jártz forog, ki farag, forg-ácsol. Magyar-ázni annyi mint magyar-oz-ni.

Orcza, = arcz, arcza. Perzsául: aarza.

Orozlán, eredetileg magyarul is arcz után arczolány arczlán lehete. Kalmuk-mongolul is tirólul is: arslan. A Hunderü jól tevé, hát a hajdani név felkapását, különben is orozlán, orczlány, muszkalány is volna.

Pohárnok = paharnok. A Guary codex 17d. lapján áll: poharbol innya, l az paharnoc mestör, egy ékes paharba. l. Ammyelveml. IVd köt. Dunántul, hol e codexet irták, ma is hallyák pahár. A gyök azonban poh, abból van poh-os,

Hazud, igetc! ugyan honnan jösz? Ugy-e, nem hazud-ok, ha azt mondom, hoz közelítő rag, igaz gyökövd. Abból lél tc, hoz-ud igéve. S hoz-udz ki a hallotthoz még hozá tészi.

Sovanyó mikor Molnár Albertnél áll = acidus, általánosabban: savanyó, savanyu, v már ő és utalt erre. Jelig só után lett.

Tarolni = torolni. Igy: tarló = torló. A tor-ol tehát tar-ol, azaz: kopaszt, pusztít.

Vala, való, a temetési beszéd 1171beli másolatában vóla, volú, igy: és odutta vola, és mend pa: radisumben volú gyümölcsöktöl, mége szo: kaszja vola

Valami, tehát annyi mint valómi, való, mi.

A és Ö.

Armenus = Örmény

Mézga ugy látszik mézeg-ő után lehetett

Nászmép, mi egyéb mint nősz-ő nepe.

Karmol = körmöl.

Baba, Erdélyben bábu. Jabáb-os, ot jabábus.

Bukkanó, mi bug, buk gyökből helyesen van.
Jászberényi kocsisom szájában 1842b. „ bakka:
nó volt. = Utban kis horpadás, hajlás, sár-
folyás.

Hasonmása, Veszprém s Vas megyében: huson.
mássa.

Suba, értelme „Sababeli" szóban található, mely
= australis. A tátrosi 1466-i másolat 40ᵇ
lapján áll: Sababeli királné asszon, mi; dé-
ánul a vulgatában: regina austri. Pesti
Gábor fordítása szerint az már: eszak fe-
lől való királné asszon. Erdősinél meg„dil
szélről való.

9

B és D
S B é V gyérje is közbejátszik.
Bökni, mikéne Szeresfejérvárott mondják, Er.
délyben dőfni
Bög a beteg ölör ' lesz belőle dög.
Be derék ember! = de derék leány!
Bong reptében a dongó légy.
Bordélyház = dorbélyház.
Busásan annyi mint dusan.
Diadal lesz viadal által, mikor a szép díjért, vini kell. De viadal itt v-nek b-vel cserélése után megyen által, hogy b által meg d mehessen ajkava.
Buborék, helyett Miloiai Nyilas 1653b. agendája 131d. lapján van " kerekded papirosai vekony budorék.
Forbatlani áll a bécsi codexben ' annyi mint forgatlani vagy inkább fordítani. A 2d. levelen van: forbatlon ur, veddat dominus = fordítson ur: a 11d. lapon: forbatlat, vicissitudinem fordítat; a 107d. levelen: forbatlatic barmok nac sokasságával, compensatur pecorum multitudine, azaz megfordítatik.

Dicta lön Székely éjkon: Béta, Vasárnapi ujság 1846. Octobr.

B. és D.

10

Sh. beszerzési adó.

Térd-ep-el, Vasban: térbetel.

B és F

Biling szöl", mondják Veszprém Vas vm.
gyében, a mi Sárvspatakon: Zilleng. Má-
sutt mint Erdélyben is, egy fürt.

B és G, Gy.

Bugni bukni után lett gugolni; guggolni. A ki leguggol, kevéssé lebukik. pápa körül legubbad.

Bakni = gyakni.

Bong. = gomb. Mit farag székely atyafi? kérdék 1841b. Borszéken egy ácsoló székelyt., " Bongot eme házfedel szegletére, felelé. Én. Hisz' a gomb. Ö. Má minálunk, bong.

Bokó, bolyhó, a ki eszében boly-ong, Balaton mellékin, golyhó. Tájszótár.

Bögre Vasban a kis fazok neve, a palócz ajakán pedig göbre.

Bendő, böndő marha bendője, bele, gyomra, székely ajkon gömbő.

Burgonya, a Grundbirn magyar neve, mivel bur-ul, borul föld alatt; székely földön gurgonya, hol tehát gurulásától kapta nevét.

Babonás ember arczvonalai olyan gabógyásei.

Iobfelöl, (ma jobb) van a tatrosi 1466beli másolat 121 lapján a Rmnyelveml. III kötetébül istennek jogja felöl. — Margit 1272—közötti életirása 295 lapján áll: hogy az Ur mendenható Isten az ö jogyanak hatalmával = jogjának.

Rabszolga, és ragszolga, ki le van ragasztva lánccal. Rab-nak rag-gal cseréjét mutathatja e' magyar mondás: földhez rag-adt szegény.

Leg-el, tehát = leb-el, midön juh, marha mintegy leb-el-eg, leb-eg ide s tova a' lebelön = legelön.

Forbatlanul = forgatlanul. Forbatlani = forgatolni.

Lóbálja vagy lógatja lábát

B és K

hol G és K közötti betücsere játszik.

Bandzsal mondják Vasban, kancsal Erdélyben. S tehát, ban, bon, bom volna e itt a gyök? Inkábbat, b és g közötti cserével gáncs jut eszünkbe, s kancs-al eredetét ebből vehetjük, mert kinek látásában gáncs van, az, kancsal.

Bárczag vagy karczag az elefánt. Csaholczinál: bárczagás karczagás = barritus. Itt volna Karczag kún mezőváros neve.

B és M,

B itt M-mel V által is cserél.

Bazsar, Somogyban annyi mint kis madar, nem madár. Kedves kis bazsaram, ejti szívélyesen a somogyi anya gyerekének, kedvenczéhez. = Kedves kis madaram.

Badar tehát annyi mint madar. Badar ember = rendes, furcsa, nem tetszet szerinti, édes továzó, bódorog. S a madar is bódorogva repdes.

Bankón, bankóval jár Vasban a sárkenülő, s a szegény sánta, másutt pedig mankón, mankóval, s némelyike hónalmankóval.

Bekeg a juh, kecske, és — mekeg is.

Baglya, azaz bog után bogola bogolya, boglya fejti hát meg máglya értelmét, mi egyébiránt mag után is kivehető, melyből mag-ol-a, mag-os nyomán lehett. Mágla, Sándor Istvánnál, hat kévéből álló kereszt.

Becze bacza = macza. Becze ne! hijják a borjut Vasban, Veszprém vmegyében. Macza ne! a csitkót Erdélyben. Anyám asszonyom beczéje. S a szerelmes maczája.

Premonda peremonda czipró, mit Erdélyben mint probenda-t az urasági kertben napszámra dolgozó czigány kap, hármával.

Bayonnet, a székely határőr szájában mongoléta. S mongoléta kenülő nála annyi mint Szentferenczes barát, mert azon öltözetet szabad székely, ki annak áll Csíksomolyóra vagy Kantába, nem kénytelen viselni válla között.

Bárog = márog.

Bogy, bogyó, = Mogy-or-ó, mogyoró.

Besze után lehett mese, s meg sz közötti betűcserével is. A mai beszéd a bécsi 1437—41 közötti codexben besz, besze, a Rm. nyelvemlékek első kötete 125 lapján így: fügyelmezzed e beszét, sermonem. A IIId. kötet 174 lapján áll: e példabeszet vagy beszét mondá, dixit parabolam. De már akkor felcserélve forgott fenn, besz, besze és beszéd mert az idézett 125d lapon ment ki e beszéd, fügyelmezzed

e beszédnek kimenetétől" is van. De hogy eredetileg bész volt a gyök," mutatja beszél ige, mely beszéd után beszéd-el volna. Mesének besze-ből kifordulását sejtetné az "ismeretes" mese beszéd „mondása," és e "szójárás" azt mesélik, hogy... elmeséltünk,... mit meséltek?... pedig ez alatt mindig beszélik, beszéltünk, beszéltek, van értve.

Rebegés mivel jár? Remegéssel. A különbség talán: rebeg a lélek, remeg a test.

Manyó, mikint Ormánságon Baranyában az öreg asszonyt hiják = banya, banyó.

Madár, vagy Csikiasan ejtve madar értelme badar szilyenzőéből kerül ki.

B és P.

Apát lön Abbas után, S pedig T-vel cserél.

Bajtárs igazán, a mi elcseréltve pajtás.

Börre gatya lehet a dunántuli pöre gatya. honnan osztán a: csak pörén volt.

Bereg = pereg. Bereg, berreg a juh kosával, azaz pereg. Berreg perreg a kutya mikor ugatási haragjában e hangot ejti. Így pereg a kerék.

Basa kerekedett Pasa után, pedig a török, miként Ahmet fehti pasa, kérdésemre Pesten, pasá-t mond.

Bub, bubos, a kinek pupja van s pupos.

Beszterkedés másképp peszterkedés.

Béka, persául pek; törökül: baga.

Buzdul után lehete puzdori, ki hamar fel-buz-og, buzd-ul.

Bözsi, Bözse mondják Erzsi helyett dunántul. Borsodban Mikófalván e szentpéteri járásban pedig az: Pezse. Székely földön: Pendzsi.

Bid-es, büd-össég érzetére pi, pih, surran ki.

Bimbó lészen a csíkszéki pimpó, mely = pálma-ág, bárka, vagy a Virágvasárnapra hajtani szokott fűzág.

Borcsa, Biri némbernév néhol Pirka, noha ez inkább Piroska volna.

Böfög, = pöfög.

Palota, arabul balath.

Bibor-ra így lön purpura.

Buchsbaum után puszpáng. De, hagyjuk el, itt helyette a magyar, télizöld.

Babuk madár neve persául: pobak.

Balta persa nyelven paludah. (Paldah = palka)

Bán, horvátországi, temesi, szörényi sat bán, talán a horvát-tót Pan. De kalmuk mongol nyelven a fejedelem neve, ván, uván, s b és v is cserél.

Hóbortos = hoportyós.

Zsombor = zsompor, azaz: szakasztó véka.

Czom-b, után lön czompó, hal, mert az is jó czombos.

Zsilip, miként Kemenesalji járásban ejtik Molnár Albertnél: seleb.

Pedig a magyar tisztán megkülönbözteti B. P. kiejtését. Lám azt mondá mikor Magyarország megvolt: Magyarnak Pécs, németnek Bécs, a mi, Molnár Berczinél így áll: Magyarnac czecz, Nemetnec bécz.

Talabor, ki nagy körü talapu, talpu.
Terek-élyes, Vasban Verspirnb. terepélyes.
Bayonnet, a magyarországról német katonáról levő magyar szájában: pangonét.
Lopó, a mit ellop, mintegy ellob-banja.
Lepedő = lebegő. Lep-ed, ige szerint ellepi az ágyat, lebeg szerint lebben
Lapta is lob után, mert az lob-og, leb-eg, lebeg, midőn arra vetik
s lobog-a, lön lopda, lopta, labda, lapta.
Hebbenik hibbantz elenne s azután hepp-penik, ha földhez vágnak. Ki tétovába esik, meghepp-pen s csak hebeg.
Zeeb vala hittel, áll Margit életirása 277d lapján 1272ből: azaz: szép vala.
Porkolab így len: Burggraf után, mely szóban g és k, b-v és f közötti csere is előfordul.

Perzsa nyelven ilyen betücseréseck:

Magyarul.	Perzsául.
Mell,	bistan vagy pistan.
Vánkos,	balin — palin.
Fejsze, balta,	baluda, paluda.
Páleza,	baso, pacoa.

Sk. Akademiai ért.

B és V.

V-vel pedig F is cserél.

Benczenicz, falunév Hunyad megyében. Nyilván egykori Vincentius nevű urától.

Beszperém, Beszprém = Veszprém. Mustaffa budai pasa 1577-ből magyar levelében, B és P közötti cserével: Pöszpörén. Így még 1272-ben. Pál Margit életirása 255-ik lapján: Bezprinemen, azaz Beszprémből.

Berbecs = vervex.

Baj, vagy bal után l és j közötti cserével, vagy vaj gyök cseréje, melyből vaj-udik jő.

Bálás jár a fában, kiáltják Kemenes alatt vasban, midőn a Wälisch, czitromával gyümölcsével megjelen. Ha Schukewichs-e volna, azt mon. bérével megjelen. Ha Schukewichs-e volna, azt mondanák: subkeczkot is árul.

Baktor = Wächter, valamint Sirbak = Schildwache? Mindenik a magyarnak némettel előtetését s a magyar esztelen kapzsiságát mutatja. Míg külön diplomatiai országa fényleti, addig Virrasztója vala nem baktere, úgy őre nem sirbakja. De lön maga is gyakkiáltozó baktere, s őrálló katonája siróbakká.

Levegő helyett, kihalmi születésü hűséges legényem mindig lebegő-t monda. S így hallám Mátra alján is (sőrökül) Bazar persaul, (vásár magyarul. Így a magyar vas, persa nyelven baz. Tehát Bazalt, a magyar vasal.

Büvölni büvelni = fűvelni. Szabó Dávid Toldaliéban 1 példa van rá: A család úgy megszokott néla maradni, mintha megfüvelték volna, azaz: megbüvölték volna. Szabó azonban nem tudá magyarázni.

Basilicus lett Vazul.

Bálint = lön Valentinus-ból.

Tábor gyöke to, tá, tár. A tábor, tár-or, távol el. terjedez.

Ibolya fordult elé Viola után.

Varsa, halfogó vesszőkas, leve bars, után, mely forgatás' Eszméje, s onnan a borsó, barsa is. forgat, forog igénél is látjuk f és v, azután v meg b cseréje. For, far és var is tehát

F s ennek Wer da? helyett Ber dá kiáltása.

F s a magyar ő, azt kiáltá: Ki az?

együvé vág. Sa rag pedig: Borsa, Madsa, Galsa, falu nevekben. Vevé hát inkább az illyr, varsa szavát a magyartól, s a tótnál, ki magánhangzót kiperregtet, lön wrša, csehnél: wrše, lengyelnél: wiersa, orosznál versa. Vagy mivel minden szláv ajakon így hangzik, szláv és magyar véletlenül találkozott.

Waldofficier, a magyar király diósgyőri német erdőtiszt neve, Miskolczon: Baltaficzér.

Bertoletti, austriai olasz vezér neve a Napoleoni franczia háborúkon után, a magyar nádor huszárság szájában Verpeleti volt, mivel t és p között is betűcsere van.

A temetési beszéd 1192 beli másolatában áll: iov felöl, s az ma: job felöl.

Latin nyelvben

Hajdan írák: bedua, későbben vidua.
Lám Servia = Serbia.
Labor, ibi, a taljánnál lett: lavoro, ivi.

Német nyelvben

Wien, a Karinthiai ember ajkán, Bien, Warum? pedig, Barum?
Budakeszi, mai sváb lakosa szájában: Wudakeez.

Cz és Cs, söt S, s régi Ch.

Cæsar után van Császár.
Cza és csa rég felváltják egymást.
Csom, gyökből van csom-ó, csomb,-ók, és czomb, mert
ez csomós husu. Czondra is csom után lett, mert nem
különben olyan csom-ós, czombókos, széles felöltő. Czompó
hát neve is onnan, mert csomós, vaskos
Czafatos = csufos rongyo.
Cziczoma, Rosty Zsigmond felszólalásában a Társalkodó
1845beli 10 számá 37d lapján: csicsoma.
Czuppan a csók ha meleg. Czup, természeti hang,
s o és u, aztán p és k cseréjével lön csók. De
meg csók hangot is terjeszt maga, a szép csók.
Csir gyök után van Csira, s Csir, czir gyökből Czir-ák.

Czipó, kis kerekre csi:
pett kenyér, melyhez
a tésztát a tömegből
kicsipik a jó csipzü
leány. Leschka ezt F
Czipö, melyet a tagból
esett menyecske szép
lábára csip.

F firkantá erről. Tzi:
pó ein kleines Brot,
formatum est ex
Zwiback. Jól rója
kaphatod, milyen ki:
turkáló volt.

Vaczkor, onnan, mert vaskos, = tömött, kemény mint a vas,
tehát vas-ok-os, vaskos.

Cs és T, Ty

Bácsi = batya.
Kócsag, a tisza mellett, kótyag dunántul.
Kácsa, kátyolban szeret pocskolódni.
Kocs falu Komárom vmegyében, hol esős időben csu:
pa mocs, pocs van, s koty-og benne a szekér.
Korcsma, kocsma lön korty után, mert abban
kortyolnak. Leschka, tót krčma-ból adará.
Horvátul és lengyelül mondja: kartsma. Ma:
gyarban is elég ma ragu eredeti szó van. Korty
pedig a jót ivó gégéje hangja.
Locsos pocsos a lotyó, beszédében, s ruhája loty-
tyan locscsan.
Fercsen = fortyan. a hörcs-ök haragjában.
fortyog, körtyög
Ficzkó ki ia ott fity-eg. Ficzam, ficzamlás is
fityegés.

Konez papiros
Hus konéza. Jó konez.

Kontz és Konty, értelme különböző, de mindenik Kont
után hajta ki. Kont eszméjét kontatás világosítja fel.
Lőcs a paraszt szekér vagy Erdélyben lókocsi görbe tartófája,
mely mindenik kerék tengelye végéről a kocsi oldalát tartja,
s ott karikájában lotyog, lötyög.
Palicsi tó, Bácsbodrogban Szabadka vagy ösmagyar néven
Vinga határában, az 1845beli Életképek 254d lap-
ján palityi tó, s háromszor így sajtózva.

Köcs után lett ök raggal: köcsök, köcsög, mely
szóval Vasban s Balaton mellékein Szalában a vaj, zsir
tartó cserépedényt nevezik. Ez nyakánál be van
kötve, tehát mintegy köteg, köt-ög. És abból
kotyfolnak, s ha kikotyfolták, kötyög kotyog.
Itt volna Köcsk falu neve, Vasban.

Harcs-a, harcz-os hal, és hárty-ás.

Peçs, pöcs, pete, A kis pete = pecs. S pecs = pics-.
Pecsetes, pettyes, pettyegetett.

Chondras hitvan cultenzet, áll Margit 1272 beli
életirása 277d lapj. = Czondrás.

Cheh király megfogattaték Szent Margit aszonynak
szépségében, ugyan ott. = Cseh.

Cseprő, csepredék Sándornál = apró, apróság, apró-
lék. Tehát csak egy csep. Seprő hát aprólékot
sepredéket seper el.

Csikló, junchera, a mi siklik, sikló.

Cz, Cs és S

A mai: csuklás, Margit 1272b. életirása 257d lapján: soklás, igy: fazkodása^2, nyö^1-
gése és soklása között.

Lapoczka = laposka.

Lucas után lett Lukács.

Phasianus, Fasan lön: fáczán.

Pardus, parducz, a bécsi 1437–41 beli codexben: párducz
mint libucz = bébicz.

Pacskolom, pocskolom, Csaholcsi és Bihari
szótárában: paskolom. Tehát megpacskolta,
lepocskolta = megpaskolta, leposkolta.

Halicsország volt hajdan, a mai Galicia, g meg pedig
itt k által lön h, mivel g cserél k-val, s k és h
ismét cserél.

Cserkeszország névvel áll Servia Molnár Albertnél
még 1608ki.

Solosma, mi egyéb? hanem celeusma, Deák pap
kente a magyarra, deákra meg a görög κελευσμα
ragadt = üvöltő kérelem.

Sititsd-el azt a gyereket! azaz: mond neki: Csitt!
gyerek, hallgass, mert!

Sifitel czafatol, hogy már pendelye is csuf.

Csárda, ha vajjon nem onnan-e, mert, fala sár, köre sár,
tehát sár-og,ǂ után sárog-a, s d-vás g-cserével sárada,
sárda csárda. Így van a far, forgótával far-og után fár-ad.

ǂ ige

Csajka, = Sajka. Csajka jobb mert csaj után van csajva,
= horgas, félrező, milyen a csajka. S csaj van csal után. Saj van sav után,

D és G, Gy, K.

F Oláh Miklós Hungariája
64d. lapján, 1530ból, az
1763béli kiadásban

Abrudbánya, F = Abrugybánya.
Dió Gömör vmegyében, gyió.
Ár-ad = ár-og, s innen ár-tok.
Auditor, Pest varra egyik rendőre 1842b. agyitor-nak mondá előttem.

Dugni, dugta, = gyukni, gyukta, (gyakni.)

Dÿmelc oltó bodog azzon
áll Margit 1272béli élet-
írása 271d lapján. =
Gyimölcs, gyümölcsoltó.

Bodrósan kötni = bogra kötni.
Bolond, magyarázata innen jő, nem egyéb, hanem a ki bol-ong, boly-ong. Nagyon elbolongott tehát Gyarmathi, midőn a szót azért állítá a német <u>blond</u> után felkapottnak, mivel a blond (szőke) ember csak olyan, bolondos. Hát a barnák, czigányszinűek, szerecsenek között, mondám a jó öregnek, egy bolond sem volna. Több jámbor szószármaztatónk is im így bolondula sok-sok tót, horvát, német deák szónak, s ahhoz csavará a miénket, holott betűszerinti ismerete, tősgyökeres magunkénak fejti elé!

Csel-éd lön csel-eg ige
után. S cseleg = cselek-
honnan cselekszem.

Dördület, égdördület, a tatrosi 1466béli másolat 221d. lapján, gördulet így: mondja vala gördület lett, tonitru. Természeti hangtól van, mert aldorít ǂ
Edzeni, annyi mint egyzeni. Edzett = egyzett, hogy a mi F
Fárad, = far-og, forog. A ki far-og, forog, az elfárad.
Ferdő, feredő, fördő, Molnár Albertnél: ~~feregü~~
Fridericus lett Frigyes. Friede után Frigy. Pedig itt a magyar béke, fegyverszünet.

ǂ az felhők között mintha
görög-ne gördülne valami.
Görögnek a disznók = összegördülnek

F edzve van, egy legyen,
szét ne menjen, keményen
fogjon mint az edzett
toll, megtömörüljön mint
az edzett aczél.

Fordít a ki forgat.

Feddelem, feddeni, hajdan fegyelem, fegyni.✱
A tatrosi másolat 185 lapján áll: Eléreszem azért megfegyvén ötet, emendatum ergo illum dimittam: a 211diken: ki fegy meg engemet? quis arguet me? Fegy gyökből van: fegy-er, fegy-ver. Figyelem, <u>fig</u> után, a figyelmező észe a dolgon figg = függ. Fegyhetetlen hát jób, mint fedhetetlen.

✱ A Guary codex 53d lapján:
az szolgáló leányt meg-
fegyelmezé bűnéért; az
57d lapon: él/az ő nagy
ereje, ki vagyon nemzetök-
nek fegyelmére.

Gardien, guardiano lett gárgyán.
Gyüszö, Csikban dészö. Valósággal: tüz-ő.
Görög a disznó, midőn Vas, Veszprém vmegyében mondják, azaz: dörög, = röfög.
Gyürkés czipó, Jászapátiban: domós czipó. Midőn ezt 1842b hallám ott, eszembe juta: dom, gyök

honnan tehát van is dom-osz, domosz-ol, dom.
osz-ol-ó, s a Heves megyei Domoszló falu, s Dom-ony Pestben.
Ezembe: dom-b, mi szerint Jászapátiban dom.
bond a mi másutt gyür-ül, gyürödik, türe.
dik még gyürke lesz.

Hazug, a hazud ige gyöke. Ezért helytelen tehát hazud-ik. S így jobb hát hazudság, a becsuzott hazugság helyett.

Harmadik, mikéne egy Bont megyei Kövár helységebeli sérvitéz kaplár előttem 1841b mondá harmagyik.

Hegedü, (régen hegedő) a szérely ajáján: hedegő. S ez nem csúfolandó, mert hed gyök, hed-er igét szülé. Tehát (a nem) vonódnak azon hederése hadarása keleté-e a szót? Vagy azon gyengédeb eszme van benne, mi szerint azért volna heg-edő, mivel majd vidám majd szomorú hangjára béheged a seb? Nem egyéb volna csélcsapságnál ha azt mondanók, onnan eredt, mert a ki rézzel huzza rajta nyirettyüjét, hangja csak hebeg, s akkor hebegő. Hanem azon jurcsaja lehet e származtatásnak, hogy. 1. Hedegő van annak kezében, ki hurain csak hadar, heder. 2. Hebegő azéban, ki azt csupán hebegteti. De, 3. hegedő szót ott a hol illemes hangjaira nedi vidulás, vagy édesbú gerjed.

Hugy után hugyás huggyozás, Bugátnál a palóc ezek szájából: huddás, huddozás. Csaholesi és Biharinál is erdélyiesen a dysuria = nehezen huddás.

Hagyd abba! mikéne hagy ige kivánná van: hadd.

Hegéd-es, Vasban nedénges.

Inda, = inga.

Ing, inog gyök után ing-ul kellene s lön: ind-ul.
Így, cseng, pcng, zeng ige után: csendül, pendül, ⌜ kon-g, ⌜ kondul.
zendül. Ha azonban jó lész különbözést érezteni csendül csengül, zendül zengül közöa, mert csendül az

a ki és mi elcsend-es-ül; csengül pedig a cseng-
etőre = csengetyű; felzendül az elnyomatott, meg-
zengül a zengszer; zendül eszméje lön zavaro-
dás; zeng-ül-é volna szép zengelemé. Hogy egyéb
iránt cseng, peng, zeng, csen, pen, zen gyökök
után eredt csen-eg, pen-eg, zen-eg ige összehuzá-
sa, látszó. De egyébiránt azért is említem itt meg
ezeket, mert mintha ita akadnánk könyöngeg sza-
vunk összetételére. Reneg, peng = prendül.

Ing-erkedés, Biharban inderkedés. ℓ. Jelenkor,
1844. 186° lap. Egerben is inderkedés-t hallottam 1843b.

Irígyli, a Guary codex 19° lapján iredli, így:
de ha meg másba lattya azt es iredli, mert
irigy, annak irásakor ireg (iregy-forgó) volt.

Imádjátok (ma imádkozzatok) a Guary codex
41° lapján: és imágyatok az titökre háborga-
tókért; ott: imágjatoc. Vimággyuk = imád-
juk, kétszer fordul elé a temetési beszéd 1171beli
másolatában.

Iszalag az á karón, ge-
meten, faderején fel s
körül szalad. Onnan
vásárlá Helmeczi oko-
san Szalag-ot, az el-
vesza páthtikán, s
e szalag, szép leány ci-
nos menyecske, kalapján,
derején körös körül
szalad.

Jegyzette, a Guary codex 30d. lapján jedzötte, így
jedzötte. Csaholesinál: Jedzőkönyv, adversaria.

Idő, lön igő gerjével. Ig után fennmarad: ig-et. Idő,
igő és ig-ető.

Ledérez = lőgérez. Elledérezi az időt,
Sárospatakon, ellőgérezi. Ita kivehető
ledner, eredete, azért az mert leng. L be-
lü a képzelemnek minden játékából szü-
li szavainkat. Hijába facsará Leschka
ledért, a német liederlich, felé; s
bizonyosan nem is ex slav. ledar, a mi
oa nauci. Nauci a leschkai származ-
tatás.

Méreg is hát mer-ed ige után vált elé. Neki me-
red a méregbe lobbant, elmered a méreg itta em-
ber. S méreg után mirégy Csaholeziná, = mirigy.

ha ki, magát senkinek
nem adja, és ez veláytul
tánul jár, ahhoz azt mond-
ják, hogy kevély és igön
mord embör.

Morog, morg után van mord, honnan meg mor-
dály jő. Már a Guary codex 14d. lapján fordul elő#
Madzag, talán bogzat, mivel M gyéről B-vel, Gyu.

dig D által T-vel. Leschka ki hagyá d-t, s
azt irá: rectius mazzag, azért hogy a fami-
culus tót wazák nevéből madzagozhassa elé.
A madzag összebogozodó, s bogozat kötő
vajta.

Nagyur, = Nádor. Ur dominus az 1432—
1441 közötti bécsi codex lapjain or,
honnan jö a kitünő or-om, or-iás, elterjedő
ország = ország. Hajdanta, midőn még a
tegetés te-zés általános volt, mikénn a nyelv-
ben ma is lévő kegyelm-ed, uraság-od, nagy-
ságod, felség-ed mutatja. Or = Ur czímzet
elég nagy volt, legfenebbit illetett. Még 1544-ben
ék e nevezés, mert a Kimávom alatt táborozott
Szepes megyei nemesség zászlóaljának hadnagyai
ezzel sürgetik Vármegyéjéket hópénzük megfizet-
désére: „az vizbe akar az Ur minket vetni"
annyira haragszik Bátori András, országbirája,
mint fővezér. A palatinus pedig, ki még e
felett is van, tehát Nagyur volt. Eltünt úgy a
tótnál dworni spán, mint Leschka nagy örömmel
forgatá elé annál inkább, mivel a debreczeni gram.
matika is, előbeszéde XVII lapjain a Nádor ispán
szót egészen idegennek vallá, pedig irói, ha
nem nyitá is még fel szemüket a régi nyelv
tanulmánya s benne cseréje, azt kérdhették
volna, vole-e hát a tót királynak udvarában
pánja, hogy a magyar azt utánazza. Csak F zsupánja, ispánja.
ispánról lehet szó, de az d is maradhat.

Orda, leta oroga után. Or-og ige u. m. forgás
értelmével olyan volt kor-eg igével együtt, mily-
lyen még ma is: ir-eg, for-og. Ereg után a székely
mai napig mondja: éregetnek a juhok, átalában
eregetés sokszor egymás után er-ed-ése.
Tehát ereg = er-ed. Or-og pedig ő gyere-
vel ör-ög, miként az ör-eg nál Erdélyben
folyvást divatoz. Ör-ög = öreg hát a ki tipeg
tapog. Az oroga = orda még pörgetés forgatással
áll össze. lyy: csor-og-a, után csorda, stb.

Oldja, kimondásban Oldgya, olgya, óggya.

Padimentum a bécsi 1437–41beli codex 41p lapján pagyimentam. Latinban pedig d és v cserél, mert padimentum = pavimentum.

Porond, onnan, mivel por-ong.

Pondró a mi pondorodik vagy p és k cseréjével Kondorodik, a mi penderedik, pend pedig = peng.

Pöd-örni, pörge bajuszt. A mi pereg, pergül perdül, pördül.

Ronda, a rongy-os, rongyos.

Radna, = Ragna. Gyergyai aszszony beszélé nekem 1841b. Borszéken Ragnán Aradban jártát.

Reng a mi megrendült. És így Rend, reng-ülés által leszen.

Radó = ragó, ki mindenbe rag-aszkodik, bujtogat, veszekszik.

Redő-be szedni, = reg-őbe, regbe, rögbe. Rög viszára gör; redős hát a mi göresös.

Sár-ad, azaz sárszinüvé leszen, s onnan sár-og, miként Csikban hallám 1841b. Sárog, elforgatással lett Magyarországon sárga. Mutatja ez, hogy orda; or-og, oroga, orga után lett.

‡ vagy Sárog így után Sárog-a, s o kieppené.

Sudár = sugár termet. Osztor sudara, élőfa-ág sudara, napnak besudamlása, s innen lop-pal besudamlani, mind sud gyökre mutat. Sugó, sugását is sudamlással teszi, hirtelen mint a fény sudamlata. Vagy sug volna-e, mivel szug, zug-ból sug-al ki.

Szilid, szelid = szilígy, szelígy.

Szered, mváros Poson vm. Szergény, falu Sopron és Vas vár. megyéb. Szer gyök utáni Szereg, igére kapunk itt ‡

Tüdő, = tügy, a mi a bécsi 1437–41beli codexben maxilla, marha nyaka s eleje köre, hol a tüdő van.

Szédülő ember lészegül.

Terd, térd, = térgy. Terdepelni, térgyepelni.

Targ, tárgy.

‡ mert Szerg-ény csak szereg, szerg után lehete, Szereg pedig = Szered. Mivel pedig sz, s, cserél, ser gyök is ide veendő, a miből van Sered, fejér vm. falu neve, s ez meg Ser-eg cseréje. Ser értelme forgás fordulás, sergés, serdülés. Szered, deák neve Mercurius, tehát, Szergénnyel együtt értelmezve van. Szereda is így dies Mercurii, Szeredahely, e nevü szász székben, oláh nevével Mjerkur, mely a római Mercurius. Csik Szereda, Maros Szereda. Magyarországon hát helytelenebb a Szerda. Ebből fogá ra a tót hogy az ő sztredajához van, pedig inkább ő is a magyar Szeredát tanulá csak öllye.

Vig = vid. Vid gyökből van, vid-ám, vid-ék, vid-ul, vid-or, = vigyori, azonban nem vidság, hanem vigság, nem vid-asz, hanem vig-asz, vigasz-t, vigaszt-al. Három fejlik itt elé: 1. Vid-ék már magában nyájas vidámító helyfekvést, tájat jelent. 2. Leschkát megint elfacsaró származtatásán kapjuk, mert e szó nem a tót wjdjk-ből van csenve, söt magyarázataint a tót maga egyezik a latin video értelmével. 3. Vigyáz nem ide tartozik, mert az figyelemmel, egy, tehát mind a video, mind a wjdjk értelme innen eltávozik, s vig = vid magyar gyök csak véletlenül találkozott a latin vid-eo-val.

Faradék áll farag ige után jövő faragék (faragvány helyett Milotai Nyilas István 1653beli Agendája 133 lapján így: Minutias nummularias pénzhez hasonló faradékok, 134diken kerekded vékony hártya faradék. Ugyan annál a 138d lapon.

Elhadni avagy követni, azaz elhagyni.

Lód-ing. = lóg-ing. S ezért nem vétetett Ladung-ból. Lóduli is annyi mint lóguli.

Gyühös eb, megmaró gyühös eb áll Bornemisza Péternél 1578. Ördögi kisértetekről irt prédikatzióiában 656 lev. 2 lap. = dühös. Gyühösség, 675 l. 2 lap. Gyühös farkas 691 lev. 2 lap. Az fertelmes lelkeknek gyühösségek közt, 709 lev. 2 lap. Az fiu ottan meg gyühözül és gyöhösségbe meghal. 860 l. 1 lap.

D és L

Ebédlendő, a bécsi 1437–41 közötti codex 51ᵈ lapján áll: kinél holnap is ebéllendő vagyok.

Jelvállalni, dunántúl: jelvádolni, elvádolni.

Hallá, a temetési beszéd 1171beli másolatában van: hadlává holtát teremtő istentől. Rm. nyelveml. 151ᵉ köt.

Padolás, padlás, Vas Veszprém vm. pallásra ment.

Naszád, nem egyéb, hanem nagyszál, mert a naszád nevü talpfája nem, nagy fenyőszálakból volt összeállítva. A Vácz megett Nógrád szélén eső Naszal hegynevet is onnan eredezteti a Nicolai Olahi Hungaria-ja 1763ᵇ. kiadás. 45 lapján álló észrevétel: Naszali ei nomen est, quasi Nagy szál, dictum, ex quod termini instar excelso vastoque iugo surrectus, late regio. nem despicit.

D és N.

20

Pedig, Bornemisza 1584b. kijött predikatzióiban
penig.
„Vagy penig hallanak;„ha penig valamely falubanistenplom nem leend,
áll: Canones azaz Az egyházi szolgakeletnek
regulai, kiadattanac az Sopron vármegyebeli eccle-
siae senioritul 16. Samariában 1630. XIX, XLXIII. §:

D és T

Krysdet gyermek korában áll, Kisded helyett Margit életirása 287d. lapján

Fohászkodás, Margit 296 lapján: fázkodás, így: szívének mélységéből vonván nagy fázkodást.

Szélhüdés = szélütés.

Imádság imádkozónak segedelme, áll a Geary codex 66 lapján.

Ezönd bizonyítja, van annak 82d. lapján: azaz, somo. gyiasan ezönt, = ezent, ezt.

Mid gondolkodnának, áll a 17 lapon. Mit?

Deres nem egyéb hanem ter-es, melynek tere van, rá terítik a pálezázandó szegényt

Letjob, a mátrában, = ledjob, ez pedig legjob után g és d cserével. Leg után van leg-ény, led után led-ér, led

Ezbevezmi való.

ab-ál	Ab-ád
eb él	eb-éd
~~ib-ot~~	~~obód~~
~~obol~~	Par-ád
Pár-ál	Zsárod
Zsár-ol	Komlód
Komol	Eséd
Es-el	seg-éd
seg-él	nagyád
nagyzál	Had-ad
Had-al	bcz-éd
bcz-él	Heréd
Her-él	Harangod.
Harangol	Csapod
Csap ol	Hunyád.
hunyol	Várad
Vár-al	

22

D és V

Kiderül az idő helyett Jászón 1835-ből hallám: ki. verül. Így tehát verőfény annyi mint: derő fény, derűfény derülés fénye. S mondám, tv. vább, av-u ov-u után lett: adu, odu; hiv- es után hid-eg; hiv hiu után, hid, mely hi-u-s, alatt hi-u.

Verőmalac is innen magyarázható. Olyan már az, mely der-ül, ter-ül, derő = terő malac.

D és Z, Zs, = Sz,

Vándor, vánszor-og, s összevonnyal. Tehát nem Wanderer elvitatása.

E és A

Ide-ig helyett Vasban Veszprémben idáig. Odáig mint pedig van odá-ig helyett.

É és Í s könyörgés

A temetési beszéd (1171 körüli másolatában

És nöm igg ember, és nem egy ember.
Igg írása akkor is eggyg kimondását
mutatja, valamint a Guary szinmirvány
ban égh.

Ez szegín ember lilkiért, e szegény ember
lelkeért.
Mend w bünét, mend szentukut, mind ű bünét, mind szentöket.
A Guary szinmirványban.

2 lap. Eth immár ... Itt immár
5 és 11. És ha tekint ede alá, — Ide alá.
24. Mind ez napeg, .. esmeg, — ez napig, ismét.
25. akkeral' ünönmaga, ... egy hogy az keralnak
utána len másod keral', ... a király, ki:
rálynak, Király. 55. Keralí könybe. — királyi könyvbe
27. Mig ez velagba élnek mind addeg, — világban,
mind addig.
29. az nap ... az hoddal igyetömbe, az holddal
egyetemben. 13. lapon: igyenlö kinnal, — egyenlö.
37. Istennek ű nagy ergalmassága, irgalmassága. 54. Ergalmasú
Istennek ű nagy ergalmassága, irgalmassága. Isten,
37. Ezöket halván nagy neadást ten, ezeket
halván nagy riadást tön.
42. örd[illegible]böles, 43. dologbol es, — ördögböl is, dolog-
bol is.
47. Meges széggönlé megmondania, még is széggenlé, 17. ües megjelönté,
27. Menevel elöl alá jár, annévul jár fel utol, ü(ö) is. Ennéres
Mennyivel, annyival. — ennek is.
61. Senki ennet ki nem iszetteik, — innet ki
nem üzetteik.
62. Es ennet heuon meg nem térhet, és innet
hian (hijába, üresen)
64. Ez el'etén imádságra, ez ilyetén.
9. Az szép verágnak édösségös illattya, a szép virágnak.
13. És iregységnek miatta, irigység miatt.
13. Mene rágalmasságot te halgacz anne ördögöt
filedbe vissz.
14. Mendenhato Isten, mindenható. Azonban, a men
gyöktöl helyesen jött mend, e codexben már leggyak.
rabban chind.
17.

Virginia codex: levő Szerencz élete

28d lapj. keserü kent szenvede, mai kínt
29 — kenszenvedése minden martirnak kenyjat
felül multja.
35. más velagrol tért volna meg. Vil-ág. Ez
vil gyök után, melytől vil-og van, amaz vel-
után,
40 l. kÿneret és vizet. Kenyeret.
72. kÿnieret koldulni.

E és I

94

E és O

Boldogság = boldogság. Képletesen véve.

E és Ö

~~pamacs – pemet~~

Betűcserék. [illegible] s között. s A s [illegible]

i.) Betűcserék utáni jövendő.

Betűcserék játékai.

Miként egy szőlőfaj magva, eltérésével megint egyéb fajban kerül elő; úgy a magyar szómag, másmás tárgyneveket hajtja ki:

PAS, PES, PIS, POS,

~~Ennek~~ rokonai például: pacs, pecs, pics, pocs, paz, pez, piz, poz.

Értelmezése: Szagos nedvesség, ocsmányság, ~~[illegible]~~ nem illőség, nemtelen aljasság. Főként kitünteti ezt értelmet: pes-el, = pis-ál, pos-vány.

Paskol, pacskol, = gyümölcsöt össze vág, nedvessé levessé tesz, s úgy más nem kedves. Gyöke annak
pas-k, pas-ok, s a paskolás egymásután elővetett. Innen
pacsk-áz = össze vissze zavar, és végül pacskáz.

Pazar, ki szét hány rendetlenül s végre senyvedt, mocskos lesz. Innen a pazarol ige. Tói? El pocsékolja a pénzét. Bazar = vásár.

Pászta

Pászt-ó, ~~[illegible]~~, Hevesben és Esztergomban

Pacs-ér. mocsáros vizes helyen elterülő szaggatott faluk.

Pázm-os falu Doboka vmegyében. Jő Paz-am, paz-om után, mi tehete

Pasz-ita, tót? Pázma, pázma,

Pás-it, pázs-it, tót;? magyarul, gyep.

Pes

Pes-el, vizet szétbocsát, büdösen terjeszt.
Név melytől jő

Peselnek, falu. Pes, = pös, húgy, vizelet, általában szagos folyónedv. Innen pecs = pös.

Pes-ed, peshed, a mi

Pes-t, megfordítása tesp-ed, s nem a tót

Peszér, peczér tót. Magyarul kutyász.

Peszérecze

Peszmeg

Peszt-er kés

Pesztonka, tót.

Pezs-eg, mint pes-el.
Pecs.

Pis

Pis-ál = pis-el. Pisa nev után.

Pics-a,

Pislen, azaz pisel = pezs-el, a' mi pezs-eg, <u>len</u> elforgatás <u>el</u> után. Ugyan kiváltképen a' tót pište, piskle, pisklen után. Mert itt van

Pislog is = pis-el-og, azaz pezs-el, pezseleg, pezseg.

~~pamat – pemet~~

Betücserék.
A. és E meg, ch és s között. s A és U

~~Archiepiscopus.~~ Érsek. ~~Magister~~ Mester
Sacristia Sekrestye. Missa = Mise.
~~tajt = tejt. Mert a vasárnapi, az az tajt~~
~~a [illegible] vizet, midőn tejti, tejteti:~~
az ember hajdan írásolban midőn ez
Sanctus, lett szent, nem szankt.
~~trikkanás, Jászberényi kocsisom: pöjit baktaná, az utcán ki [illegible], bujtás, [illegible]~~. Megmés
kün! bekkenő – tökkenő

A és V.

~~doboz = duvadt~~
~~vih-og, vih-ar gyöke ví, agy vív, s vív-og, vív-or,~~
~~helyett van:~~ röhög, vihar.
~~juh-ar fa,~~ majkins jávor fa.

B és D.

~~be-dőrül ember = de dőrül ember~~
~~a dongó bögy nepiéle bong.~~
~~Bög, dör bög, s lefalatile: dög~~
~~Dorbély bordély~~
dorbélyozni = tor-bélyozni, torpadni

Cs és cz között
márcz = martes

F és T.

A far, nem győrös, mellye a mell, lábzai, kar,
kéz, fő, hanem tar.

F és S

Sokat süllent, átányi sokat: fillent, a mi jött.
De sil gyöktül sil-ány.
feslik, fejlik,

P és T

~~Nappal lett magyarban Topolya fa.~~
~~Nyoten, lett: fazulyka és paszuly.~~

Ádám fridericus s: frigy

D és G v. Gy között, szédül, leszegül.

~~Friede-től lett frigy, mint ez is érdes magyar.~~

~~Gyürkés czipő Jászapátiban: domos czipő. Tehát dom gyökből domb, és domó, a mi itt ki dombornyu-mozott ki gyürödött türődött. Itt van: Dom-oszló falu mint is Hevesben. Dom, dom-osz, do-mosz-ol, domozol-ó, Domozló.~~

mor-og, morg, = mord.

J és L és SZ között, fordjuk mi! = fordítsuk.

szalaszt helyett, szalajt. És J meg L között: betűsorával eszesz, tesz-esz, vesz-esz he-lyett s mint kell: lön sokféle: esz-el, tesz-el, vesz-el. Sőt itt fejlik ki a díj és dísz közötti egység. Díszének díja van; s dísz-ben áll a tiszt, kiválik ki tiszte. bágyla = ~~mágyla.~~

B = V és M. meder = veder, vakog, elmologni, elmakogni mor-og =

~~tekeg = meleg~~

Bagazion = Magazinum. 1843. júl. 31d. egy kérdem Egerben a Bynker adta Katonalak előtt egy asszonytól, ki hátán ~~puttony~~ fonc ko-sarat vitt: Mifele épület az ott fenn? felelete: Bagazion, császári holmija van ben-ne, széna holmiféle. Kép adava megint két asszonyt kérdeztem 's mindent. Bagazi-onot monda. Kérdezek két kapás embert. Egyik Magazinumnak mási bagazion-nak monda.

~~Mondó, hámlmondó, dandánul; bandó;~~

~~Stromonda~~ czipő, mi Erdélyben a ~~[illegible]~~ számos czigai: ~~nyok tappan~~, az ~~prebenda~~ Meder = veder.

~~így badarság~~ és P. anyi mint madar#

~~lepe-ő, teke-ce~~

~~csoportos, Erdélyben csalmo az csatornos sorag,~~

~~nagy csoportos rajlik, dufla szép,~~

~~a madar [illegible]~~

~~badaros! [illegible] madár~~

– Budai 1843. sept. 26d. a duna par-ton. Egy paraszt kocsin tőle szálló, egy ember rajtok. Én. Hová való. Ő. Pász-ttó. Én. Mi van a zsákokban: Ő. Vajlandi rozs. Én. Talán Majlandi. Ő. Az uram. Én. Hát mi jó van azon: Ő. Uram én ezzel egyszerű merő vételen, 's lett ebbül 25' mérő

Marmor-bul lett márvány, 's pedig b-vel cserél. ~~Kedves madaram, [illegible] Kedves bazsaram~~. #

É és I.

Hirtelen: Tsaholci és Bihari zsókönyvek
hértelen, abrupte.
vizálni = vëzelni

H és K.

Nyirkállai Tamásnak a Magyar Királyi
irodája zabványaiban a 445 lapon áll:
Irharij Budenses, az az budai irhások.

~~Cs és S.~~
~~psalkolom~~
~~paskolom, poskolom~~ ~~Tsaholci és Biharinál.~~
~~[illegible] [illegible] tea dictus.~~

L és P

pëhöl, léhel. Tsaholci és Bihari zsókönyvibe
piheg liheg.
pihö lehellö. Tsaholci és Biharinál.

F P

Hofmester Hopmester Hophmester.

T és S
mondját
tillene [illegible] [illegible] mássutt fill-ene.
förvég vala hát ëlenne förveg.

24

~~B és K.~~

~~barczagós, kaczagós mint a Elefánt~~
~~barczagás, karczagás [illegible].~~

~~A és O.~~

~~tarr-olni~~
tor-olni.
~~A torok tehát~~
~~tar-ol, azaz kop-~~
~~pasz-t, pusztít.~~

A és E.

~~agyvelő anyi mint agy való, agyból~~
valója
~~részálni~~ = ~~részetni.~~

R és L.

Prior. lott. perjel.

D és T.

Lövéte Merete, nyomán persze kellene
Ülöte [illegible]ével lehet: Ülde, ülötte
Növéte — növel-de
Ápolóta — ápolda
Uzóta — Uzda, uzonda.
Iróta — irda, ironda.

Betücserék.

K és T.

lajkos lovak, lomha lovak, mellyek
csak mint a lajt úgy lejtnek.
Tehát lajk és lajt, egy.

elpocsékolták = eltékozolták
eltaposták, hallám Hevesen.
Dunántul pedig mondják pocséta.
Máshutt meg: pocsék.

D és T

Lajd s' karinit is.
dörbétyegni törpélyegni; torzt tenni; torz-ollat
fundus-t Hevesben mondják: funtus.
Kettőd leve, Kedd.
fert-ek, fert-es, fert, lön: ferdek, ferdes, ferd.
robotos, Egerben: rabodás.

Álmostt Álmosd. Pázmántt Pázmánd
hol Pázmán van. Illyen
Vesselényinitt. Vesselényinél.
Borsott Borsod
Váratt Várad.
D, ad ed rag=
elterjedés. Hol
Álmos elterjed.

F és V

A német Viertung, mellynél V
ugy hangzik mint F, magyarban
Verdung lett.
Nyav-alya, gyöke nyav*) a nyavalyás bizony nyaf-og.
A böf-ögés gyöke meg aligha nem bö, böv, mert a böv-en
evéstől [illegible] gyomortól jő, vagy bövüle vagy gyomoremegzéstől.

* Bugát pedig kétséges eredetünek mondja. Szóhalmaz 310 lap.

M és N

semki

ugy látszik: semki:

G és Gy

Egyed : Egyben Eged.
Innen láthatni hogy „ingyen és ingyére„ gyöke ingy,
a mi csak ing, inog, tehát semmi bizonyos, ő
való, mint a mi csak ing-adó.

B és P

Band, pánt. Az ebből jövő pántolódik,
ugyan ő Band-hoz vinné a kölcsönvételt, de a németek
mert nekünk fántolódik is van, de a németeknek
nekünk van: Anbandlen is, és ez igen ollyan: pántolódás.
~~bub, bubor = pup, pupor.~~

L és N

Negéndes, negédes, nem egyéb mint legényes, le-
gényes, mert a legény sokat az ugyan csak
jövenő, a leg- és leg-et érző negédes lenni:
Piliszenyés mondják Galantán a penészest. s Piliz
nye kivebb lehet: gyökhöz, mert Pil után van
Pil-is, = kopasz, gyenge haju, s apró csemetési sík hegytető.
milye a penész.

S és Sz között

Ös, Öscim nem egyéb, hanem Ösz, Öszei
kik megőszültek, kiken öszhamvadtak már.

A és O között

For-og gyöke for, s ebből való far, mert jártodban
hogy szinte far-og, s még meg is fár-ad.
Haz-ud, ugyan honnan jött? Ugy-e, hoz-ud való,
hazud. Igen is, hoz ád, a ki hazud. Ad (vagy igy szül) ed,

Betücserék.

igét is: mint rag-ad, tap-ad, sorv-ad.
Hoz - maga mellé ragasztván a hangzót, lön
haz-a, ahhoz tapadtz Te, kinek lelke tiszta
s eltájdulása! ahhoz hozza.

medves a lebegő mondják Délegyházán Pesten. — mi másutt nedves a levegő. Im itt magyarázva: med-er, med-encze, medve, és veder.

Medves = nedves ut. új

M és N.
sámfa = simafa s innen sinkófa,
kam; ~~[illegible]~~ kán.
Kam s kan gyökből van: kam-olni, kam-atyolni,
Kám-pó, gam-ó, (mi agy i mint horog,)
kámpolódni, horgaskodni, valakibe belé akadni,
mint a kan. (kan-cza? ~~[illegible]~~ [illegible] volt
kamcza, az az kis kamni való. Kan-ócz, =
ganócz, az az gamócz, mert a kanócz valami kampós tekercs.-

D és G
~~inderkedni~~ = ingerkedni. Egerben
hallottam Vég fiscalistól: inger-itni.
hordás, hor-d-ó, mintegy a viendőt magához
hor-g-olja.

Ngy és Ny és or ar rag jelentése.
mogyoró, mogyoru, = monyoró, monyoru.
[illegible] a gyök: mony, mellyhez oru-nak egy adó-
val miként domb-hoz ha megyen, dombrom lép.
Láthatik hogy az or, ar, er, rag valami kiterjedé-
dést, térben hat-ár-t képezvén, kerek egészet, tökél-
letest, képez. N és Ny közötti betücsere után
pedig

Sz és J

veszesztem = veszjteni.
szalajtó = szalagtó. Jászberényi ember szájában a lejtő = szalajtó.

A és I

Sámfa is lehet egyéb hanem Sím-a-fa. S e Sima, találkozás Símó-val is akna vétel.

H és K között

potroh, (nem potrohos) Tsaholci (és Bihari János) Ferenc Gyulafejérvári ref. tanárok e szókönyvében Index Latino-Ungaricus ~~sta~~n: áll: potrak.

ΣΑΡΚΕΛ, Szarkel, jő elő Constantinus Porphyrogennetaiánál a kazarok (kunok) várja nevével Donecz vizénél. Jerney pedig Szürkehelynek mondja. Tudtár. 1844. Aprilis 236 lap. Én azt mondom Szarkel = Szárhely. Kazar nyelven jelentene fejérhelyet.
lenne értelmezhető kazzon mely anyi mint kazzon, kazz~~ante~~ van kasz-dag így, ~~kinek~~ sok kazzna van

Gy és J között

hajítom, Tsaholci és Bihari szókönyvében van hagy-ítom. abjicio.

h

Gy T-vel, D által

Gyürközni (egy szörényi 1844beli bánsági országgyűlési követ szájában) Türközni, T és d cserélési igen 4 megyen gyürközni
D-berünt [illegible] erőkre megtargya vala = tartja vala. Margit 1272. életírása 257 lapján: igen

Betűcserék.

Ö és Ü között, és O és U. 34.

Hajdanság	Mostanság	Megmaradt
ürő	ürü	Szeg-[illegible]
gyürő	gyürü	Szeplő
ocs-ó	ocs-u	
áró	ár-u.	
Szérő	szérü.	
Könyö	könyü.	

S és Sz

Sövény nem lehet egyéb hanem Szö-vény
Ösvény sem egyéb, hanem Ösz-vény, így
it összevett keskeny út.
ÖSZ pedig ÖS-ből va

Sz és Z

Szala	Zala
Szabolcs,	Zabolcs,
Szug, szug-oly,	zug, zug-oly.
Szuzék	Zuzék,

Aligha is inkább csak zuzék, mivel oda minden zuzottat hánynak.

E és U.

Szek, Szuk.
Nem győzi szükzal, ugy szuk-og, nem egyéb hanem a leheletes Szek.

B és P.
Balota = Palota, bolgár király
Balatvár nevet vole a
székhelye. Bolgár pedig = Magyar.
Tudtár. 1844. április. 234 lap.
Zalai bol-og-ár.

I és E.

Sziget, ... Szeget.

noha ugyan azon lapon mégis: Vegh parnna heij is áll.

L és J között

legenye fa nem lehet egyéb hanem legenye,
az az a mi leg-esen, leg magasabb
legénykedik fel, vagy lengenye,
mivel levelei mindég legszebb szellőre
leng-edeznek.
Párnahéj helyett parnahel áll Szabolcs
vmegye 1550beli jegyzőkönyve 79 lapján, igy
gyengye par nakel#

J és Ny között

Nyár-s nem egyéb mint jár-s, azaz
mi forgottatván jár, s pedig mig na-
gyobb járásai, pergései mulagi.
bornyu = borju, varnyu = varju.
pernye = perje, Terny és Terj.
sarnyu sarju.

~~B és P.~~

~~Bözsi Bözse mondják Erzsét dunántul~~
~~Mikófalván Borsodban a Szepesi já-~~
~~rásban pedig az:~~ Perse.

(az érsedi fejé kerek

G és K
egri kazástól göre-t hallott
Kofré, helyett Kisgykörösön annyi mint a dunántuli
Gamó,
kampó, Egerben pedig kamó, hol
és az álló kamó kezdeni ismeretes, az
az Kam-ol is, (a mi maiatt: kamatyol:)
E Kam-tól van ∓m és n közötti betü-
cserével: kan,
hor-og, = hur-ok
gerlicze, bug, gerliczék bugnak, mert ge
rlicze buk, gerliczék buknak, midőn hime
kinyeivel szerelmeskedik.

Mijd Ny és J függede a gyökökhez Mint: Ny,
Szár-ny, J pedig szárnj árjd.
kár-ny
bar-ny, lim barnyu bornyu
Ternye, nem egyéb hanem Terje, lehet Terj és terny.
Karaj nem egyéb hanem karony azaz körny.
taraj ——— ——— tárony, tarnyagos = tarjagos.
~~szorny~~

Keveset megmondog benne
dll Margit 30 lapj
= megmondok

kam-aság

Piskolcz, német Spiessglas.
Piskóta, franczia biscuite. Magyarul
kétszer sült. Piszt-oly, a tót.
Püspök, episcopus.
Pistyogni = hemzsegni, ~~azaz~~ mint a/ pislen
ez is némagi t. pislen magyar.

Pisz-e, nem tót pysk, mert
Pisz-ok, eltemült szenny, s a' pisze
is eltemült, tapadt nem szép, illetlen
szennyes, is piszok-ol, piszk-ál. Piszka fa.
Piszk-ol,
Pisz-eg, természeti hang, sirő gyermeki.
Pisszeni, természeti hang. Pszt!
Piszm-og, = motyog, szuszog, totyog.
Pisz-am, Pisz-om után
Pisztrang, tótul psztrug.

Pos

Pos-ad, poshad, = peshed. Pos-on,
Post-a,
Poszt-ó,
Posvány, posó = posv-ány, a mi elemil
Posz-og, természeti hang után
Pozs-ár, a mi pozsog, pezseg.
Pozslár, = pozsol-ár, a mi pocskol
Pocs-oly-a, Pocs-ét,
~~Pocs-ér~~
Pocz-ok, Pocz-egér.
Poty-og,
Pózna
Pozd-orja, a' a tót pazdery.

Pös

Pös, pöcs, aut pes, pecs gerjes
Pözs-ög = pezseg.
~~Pös~~

Pus

Puska, természeti hangtól, s onnan a' magyar is tőle. Mert némi
tót is és a
és a magyar adott azt kezébe

Puszta,

Puzdori.

Puzdra.

Puszpang. Buchsbaum.

Püs, püsz, püsz nincs.

M. Tájszótár
E kérdésre Ki a' Ki vagy felelt Jámbor.
Kegyességére: Tessék.

32

E és Ő.

Virginia codexben levő Szferenez élete

43d. l. az en teremtemnek megesmerenyről
= teremtőmnek.
74d mineketőte csergetnének = csörgetnének
78d. Mert idvezitenk önön maga = idvezitönk
91d ha mi idenkbe = idönkbe.
37. ijuének azaz jevének az kyralhoz, jövének.

Apácza szabályzat

10d l. anija es zyleje = anyja és szülője

Guary codexben, mely feletlik is Ő-z-ő.

60 lapon. fe pap = főpap.

Györgcodex kiegészítése XIV lapj: iras törlejte
mester, = irástörlejtő helyett.

Így maradna fen her-e, pedig az meg „herő"
s hozzátéva heverő, her gyök után, hon.
nan herő mint igenévző után herv, herv-ad.

E és Ü.

35

36

39

40

41

42

Gerencsér, a ki gerengy
bül ~~dolgi~~ gör-öngybül áll.
gyúl.

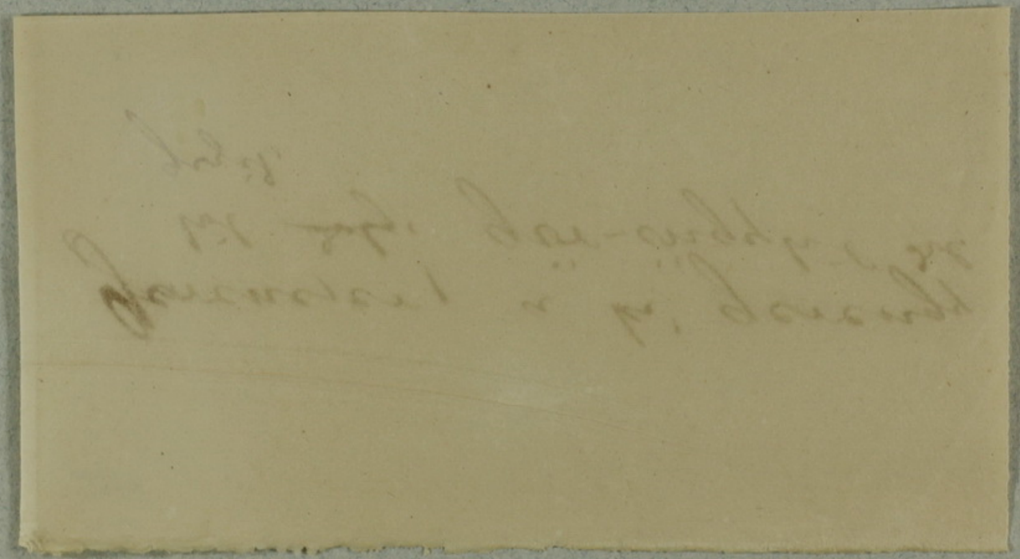

44

45

46

47

II. Ag, eg, ig, og, ug, ög, ügy
mind ige.
S G és K cserével innen lett
ak, ek stb. néző rag.
B.

Ab-og.

Eb-eg,
~~Leb-eg~~, Lebeg-ö, Lepk-e. Libegő lepke
~~Reb-eg~~, ~~Rebegő Rebeka~~ ? Rebke, lepke,
~~Döb-eg~~,
Dob-og, Dobog-ó, Doboka,
Debengő Debenke.
~~Dob-og~~,
~~Döb-ög a mi dob-og.~~
Acz-og, csacska, csacsogó.
~~Csacs-og~~, csacsok,
Kacz-ag, ~~[illegible]~~ Kaczki, ~~Kaczogó Kacz~~kó.
~~lelepen = tarkó.~~
~~Vacz-og~~, ~~Vacz-ok~~, ~~vaczoga~~, ~~vacz-ko~~.
~~Fecs-eg~~, ~~fecsk-e, fecsegő~~.
~~[illegible]~~ jő
~~Recs-eg~~, ~~Recs-k~~.
~~Kacs-og~~,
~~Pecz-eg~~, ~~peczek~~.
~~Pocz-og~~ ~~pocz-ok~~.

Gomolyag, gomb-olyag.

~~Bicz-eg~~,

~~Köcs-ög~~, ~~Köcs-ök~~.

Engü Enge.
Gyengü Gyenge Tücs-ög, tüsz-ög, tücsöd,
Lengü Lenge Erötetve van trücsöd, prücsöd.
Sengü Senge Ad-og. D gerele V-vel.
Rengü Renge Bád-og, szád-ok fa, szélesebb
Zsengü Zsenge szád-og, lebetü hárs.
Zengü senge.
Zengü Zenge Edeg.

Ongi Onga. Bed-eg.
Kongi Konga Ged-eg
Hed-eg, hed-eg-ő
Ked-eg, = ped-eg.
Ingi Inga.
Im

Id-eg, Iv-eg.
Indi Inda. Hid-eg, Hiv-eg, hiu-eg.
Rid-eg, Riv-eg,
Od-og
Bód-og bóv-og.

Bundi Bunda
Buvondi Böd ög, Böd-ög-e.

Af-og
Nyaf-og nyav
Bef-eg, Csüp-eg, csipág
pip-eg

T kel D lett T.
Zuhad ag
cserged-eg
görget-eg
zömyed-eg

Hály-og hál-og
hál-ó,
Dály-og, Dál-nok. dálnog
Tál-y-og,
Vál-og Keleg v. Kilyget
Val-og

Bély-eg Bély
Denget-eg. fulul
Véleg
Csep-eg.
Csepeg Csepüeg
Szender-eg
Zalag
Szamolag Szamlag
Feldeg - eldegél
Alldog álldogál éldeg éldegél
Böld-og
Iddog men van iddogál.
Eddeg — van eddegél.
Mendeg — — mendegél.

Zizeg. Czozog
Zuzog Szozog
barcz-og
Varty-og
Zöty-og
Haz-od haz-og.

~~Lef-eg, lef-eg,~~

~~Nyef-eg,~~

~~Pöf-ög,~~
~~Röf-ög. inkább ref-eg, rev adni.~~

~~Ag-og~~

~~Gág-og,~~

Ah-og

~~Csah-og.~~
~~Hah-og~~
~~Keh-eg,~~
~~Lih-og,~~ Tántor-og.
~~Ih-og,~~
~~Vih-og,~~
~~Rüh-ög,~~
~~Küh-ög~~

Āk-og.

~~Vak-og~~
~~Nyek-eg,~~
~~Kek-eg~~

Ál-og.

Nyál-og
Nyalog honnan nyalog-at.

D
~~Adoz hun adog-at.~~
Dudor-og,

~~felü, felé~~
~~felém, feléd, felé.~~
~~Felett,~~
~~felettem, feletted, felette~~
~~felembe, feledbe felebe~~

T
Tustor-og
Csizterëg, Tájjóni

Gal lebengi N-nel.
Csil-ing, zöldfüre melyen
gal egykei zem van
Bödnyszegi zu Tájjóni

57

52

loczbe tartatnac harmalladbeli emberec foguă, = három állatbeli, állapotu: 20d. lappján: valtozic kue, vj hog immar meg nem olvathat, = változik kövé úgy hogy immár meg nem olvadhat; 22d. lappján, isteni iozagba, es malazdba = isteni jóságba és malasztba; 31dikén, az zent zeretedben vagion mindon io. = a' szent szeretetben vagyon minden jó.

Szala 's Veszprém, Vas megyében ma is, ezeket: hatvan, hetven, itt volt, ott járt, úgy ejtik: hadvan, hedven, id vot, od-járt. Gyakran hallám így dézve,† a' Codex diplomaticusnak Szalai születésü tisztes kiadóját is, mert a' gyermekkori megszokás később is gyakran meg meg kaps. És ha Bitnitzet, Szilasyt, is, néha így kiejtőkül rájok mosolyodva, vagy mosolyogva nevezem, csak tonát akarom kitűzni e' d és t közötti betücserének. Dunán tulnak e' négy jelesse nem vette nem tetti azt irásába, úgy miként a' Guary codex 's: ferenczes barátja még nyelvtani utasitás nélkül tevé; csak a' közbeszéd ejtésből, hanem amnyiból meg jó a' frater vagy Patert itty szépen falusisan ~~így~~ találnunk mert ezzel könyve kelleme tájához vethetünk.

† Virág Benedeket, így még most

'S hogy e' betücsere-vizsga" nem csak haszontalan betü-firka, e' dunántuli id vót, od járt összeállitásánál csillan ki. Ide, oda, amoda, emide, igehatarozó bizonyosan így marada köznyelvben, itt és ott-ból, 's t, tt helyrag, ite, ota helyett d betücserével születtek. Tehát, kérem a.

---

1) és 2) Ha szemle híres névvé lett, szemlét-től, l betü-
lekanyarintásával hasonlót jogól e' két szó is,
mert azt követelik, hogy betolódó t-lel, úgy ellenek 's kefe, ite is,
vizsgát, firkát, miként szemle-ből szemlét, kefét és itét anyjául tolakodik elé.

lássan, az illyen szóeredeztetés, etymologi-
zálás, betűkön egyértsélés csak akkor nem
bolondság, ha Nabukodonozort nem, ne
haragudjon az Ur-ból facsarintyuk ki, mint
egy kolosvári öreg ur tevé; ~~vagy~~ ha Kajánt
nem Kainból kajlitjuk elé, midőn
Horvát István Pesten avagy Honderün
akará a' honra kideríteni, vagy, mivel dar
der, betűcserével ugyan azon györ, kidará-
lá'.

E és I közötti.

igg, = iggy, szegin, lilek
es.

Egy szegény, lélek,
Is, Istám.

Minyon magone es, = minnen magunk is.
Judithnál, 15d. lap. R. m. nyelveml. 1ső kötet. 's
telve illyennel a' IId. IIId. IVd kötet.

A' mi — Ame
Irigy — iregy
Ide idébb, — ede; edebb.
Egyetemben, — igyetemben.

Ame, L. Guary codex, 19d lap; cayn vala
ireg, Ismét 19d. lap; edeb alab = idébb a-
labb, 20d lap. igenlo 30d. lap. Wytezek-
kel igetemben, Meznyánszky várkapitány le-
vele 1550b. R. m. nyelveml. IId. kötet 71 lap.

Világ, — velag,
Szégyen, — sziggyen
itélet, — itilet
~~lelkébe~~ — ~~lelkibe~~
sér — sir

a' tatrosi máj. 31. 207 lev.
Velag.x elot, Guary codex 30d. lap. Zigen,
itilet, lelkibe, Bertalan pap 1508beli for-
ditása, melly egészen a' tiszántuli, szilágy-
sági i-zéssel van.

E és Ü közötti.

ülö — ellö

A' véres lova ello ferfiun, ... véres lovon
ülöt.. lova lattatot élleni = ülni. Zakariás-
nál, R. m. nyelveml. 1ső köt 234 lap.

es ~~nem~~ igg ember
= és nem (ma inkább
nem) eggy ember,
van a' Temetési beszéd-
ben. R. m. nyelveml. 1ső
kötet. vimagygomuc ez
Scegin ember lilkiert
= imadgjomuk ez sze-
gin ember lilkiert.
Ugyan „ ott.
Egyenlo, igyenlő.

~~gerezd, Sepatakon~~
girizd.

Innen fejlik ki, hiv-
nek fidelis hév-ből
jötte. A' ki hév csak
az hiv. Be sip.

ez zelos
ö.

Szegy szügy
[illegible] szegyen,

É és Ö közötti.

Ember,	embör
kegyes,	kegyes
egészséges	egöszségös
engemet	.... engömet.
érdemeknek	érdömöknek.

Telvék ezekkel Kinizsyné imádságai, 's a Guary codex, mint dunántuli művek. 'S nyelvünknek eddig eléakadt legrégibb írt nyoma is ezen özö tájról való, szöm, nöm, mönny hangoztatásával, mellyek másutt: szem, nem, menny ejtésüek.

fényes,	fenyossegos
fényességös Guary codex 29 l.	
hév	hö.

Hös tehát annyi mint a kibe sok höség van, ki tüz miatt csupa hö. Hös különben is.

F és H közötti

figee	higee
Higee Rm eml. Isö kötet.	
fükolni	hukolni,

~~F és V közti bevigerénd is lévén, midőn előbb~~,

V és H közötti bevigerés látszik a Temesi beszédben, midőn írat: keggyelméhel, a mi ma: keggyelmével.

F és P ~~közötti~~

dufla, trifla, ~~duplas~~ tripla.

Velö = veje verö, lót ö vereje, [illegible] sudor ejus Tatrosi ms. 183.

G és I közötti

ismét
legjobb

és még
legjobb

55

6

Anyagyökök különbféle rajtveresztők,
mellyek vagy Jánosnál vagy nincsenek,
vagy nem egészen kifejtvék.

16 lev.

ll, Anyagyöröl, többfele rajta eregtöl.

's Nagy Jánosnál nincsenek
vagy legalább nem egészen
kifejtve feljegyezve.

Anyagyökök.

különbféle rajt ereztök. mellyek Nagy Jánosnál vagy nincsenek, vagy nem egészen kifejtvék.

Kal:

Kal-ász, kal-itka
Kal-on-gya, kal-áſ
Kaloda, kal-auz
Kal-már, kalamar. Kal-ász. kelem-ből.
Kál-na, Kál-d. Kalapács.
Kal-ap. kalap-ál.
kaliba.
Kal-inkó.
kállo kalló, kallol.
Kalbász?; = kólbász mert Kol-gyökből v. Kol-omp. mindenik Kólop = Kalyp.

Kasz Kász

Kasz-da.
Kasz-dag,
Kasznár,
Kasz-a, ..
Kasz-al ..
Kász-on.
Kázolódik v. gázolódik, kász-ból.

Innen kell jőni: koszorúnak, mert a feldiszités eszméje és kosz gyök nem egyezik. Ha nem úgy lehet: Kaszaru kaszoru, és így Kaszor, kaszor, kaszoru, valami kaszorral lemetszett ágak.

Gyer, gyar, gyár, valami terjedést jelent

gyer-ek, ú. gyermek.
Gyerö, Gyerö Monostor helynévnél
Gyer-gyó.
Gyar-mat,
Gyar-ap~~ulni~~, innen gyarapulni.

Gyár-

Anyaggyökről.

ter valami szélesedést jelent

ter-d, genu, végén élezve értheti l. Tarr. máj. 51.
ter-em, ter-mék, ter-emt,
ter ü, ter-büt teher,
ter-el
ter-ít
tér-ít
ter-écsel

ör

ör-öl (mind forgást jelent.
ör-iz, ör-vigyáz, forog,
ör-eg, tipeg, topog.
ör-ül , helyét nem találja.
ör-jöng ide s tova hánykolódik.
ör-ök a mi mindig forog,
ör-s
örv.

Sza

Sza, régen csak így volt a mi ma száj. S huzaj nélkül van ma is még *szajha*, ki szájával mocskolódik.

Sza, kicsinyítő is, mint ut-sza, kallja-sza,

Sza-b, ki szab, le szab, meg szab, innen szablya. És nem Säbelből. Onnan az ujabb szab-ály. Abból lehet a és o közötti betűcserével szob-a, melly ki van szabva. Mert Szob nevü falu van ugyan, de az is értelmét Szab-tól inkább vehete. Valamint Szob-or is, melly Párizpápainál és más Molnárnál Statua, Columna lignea, palus, Statumen, vaccra. és ugyan ennél: szobros = palaris.

Szacska.

Sza-g, odor, g és k közötti betűcserével, a mi az agy adótól elszak-ad.

Szag-uldani szág-uldani. Szak-onként szak-adva sietni.

Sza-k, szak-asz, szak-mány, demensum

Sza-l, szal-ad, szal-ag, szalonna. szal-ma.

Szá-l, szál fa, szálka elszál, a mi szalad, az elszál.

Sza-m, szam-ócza.

ol, oly.

ol igerag: gyök új 2d. hemály
om-ol, rom-ol,

ól, dizmó ol,
ól-om.
ol-ló, kéc felé nyiló, új kaj kecske.
oll-ó-zik, ollódzik, (tehát kéc felé nyilik
ol-v-ad, kéc felé több felé megy, elterjed.
ol-v-as, tehát új ú anyi mint
elterjedtet, olvadtal, olvadottal
fogy fel.

Magyar helyesíráshoz
Gyakorlatok.
6.
ragaszkodó

e eb
ge geb- gebe,
le leb leb-eg
se seb seb-es.
re reb- reb-eg.

dar dar-ab,
ra rab,

sohasem
sze szeb, nem szebb
nagy nagy-ob - nagyobb
egy egyeb
De már az kivételek is igy ügyek.

ke-ny, Ny puhát jelent. Keny-er = kenyér gyöke lágyít, keny, ke szerinti puha sütemény.

ké-p, ke szerinti festemény.

ke-r a mi ke-hez képest alakult: innen ker-t, kerzek, Kér-ül, tehát tulajdonképen nem kör, s környék, körös körül, csak ker- gyöktől betűcserével lett.

ke-s, kese,
kés-ik, késa fa. kés culter.

ké-sz. ke hajlama, tettre

ket,

kev inne kevély, kev gyöke tehát olly indulat gyöke, melly kényét, dagályosan, kevélyen űzi. Keve, kéve, melly össze kötve gazdag kalászokkal ke-[illegible] ízeket, kevélyen mutatkozik. Kev-es, csak annyi mennyit a ke kíván, a kevely ad. S e kev-ből lágyul kév-án ige is, tehát csak e és i közötti betűcserével kíván.

ke-z, ke-ez, kéjez. Kere szolgáló tagja a testnek. kez igéből egyszerű név.

Ke

a bécsi codexben még csak ke = libentia és e vággyal, belépdulatos. belöktöns kifejező ke igen érdekes anyagyök
abécze szerint veszem

Ke-b keb-el. Kebel a vágy helye.

ke-cs kecs-es, kecseg-tető. Ke szerinti kis gyönyör.

Ke-d ked-ü, ke-nek mozdulatos inger.

ke-f kef-e

ke-gy gy mint szelidee jelent. Kegy tehát a szív ke-jének ömledec. innen Kegy-es.

ke-h,

kej = kéj, j úgy olvad ide, könnyebb kimondásáért a származottnak, mint e nox, fe caput
ke, vacuus
re, supra
után éj, fej, héj. rej- innak rejlik. (~~Nem tudjuk~~ me, pe, te értelmét, de azok után van mej, pej, tej.

ke-k kék. e szín kéjes,

ke-l a ke-nek kellő. tehát nem köll.

~~J~~ és L közötti betücsere mutatja, ezek egységei, kéj, kell, téj = tel, midőn a csecs tele van ott a tej = tel. éj = el. Éj van midőn a nap el nyugodott. Fej = fel, a fej, felső tag. mej és mel pedig is hát egy, s nem mejj nem mell.

ké-m.

ke-n,

ké-ny, j és ny közötti betücsere.

tal

tal-ál

tal-ap, tal-ps

talabór

tal-ány

Or

Or orr nasus
or tolvaj, orgazda
Or-vos,
Or szág = ursság.

ur-ok, s ez mutatja hogy Or nem tolvaj ~~[illegible]~~ jöve ur gyökből, mert az ur-kot csellel lopva kell vetni a szilaj ló, ~~barom~~ nyakába barom szarvaközé; a mai ur dominus pedig volt or, mi Országnál kitetsző. Or nasus pedig az arczon olly kitünő, mint az or dominus az ~~[illegible]~~ alábbi sorsu előtt. Így az Or-u-as, orvos is, kitünőbb ember, vagy Nagy or = dominus mellette levő;

Ur-ok egyébiránt ok raggal van ur- vagy hur-ból.

Em

em-e, em-se,
em-b-er
Em-ől
em-ni, em-ő, em-ik, csecs-emő.
em-el innen emel-ér,
emelékezik, emlékezet
emelő, emlő
em mint rag, névhez ~~igéhez~~
ém-elygő,

Hal

Hal,
meghal, elhal,
hál, meghál elhál
háló,
hála.
álom hal-om. Ez adhat fényt hal-am, melly alatt holt van,
hálni, mint meghalni álomtar, háló, mellybe
halni keritett a mesfogandó, hal, hama hal,
, ez mint álom-tól, a mi meg al
át-tól.

Hom

Hom-ok,
hom-us, hom-is, ham-is
hom-u, ham-u
hom-lít, hom-ol ít-ból, i ennél látszik
hogy hom, valamit elsötétlő eltakarót
simát jelent,
hom-bár, es szétmállót.
hom-lok. olyan mint em-ber. tudni hombár.
l itt közbe csúszott, hogy hom-
ollót különböztessen.

ham-ar. harmat mit.

Ko, Kód

Kódorog, Kóborog, inus Kódus, Kódis
min homus homis = hamis.
chás nsky kol dus.

Ko- vályog

Könny

Könny- ör, könyör- ög, könyörg- és
könnyü,
könny- ét,
könny- ü, könyv. a' miben sirámra fakasztó sorok vagy-
nak. Imádságok. A' magyar heve azére lön buzgó,
kereszteyén ü, nagy valahára, mere épen azére nem
hama hagyá el régi természéti vallásat, ü a' pap
megiratta régi mondásokkal, ü az a költemények irás
mellyből kimásolszá e szivrehatólag lön könyv.

14

Bar

Bár-d, bárdolni

Bar-ót

Bar-angol

Bar-lang,

Bar-om,

Bár-ány

bar-ázda,

barkó

gyal

gyal-og,
gyal-ul
gyal-ász
gyal-om Verbőzik

16

Elöbző s utóbzó közti különbségek.

7

Elöbzö s utóbzó közti különbségek.

4-r. 16 lev. fűzve.

zö. Lező

Le

egy lemegy.

d lead.

ül leül.

zökik lezökik

, a him, nöstényét.

szökött magas

vin. or nel alá:

ág ha

irai

ordul lefordul.

zabonád zsákából.

Ut

1

Előző s utóbzó közti különbségek.

Átvző.	Bévző.	Elvző. Távozik. Magában. Töledző.	Felvző.	Megvző. Hozzádozó.	Kivző.	Levző
Át	Bé	El	Fel El fel.	Meg	Ki	Le
átmegy	bémegy	elmegy	felmegy	megmegy	kimegy	lemegy
átad	béad	elad	felad	megad Megadja.	kiad	lead.
átül?	béül	elül	felül	megül megüli.	kiül	leül.
átvzőkik	bevzőkik	elvzőkik onnan a hol va tartozik elbámul elnémete. sedik a magyar.	felvzőkik —	megvzőkik Megvzőkte a megbámulja megmagya. rodik., a német, tót rág, olák.	kivzőkik fekély, a tüm, kivzőkött ajtón, or kaz ha tárai	levzőkik nősténye. magas nek alá: —
—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—

Eláll a szava.

átfordul befordul, elfordul, felfordul, megfordul, kifordul lefordul

átfordul a szomszédba. Budinól Pestre.

befordul falfelé ágyadban.

elfordul

felfordul a szekered vas alban.

Megfordul kezedhez pénzed

kifordul a szobából levegőre. Kifordul gabonád zsákából.

Lefordul magasról alá: Lefordul pénzébe.

Át	Bé	El	Fel	Meg	Ki	Le/Rá
átáll	beáll	eláll	felláll	megáll	kiáll	leáll.

Átáll egyik szerepből másba. Más párthoz. Átállott a duna.
Beáll a szobába, katonának sorba.
Elállott a szeme szája. Szava.
Feláll
Megállott az óra. Megállta szavát.
Kiállott a sorból.
Leáll

—	—	Elismer	Felismer	Megismer	—	—

Elismertem = félre ismertem.
Megismertem.

átkel		elkel	felkel	megkel	kikel	lekel rákel
	bevált	elvált	felvált	megvált	kivált	
átfog	befog	elfog.	felfog.	megfog	kifog,	lefog. ráfog

El és Meg, ki kö-
zötti nagy különbséget
tünően mutatják ezen
Összeállitások:

Elázik, elázott
Megázik megázott
kiázik, felázik.
Elalszik, megalszik.
Eláll a szava, eláll
a bő víz úcban

Megáll,
kiáll
feláll
Átáll, Eleáll, ~~Túlállt~~.
Elmállik = szét megy
felmállik

Elhálta a menyasszonyát
Meghál a fogadóban

Elüt a tök, a tök
Megüt rajtás megüti a lovat

Elperdülni, Megperdülni magát Kiperdülni

Ellett a gyerek. Meglett a mi kívánsága, Kikelt az idő.

Kiül
Felül
Elavul a ruha
Megavul

Megszíkkezett
Megvenhedzett
Megbarjuzott
Megmalaczozott
Megbárányzott.

Elvész, valami s annak híjával vagy.
Megvész a kutya.
Kivész kertből a fa.

Elcsavar
Megcsavar
Kicsavar
Felcsavar
Eldanolja

Elhalzik
Meghalzik
Áthalzik
Kihalz.

Elfagy a lábad, fa,
Megfagy a föld,
Elhaltak atyánfiai
Elhalt belé
Meghólt, törülletesen bevéggre élete.

Elhálta.
Meghált,

Lefőzni
Megfőzni
Kifőzni
Elfőtt

Elválik
Megválik
Felválik
Leválik

Elválaszt, akit
Megválaszt, akit

A nemzeti ujság 7d zámában Majus 22d. a 28 lap 3d hasábján 1848. Girardin Emil zince ń valaztatik el t. i. Következd. Kellett volna nem válaszatik meg

Meglátni, Kilátni Belátni
átlátni.

Mennichiyott

11
14
24
5
9
8
15
89

1 29x
16
1145

173

Meghált, Kifogni Elfogott

Meglátni, Kilátni Belátni
állátni.

El, [illegible] hijánya,

Meg, jelenti tökélletessé bizonyossá

Ki, valahonnan távozást, el. tűnést, kivülézést, továbbzást

Fel magasra [illegible], felebb állítást.

Le alaítást

Megsózni a hust, levest

Elsózni a levest,

Így van még továbbá

Elfakadt sírva

Megfakadt

Kifakadt

Elhordani

Meghordani

Kihordani

Áthordani

Lehordani

Elszakadt a czérna

Megszakadt a barátság

Kiszakadt a [illegible]

Leszakadt az alföldre

Ellátni messze

Meglátni, Kilátni Belátni

Átlátni.

Meghált,

Kifőzni

Elfőtt

Elvágta a fonalszálat
Megvágta kezét
Levágta a marhát
Kivágta magát
felvágta a dinnyét
Elrántotta & Átvágta
Megrántotta
Kirántotta
Lerántotta
felrántotta
Elvesz a pénz, ember
Megvesz a kutya
Kivesz a földből
Elalszik
Megalszik a tej
Kialszik a gyertya
Elbeszélte
Megbeszélte
Lebeszélte
Kibeszélte
Elvérezte a ruháját
Elvérzett
Megvérzette

Elmondani; Megmondani. Kimondani. Bemondani.

Elnémetesedik a ki németes lesz
Megmagyarosodik a ki magyaros lesz

Át	Bé	El	Fel	Meg	Ki	Le
átjár	bejár	eljár	feljár	megjár	kijár	lejár

Átjár a szomszédba. Átjárta telkét.

Bejár a tanácsba.

Eljár dolgában.

Feljár a várba.

Megjárt ! Megjárta, sajátiság. Megjár neki nin.

Dene.

Kijár mezőre.

Lejárta a kerít. Lejárta idejét. Lejárja magát.

Ez van igazán magyarul, nem a" túlélni, tulélte magát" mert ez egyenesen Németes üiberlebt sich. járja előtt az a le, sulyosb értelmet vág, a német über-nél. Ki ezzel megint a nyelvből, mert csak az emberekhez bé melynek szereje igazibbat velőzebbet, sajátit nem billent ki.

átvesz	bévesz	elvesz	felvesz	megvesz	kivesz	levesz.
						rávesz

Átvenni

Bévenni szolgálatba.

Elvenni a jányt, (szüleitől)

Felvenni földről. Felvenni ölbe. Felvenni kocsira.

Megvenni várat. Megvenni könyvet, akármit.

Kivenni titkot. Ládából holmit. Erszényből pénzt.

Levette róla a keresztvizet. Levenni lábáról. Levenni fogasról.

bévadol	elvádol	megvádol

Virginia codexe 2 lapján van: bűnéjnek meg akarom vádolni.

eltát	feltát	megtát	kitát

Eltátotta, feltátja, kitátotta száját.

At bé el fel, Meg ki le

Virginia codexb Sz ferencz élete 21° lapján van: tátsd meg szádat. Ott csak tátz.

bemond, elmond, Megmond, kimond lemond.

Jól elmondta leczkéjét, mondókáját? beszédét.

Megmondtam már. Megmondom neki. Mond meg.

Kimondta biz ő a titkot. Mond ki jól.

Lemondottam róla, lemondottak róla. Már arról csak mondj le, ezen félsüketedről

Kitetszik innen a bemondás, felmondás nem magyarossága. S Vahot pedig a Pesti divatlapozó, felmondja szállását, bemondat. Magyar ember lemond szállásáról, vagy a megrendelésről, neki bemondója Einsagerin nincs, hanem bejelentője, megjelentője. A Todten Einsager magyarul: halottjelentő.

— bévégez elvégez — megvégez kivégez

áttér betér eltér feltér megtér kitér letér

Át	be;	el	fel,	Meg,	ki	le	rá
		eltótosul		megmagyarosodik			

Eltótosodott némely falukban a magyar, mert, kevesebb volt az ott maradott magyar lakos, a közibe telepedett tót gyarmatnál, 's a magyar földesurnak legkisebb gondja sem volt magyar iskolára.

Megmagyarosodott a rakamazi, ujvárosi, nyerges ujfalusi német gyarmatos mert körötte mind magyar van.

Hibásan áll fényes M. orsz. földirása IVd kötete 108d lapján: IV. Szalontai járás: A' tótokat 's németeket kik kevés számmal ezen járásban laknak, különösen ki nem tettük, mivel nagy része ugy is egészen elmagyarosodnak. Kell: megmagyarosodnak.

—	—	elszereti	—	megszereti	—	—	
—	beharangoz	elharangoz	felharang	—	kiharangoz		
áthül		elhül		meghül	kihül		ráhül
		elhegedül			kihegedül		
		elalszik		megalszik	kialszik		ráalszik
	befekszik	elfekszik	felfeksz	megfeksz	kifekszik	lefek-	rá
		elpufál		megpufál			rápuf
áthajt	behajt	elhajt	felhajt	meghajt	kihajt	lehajt	rá

át	bé	el	fel	meg	ki	le	rá	a
		elszilajul		megszilajul				á
				megszelidül				
		elvirágzik			kivirágzik			
átcsal	bécsal	elcsal	felcsal	megcsal	kicsal	lecsal	rácsal	a
		elismer		megismer			ráismer	
	beissza	elissza		megissza	kiissza	leissza		
	bentaz	elutaz	felutaz	megutaz	kiutaz	leutaz		
		elszeret		megszeret	kiszeret			
átad	bead	elad	felad	megad	kiad	lead	ráad	

át	bé	el	fel	meg	ki	le	rá
		elvész		megvész	kivész	levész	rávész
átvész	bevész	elvész	felvész	megvész	kivész	levész	rávész
átlop	belop	elop	fellop	meglop	kilop	lelop	
		elhitel		meghitel			
		elhütleni		meghütleni			
átjár	bejár	eljár	feljár	megjár	kijár	lejár	rajár alájár.
		elbetegedett		megbetegedett		lebetegedett.	rábeteg
átül	belül	elül	felül	megül	kiül	leül	ráül
átég	beég	elég		megég	kiég	leég	ráég.
		elmond		megmond		lemond	rámond
Nincs	átmond,	bemond,	felmond,		kimond,		
	bésóz	elsóz		megsóz			
		elesz	felesz	megesz	kiesz	leesz	

át bé el fel meg ki le rá

elbont felbont megbont kibont lebont

Bontsd fel az ágyat.

átvet bevet elvet felvet megvet kivet levet rávet

Vesd fel az ágyat.

bekarangoz elkarangoz kikarangoz

átjö bejö elje" felje" megjö kijö lejö rajö

áthi béhi elhi felhi meghi kihi lehí ráhí

felhívom = utczáról emeletbe, pinczéből földre,
azaz: alulról fel, de a Német Aufruf ma
felszólítás, a' felhivás.

elbeszél kibeszél lebeszél

Kibeszélte magát, = mindent a mi lelkén volt elmondotta, kibeszélte a titkot.

De „azzal beszélte ki magát" német hat sich ausgeredet. Magyarul: mentette.

át	bé	el	fel	meg	ki	le	rá
		elcsókol		megcsókol			
	bémerül	elmerül		megmerül		lemerül	
		elbetegesedik		megbetegsed		lebetegsed.	
átmász	bemász	elmász	felmász	megmász	kimász	lemász	rámász
átköt			felköt	megköt		leköt	ráköt
	béir	elir	felir	megir	kiir	leir	ráir
		elhalaványodik					
	béül	elül	felül	megül	kiül	leül	ráül

át	bé	el	fel	meg	ki	le	rá	át
	bevált	elvált	felvált	megvált	kivált	levált		
	elmered		felmered	megmered				
	elél		félél	megél		leél		
	bétart	eltart	feltart	megtart	kitart	letart	rátart	át
		elhúzódik		meghúzódik				
	bevalaszt	elválaszt		megválaszt	kiválaszt	leválaszt		
		elhal		meghal	kihal			
	behalszik	elhalszik	felhalszik	meghalszik	kihalni			
		elhál		meghál	künhál			
	berejt	elrejt elrejtezik						
átcsepsz	becsepsz	elcsepsz	felcsepsz	megcsepsz	kicsepsz	lecsepsz	rácsepsz	át
áttesz	betesz	eltesz	feltesz	megtesz	kitesz	letesz	rátesz	át
átvesz	bevesz	elvesz	felvesz	megvesz	kivesz	levesz	ravesz	
		elvesmer		megvesmer			ravesmer	

át	bé	el	fel	meg	ki	le	rá
		elhal		meghal	kihal		ráhal
	beül	elül	felül	megül		leül	ráül.
	begyávul	elgyávul					
		elbolondul		megbolondul			
	befest	elfest		megfest	kifest.	lefest	
	befúj	elfúj	felfúj	megfúj	kifúj		
átfut	befut	elfut		megfut	kifut	lefut	
átver	bever	elver	felver	megver	kiver	lever	ráver
		elismer	felismer	megisme			ráismer
		elfizet	felfizet	megfizet		lefizet	ráfizet
		elbatz		megbatz			
		élámul elárul			kiárul		
		elpazarol					
		elvesztegel		megvesztegel			ráveszteget.
áthív	behív	elhív	felhív	meghív	kihív	lehív	
		elhízi		meghíz			
	beköt	elköt	felköt	megköt	kiköt	leköt	ráköt

át	bé	el	fel	meg	ki	le,
		elvermelni	felvermel			
	bevet	elvet	felvet	megvet	kivet	le
		eldalol		megdalol		
		eltáncol				
beírja		elírja		megírja		leírja
bír		elír	felír	megír	kiír	leír
		eljátszani		megjátszani	kijátsz-	lejátsz
	benéz	elnéz	felnéz	megnéz	kinéz	lenéz
	befesteni	elfesteni	felfesteni	megfesteni	ki	lefest-
		elgyúrja	felgyúrja	megyúrja		
		elvet	felvet	megvet	kivet	levet
		elaltszik		megaltszik	kialtszik	
		elfeküdni	felfeküdni		kifeküdni	
		elírni		megírni		
		elfog	felfog	megfog	kifog	lefog
		elidőzgetni		megidőzgetni		

át	bé	el	fel	meg	ki	le	rá.
áthuz	béhuz	elhúz	felhuz	meghúz	kihúz	lehuz	ráhuz
áttör	betör	eltör	feltör	megtöri	kitör	letör	rátör
		elválik	felválik	megvál	kiválik	leválik	ráválik
		elkeresztelte		megkeresztel	kikeresztelkedik		
		elköszönteni a poharat	felköszönteni	megköszönteni			
		elspárolni	felspárol		kispárol		
áttrak	berak	elrak	felrak	megrak	kirak	lerak	rárak
	/	elvész		megvész	kivész	levész	
átvesz	bevesz	elvesz	felvesz	megvesz	kivesz	levesz	rávesz.
átszól			felszól	megszól	kiszól	leszól = becsmérel Veszprémi.	
		jár el~~áttzik~~		jár meg~~áttzik~~	ki~~áltzik~~ jár	lejár	rájár

elvélni

Elvéltem uraságodat, mondá nekem egy vasi szabólegény
Dec. 17d 1848 esti 9kor a hidon.
5 mondják azt, elismeri helyett kérdém. Igen is felele; Vászon sokszor hallottam. Tehát

Elvéltelek ≈ elismertelek
Elvéltem Kegyedet, Önt. } Ich hab Dich, Sie verkannt.

átülni elülni felülni megülni kiülni leülni ráülni

átülni Átült a más padba.
Elülnek a tyukok. Elül valami a vizen.
Felül az ugorkafára, lóra,
Megüli a lovat.
Kiül az utczára. Leül a székre. Ráül.

felterem,
Mióta feltermett, nagy épségbe
feltezer, megtezer, eltezer.
felás, megás.

15

2

1

8

Ik-es ige.

32 lev.

2

1

d.) Ik-es ige.

/k-ra ige.

Kedvik, Kodik, Ködik.

1. Igenevző után, midőn azzal levő elfoglaltságot jelent.
2. L ragu ige 3ik személye után. S ezen l rag már gyakorzó igére mutat. Tehát azt a többszörös cselekvést.
3. Az igenevző ó-ja ő-je lett, a, e.
4. Példa ide erő-ködik, é eről-ködik. Erő ita erek, ertz, erő után. Eről pedig oly gyakorzó, milyen ter után ter-el. ter-ül.
5. Új életmények kapcsolatunk e sorban is.

Igenevző	Gyakorzó ige
Árúkodik, árukodik	Árul-kodik.
Banyókodik, bunyakodik	Banyálkodik
Borúkodik borúkodik	Borúlkodik
Birókodik birakodik	Birálkodik
Buslókodik buslakodik	Buslal-kodik
Czivó Czivakodik,	Czivalkodik.
Cselökedik Cselekedik	Csel-kődik.
Derű- Derü-kődik	Derül kődik.
Durezókodik Durezakodik	Durezál-kodik.
Emükődik Emelkedik	Emelkedik
palócz ajkon emükődik.	Emyckad-

Enyöködik	Enyekedik	Enyelkedik
Epökedik	Epekedik	Epélkedik.
Erőködik		Erőlködik.
Eső	Esekedik	Eselkedik
Fiuvó,	Fiuvakodik,	Fiuvalkodik.
Gyengő-	Gyengekedik	Gyengél-kedik
Hálókodik	Hálakodik	Hálálkodik
Henyöködik	Henyekedik	Henyélkedik
Hizőködik	Hizékedik	Hizelkedik
Hurczókodik		Hurczolkodik
Ingesőködik		Ingselkedik.
Járókodik		Járulkodik
Karókodik		Karolkodik
Kérőködik		Kérelkedik
Kető	Kétekedik	Kétel-kedik
Kötő	Kötekedik	Kötelkedik
Kuzó	Kuzakodik	Kuzálkodik
Kurvó	Kurvakodik	Kurválkodik
Kerő	Kerekedik	Kerülködik.
Mérő	Mérekedik	Mérelkedik
Nyerő	Nyerekedik	Nyerelkedik.
Óló	Óvakodik	Óvalkodik
Óló ordó	Ólakodik	Ólálkodik
Piró	Pirakodik	Pirulkodik
Rozó	Rozakodik	Rozzalkodik
Szivő	Szivekedik	Szivelkedik.
Torzó	Torzakodik	Torzalkodik, torzsálk
Uró	Urakodik	Uralkodik. Mai ur,
hajdan	or volt.	
Vetőkedik	Vetekedik	Vetélkedik.

1.

3

ed-ik, od-ik. rag.

1. Értelme ~~[illegible]~~ terjedés, első foku első foku terjedése. ~~E~~ Az értelem pedig függ azon névzőétől, melyhez csatolódik. Kezd azzá lenni a mi tulajdonsága annak névzőhez van.

~~1.~~ Megy ~~igéhez~~ ~~névzőhez~~, mint apor-odik azaz av-ar-odik, szende-redik.

2. ~~1~~ M, ny végzetű névzőhez élem-edik: savany-od-ik, porhany-odik.

Az, ~~s~~ itteni igenévzői ó, ő, összefoly, a két hangzótól egy lett, eláll s edik, odik előtte ével, némely elrejtett névző is, mely hai újra feléleveni.

3. S végzetű melléknévzőhez: enyves-ed-ik, enyhekesedik, édes-ed-ik, nyulósodik. szeles-edik.

4. L, m, r, p végű igéhez Eggyel-edik, Kever-edik. állap-odik

El va forgatva elegyedik, futamodik.

5. Igchatamjóhu
Közel-edik.

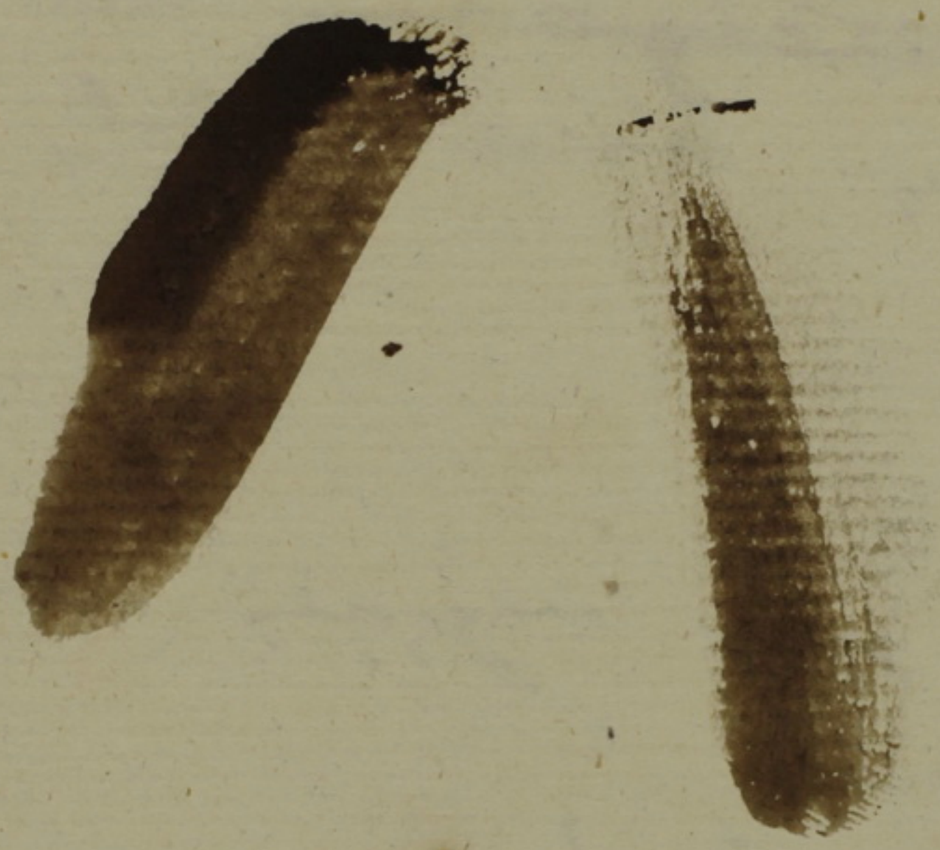

habor-og, — háborod-ik
zavarog — zavarod-ik
kevereg — keveredik
közeleg — közeledik.
szomorog — szomorkod-ik.

2.
ed-ik
K után (od-ik ~~rag~~ kettős
rag.

Észrevések.
1. K itt V-vel cserélt, ~~mert~~
~~[illegible] agyar-k~~ V pedig o-t
kedik
váltotta fel ~~Akar~~ ved-ik
most (kodik
2. Mgza. (V-od-ik,
tulajdonképe igenév-
név vagy feksik agyar-
zö után. Az az
kodik, iparkodik igében
agyar-ó, ipar-ó, s lön
agyar-v, ipar-v, s V
K közötti cserével lön
meg ~~K hang~~ belehangzatása által
agyar-k-odik, ipar-k-odik.
k-edik, kodik el.
3. Ezen eléáll névül az
[illegible] igenévző V? elnyeltével, úgymint
agyar-ó után agyar-v, ipar-ó
után ipar-v helyett ezme
nevzőül agy-ar, ipar.
4. De felvétethetnek új kihajtásul
agyaró, iparó mint ige-
nevző, személyre nézve. S mo-
példa fenn és forogtára
gyor-ó, kapar-ó.
5. ~~Elhajtott igék után~~ ragad ezen,
l, r, sz végű
ked-ik, kodik.

4

tunyál-kodik

elrejtett igék után, mint ineszel-
olálkodik zavarkodik
kedik, (agyar-kodik, kaparz-
bámászkodik
kodik, ~~ezen rejtett igék~~
s hogy ezek elő fordulnak aprózó igék
kimutatni a még élő él-ál,
ineszel = int-el, s
zavar. ineszel mind új néző
ezekből megint
-ig, kinálkozik, agyar) példáján.
~~bámász-~~ ~~bámaz~~
s tehát nézzünk ineszel, kaparz
= kaparoz. ~~bámász~~ Bámász=
bám-oz. Tunyál.

7 Ragad e ~~kodik, kedik~~, mikint édes-
amilyenzőhez, nyájas-kodik meg-
kedik,
s tehát itt is benfekszik
édes-ő, nyájas-ó.
kedik, kodik m,
6 függ e néző?höz, mint
ny végzetű zsiványkodik.
kár-om-kodik,
1o kiserendülve innen is Kárama
zsiványó-tól. egyebaránt 2d fordu
(eltenyedezése
8. Ik végre itt
értelmezi:

/K-es ige.
ÓDÓ ÖDÖ ragu Igenévző után.

Igéje. Igenévző.
Evő dik. Ev. Evődő.
Evődik magában.
Tevődik. Tev. Tevődő.
Betevődött az ajtó csak magára, magától.
Czivódik. Cziv. Czivódó.
A ki oknélkül, magában dohog.
Szivódik. Szív. Szivó. Szivódó.
Szövődik Szöv, ő Szövő Szövődő.
B.
Szabódik. Szab. Szabó. Szabódó.
Bibelődik Bibl, Bibel, Bibelő. Bibelődő.
Dobzódik.
Cz.
Koczódik Kocz Koczó Koczódó.

Cs.

Orsódik Ors Orsó Orsódó

Jelocsódott szédültéből.

Mocskolódik,
Ronesolódik,
Fecserlődik, Fecsérel, Fecsérlő Fecsérlődő

D.

Edzödő. Feddődik. Fedd Feddő Feddődő.

Csufolódik. Csúf, csufol, csufoló. Csufolódó.

G.

1 Aggódik, Agg Aggó Aggódó

2 Rágódik, Rág, Rágó, Rágódó.
Zhugódik, Zhug, Zhugó, Zhugódó
Zugolódik Zug, Zugo, Zugolódó

Zugol ige, kifejlesz. vég, végző Vegzödő.

3 Végzödik,

H

Éhelödik. Éh, Ehel, Éhelő, Éhelödő

Pihelödik. Pih, Pihel, Pihelő Pihelödő.
Szoba takarításkor, ágagan függő ruha
elpihelödik,
Kohólódik. Vaskohóban a vas, magára, tüzben.
Rühelödik. Rüh, rühel, Rühelő, Rühelödő

J

Hajalódik. Haj, hajal, Hajaló, Hajalódó.
Ki magára forja fejéli hajat.
Fejlödik, fej, fejel, fejlő fejlödő.
Virág, fa magában fejlödik.

K.

Csukódik. Csuk, Csukó, Csukódó.

L.

Élődik. Él, Elő, Élődő.

M.

Kámpolódik. Kámp, Kámpol, Kámpoló Kámpolódó

Szemlélődik Szem, Szeml, Szemlél, Szemlélő, Szemlélődő
Szemlélő magában Szemlélődik.

N

Pántolódik. Pánt, Pántol, Pántoló, Pántolódó
Tengődik. Teng, tengel, tengelő, Tengelődő.
Kínlódik. Kín, Kínol, Kínoló, Kínolódó.
Kontyolódik. Konty, Kontyol, Kontyoló, Kontyolódó.
Mit csinál az Állyon, benn, magára?
Kontyolódik. Az fejére keríteti Kontyát.

Engedelkedik. vonszódik.

Ny

Hányódik. Hány, Hányó, Hányódó.
Kormányzatlan csónak, hajó, magára
hányódik vetődik.
Hánykolódik. Hánykol, Hánykoló, Hánykolódó.
Hány, összehuzva havanó-ból, Kol pedig
Kovol-ból. Hánykol, jelenjelhető igy,
tehát hányás kovolás =
Fénylődik. Fény, fényel, fénylő, fénylődő.

Sínylődik. Sín, Sínyel, Sínylő, Sínylődő
Sín = Sény, Senyő, Senyv.

P.

Tépelődik. Tép, tépel, tépelő, Tépelődő.

R

Táródik. Tár, táró, táródó.
Záródik. Zár, záró, Záródó
Szerződik. Forgolódik.
Forgódik,
Korholódik. Kor, koró, Kort, Korhol, Korholó, Korholódó.
Szóródik. Szór, szóró, szóródó.
Szorgalódik. Szorg, szorgol, szorgoló, szorgolódó.
Torlódik.
Surlódik. Sur, surol, surló, surlódó.
Sürgődik. Sürgelődik.
Szürődik. Szür, szürő. Szürődő

S

Áskálódik. Ás, s Kaval után Kál. Áskálódó.

Sz

Fészkelődik. Fészkel, fészkelő, fészkelődő. Fész van fészö-ből; kel van Kevel-ből.
Készülődik.
Piszkolódik. Piszkol. Piszkoló, Piszkolódó.

T.

Vetődik. Vet, vető, Vetődő.

Kotródik. Kotor, Kotró, Kotródó.

Gyötrődik. Gyötör, Gyötrő, Gyötrődő.

Kötődik. Köt, Kötő, Kötődő.

Z

Fázlódik.
Gazlódik.
Fűződik. Fűz, fűző, fűződő. Edződik.
Tűződik. Tűz, Tűző, Tűződő.
Azódik

Perkelődik.
Mérgelődik.
Vergődik.

Morgolódik.

Ezek roszúl bécsuszottak:
Kezdődik, hajdan is, Kezdetik.
Értetődik — Értetik. Értenek.
Nyomtatódik helyett kell, nyomtatják, nyomatik.
Kényszerítődik helyett Kényszeríttetik, Kényszerítik.
Iródik helyett: irják.
Kitudódott — Kisült, megtudták.
Indítódik, — indíttatik

Ez összállitajnál vagy odik, edik, vagy
Kedik, Kodik ragozat elsenedik fel, s helyén
megint használható.

Avarodik	Avarkodik	AVAR
		CSAVAR
Agyarodik	Agyarkodik	
Akarodik	Akarkodik	AKAR
Aporodik	Aporkodik	A'POR
Badarodik	Badarkodik	BADAR
Bátorodik	Bátorkodik	
Csavarodik	Csavarkodik	CSAVARÓ.
Császárodik	Császárkodik	Császár,
Nem magyar.		
Csatárodik	Csatárkodik.	CSATÁR.
Kaczérodik	Kaczérkodik	Kaczér. Kaczoró.
Kavarodik	Kavarkodik	KAVARÓ.
Kanyarodik	Kanyarkodik	KANYAR. Sanyarodik Sanyar.
Vaszarodik	Vaszarkodik	VASZARÓ Kodik. SANYAR
Zavarodik	Zavarkodik	ZAVAR
Betyárodik	Betyárkodik	BETYÁR Szátyárodik Szátyár
Heverodik	Heverkodik	kodik. SZÁTYÁR.
		Szaporodik Szapor.
Keveredik	Keverkedik	KEVER Kodik. Szaporó.
Kenyeredik	Kenyerkedik	KENYER = Éberedik Éber.
Kenyszeredik		
Keseredik	Keserkedik	KESERŐ kodik. ÉBER.
Olvan halszir	nihol: Keserekedik	
Ledéredik	Ledérkedik	LEDÉR
Mederedik	Mederkedik	MEDER
Pederedik	Pederkedik	PEDER
Tenyeredik	Tenyerkedik	TENYER

Ingeredik dik. Ingerke Ivarodik Iparodik Szivárodik szikárodik Javorodik Jámborodik

Ivarkodik IVAR
Iparkodik IPAR
Szivárkodik szikárkodik Javorkodik Jámborkodik

SZIVÁR. SZIKÁR JÁVOR. JÁMBOR

=Vivárodik, Vivárkodik Vivár, v. Vivor = fechtmeister

Vidorodik Vidorkodik. szép élénkség érzelme.

Vigyorodik Vigyorkodik

VIGYOR
Hülyeség, idiotaság, és telme.

Ik-es ige.

Edik Odik, és Kedik, Kodik rag közötti különbség.

I.

1. Edik, odik, milyenzőkez ragad.
2. „Milyenző" után is Ó igenévző gondo: landó, mert onnan elmaradt, vagy lön e-vé, O-vá.
3. Kedik Kodik, a „milyenző" igenév: 2ől Ó-ja változott K-vá.
4. Ezen K, a milyenző értelmée gyja: gyorozza.
5. Sokkiújulás fordul elő e sorban is.
6. Edik, odik ragozatu deibe El. fel. meg járulaja jellemzi értelmét.

AS, ES, OS, ÖS US milyenző.

Edik, Odik
Agyarosodik.
Agas-odik.

Ágazó után lön ágazó, az ág-as. ágasodik, Kecske a bokorra, úgy felágaskodik, mintha onnan ágaspadt volna ki. Ember haragjában, kétlen jedő ággá, ágaskodik.

Kedik, Kodik.
Agyarioskodik.
Ágaskodik.

ágas-ó, vagy a mi; fa, növénel kétlen forkon úgy

Áhítatosodik. Áhítatoskodik.

Vakbuzgó neveltetésjü, vén korában eláhítatosodik, v reggel este áhítatos:

kodik. Akaratoskodik.
Akkaratosodik,
Alattosodik, Alattoskodik. Hozzabban mikéne divik: Alattomosodik, alattomoskodik. A gyakran alattomoskodó végre egészen el: alattomosodik.

Álmasodik, Álmaskodik.
Álmasodó; álmaz, álmazó, a' ki estig sokat mozgott. Tunya pedig folyvást álmaskodik.

Angolosodik Angoloskodik
Anyásodik, Anyáskodik. Kényeztetett gyermek elanyásodik, az nélkül semmit sem tesz; hív anya folyvást okosan anyáskodik.

Madárfia ha meganyásodik, repül. Hosszabban: anyájasodik.

Ármányosodik, Ármányoskodik
Avasodik, Avaskodik.
Avarosodik, Avaroskodik.

Babosodik, Baboskodik. Sok babevő megbabosodik, sok babvetéstől a kert elbabosodik, babbaljátszó gyerek, baboskodik.

Bajosodik, Bajoskodik. Rosz ember kezében tiszta dolog is megbajosodik, s osztán jó lélek azzal csak bajoskodik.

Bajuszosodik Bajuszoskodik
Bálosodik, Báloskodik.
Bálványosodik, Bálványoskodik.
Bányásodik Bányáskodik.
Sok bányavevő megbányásodik, s osztán azokban bányáskodik.
Banyásodik Banyáskodik.

Barmos

Barmosodik, gatmas gazda, barom indulatu	Barmoskodik. Ltor. megbarmosodik, gyakori barmoskodik.
Basásodik	Basáskodik.
Bátyásodik	Batyáskodik.
Csátásodik	Csátáskodik.
Csahosodik	Csahozkodik
Családosodik	Családoskodik.
Csatásodik katona is bátrabban.	Csatáskodik. Ujonez neki csatásodik, ' ozsán csatáskodik.
Dagosodik	Dagoskodik
Dagályosodik	Dagályoskodik
felebfeleb lépü a hivatalban eldagá:	
Ugyodik, ' majd	gazul dagályoskodik.
Dákosodik	Dákoskodik.
Ki dákosra kap,	megdákosodik, '
majd szurkálva	dákoskodik.
Dalosodik	Daloskodik
Daliásodik	Daliáskodik.
Farosodik	Farcskodik
Franeziásodik	Franeziáskodik
Gajdosodik	Gajdoskodik
Gamosodik	Gamoskodik
Gatyásodik	Gatyáskodik
Hadnagyosodik	Hadnagyoskodik
Habasodik	Habaskodik
Habosodik	Haboskodik
Hajasodik	Hajaskodik
Hamisodik	Hamiskodik.
Hanyagosodik	Hanyagoskodik

	Haragosodik	Haragoskodik
	Hasasodik	Hasaskodik

Kövérségre hajló meghasasodik, s ha butafejű nagy garral hasaskodik.

	Hátósodik	Hátóskodik.
Házsártosodik, Házsártoskodik. Havazós is ártó összehuzásából	Házasodik	Házaskodik

Némely hamar megházasodik, más, majd ezzel majd azzal akar de elmúl, s csak házaskodik.

Jászberényiesedik	Jajosodik	Jajoskodik
	Jányosodik	Jányoskodik
	Kávásodik	Kváskodik
	Kacsosodik	Kacsoskodik
	Kanázosodik	Kanázoskodik
	Kanosodik	Kanoskodik.
Kárasodik	Karosodik	Karoskodik
	Kardosodik	Kardoskodik
	Kásásodik	Kasáskodik
	Katipilásodik	Katipiláskodik
	Kátyolosodik	Kátyoloskodik.
	Lábasodik	Lábaskodik
	Ládásodik	Ládáskodik
	Lakosodik	Lakoskodik
	Lamprosodik	Lamproskodik
	Latyakosodik	Latyakoskodik
	Magasodik	Magaskodik
	Magyarosodik	Magyaroskodik
	Makkosodik	Makkoskodik
	Nádasodik	Nádaskodik
	Nagyosodik	Nagyoskodik
	Nagyságosodik	Nagyságoskodik
	Nyájasodik	Nyájaskodik
	2 Nyálasodik	Nyálaskodik
	1 Nyakasodik	Nyakaskodik

Odvasodik	Odvaskodik		
Vén bölgy a bagoly	megodvasodik, odvaskodik.	✓ odujában	Pavásodik Kodik
Okosodik	Okoskodik.		Páros odik
Okosodik Olajzosodik	Olajzoskodik		Párisiasodik
Rabosodik	Raboskodik		Ráczosodik Ráczosko-
Ragyasodik	Ragyáskodik		dik.
Rajosodik	Rajoskodik		
Rákcsosodik	Rákcsoskodik		
Ráncz osodik	Ráncz oskodik		
Sasosodik	Sasoskodik		
Sátésodik	Sátéskodik		
Sajátos-odik	sajátoskodik.		
Sajtosodik	Sajtoskodik.	A ki; feketesárgáskodik	
Sárgásodik	Sárgáskodik	arcza lelke szive el-	
Szarvosodik	Szarvoskodik	sárgásodott.	
Szálasodik	Szálaskodik		
Szatyrosodik	Szatyroskodik.		
Tagosodik	Tagoskodik		
Tágasodik	Tágaskodik		
Taknyasodik	Taknyaskodik		
Tátosodik	Tátoskodik.		
Vagyonosodik	Vagyonoskodik		
Vajasodik	Vajaskodik		
Vakcsodik	Vakcsoskodik		
Varasodik	Varaskodik		
Varasodik a seb,	varaskodik a gyerek		
feje midőn gyakran	megfujja ótvar.		
Vasasodik	Vasaskodik.		
E sor			
Eves-edik	Evéskedik.		
Ezetes-edik,	Ezetteskedik.		
Édes-edik	Édeskedik.		
Egesedik	Egeskedik		
Egélyes-edik	Egélyeskedik.		

Egély szót vallási kifejezésére ajánlá Szilasy János, a mi társaság bölcselet. osztalya ülésében, s mi tárgyai elfogadtuk. Azére tartom én jónak mert egelő után egély, egy lehet mikéni szemelő után van személy. Egélyes = religiosus. Egélyesedik, religiosus kezd lenni, egélyes. nélkül egélyes. Egészségesedik. Egyeskedik. Egyeskedő Egyesedik, privatier. privatizáló. lehetne Ehesedik Ehcskedik. Ejesedik Ejeskedik Ékesedik Ékeskedik. Élesedik Éleskedik Énesedik Éneskedik. Énesedik v. Kiénni lehet olyanná mine in. Éneskedik ki gyakran ugy tetzen, mikéni in. 2. Enese dik, egvistavh kezd lenni. Éneskedik, sole. szor érzelmi ínsége valtozatai. Enyhesedik, Enyheskedik. Epés-edik Epéskedik Eresedik Ereskedik. Erösödik Erösködik. Értelmesedik Értelmeskedik Érzelmesedik Erzelmeskedik Esösödik Esösköd ik Erzelösödik Erzelösköd ik Béves. edik Béveskedik Beeses edik Beeseskedik Bécsiősedik Bécsiősködik A mely magyar elbécsiesedett, ei bécsies. kedik, azt üzd-ki szabad Magyarország! Békésedik Békéskedik Bélesedik Béleskedik Betüsödik Betüsködik az, kinek nagyott neve németül: Sylbenstecher, Erdély Jánoskának egy emlör.

Erdemesedik, Er- demeskedik.

Csévés-edik Csévéskedik
Csecses-edik Csecseskedik
Csecsés-edik Csecséskedik
Csehes-edik Cseheskedik. Ha csehor német, megcsehesedik, jól
szági születésű tehzi, de magyarországi tőt ne cseheskedjék.
Csekélyesedik Csekélyeskedik.
Cseleseedik Cseleskedik.
Csélédesedik Csélédeskedik. Háztartó gazda megcseledesedik,
Cserjésedik Cserjéskedik szolgálattyában szolga pedig
Cserepesedik Cserepeskedik. Házsége nála csélédeskedik.
kicserepesedik. edényáros cserepeskedik.
Cserepes mesterember is, cserepeskedő.
Cseresnyésedik Cseresznyéskedik.
Csézásodik Csizáskodik
Deresedik Dereskedik
Fedelesedik Fedeleskedik
Fejedelmesedik Fejedelmeskedik
Fejetlen országnak jó megfejedelmesedni, de
minőr fejedelmes, akar fejedelmeskedik, nyo-
morog az ország. Lelkes fejedelem, jól fejedelemkedik.
Fejér-es-edik Fejéreskedik
Feketés-edik Feketéskedik.
Feles edik Feleskedik
Feleségesedik Feleségeskedik.
Felebarátosodik Felebarátoskodik.
Fémesedik Fémeskedik.
Fényes edik Fényeskedik.
Fenyősödik Fenyősködik
Fekélyes edik Fekélyeskedik.
Félrésedik Félréskedik
Fergetegesedik Fergeteges kedik
Feredős-ödik Feredős ködik. Fertelmesedik, kedik.
Feselősödik Feselősködik
Fezelgősödik Fezelgősködik

		Gyengés-edik	Gyengeskedik
		Gyengésedik	Gyengéskedik
		Gyékényesedik	Gyékényeskedik
		Gyepesedik	Gyepeskedik.
		Gyerekesedik	Gyerekeskedik.
		Hevesedik	Heveskedik
		Heggyesedik	Heggyeskedik
		Helyesedik	Helyeskedik.
		Henyésedik	Henyéskedik.
		Ivesedik	Iveskedik
		Idesedik	Ideskedik, ived atán Idösködik
		Idösödik	
Ijedös-ödik.		Ijesedik	Ijeskedik
		Ikesedik	Ikeskedik, Ik, enem.
		Ikeskedik	Ikeskedik.
		Ik ragyal nemely ige,	magikesedik, ki ik
		ragot enem fogadó	igét ijeszti, ikeske.
		dik.	
		Ilyesedik	Ilyeskedik.
		Illös-ödik	Illösködik
		Inyesedik	Inyeskedik
Istenes-edik, kedik.	Istenes.	Iteésedik	Iteéskedik.
		Izesedik	Izeskedik.
		Igesedik	Igeskedik
		Jelesedik	Jeleskedik
		Jézusodik	Jézuskodik.
		Kevesedik	Keveskedik
		Kivésedik	Kivéskedik
		Kebelesedik	Kebeleskedik
Kenyeskeményesedik		Keresedik	Kereskedik
		Kezelésedik	Kezeléskedik
		Kedvesedik	Kedveskedik, Ki sok szép
		pel Kedveskedik, Allyomnál	megkedvesedik

Kegyesedik,	Kegyeskedik. Só ember
megkegyesedik,	Vakule buzgó kegyeskedik
Kehesedik	Kehéskedik.
Kékesedik	Kékeskedik.
Kellemesedik	Kellemeskedik.
Kényesedik	Kényeskedik
Képesedik	Képeskedik
Kétesedik	Kétéskedik.
Levesedik	Leveskedik
Ledéresedik	Ledéreskedik
Legyesedik	Legyeskedik
Lékesedik	Lékeskedik
Lelkesedik	Lelkeskedik.
Lengelesedik	Lengeleskedik
Lényesedik	Lényeskedik
Lépesedik	Lépeskedik
Létesedik	Létéskedik
Medresedik	Medréskedik
Mellesedik	Mellékeskedik
Menyesedik	Menyéskedik
Mesésedik	Mesélkedik
Mezesedik	Mézeskedik
Mezzesedik	Mézzeskedik
Mezősödik	Mezősködik.
1 Nevesedik	Neveskedik
3 Nedvesedik.	Nedveskedik
Nyégésedik	Nyégéskedik
Németesedik	Némeléskedik. Elnémete.
sedett magyar	irjában beszédében néme.
teskedik.	
Nemesedik	Nemeskedik
Népesedik	Népeskedik.
2 Nevezetesedik	Nevezeteskedik

Nyersesedik Nyerseskedik

Pehelyesedik	Pehelyeskedik, Mfordítva: pelyhesedik
Penészesedik	Penészeskedik
Peresedik Pestiesedik	Pereskedik Pestieskedik
Petesedik	Peteskedik
Revesedik	Revcskedik
Rezesedik	Rezeskedik
Réfesedik	Réfeskedik
Regésedik	Regéskedik
Régis- edik	Régiskedik
Reményesedik	Reményeskedik
Repülős-ödik	Repülősködik
Rézesedik	Rézeskedik
Rétes- edik	Réteskedik
Sebesedik	Sebeskedik
Seggesedik	Seggeskedik
Sejtelmesedik	Sejtelmeskedik
Selymesedik	Selymeskedik
Semmis- edik	Semmiskedik
Senyvesedik	Senyveskedik
Seresedik	Sereskedik
Serényes edik	Serényeskedik
Setétes-edik	Setétiskedik
Szederjesedik	Szederjeskedélk
Szeges edik	Szegeskedik
Szelesedik	Szeleskedik
Szemesedik	Szemeskedik
Szennyesedik	Szennyeskedik
Szépesedik	Szépeskedik.
Szepesiesedik	Szepieskedik

Szenesedik, Szenes kedik
Szenvedélyeskedik
Szenvedélyeskedik

Szerelmesedik	Szerelmeskedik	
Szeszesedik	Szeszeskedik	
Tevésedik	Tevéskedik	
Tehenesedik	Teheneskedik. Jó tehenes ha híven teheneskedik, nagy gazdánál ö is megtehenesedik.	
Tejesedik	Tejeskedik	
Telesedik	Teleskedik.	
Téntasodik	Téntáskodik	
Tényesedik	Tényeskedik.	
Téresedik	Téreskedik	
Tetés-edik	Tetéskedik	
Tetves-edik	Tetveskedik.	
Vegyes-edik	Vegyeskedik	
Vejesedik	Vejeskedik	
Vélemenyesedik	Véleményeskedik	
Vemhesedik	Vemheskedik	
Veresedik	Vereskedik	
Véresedik	Véreskedik	Vértesedik, Vérteskedik.
Veszélyesedik	Veszélyeskedik.	
Vetélyesedik	Vetélyeskedik. Vetélyes asszony. Kinek gyermeke elmene, azt elvetette. Mert mondják: megvetette, elvetett	
Ivesedik	lásd felebb. Az, idevaló: S utána:	
Ivasodik	Ivaskodik. Innen van Viaskodik, mert Iv megfordítva lön Vi. Ilyen, az Ivó után lett fió = fiú.	
Igás-odik	Igáskodik, mint a Magyar 1526 óta.	
Imás-odik,	Imáskodik.	
Inasodik,	Inaskodik.	

Irgalmasodik,	Irgasodik Itas-odik itt-az, Bidesedik, büdösödik. Bimbós-odik, Binesedik, bünös.	Irgaskodik. Irgusin irgas. Itaskodik. Ékkely ajkon nem hanem it-as. Ej ej jeb. Bideskedik. I ej ü ejerével Bimbóskodik. bineskedik. I ej ü ejere után.
Diasőödik Diaösödik	Birós odik Birkás-odik Cziriós odik Csidás-odik Czigányosodik, Csizmásodik Diós odik, Dibdábos odik Díszesedik	Birószkodik. Birkáskodik Cziriószkodik. Csidáskodik. Czigányoskodik. Csizmáskodik. diószkodik. Dibdábozkodik. Díszeskedik.
	Fiasodik, Fivesedik vével:	fiaskodik fiveskedik. I ej ü ejc. fivel.
	Figyelmesedik, fikás-odik, fingor-odik Finnyás-odik	Figyelmeskedik. fikáskodik. fingorskodik finnyáskodik.
	Gyikosodik Gyülöletesedik eserével	Gyikoskodik Gyülöletteskedik, I ej ü Gyülöletes.
	Gyilkosodik Hivesedik Himesedik Hirepedik Hitesedik Hibásodik Hidasodik Kiggyósodik Likasodik	Gyilkoskodik Hiveskedik Himeskedik Hireskedik Hiteskedik Hibáskodik Hidaskodik Kiggyóskodik Likaskodik

Lisztesodik		Lisztoskodik		
Minősödik		Minőskődött		
Nyilasodik		Nyilaskodik		
Pihegedik	Pitkósodik	Pihegkedik	Pitkoskodik	
Pirosodik		Pirioskodik		
Pizkosodik		Pizkoskodik		
Ringyósodik		Ringyóskodik		
Ripacsosodik		Ripacsoskodik		
Sikeresedik		Sikoskodik		
Sikos- odik		Simáskodott		
Simás- odik		Sirósodik		
Sirósodik		Szivesked ik		
Szivesedik		Szivoskodik		
Szivosodik		Szijaskodik		
Szijasodik		Szilaskodik		
Szilasodik		Tikososkodik		
Tikosodik		Timsóskodik		
Tilitósódik		Vigályoskodik		
Vigályosodik		Zsidóskodik.		
Zsidósodik		Ócsóskodik		
Ócsósodik		Odvaskodik		
Odvasodik		Okososkodik	Oláhosodik	Oláhoskodik
Okosodik		Onososkodik		
Onosodik		Orraskodik		
Orrasodik		Borososkodik		
Borosodik		Bohósoskodik		
Bohósodik		Bolondoskodik	Boltosodik	Boltoskodik
Bolondosodik		Borsososkodik	Bolhásodik	Bolhásoskodik
Borsosodik		Csorájkodik		
Csorásodik		Csodaskodik	O g u gerinel csudás...	
Csodásodik		Csökososkodik		
Csökosodik		Dobososkodik		
Dobosodik		Dohososkodik		
Dohosodik		Dolgososkodik		
Dolgosodik				

Dombos-odik	Dombos kodik	
Fogasodik	Fogaskodik.	
Fogazodik	Fogazkodik.	Kifejlik; fogazk.
Fojtós-odik	Fojtóskodik	
Fokos-odik	Fokoskodik	
Folyósodik	Folyóskodik	
Forrósodik	Forráskodik	
Forosodik	Forroskodik	
Fozlángosodik	Fozlángoskodik	
Fótosodik	Fótorkodik.	Foltosodik
Golyósodik	Golyóskodik	
Gombosodik	Gomboskodik	
Gonozodik	Gonozkodik	
Hódosodik	Hódoskodik	
Holdasodik	Holdaskodik	
Homosodik	Homoskodik.	Mai „ hamis, " hajdan horn-os, homes volt. Mert hamis úgy homlik-el, mint a horn-ok, homl-ok.
Jogosodik	Jogoskodik	
Kódusodik	Kódoskodik,	Koldus...
Komásodik	Komáskodik	
Kontyosodik	Kontyoskodik	
Korosodik	Koroskodik	
Kozos-odik	Kozoskodik	
Kótyagosodik	Kótyagoskodik	
Lobbos-odik	Lobboskodik	
Lógós-odik	Lógóskodik	
Lohos-odik	Lohoskodik	
Lomos-odik	Lomoskodik.	
Lombosodik	Lomboskodik	
Lolyósodik	Lolyóskodik	

Mocskosodik	Mocskoskodik
Mohos-odik	Mohoskodik, Mohósodik.

Gyümölcsfa, tisztítatlan, megmohosodik, s' revesedve mohoskodik. Hamarfaló sokevő megmohósodik, s a telhetetlen mohóskodik.

Molyosodik,	Molyoskodik	
Monyasodik	Monyaskodik	
Motyósodik	Motyóskodik	
Pofásodik	Pofáskodik	
Pohosodik	Pohoskodik	
Poklosodik	Pokloskodik	
Pontyosodik	Pontyoskodik	
Porosodik	Poroskodik	
Posgásodik	Posgáskodik	
Pozdorjásodik	Pozdorjáskodik	
Rókás-odik	Rókáskodik.	
Rongyos-odik	Rongyoskodik	
Sokas-odik	Sokaskodik	
Soros odik	Soroskodik	
Somogyosodik	Somogyoskodik	
Szoros odik	Szoroskodik	Tohányosodik
Tovas-odik	Továskodik	
Tojósodik	Tojóskodik	
Tokos-odik	Tokoskodik	
Torosodik	Toroskodik	
Tornyos-odik	Tornyos-kodik	
Tótosodik	Tótoskodik	
Vonós-odik	Vonóskodik,	
Övesedik	Öveskedik	
Öblös-ödik	Öblösködik	
Öles-edik	Öleskedik	
Ökrös-ödik	Ökrösködik	

Ő rös..ödik
Örökösödik
Öjiesedik
Özziesedik
Özzösödik
Özzes-edik

Bömhéezesedik
Bőnjödik
Csökösödik
Csőzösödik
Dögösödik
Dőrésedik

Görögyösödik
Gyökkösedik
Gyöngyösödik
Hörgösödik
Kődlésedik
Ködösödik
Köhösödik
gyérvel Kehesedik.
Köldökösödik
Kölykesedik
Könnyesedik
Köpüsödik
Körösödik
Közzörüsödik
Kötelesedik
Nősödik
Rögösödik
Szőlősödik
Szörösödik
Szörzkésedik

Szőkésedik Szőkéskedik

Ő rösködik
Örökösködik
Öjieskedik
Özziesködik
Özzösködik
Özzeskedik

Bömhéezeskedik
Bőnjösködik
Csökösködik
Csőzösködik
Dögösködik
Dőréskedik

Görögyösködik
Gyökkösködik
Gyöngyösködik
Hörgösködik
Kövéskedik
Ködösködik
Köhösködik. E s' Ö
Köldökösködik
Kölykeskedik
Könnyeskedik
Köpüsködik
Körösködik
Közzörüsködik
Kötteleskedik
Nősködik
Rögösködik
Szőlősködik
Szörösködik
Szörzkéskedik

Tövösödik
Tökösödik

Urasodik
Utasodik
Butásodik
Buzásodik
Dureczásodik
Gugásodik
Gulyásodik
Mulósodik
Nyulásodik
Nyulósodik
Pudvásodik
Puhásodik
Pupusodik
Ruhásodik
Rusnyás-odik
Sudaras-odik
Sugáros-odik
Suhanczos-odik
Sunnyis-odik
Suttomos-odik
Tudós-odik
Tudákos-odik
Tulos-odik
Tunyás-odik
Turós-odik
Turhásodik
Tuzsás-odik
Tuzos-odik
Zsugonisodik
Üdös-ödik
Ükös-ödik
Üllös-ödik
Üres-edik
Üzéresedik

Tövösködik
Tökösködik

Uraskodik
Utaskodik
Butáskodik
Buzáskodik
Dureczáskodik
Gugáskodik
Gulyáskodik
Mulóskodik
Nyulaskodik
Nyulóskodik
Pudváskodik
Puháskodik
Pupuskodik
Ruháskodik
Rusnyás-kodik.
Sudaraskodik.
Sugáros-kodik.
Suhanczoskodik
Sunnyiskodik
Suttomoskodik
Tudóskodik
Tudákosodik
Tulóskodik
Tunyáskodik
Turóskodik
Turhásodik
Tuzsáskodik
Tuzoskodik
Zsugonisodik
Üdösködik
Ükösködik
Üllösködik
Üreskedik
Üzéreskedik

Budaiasodik, Budaiaskodik

Huggyosodik Huggyoskodik
Hunyosodik Hunyoskodik
Husosodik Husoskodik

i Ü gyével

Büdösödik
Bütykösödik
Csürhésedik
Gyürüsödik
Gyűrűs-ödik
Nyüvesedik
Szürösödik
Szürösödik
Szőrösödik, Szőrösödik
Szőrösedik
Tüdősödik
Tüzesedik
Zürösödik

Gyürüsködik
Gyürűsködik
Nyüvesked ik
Szürüsködik
Szürösödik
Szőrösked ik
Tüdősködik
Tüzesked ik
Zürködik Zürzavar
nál zür épen úgy folyamatba veen.
dö mikéne zavar dicsik.

II.

1. Talan, telen ragu mélyenzőhez.
2. E rag függ neuzőhez és igenévzőhez
A neuzőnél ha a, e, végzetü, összehuzzuk.
Anyatalan, p. „o. lesz anyátlan. Az igenevző Ó-ja Ó-je elmarad.
3.
4.

Agytalan odik
Állástalan odik
Álomtalan odik
Anyátlan odik
Aranytalan odik
Arczátlan odik
Arczatalan után van összehuzva: arczátlan.
Aszonytalan odik
Atyátlan odik
Bátortalan odik

Agytalankodik.
Állástalankodik
Álomtalankodik
Anyat
Aranytalankodik
Arczátlankodik
Aszonytalankodik
Atyátlankodik
Bátortalankodik

19

Ik-es igék felette elszaporitasához.

Hat, het végzetü igéhez nem kell.

Lám ezek így dívnak.

Adhat, adhatok adhatsz, adhat

Ragadhat, adhatom helett, adhatja. Ma adhatja

Ázhat, rosszul van ázhatik.

Fázhat, nem fázhatik. Gyalázhat, Rázhat.

Állhat

Szállhat

Járhat,

Tudhat

Fárhat

Ehet, hibás hát ehetik.

Ihat, —— ihatik.

Szivhat

Mehet,

Tehet,

Vehet,

Uzhat, Gyúlhat Buzoghat Utazhat

Irhat

Birhat

Ülhet

Mondhat;

Folyhat,

Omolhat,

Hazudhat.

Éhet. érhet

Térhet, térhetek

térhetem nincs

Igérhet

Fenyérthet

Mérhet

Nyerhet.

Szarhat. ū szarhatd

Marhat

Árthat

Ugorhat

Táncolhat

Ráncolhat

Emelhet

Csömörölhet

Szagolhat

Bessülhet

Építhet

Szépíthet

Szenderedhet

Engedhet

Csudálkozhat. 1603ból van Szalatno
ky pécsi püspök levelib. Eléggé
is csudálkozhatok rajta.

Ik rág.

Majk ik, galád nés.
Lombik, lovú lomí lomb ik — ik.
Zuzik.
Puczik,

Ik-s igék kevesebb mint
gyakorlatban jött
-hat het vagy

ad-hat adhatja
mar ad-hat
fedhet
élhet
ughat aghatik
éghet vereghet
lóghat mozoghat
bughat dolghat
súghat
nyughat
dughat
röheghet
pökhet
szökhet v. szökhetik
gyakhat
rakhat

felesleges ik.

Hibás	Kell
uszik	usz
folyik	foly
hazudik	hazud
omlik	omlik
romlik	romlik
bomlik	bomol
lépik	lép
Csusz ik	csusz

mint foly

jobb

olyik oly

nemelyik nemely

Hajnik, bennüző

Név és részesülő, egy értelem szava alakitására, összetéve, 's a Név, accusatívus helyett áll:

~~Szószóló~~ ═ ~~szót szóló.~~
~~Őrálló nem őrtálló~~
Favágó nem fátvágó
hastartó hasat tartó
Gyertyatartó gyertyát tartja
~~hasfajó hasat fájással illető~~
~~Barázdabillegető madár melly farkát a barázdá~~ban mindig billegeti millye tehát
a barázdát billegetni.
~~Színvonó,~~ szenet kivonó.
Kátyha fűtő, ki kályhát fűt
~~Sótartó,~~ sót tartó.
~~Széküllő~~ ~~széket ül törvényben. Assessor~~
~~Széthergető~~
~~törvényhozó,~~ törvényszegő, ~~törvénybontó.~~
~~rendszegő,~~ rendbontó.
~~Kézfogó,~~
~~Ekebontó Barbála~~
~~Számtartó, ki számot tart mindenre.~~
~~Kincstartó, ki kincset megtartja.~~
hátvalló Confessor

Pusán

Nem olyan jó

állapoz, állapozik, állapzik állapodik, állapod
alapoz alapzik

gyarapsz- oz gyarapoz ik gyarapzik
gyarapodik gyarapodi. gyarapi.

telep- ez, telepez ik, telepzik, telepedik.
telepi.

ülep- ez, ülepez ik, ülepzik

Ik-es igéhez példák.

Akkor hogy ok, ek, — az ige s még is ik raga is van.

~~Fűlöl fűlz fűl,~~ fűlik.
Nem fűlöm fűlöl fűlik.
Jól fűlik, rosszul fűlik ez a szoba.
Nem fűlik.
Hibásan álla ekkor 1847. dec. 20d a magyar színházlapon: A színház fűttetik, mert németes. Es wird geheizt. Kell: a színház fűlik.

Szün v. Szünik
Zün zünik

VI

Kell e koz és kez rag után

Szállingoz
Imadkoz
Dun ánkoz
Rum ánkoz
Szánkáz
Sajkáz
Sajtoz
Ágyaz, Vizez,

Kenyeres
falatoz

Z elibe D, s ezzel a szó
gyakoródzóbbá legyen
D itt minden g gerje volna p. o. viraggzik = virádzik

Fiadzik

Akaródzik

Takaródzik
Vakaródzik
Gyakorodzik

Pántalódzik

Mentegetődzik

Hintádzik

~~Csigedzik~~
Tekerődzik

Csikaródzik

Bokrodzik

Csukrodzik

Havadzik
Javadzik után lett fázik.
mintha fává lenne

Sarjadzik
Karjadzik

Erejedzik
Deredzik

Kéredzik
Kérődzik
Mérködzik Merevedzik
Terjedzik

Csirádzik

Stiredzik

Borodzik

Sorodzik

Börödzik

Körnödzik

Körödzik

Förödzik

Uradzik

Furodzik

Surlódzik

Hajnalom Sept. 22d.
1850.

1. Kodik Kedik ragu igéktől elvétetvén ezen rag, ott marad a névző s ige melyhez függedett.

2. Kétféle lehet ha magánhangzó után L jő közbe.

3. az aláhuzottak ujak

V.

Nyaváláskodik, Nyavalyás-

Ravaz=kodik. zós-kodik.

<u>Zavaskodik</u>,

Závarkodik

Deverkedik

Heveredik

Keveredik

Reveskedik,

Treviskedik

Neveskedik

Hivalkodik

Rivalkodik,

Zuvasodik

Óvakodik

<u>Tovakodik</u>

Rabos kodik

Lebéseskedik

Hiúskodik.

Rival

Óvó, kodik.

B Háboruskodik Háborusodik

Ásánkodik
Dacz os kodik
Rácz os kodik
Pezérkodik
Moczkoskodik
Perzokoskodik
Kicsingykodik

d

Áldázkodik
Édeskedik
Kedveskedik

f

Sáfárkodik

Ágaskodik g

Agyarkodik

Dagályoskodik — dagályosodik.

Magyarosk odik

Egyezkedik

Szegényeskedik

Ahitatoskodik

Bohóskodik

Dohoskodik

Mohoskodik

J.

Bajoskodik
Bájoskodik
Hájas-adik
Fejeskedik

K.

Bakóskodik
Lakóskodik
Sikamodik, Sikamkodik, Sikam.

L.

Galibáskodik
Halászkodik
Élődiskődik
Hályfskedik
Ólálkodik
Tolókodik, után tolakodik

M

Bámészkodik
Zemeskedik
Zemélygeskedik

N

Andalodik

Bánkodik
Gyanakodik, Gyanú után Gyanu es Gyäna.
Hánykodik

Pántolódik a' de való.

Jenekedik, Jene.
Gyengeskedik
Gyengélkedik, Gyengél aprózó ige.
Henyélkedik Henyél, aprózó ige.
Henyekedik.
Ingerkedik, Inger, neizö.
Ingelkedik, Ingel aprózó ige, honnely lehet neizö
Zsineskedik

P

Appáskodik

Le

Lepeseskedik
Töpörtenkedik, Töpörtös lehet Töpörtyü, neizö

R

Árulkodik,
Árnykodik,
Árnyskodik

Baromkodik
Haragoskodik

Kardoskodik
Zarókodik ami lett Zarakodik, Zájakodik, Zájaskodik

Erőködik
Erősködik, tehát mintha erős volna
Erőlködik
Erezkedik
Berzenkedik, Berzeny.

Gerjedezkedik
Hetvenkedik

Nyerekedik, nyerőködik

Terjezkedik, terjez, terjecz

Iramkodik
Iróskodik, úgy áll össze mint az író, tsb.
Irókodik, mint író él s dolgozik.

Bírókodik
Bíróskodik, bíráskodik
Bírálkodik

Hírekedik
Hírülkodik
Híreskedik

Virókodik vlai Virakodik
Virulkodik,

Sirain kodik Or

Orom kodik
Gorombaj kodik
Horgonykodik
Kormozodik
Porozodik
Tornyozodik
Torzsakodik,
Torzsálkodik.
Or

Őriz, Őrs.

Őrizkedik,
Örösködik
Ördöngösködik
Örökodik Örködik

Körmösködik

Urkodik, urakodik vlai mikor erőkodik, erőlködik
erőskodik
Uralkodik
Uraskodik,

Bujánkodik

Durváskodik

Kurvakodik
Kurválkodik
Kurváskodik

Turókodik,
Turóskodik

S.

Hasakodik
Hasaskodik,
Hasalkodik

Lesekedik Lesőködik.
Leselkedik

Istenkedik

Buslókodik után búslakodik
Buslalkodik

Vazarkodik, Vaza
fa

3.

Vezekedik, vező.
Vezélykedik

T.

Átalkodik

Pezderkedik, Pezder nézű
Ázarkodik, Azar
~~Vazarkodik~~ ~~Vazar, fak~~

Lövődik

Nyomódik

Ostódik

Pántolódik

Perselődik

Rágódik

Romolódik

Sürödik

Sínlődik

Tengődik

Tűnődik

Tépródik

Törődik

Záródik

Zugolódik

Ik:

Ód őd éd után mindig

aggód-ik
áskálód-ik

Bibelődik

Csiódik

Evődik

Fészkelődik

Hányódik
Huzód-ik

Kérkedik

Ár ér ír vég. ueu. Kodik.

~~Avaskodik~~
~~Agyarkodik,~~ ~~agyari:~~
~~Akaskodik.~~ ~~akari:~~
~~[illegible]dis~~
~~Badarkodik.~~
Bodorkodik
~~Betyárkodik.~~
Kufsaikodik.

Gudarkodik
~~Csatárkodik~~
Csapsár-kodik
Vezérkedik.
Tözsérkedik.
Fejér-edik.
Szomorodik
Szomorkodik
Sanyarkodik
~~[illegible]árkodik~~
Tündérkedik

Ó
Kapókodik
erikedik
Lassúkodik
Ml

Ász ész
Merészkedik

Berzenkedik

Ász ész
Kanászkodik

Ál él
fölymálkodik
Ezmél kedik
Álmél-kodik.

Ám, ém
Illamodik
Káromkodik
hirámkodik
Türemkodik
folyamodik
Fészam-odik
fityám
Iramodik
csillámkodik

ÁS ÉS vég. képzi
Kapáskodik.
Kaposkodik
Kapisk kapókodik
Kásás
Nehezedik Nehezkedik

any, eny, ény

érzékeny-edik
vékony-edik
serény kedik
szerény kedik
soványkedik
sopánykedik
osmánykedik
silányedik

ízékeny kedik
vékony kedik

atlan
orczátlan kedik

setéedik

talan telen

Haztalan-edik
fénytelen-edik
Idegen-edik
Hetven edik
Igenedik

hazatlan kedik
fénytelenkedik.
Idegenkedik
Hetvenkedik
Igenkedik

Kétkedik
Hetvenkedik.
után lehetne

Ilyenedik Ilyenkedik
Olyanedik Olyankodik
Istenedik Istenkedik

Hetvenedik
Idegen
Szertelenkedik
Szemtelenkedik

Háromkedik
Ötködik

An en

Sánytalan ~~Lajtalan~~
Lábtalan Zártalan
Laktalan
Madártalan
Magyartalan
Nádtalan
Rártalan

Aly ély
Kevély kedik

Esény
Esenkedik.
[illegible]reny-edik

1 k

Plaistalau

9

Gyökhoszitás ugy a szóé.

4-r. 8 lev. fűzve.

1

1.) Gyökhosszítás, ugy a szóé.

Észrevétel.

1. Okozá ezt, kimondásbeli nyelvrestség.
2. A gyöket igen rövidnek, csak egy hangnak találája, s igy a fülérzelem, nyujtásában bizonyos tovább ingás kellemét kerlse. De hogy ozzán tul is csap ez, nem müvelt beszédüdnél, érezteti
3. Vas Veszprém Sopron megyében aztotat, ezteted hallása. Az é ez után azt, ezt, olyan minö ö után öt; azt-at, ezt-et pedig mint sulyosbitó épen olyan helyes, milyen öt-et; hanem, aztotat, ezteted, más csak ornélküli hoszitás.

Ebből eredt

1. Reg s éj helyett reggel, éjjel.
név gyanánt, holott ezek már segi-
tő ragnak s igehatározók.
„Gyönyörü reggel volt ma," = és
„az éjjelek hívesek már" tehát hi-
básan mondják. Kell csak: reg volt
ma, s az éjek hívesek.= Helyesen
van: reggel mentem hozzád, éjjel
érkeztem meg.

A nap, dies, s megint nap
jel, két tárgynak ugyan azon egy
nevezete, vagyat gerjesztett más
ahhoz hogy dies, lenne, nappal,
ugy mint reggel, éjjel, divik.
I csalogatta ahhoz estvel, estel
is mely hasonlóan femforgóvá
lett „estvéli imádság" cim:
rovatában. Hanem, mivel estvel
estel helyett jól kezdé Helmeczi
az est-ély-t, hasonsággal lehetne
nappal czuczu nap-ály, mert
ál, ály, el, ely rag terjedést je:
lent, napály tehát nap terjedési
tenné; valamint estély, az est-nek
3-4 óráig vonulását. Sol igy
lenne napi: dies, napály.

2. Kellemetes, szorgalmatos,
tiszteletteljes, mert kellem,
szorgalom után lehet kellem-es,
szorgalom-as szorgalmas. Örven
deky

detes hasznalatos, jó azért, mivel van örvendés, hasznalás, mi cselekvés-t jellemez, abból helyesen lesz hát örvendet, hasznalat, mint siker vagy cselekedet, de: kellemet és szorgalmat, szenvedő ragu, s nincs: kellemés, szorgalmás.

Zavar zivar = Zivatar.

3. Zár után lett závár, valamint tár lett tavar. És osztán
4. Tárnok helyett hajdan: tavarnok, s abból a deák Tavernicus. Todor lett Tivadar.
5. Napája helyett kellene csak: napa, mert a gyöknek nap, nem napa, tehát napam, napad, napa. Vagy, vitatnád-e, hogy nap helyett úgy nek napa, miként ap, gyök lön ap-a, s innen apja, tehát volna, napa-m, napá-d, napja vagy napá-ja. Nem áll. Eligazít ennek az igazi ip, honnan eredez. ip-am, ip-ad, ip-a, s nem ipája.

6. Mór után látszik lenni: mohar.
7. Ter-ből úgy lön teher, miként <u>fuhr</u> lön: fuvar. A Csikban 1841ben hallám terü, mi terű szerije. Eszébe jut itt az embernek <u>Zahara</u>,

Ispahan, ásiai elnevezés, miket ha hirtelenében nem mondok is magyarnak, de a keleties terjeszkedés abban is látszó. Szár után lehetett volna Zahar, Zahara, melynek pusztája szár, kopasz, kiszáradt. Ispán hozzáállitásával pedig Ispahan látszanék.

8. Kelch német lett kehely, melyre úgy járt a magyar szája, miként pel, pely, pelyva, pelyha is nála pehely lett.

9. Törs a gyök s folyamatba indult csak törzs-ök, pedig ez már ök ragu. Így lön árny ‡ helyett csak árny-ék, beszéd, tájték ‡ szárny pedig megmaradt, holott szárny-ék is volt. ‡ Mindenik jelentésre más meg más. Hasonló ehhez

‡ besz, tájt, ágy

‡ ágy-ék

‡ ágy és ágyék között meg különbség lett. Ágy és ágyék egykori azonosságát mutatják: Feb ágyából esett, mondja.

10. Biró-k, birá-k a többesben, a hogy az alföld ajakán birákok jól van, de az mondását is hallod, a hogy rosszul van. Ilyen oknélküli hozzáállitásul nézem a venereket többesé is. Ennek egyese kell legyen: vener, többese venerek.

11. Balsam, helyett mondják balsamom, s Kazai Szabó Mátyás 83 esztendős ingyenes öreg [illegible] nálam 1845^{b}. april. 30^{a} balsamomom. = enyim értelemmel.

12. Övék, Esperes helyett övéké, esperest.

13. Elkésérteni áll a budai magyar szabók 1749beli társulat kiváltságaik 16dik czikkében elkésérni helyett.

14. Lel lehl után lehel. vagy lehel-ből öszvehuzva lel. mert lel gyöke ugyan van lél-ek, mely = leh, lehel.

15. Egygyé, kettévé helyett így lön: egy üve, kettöve. Mert a hogy ötté hetté, van úgy kellene: egyé, kette azaz egyé mint: kette.

16. Lett enyimek, pedig kell enyéim valamint könyv, könyvem után van könyv-eim, úgy én, en-ém enyém többese enyéim.

17. Egygyünk helyett lön: egyi: volt: Egygyünk, kint: Egy ig Kettönk, hármunk, Másunk, Másikunk, Harma. Egyikünk Guary codex 12 lapján dikunk. van: egyet ünön magát, mást az halgatót.

18. Eskö helyett esküvö.

19. Keh, götöh, innen göthös. amma keh-es.

20. Pediglennek, mondá Csapody Pál, Somogy vmegyei földesur Pest vmegye közgyülésén 1845b novemb. 11.

21. Innen nyulik elé: rá, hozzá, megé, felé, helyett rája, hozzája, megeje, feléje. Hegyé, felé, helyett hegyibe, felibe

22. Szar = zavar.

23. Tet-em, -töt-öm, Tehetem, Töhö töm. Tét tét-el, öszvehuzva tevés után

jövő tevet-ből. Tevet = Tét.
Tuhutum tehát: Tötöm, Töhötöm.
S tetem annyi lévén a tatrosi másolat
66d lapján mint os csont. Tötöm, után
Töhötöm lett igen csontos izmos
embert.

24 szó-z-at lön szavazat. Virginia codex
77d lapján: szózat lön, megesmeré
hogy ez szózat cristusnak volna szava.

25 Ló, só, szó, tó után a többes volna:
lók, sók, szók, tók, s lön: lovak,
savak, szavak, tavak. Igy
Ív, szív, í, szi után ik, szik,
s lön ivek, szivek. Igy
Ő után megmarada ők. ő: ovak.

26. Egyikőjök, Erdélyiesen, egyikük helyett.
egyikője = egyike.
27. Korcz, ma kudarcz. Heltai kró
nikájában van 1575 kiadás 130 lapján:
ollyan kortzat vallott, azaz kudarczot.
28. Páztó lön Páztoha
29. Potró, putri = potroha, potroh.
30. Csákó = Csákova = Csákoha
31. Tinkó = Tinkova, Tinkoha
32. Kalló = Kalloda, kallova. Kalonda.
S így lehet
33. Gerő (Gyerő) Gerenda, gerenva.
34. Gerő = terő gerentő

35. Illó = Illova Ilonda.

36. Czemű = Czemende.

H, Ha, he, így tájic, feleze, csufondárosá sep, laponyagic a zavarban

37. Tunya helyett tohonya

38. Ronda — rohoda.

39. Vénzik = vénhüzik

40 sérzik = sérhüzik

41. Tódor Tivadar

42. Maró máj, májó mája májája
Mevő méh, méhő méhe, méheje
felő felé, felehő feleje
hozó hoza hozóhó hozája.

oztováta

oztoba

mostoha moz-tova, ki tova
moz-ítja mozd-ítja más anya
gyer-ekei. moz-tó, mai mozdító helyett
~~[illegible]~~ tehát ige volt moz-ok, moz-asz, moz,
minden megvan még: hoz-ok, hoz-asz, hoz
toz-ok, toz-asz, toz
fos-ok, fos-asz, fos;
sóz-ok, sóz-asz, sóz

Csinó 2. Csinhova fala.

2

J betü

melyik mássalhangzóhoz iratik, melyik.

10

J betü hova irassék; hová nem:
feltételes jövendő Ha, Midön, Hol? Mikor stb.

24 lev.

2

T betü

melyik mássalhangzóhoz iratik, melyik.

1

f.) O betü hova iratik; hová Nem:
Feltételes jövendö Ha, Midön
Hol? Mikor stb.

J betü

melyik mássalhangzóhoz iratik, melyik.
hez nem.

„J. vel V gyakran cserélvén, A, O
Ő, U magánhangzókhoz azért járul
V, mert a szó mind mag, úgy is
V végzetü.

V maggal az igeneúzőhez, mert
ez mag Ó, Ő végbetüjü. Ilyen
hamv-o, Ó lesz V, hamv. S így hamv-a.

Magánhangzók
után mindig ja, je a rag.

Bátya,	bátyá-ja,	Báty-ának	bátyja.
Atya-a,	atyá-ja,	Atyj	atyja.
Gatya	gatyája.		
Anya	anyája	Any,	anyja.
Árpa	árpája.		
Epe,	epéje		
Erdő	erdője		erdeje.
Donga	dongája.		
Fekete	feketéje.		
Bibi	bibéje.	hamvé	
Kordó	nem kordója		(kordaja.
Kapu	kapuja.		
Betü	Betüje.		
Gyapjú	Gyapjuja	Gyapja.	
Faggyú	Faggyuja	Faggya	
Fattyu	Fattyuja	Fatyja	
Hattyu	Hattyuja	Hatyja	
Kopottyu	Kopottyuja		
Disznó	Disznója	Dizna.	

Kivétel
Hava. Sz. Mihály hója helyett hava

T. Az 150diki Egyházi
vegyeskönyv naptá
rában: Böjtelő hó
Pinkösthá, Kisasz-
zonyhá áll.

Hója. Lova. Sava. Szava. Zava. Tója.

Bába, Születéshez
Bábja, kedves. Baba, csinos.
Babját egye meg.
Baka, nem bakja. " Kecskének baka
áll a bécsi codex 120d lapján.
Csábjait kenyéld. Csába = ostoba.
Dábjait, dibdábját összeszedé.

Habja dudvad.
Lába csámpás. Harang lába. Lábjait
holdföldeit. Szőlő lába = alja.
Nagyobbja. Nagyobba valahová bé-tesz.
Nábobja, Indiának.
Rabja elszökött.
Zaba drága.

Ebét nyáért. Szép ebe van.

Lebje, szelíce.
Sebje a vízneh. Test sebe.
Szebbje, Legszebbje. Szebb vagyon, szobába.
Dibje, dalja.

Zsibja a vásárnak. Zsiba.
Csombja.
Dobja pereg. Doba fája.
Dombja. A legdombjára mentek el.
Szegeden mondják, mikéne Somogyitól
hallottam.

Gombja leesett. Gomba, mezőn erdőn. S falu.

Lombja fának.

Robja. Rob-ok, rob-z, rob 1ső fok,
robog-ok, robogz, rob-og 2d.—

Szobja, Neki csak az ő Szobja ked-
vez. Mondhatni emberről ki Szobon
született. Szob, falu vm. Szoba
melyben ezt írom

Köbe. Köb után.

Bubja. főkötőnek stb. Buba, baba
= csecsemő, s ki jány, bubáz.

Arvábbja. Butábbja; Durvábbja, Ebebbje, fekelébje,
Haragosabja. Mérezebbe. Rutábbja. Szeledebbe.

Cz. Cs.

Ácsa, nem: ácscsa, mert cz = tcze.
Kacscsa nem kacs-a,

Bács-a, Bács, juhász. Az ő bács-a
juhásza.

Bécs-e, Osztráknak csak az ő Bécse,
minden bécs-e.

Bocsja vagy bocscsa? Felelet: Bocscsa,
mert cs és j kimondása, akadályos.
Anyamedvének nem kölyke hanem
bocscsa van

Csecs-e kidomborodik. Csecse! gyerek-
kel játszás mondókája. Kétféle
e. Ő szerint csöcs-e.

Csécs-e volt, látzik arczán.
Csúcs-a, Csúcs-e.

Fecs-e, unalomig áradoz. <u>Fecs</u> után
fecs-eg. Úgy felveheti mikint locs,
mitől locs-og dévik.

Kecse, elragad. Ritkítom kecsé
nek hasonlóját.
Mées-ét meggyújtotta.
Pecs-ét v. Pöcs-ét bépedé.
Pécs-e van minden egyében. Ma
gyarnak Pécse, Osztrákoknak
Bécs-e, de Pécs, a Nagy da.
jos korabeli.
Löcsese, szkémel. Öcs-e, vagy öcsese, v. öcsje?
Löcsje, vány. Lécz-et felvakta.
Pécz-ével, melyet elébuzta, felpéczel
te.
Dacz-a már terhemre van.
Gyócz-án tűz egett.
Kócz-ából madzagot fon.
Gyolcs-át, mennyin adja?
Kalács-ából ez is ellem.
Kilenczével.
Malacz-a hét van.
Nyolczá-val.
Szakács-át jól fizeti.
Forgács-a sok hull
Fanács-át nem követi
Fanálesa helyes.
Gyümölcse-igen jó izü.
Elcz-e maros. vhyáj-as.

Arcz-a piros porgaj.
Harcz-a véres volt
Karcz-a most is laikzik.
Ércz-e hajlós.
Bércz-e majd meghágyhatatlan.

Sércz

Y

Sércz-e fájdalmas. Sérü után lehet
Sércz, azaz sértés.
Fércz-e, megint kibomlott.
Szercz-a elszakadt.
Percz-e az időnek.

D.

Adja.
Hadával jött.
Harmada.
Padára ült.
Kádába szűrte.
Mádában kuksol mindig. Mád,
Nyolczadá-val
Nádát jól eladta házfedélnek. Nyugodjam.
Olvasandja, adandja. A bécsi
codex 218d lapján áll: olvasanga, = a 221dikén meg
197dikén adja helyett: agga; a nyugoggam.
Góry codex 13dikán is "azt
mongyák" a 16d. "mit mongyak."
többet. Utánozá hát ebben e két
írópap a közkiejtést, mi maig is
így maradt.
és 159)
Vadát. A bécsi cod. 146 (lapj: megeszi ötet mezőnek vada.
Csend-ében ne háborgasd
Dedét, kisdedét czirogatja.
Ide állj!
Hidára lépett. Bonczhidát. Tisza hidait
mind elhordta zöld árja. Oda állj.
Hódait mutatta házikójukban.
Holdait felszántatta.
Módja van szép, megnyerő.
Ide jöjj. Kilenczedén.
Rúda nem rudja a szekérnek, mert
Lúdait őrzi Erzsi nem "ludjait." De
Tudja meg

Áldjak (úr meg tegedet ~~[illegible]~~, Bécsi cod. 5. Áldjon meg

Beszéd-eit, beszédében, Bécsi cod. 228 lapj. urnak beszédében. Urnak beszéde.

Negédeit nem türhetni.
Bolondját járja. Csak bolondja-e a nemzet a királynak? Dehogy.
Gondja van annak arra.
Földe búzát jót terem, s midőn
Zöldében virul mezeje, ah! akkor
a (Bécsi cod. 228. l.) Chaldeusoknak földében" se keresd párját. Egyiptomnak földéből 159 l. és 5.

F

Réfe, rőfe 10 német (forint)
Dölyfét még megsiratja.
Csúfja! hogy dagálykodik, pedig nem ő az igazi győztes.
Lottyadt Magyar mondja. Tisztán szóló:
Csúffja
Strázsái vannak.
Snefffeit feletteték kutyái.
Sonkfos, sroff . . . . .

Csikos.
Szalonkáit.
csavaros, csava

G

Ága.
Dág-a. Kicsi sebnek kicsi a daga. Nagy ütésre nagy daganat kelhet. Dag úgy élve. helyi mikint rag-gal történt ragasztás helyett.
Magja, magva. Mint maga = ipse.
Raga rag-nak itt csak a.
Langa. A tüznek langa megölé. Bécsi cod.

codex 103 l. Kiüzé a tűznek langát a
kemenczéből, 105 l.

Taga, Tanosága, Bécsi cod. 9 lap
Haragja. Vészedelmet nem szenvednek
Ista haragjából Bécsi cod. 208. l.
Valga., Bécsi cod. 30[2] l.
Uduvossag-a, — — 30. l.
Országá-ban,
Puhasága, Rudvásságа,
Rossz asága, Rátartósága.
Világa. Kivánsága. Szabadsága.
Atzaga. Bécsi cod. 7[2] lap. kérőknek asszúja. Férge.
Ege,
Meg-e, meg után. Megéje, Mege után.
Reg-e, szép reg-e volt e napnak s
boros lett. Reg-gel van reg után,
mint Nap-pal, est-tel, nap és
est után.
Segge.
Szeg-e, darus gyin. Szége angolus.
Kétfele e.
Vég-e,
Egészség-ét betegség-e váltá fel.
Esergeteg-e Egyiptomnak, Bécsi cod. 182
Jelesség-ének szépség-e.
Gyűlöltsége.
Henyesége okozza veszteségét. ő hercegségének
Képessége keménységét feledteti: Kérge.
Legénysége bűnéért lakol.
Mérge mint a hörcsöké
Nyérge félre fordult
Rétege.

Serge

Serge Nagy Sándornak sok helyett
jelerkedett.

Higa
Bogát feloldani
Dolgát végezvén
Fogát kihuzatta.
Joga van embernek józan szabadságához
Jogán ül.
Csöget
Dögéhez jutott.
Gögje sok bolondnak van
Rög
Huga szőke jánszka Hug után. Hug.
aja pedig huga után. Job: huga.
Lúgja
Zugait mindenütt felfirtatta.
Bőrsége, Bécsi cod. 155 lapj.
Vendégségéből, Bécsi cod. 31 lap
Agy-a fejében tartja palaczkát.
Lágya fejének már benőtt a nyí-
Lagy-a
Begy-e
Fegy-e,
Hegy-e, Sombó hegye. Kés hegye.
Legy-e vas, arról megismerheted.
Kegy-e,
Legy-e, Ördög adta legye.
Megyegye, hólyagos terem. Megye
Négy-e, szépen elrepült.
Szegyéből hozz húst.
Tegy-e, = tette. Gör. codexben jő elé.

Figy-e, Ha fegyelem helyett fegy is
ajkon van már, figyelemnek <u>figy</u>
gyöke is elévehető.
Hügya.
Somogyá-ban kenyére él Adándon
Göröngy-eit kerüld az útnak.
Gyönggyét fűzi a menyecske.
Tölgy-e.

H.

Éh-e mint a farkasé.
Keh-e
Leh-ei, egészségesnek tiszta.
Méh-ei sokat rajt ereztettek
Pelyh-e
Terh-e,
Ih-a
Pih-e
Doh-a, Koh után Koh-a.
Koh-a ujból van.
Koha után Kohája.
Loh-a. Loh-og gyöke, lökő.
Moh-ar fának. Moh után moha.
Poh-a nagy erezkedék. Poh-os,
Potroh-a.
poh-ár Poh gyökre mutat.
Rüh-e
Düh-e,

J.

Áj-a,
Baj-a
Faj-a
Haj-a kihullott hagymáz után.
Máj-a, máj után. Májája, mája után.
Nyáj-a csellong (legel) nagy pusztáján.

Eladja mindenét,
Mil vaggyon.
Tatrosi m. 44 l.
1 h.

Öttze van huzva tavója
Táj-a.
Éj-e; Evő-je
Fej-e, Ivevő
Héj-a, Ifeuó
Neje, Nevő
Teje,
Veje, Vevő
Ij-e, Bécsi cod. 248, 249 l. hadnak ij-e.
Fija * Fiója
Híja.
Szíj-a, Szivó Erje, erö után.
Új-a. Fürj-e, Gerj-e,

*Bécsi cod. 249 l. és ö fiok. Tehát fia. 127d lap. aicitatollágyoknak férfia.

K

Bak-a. Bécsi cod. 120 lap. Kecskéknek baka.
Dák-a. Dák-os, Dákó után Dáka falu dák gyökre mutat. Tehet
Fak-a. Fak után van fak-ad. Fak hát fakadásnak ~~gyöke~~.
Lak-a
Makk-ja.
Nyak-át facsargatja
Rákja nagy s jó izű Szala folyójának.
Táka tákja a bocskornak.

Ék-e
Csék-ét kimetszették s ökör lett bikából
Fék-ét ha rángatod jó lónak, makacs lesz.
Gyék-e, gyék-en Törökgyéka van.
Kék-e
kövek-e, Bécsi cod. 118 lap.
Lék-e, a duna s Balaton jegének.

Bécsi cod. 255 lap. Lovak fékén.

Gyilk-a.
Lik-a, Lyuk. Vasban Lik.
Tik-a, tikja. Szomszédném tikai
a kerítésen hozzám bünak által.

Ok-a,
Csókjai melegek. Csóka, csóván ül.
Fok-a
Pókja van ennek a lónak. Pókul
vegye be a pókjait, arczomat
mázza meg.

Sok-a.
Tőke, Tőkja.
Gyök-e. Gyük-e
Tök-e. Ember, bika, kutya stb. töke.
Beéri kukoricsában termett és
megsütött tökjével.

Lyuka.
ük-e.
Szük-ében vagyok pénznek.
Fark-a, Sark-a, Perzk-e, árk-a, Mark-a angy.-es.
d.

Alja. Ala.
Balja ne tudja.

Dal-a.
Fal-a. Szoba fala. Vályogfala van.
Hal-a. A Tizának sok hala van
Hallja-e Ked.[2]
Nál-a Hegynek mála. Szakála,
Nyál-a. Foly a nyála.
Tál-a. Mind porczelán tála van
Váll-a.
Él-e. Kés éle. Ész éle.
Bél-e. Bél-e kidölt. Bélét kimosta.

Csel-e. Cselét vete.
Dele. Napnyalnak delén.
Fel-e, Felsője.
Fel-e, fele része. Kétfele C.
Mell-e.
Nyel-e. Kapra nyelét forgatja.
Szél-e. Szél-ét hallottam.
Tele. Évnek nálunk tele, tavasza,
nyara, őszre van. Élete telében.
Telj-e. Virágzása teljében.

Nyil-a.

Ól-a.
Hól-a. Hol, = hajnal, reggel, koraja.
a holnapnak, mely ma után jö. Tehát
mának hola. Hól onn Hovból ige
öszvetartajából, mely = fordulás. így, hól
= fordulója a napnak, időnek.
Ról-a. Nem: rólla.

Öl-e a fának.
Föl-e tejnek.
Föll-e Nem föll-a
Föl-e.

Nyúl-a Akl-a.
Ly
Helye. A Bécsi cod. 226 lapj. „ő helérül."
Bolyh-a. Hangyabolyh-a.
Dagály-a.
Király-a. Jó Királyát a nép mindenkor keresi
Harkály-a.
Lapály-a.
Bezály-e.
Személy-e.
Homály-a

Asztal-a.
Éjjele,
Nappala. Sem éjjele
sem nappala.

† Bécsi cod. 227 lapja:
Izraelnek Királya.

Mordálya

Mordály-át rá sütötte, s halántékát találta.
Viszálya egészen lenyomja
Görvélye van szegény gyereknek Gödölye. Köppölye.
~~magyarnak~~
Meszely-e a (bornak, felér 2 icze kecskemétivel.
Pöcölye.

M
Bám-a. Bám után eredett bámulat.
Gyám-a nélkül maradt.
Hám-at rakd-fel a lónak.
Hamma; hampa helyett.
Sám-a a czizmanak.
Száma nincs, oly temérdek sok.
Táma elesett mellőle.
Vámát fizeti ezután minden. a
budapesti lánczhídnak.

Hárma. Hármokat,
vagy debreczeniesen
s erdélyiesen, hotzab
bíra: hármójokat

Csém-e,
Fém-e,
Gém-e, a kútgémét leszakaszták.
Gémeit ez erdő bőségben neveli:
Kémeit vigyázattal tartja a hadvezér,
Tyrannusnak áruló kémei.
Prémét a mentének ha. moly kezdi enni.
Peréme = keréme, ker, kör után
s magyar. Prém csak pöffeszkedő
ki mondás.
Szemébe néz igaz lelkűe, az embernek.
~~vepahó~~
Vehmes veheme lónak szamárnak
van, azért vehmhez-ik
verm-e.
Tehem-e után lön tehen-e. Terem-e.
Szemérm-e,
Hímét a nősténye szendén csókolgatja.
Rímét a rosz költő durván rakosgatja.
Gyimgyomát is elvitte magával.
Lóma rendetlennek mindenfelé hever.
Nyomát bottal üthedd.
Szomját a részeges sohasem olthatja.

Komja. vagyok én Komámnak

Töm-e, tehát tömeg-e, ~~helyett~~, mi-
dőn kiseb a töm-eg.
[illegible] Ádám-a, Karám-a. folyam-a,

N.

3 Kan-uk az emséknek agyar-os.
„Még pedig a kanjuk," „Kanja" " mond
ják. s ez megtartandó.

1 Bán-a a horvátnak, Horvátoknak bánuk
Horvátország szabadsága megbánja
Hogy a magyar ellen uszította Bánja.

2 Fan-a van a mohos fának
És lábköznek s. hám aljának.

4 Szán-át a kinek van eléhuzza hóba
S csörgő szerszámokkal suhan dáridóba.

Tana
Én-ét mindenikünk oly szépen mondatja!

Kén-e ha jó a gyufának,
Hamar langot ád gyertyának.

Len-ét székely asszony gondosan héheli.

Mén-e dacczal jár alatta.?

Néne! maga kinek Nénje?

Szene nélkül a kovács
Csak nyeletlen kalapács.

Istene ő földnek, s Te Igazat nem védsz?

Inába szállott az esze.

Bineit lemossa, ha meggyón, gondolja.
Lássa!

Csinát a posztónak nem tudja megadni.

Csinja van annak.

Csinén kapták s meghátalták.

Czinét ujra öntette.

Kínaira gyógyszert a Magyar nem talál!
Kínába egyet ugott, Kinjában nem
volt egyebet tennie.

Színét

9

~~[illegible]~~ ~~terebes sűrű zöld gallya~~
~~Lombja fának,~~
Szinét változtatja. Vizszinén jár.
Ónát a bádogos, olvasztván olvasztja.
Iróna ~~Plajbász~~ volt eddig a Magyarnak. A tatrosi másolat 198 lapja. ny-el. Prophetának
Hona, Honja.
Kunát Szentmiklósnak nagyon megszerettem. ő konyhájában
Bűneit rosz király ha lemoshatja-e? nincs tűz tettége.

NY.

Aranya.
Bárányával játszik.
Csákányát hetykén, hordozza.
Bizonyát elfútta!
Czigánya
Faragvány
Hányával adja tojásait.
Kaczagányát nyakába vetette.
Ragadványával elrepült a sas.
Tanitványait magához édesiteni tudja.
Tanulványok.

Erénye
Cserényére fektette sajtait.
Kerényei mind aranyzottak. Kerény-Rama.
Lénye a dolognak ez: ……
Merénye bámulatos.
Szennye.
Serénye
Terenyén vitte.
Iránya helyes volt, hanem ….
Istványa
Izványait mind elrakta.
Viránya
Koránya,
Körönye, = Kerénye.
Szurónya
Tudomány-a.

P.

Apsja, Ap után. Az igésnéző apó, és
ezen Ö lön j-vé.

Csap-ja. Csapó-nál megjöne Ö lön j.
Csapra ütém hordómat s csapján foly
bora.

Czápsja.

Lapsja könyvnek, mezőnek = területe

Lápsja,

Nap-a, (Napam asszony) Béesi cod. 6d lapj.
mutatá ö napának, 7d megfordult
volna ö napához, 8d napadhoz.

Napsja, telik, s még sem jö. Tatrosi má- ⌐

⌐ solat 199d lapja
elsö hasábján alatt
na: Sidóknak innepe
nappja.

Pappja beesülö köstég.

Ép-e. Az épsébol adjon, lelkem! gyü-
mölcs vevésekor, melyben rohadt is van.
Csepsje. Cseppét se ontsd-ki.
Csépjét vidoran forgatja. Csép-ö.

Gyepén a mezönek legel a csibácska.

Képe az apjának. Képére terem
té embert az Isten. Ugyan lehet, lehe
ha ezt a felezesített bar~~átod~~ az
ö képét sejdi.

Lép-e, faj.
Nép-e. Béesi cod. 155 lapján: Sirt ö
rajta ö népe.

Pép-ét megevé már a kis sírú rívó
Jóska.

Repsje, repülése a verébnek.
Szépsjéböl választá kedves kis arájat.

Ips-a, Ip után, Ipája, Ipa után. Tatro-
si másolat 233d. lapj: Vala Kajphás-
nak ipa, socer.

Sipsja, orgonának, vásott gyereknek.

Pipsje

Pipje
Pipse
Zsilipje malomnak.
Roppja, táncznak ropogója robogója, mi-
dön aztroppva robogva járják. 1841b.
Kézdi Szentléleken hallám Székelyház-
nál volt Kalákában: Ropd-meg jól,
Roppjában a tánez.

Csúppja, hegynek dombnak, melyet
megmászni ha jó magas, nem csupa
bolondság.

Kúppja, az öszekupozottnak kettős
teteje. Kupsabor.

Púppja, a kinött hátnak.

Alappját vetők a magyar nemzetiség
terjedésének, S...
Kalappján a magyar hánomszín
volt, S....
Talpán volt pedig az egész Ország. S...
Talapjából akarják megint kidönteni
Szerepébe parancsold, melyre terem.
ted, Isten, az emberiséget hogy mint
ellenség is, igazságos legyen. Te vetődj
elé
Zsilipeül az emberi jognak, szabadságai
józan ügyében, hogy
Telepét minden ember békével élldelhesse.
Már több
Itónapja az időnek fölözi esztendejét
a nyomorú vergődésnek.

R

Ár-a, van árunak, víznek pedig, árja. Árív.
Czár-a a Muszkának.
Zarát viszálgatja.

Gyarra lövését jellemezi.
Gyara is volna már több Magyaror-
szágnak karját-lábát.
Kára volt sok szegénynek
Nyar-a eső volt ez évnek.
Párjával adom a csürét, Uram, Pár
ját. Szegény pára!
Sara olyan van Debrecennek, hogy..
Sarja, Sarjú. Vas
Szara. Szárú.
Szára csizmának, virágnak...
Tára, pénztárában az ezre
Zára vas az ajtónak
Vára-a már elporlott, babérja.
Agar-a, Bogara, csatárai, Fu-
tára, Gunára, Hurcára, Madara,
Rovara, Szamara,
Ér-es bő. Erét vágta el.
Dere télnek, hajnak Bécsi ed. 106ik lapj.
Dere annak dére.
Gyér-e.
Pere van a vérrel.
Perje Perje fuvá-el.
Sere a bajornak, édes mindene.
Szere,
Tere,
Vér-e folyt hijában, a martyr magyarnak.
Ember-e, Henger-e, tengere, tenyere,
vezére. Bécsi ed. 247 lapj. Judának vezére.

Ír-a, ha van a sebnek, bécsejed.
Sire jár
Nyire
Pirja látszott az égen Budapest égének
Sirja fedi Kedvesemet Sirú után sír.

Hóhára.

Férje. I ide azért
mert férnő van ezzel
jövetve által.

Zsirját ha kivették. Zsir van zsiros után

Órra mint az ugorka.
Bora jó termik, hallám Igyergyóban tereh
helyett.
Kora 40 és körüli
Kórait jó orvos, helyesen gyógyítja
Mor-a, Mor gyökből van Mor-g-ás.
Porát verte-el csak az eső.
Pór-a felszabadult szép Magyarországnak
Szor-a, szor-osa helyett.
Torát ültek már szegénynek.
Gyomra, Kóbor-a, kosar-a, Mámor-a,
Nyomor-a, rovara, ostor-a.

Ör-eg voltál Isten, adtad szabadságnak.
Bőr-ét is lenyuzzák.
Kör-ön túl ki száguld, ha elbuktik lássa.
Pör-e vesztett bánkodása.
Sör-ét megitta s elvosontott.
Szőrén is megüli jó lovas, a lovát.
Tőr-e

Utr-át a hir cseléd igazán szolgálja.
Ezer-ében az égnek jár 14 bolygó.
Szüre ujjából ki fittyet hány, az mamlasz.

S

Has-a
Hárs-a kosa ha nem tisza a méhnek, elpusztul. Jánosa, Istvánosa.
Más-a, massa. Jézusa,
Társ-át ki elveszti, ha jó volt, sirathja. Krisztusa
Es-ett. Es a bécsi codexben = eső, eskü.
Bécsi cod. 73ᵇ lapj. és esével erősíti vala

et cum juramento affirmabat. A 166. lapon áll: Urnak essi és harmati. Essi itt lezen essö többeje s így nem ide való, hanem Erdélyben ma is ejtik:

És az es.

Kés-ét elévevé és felvágá a — húst.

Lesé-ből a vadász nyulra durrant, s — lövi.

Csipedése van kólikája
Barsban Csalóközben

Rése leve s — elszökött. Fos lön ivos

Eledeles-e, feledés-e,
Hirtelenkedése, Jeleni-
des Keservese, Leves-e.
Menés-e, Nyerése, Re-
pedése,

Kis-e,,
Fos-at nézé Orvos uram. V lett F.
után. I ellebbent,

Kos-ait eladta felebb mint sem vette.

Sós-a jobb sótalanánál.

Tós-a, azaz tós része a határnak. Tós van tovas öszvehuzattából.

Koros-a, Poros-a, Ma:
kosa, Ordasa,

Ös-e, szamár volt, nagyapja öőr, és Ö^2:
Bécsi cod. 222 lapj: dedösö, Amasias, avus ejus, Harmad ösö Ezechias. proavus ejus. Ezen ösö, öse helyett vas vmegyeies. Ös lön övös öszvehuzattával.

Csös-e, a törökbuza
csös-ét aggassátok
fel. Csövös =
csös.

Hös-e ki volt e csatának^2? i
Ha, ha, ha! röhögnek Belzebubék.

Pös-e, mit kipösölt, peselt.

Tös-e,

Tövis-e,

Dús-a, dúsgazdagolnak dús-a. felette gazdag.

Hús-a

Füs-e, öszvehuzva füves-e.

Hüse — hüvese.

Tüse — tüvese, tövese.

Sz

Fasz-a, ivazá után van: fasz.

Nász-a, Nász-om, nász-od, nász-a.

Száz-a. Szepesség szászai lelkes emberek.

2
Erdélyéi
Abrosz-a, Arász-a.

Ész-e,

Besz-e, Besz névzöül jö elé, (valamint
besze is) a bécsi cod. 125, 126. lapjain.
Besze után: beszéje. Sermo.

Fesz-e. Fesz után, honnan fész-es.

Mesz-ét Szántónak Budapestre hordják.

Nesz-e van hogy ...

Rész-e

Szesz-e, "Zárd be dugójával azt a pá-
lindás üveget, különben ki megy a
szesze. Hallám Udvarhelyszékben.

Eresz-e,
Rekesze, Merész-e
a legénységnek.

Dísze,

Hossz-ába fektesd.

Kosz-a ragadós, vigyázz, meg ne öleld.

Roszsza, Gonosza!

Heszával adják garason a szilvát.

Orosz-a. Porosz-a.

Szuszsz-a fogy-el az embernek gyalog
ezen a meredek hágón. Hallottam
Csíkban. Kászon székben.

Ősz-e, 1849nek ősz-e az emberi nem
piszka.
Szép hajának ősz-e között arczán fön van.

Ösz-e, = összessége, Ösz gyök után

Bősz-e, Mérgének bősz-ében hetelhavat papol.

Csősz-e, Nem lopok biz én, hanem a
szőlő csőszétől kérek, talán ad.
Csősz van Csővöző összehuztából.

Szösz-e, Szösz-ét fonogatja a szép kis Ersike.

Csatja kalapnak. Csatája magyarnak.
Gat-a, gatjaul volt.
Háta megé bújt. Hátára rakták.

A tatrosi máj. 153d lapj.
van. Kinek tüközzöle
tek vaggon baráttya, de
Barátja jób mint barátja is,
mert a többesben bar-
átaim-ot mondunk.
Sajáta. Sajátja?
Zamata, zamatja. A
bécsi cod. 128l lapján:
uralkodattya, helyes
ebb: uralkodata. Így
magzattya helyett
magzata.

Hatával járják a hatost
Latja 1 forint. Nem magyar
Tatja a hajónak, mert Tata, város
tata = apa.

Ét-e, sem esik jól neki. Ét után étel.

Hétevel látszik a heteveny.

Het e

Lét-e

Réte, ing réte. Csak egy rét ingben vaggyok, mondá egy pátrói nemesember 1844l Kaposvárott nekem követválasztáskor. Kiskunszentmiklósnak sok réte van, de rét ott sásas zsombós vízállásos füves terjedés, melyben réteges hantsokok vannak, hanem azért kasza is járhatja. Rét van vev-ed öltözeteikből

Tét-e, Tét után van tét-el, mikint

Vét-e meg = vétel-e.

Tettét bánja-e a gazember, hogy hazáját eladta pénzért.

Vettében csalatkozott.

Ita, sem éte sem ita. It után ital

Hit-e nincs a Kurvanyjának, s eladója lön honának. Így ü gerével: küt.

Nyitját kell kitalálni a szívnek, osztán:

Botja Ádámnak.

Pótja annyi mint pótléka.

Tótja. Magyarország tótjainak nagyob része okos, becsületes, nép. Becsüli a szabadságot

Öt-e, dicsően vivott, s 15tét verte le az ellenségnek.

Úta, nem útja.

A bécsi cod. 145d lapj. „te útaidat, 154, min
den útain, 158 utaidban” áll. Horhi Juhász Péter től Sz. Jób 8
Kút, Bezzédes Pál kutha, levelén, 1565b. az ő
úta elrejtettetett... bé
kerítette az ő útát.

Rút-a, Most rútja.. A jányoknak rútát
tánczolatlan hagyják.
Sutjába vonula dörmögtében Juck:
Ige 3d személyéből lett nevzők.
Kerte. Kerít után, lön Kert. Bécsi cod.
133d lapj. áll: És vala néki gyümölcs
kerte. Az esztergomi 1596b. Agendarius 94d lappján: Kertébe
nem Kertjébe.
Orta, Orít után van Ort, mi, negyed
rész, jelent. Fertály tolá-ki, midőn
Kémet, a bolyhó ispion. Egy † forint † német
nak orta, 15 Kr, magyar forinté 12½ Kr.
Hold orta, = negyede. Molnárnál Szabónál van e szó.
Böjte. Bövít után lett böit, böjt. A
bécsi cod. 246d lappján leled: a negyed-
nek böitö, az ötödnek böitö, a mi
Vas Veszprém vmegyeiesen van, helyesebb
böjte.
Folta, Ivlít, után: folt.
„Igesnevző” multtából lett nevzők:
Áldoztával dicsérd a napot. Áldozottával.
Búcsuztakor sírt.
Dördültét hogy hallá Buda ágyujának.
Forogttában. Enyhültét után.
Gyapottát eladta, pénzen, de kopottán.
Halottát szépen temeté.
Járttában Kelttében víg gyerek marad ő.
Könyörögttében, (Kedveltje s mi tovább állt.
Multja az embernek keserédes voltja.
Napköltekor, s lementtekor sincs pénzem.
Értje, érettje az embereknek, utálja őket.
Főztéből sültéből, anyjalom! jól laktam.
Három s több szótagu nevzők.
Álmélata. Bocsánata. Czimerlete. Dolgozata

Emlékezete. Jokozata. Gondolata. Gyuladozata. Homlokzata. Görgolata. Karczolata. Lobbanata. Magyarázata. Népezete. Ormozata. Pusztulata. Remülete. Sarjazata. Származata. Területe. Zajdulata. Vitatkozata. Ujjúlata.

A bécsi cod. 160d lapján van: Ö emlékezete. 217diken megváltoztatik ö szellete. Azonban ugyan a 160d lapon áll: illatta, 215diken vehettük, 218d. kajálta, 224diken nem halgatta meg, szózatta, 258d attát, azaz illattya, vehettyük, halgattya meg, kajáltya, szózattya, attyát.

S e következetlenség található a tatrosi másolatban is, mert a 195d lapon olvashatni: szülöttét adná, a 199diken meg" a víznek mozdulattát.

Mai ilyen kiejtésről ítélve azt gondolná az ember, hogy valamint ezen tyezést nyilván karabeli hangoztatás után írta le Bálint és Tamás frater 1437 és 1441 között úgy vala meg akkor elegysen a j-ézés nélküli kimondás.

Azonban látszik a két frater elemezte és rendszerítette a magyar helyesírást! Ty-ézésünk hát elvetés.

Ty és Tyty.

Ty végzetü szónk idevehetően csak úgy lenne ha, laty-ak, szaty-ing, fity-eg, lityeg, poty-og, zoty-og, szoty-og, toty-og gyöke

Koty-og

L. Rmnyelveml. Első kötet LVIII – LIX lap.

gyökének adunk életet. Akkor lenne
Laty-a, Szaty-a, fity-e, koty-a, poty-a,
roty-a, Szoty-a, toty-a. Tudniillik
mindeniknek elvont eszméje lenne
akkor képezve.

Ity v. Tyty-s szavainkból is volna, Ketty-en,
Pottyan, Potty-an Totty-an után: Ketty-e
Szotty-a, Potty-a, Totty-a.

A nézőkül folyamatban lévő
kövekezők egyenesta idevehetők.

Fitty-e hangya beszél.
Füttyét hallám az erdőben.
Petty-e tigrise leopardi.
Lottyától jöjek.

Z

Ház-át tudja lenni csak, de nem hazáját.
Láz-a vagyon hegynek, testnek és országnak
Máz-a
Váz-a az asztagnak, vérebet elijeszt Halmaz-a
Kez-e csinos, lába módos, úgy szép a nő. Igaz-a
Mez-e, van, ha nem meztelen.
Rez-e,
Iz-e, szájnak jó tokaji után jó. Ize testnek.
Biz-e,
Csiz-et a kis Biri maga etetgeti.
Tiz-e,
Öz-e, vaggon Ebelkámnak, ón szeretem neki.
Güz-e ha van a gyümölcsnek, nyitt neki ablakot.
Köz-e, Mi köze van neki velem, hozzám

Csüz-a ha kinozza éltét is átkozza
Büz-e, Sem ize sem büze a kiség asszonynak
Szüz-e. Szüzet kerestem, Büzét találtam.
Tüz-e, ha nincs a lónak, nem díszc istállónak
Pénz-e, ha nincs az urnak, kipe abraktalan lónak
Igaz-a
Halmaz-a,

V.

Adv-a = Odv-a. Hamv-a. Kedv-e, Nedv-e.
Redv-e. Védv-e. Fekv-e. Elv-e. Elv-e.
Nyelv-e. Enyv-e. Fenyv-e. Szenv-e. Szeny
ve = Szennye, Érv-e, Érv-e. Herv-a
Sérv-e, Szerv-e, Terv-e, Orv-a. Örv-e,
Körv-e, Darv-a,

+ Szerv-a.
+ Ölyv-e

II

Állapotjegyzőkkel ütközik össze
kivetkezők: Fedv-e, Rakv-a, Fekv-e,
Telv-e, Nyelv-a, Érv-e, Kérv-e, Mérv-e,
Nyerv-e, Irv-a.
S e miatt hát kerülendő-e fel.
vételük? 2 Nem. Mert.
1. Effélc ösz ejtésű több is van, i
a mondat értelme eligazítja mikénc
vendő ott a ló,
2. Kéjátékot Kül. a mi elevenje:
get gerjeszt az eledájba, s a nyelvnek
új oldalra szint nyújt.

Az ita következők közöl némely szónál
kiejtjük a V-t, némelynél elhagyva nyu-
godni hagyjuk. Mutatja ld, fü és bőr

I mez öv. Ragánál V elébe.
Hav-a,
Iav-a,
Sav-a,

Szav-a,
Tav-a.

Ev-e,
Év-e,
Bév-e,
Csév-e, csév után. Csévé után: csévéje.
mint kévé, kévéje.
Hev-e,
Lev-e,
Nev-e,
Rev-e,
Rév-e,
Rév-a,
Iv-e,
Bív-e,
Div-a
Hív-e,
Nív-e,
Szív-e,
Szív-a
Jov-a
Hov-a, hav-a,
Lov-a
Szov-a, szava.
sov-a sava.
tov-a, tav-a.

öv-e.
Böv-e

Csőv-e,
Köv-e,
Tőv-e.
Dúv-a
Szuv-a

Büv-e,
Füv-e
Nyüv-e
Szüv-e, némely ajkon, másikán meg: szív-e.
Tüv-ével vágták-ki a szabadság fáját, tövé-
ből

Melyik végzetűhez függed legtöbb? I, melyikhez kevesebbé, melyikhez épen nem?
Nem fogadja-el, láthatú, V, Z, Ty, S, Sz, H, Gy, Cz, Cs.
R csak oly szavaknál melyek már j végzetűek azért mert igenévzők v ő-jük ő-jük. különben is j-vé vált vagy azt rejt
Ilyen sarj-ó után sarj, férő után férj, terő, piró, siró árú után terj, pirj, sirj, árj. Pirj adá pirk-olagot.
E a többieknél is majdnem szabályul vehető, hogy csak oda szíthatók hova R után.
U végzetű milyenzőhez akkor sem járul j, midőn annak névzője melyből lezen hangzóra megy ki: egy: két csőü puska, nem csőjü. Másul hangzóu után épen nem: jó dolg-u, szép arez-u.
"Ajandó vagyok" áll a tatrosi másolat 106 lapja 11. hasában. Imi kell hát: ajandó.
Ugyan azon másolat 24ik lapján leled: aiando: koziad, 25d. imádkozziatok

Feltételes jövendő. Ki, + VALAHOL
HA, HANEMHA, HOGYHA, HOL, MIDŐN
MIKOR, MIGLEN, MIKOR, VALÁMI, VALA'KI után.

1171. A Temetési beszéd 1171beli másolatában.

Ysa ki napron emdöl az gyümölcstől
halálnak halálá'al halosz.
L. Rmnyebvemt. 1sö köt. 1838.

1272. Margit asszony életirásában.
Pray kiadása szerint a 278d lapon.
Mondá IV Béla király: ha az én
leányom Margit engedend ez há:
zasságra . . .
280 lapon: Meg vagyon irván;
ki el nem hagyandja én érettem
atyját anyját

1403. Sajószentpéteriek végzése:
ben boraik kimérése felöl.
Rmnyebvemt. IIk Kötet. 1840. 1 lapon:
a Vegyes tárgyuak között: Hogyha
pening valaki idegen; bort hozandana
be..... Ha pening az város hírenélkül
effele bort valaki ita ki áruland....
2.l. Es hogyha a kiárult bornak kivelette
több bora nem leend ..... ki akkor

lejend.. mely napig ha elfogyand..
3 lapon: Hogy ha ez birság miatt va-
laki valakit vagy biránkot vagy esküt-
inket küssebséges beszéddel illetend...

1437 — 1441. Bécsi codex ó testa-
mentomi nehány könyvében. L. Rma-
gyar nyelveml. Elsö köt. 1838.

5^{d} laponi Valahul
malaztyát lelendem.
.. Hol aratandnak,
kövessed.

6^{d} lapon: és ha szomjúhazandol..
ha veletek akarand aratni.. Midőn
ételnek ideje lend..

7^{d} miglen ételét
és italát megvég-
zendi: ... Vala-
mit parancsolan-
daz..

8 ha téged rokonságnak törvénye
szerent akarand megtartani
15. Ha megmaradandatol e müvelke-
detekben
23 Ha pedeg ez öt napok elmulván
nem jövend segedelm.
27 mikor nemberinek keze lecjtendi
ötet
31 Ha te isteneđ azt tendi énnékem
én istenem is leszen.... Ha meg:
fogyatkozandnak ezek..
35 Midőn megfogattatandik Izraël-
nek népe törrel ...
— És midőn ö fejedelmek futamand-
nak Olofernesnek hajlakához és lelen-
dik ötet nyaka nalkul..

53. Ha én orzágom
nak felét^{m} kéren-
ded, nyered.

87 lapon. Kit ha nem tejcadetek sem
halgatangyátok ti uratok istenteknek
szavát
97. Hogy mendon szerzést mellet ~~97~~ király

szerzend.
97. Ha az álmat meg nem mondangyátok..
133. És midőn betellesedendik.. És
az időben midőn elvetettetendik a
tökélletes áldozat és vettetendik
az undokság a pusztolatban
135. Kit ha nem akarandasz.. Mert
ha ezt tendem.
138 Hanem ha megmondangyatok ennekem..
Ha pedig megmutatangyatok..
139 És mikor bejövendek holval..
reggel.
151 Midőn megforditandom én né:
pemnek fogságát
154 Hogyha ő fiókat nevelendik
155. Mikor elmenendek ő tőlök
174. Hanemha ragadand.
187. Ha felmagasztatandod mikint
keselő, és ha csillagok közibe
vetended te fészkedet
220 Mikor megharagandol...
233. Ha ember vend (veend) szen:
telt hust ő ruhájának aljába és
ő végével illetend kenyeret
174. Midenem reáo e oroszlán hanemha
ragadozatot valland... És ha ének
lend a trombita stb.
240. Ha én utaimban járandasz és
én őrizetimet őrizended...
243. Ha halgatván meghalgatangyátok
ti uratok istenteknek szavát

253. Mikor valaki prophetáland...

1466. A tatrosi másolatból.
Rmnyelveml. Harmad kötet 1842.
23 lap 1 hasáb. Hogy ha a só elenyészendik.
2. — Hanemha inkáb bövölködendik tü igassagtok [illegible]
25. 1. 2. És mikor imádkozandatok...
Mikor alamizsnát teendesz... Ha ki
csapand tégedet jog tügyödre (arcz).. És
ha csak tü atyátok fiait üdvözlendetek
34. Ha a ház méltó lend. (leend)
35. 1. Mikor pedig megfogandnak tütöket..
Ki pedig végig állangya... Mikor
pedig titeket üldözendnek.. 2. Azért
43. Hasonlatik, mustár maghoz. ki minden magtol küssebb, mikor pedig nevend, naggyob káposztá(nál
50. Mert ki ő lelket akarangya..
65. Ki pedig eskendik a templomnak aranyára..
68. Azért ha mondandnak tünektek
2. E fügefáról ismerjétek meg e példabeszet, mikor ő ága meggyermek-
dedölend, és megleveleztendik...
Ha pedig a gonosz szolga mondand
118. Mielőtt kakas kétszer szóland.
177. Ha valakinek atyjafia meghaland.
210. Mikor felmagasztalangyátok embernek fiát.
159. Mikor jövend az Ur e folnaggyságtol,
167. Mikor eltávoztatandom, (amótty fuern.
180. Mikor immár ő belöllök gyümölcsöt teremtendnek
Feltételezés nélküli ilyen ando:
zás

121. Ki hiend és megkereztelkedendik, idvözöl, ki pedig nem hiend, kárhozik.
169. Ha bünkendik te benned
208. Ki hiend én belém

Zási endezési beszélhez is fordul.
ják elé e két codexben példák: mint
a bécsi codex 175 lapján:
Mert a napot, mellyen kezdendem a 115dikben. min
A tatrosi másolat 23d lapján: den ember ki kör-
Ki pedig megfejtend egyget e kiés end valakit. A 128
paransolatok közzöl: a 27diken, mire és tszi mely kelle
mily ítélettel ítélendetek, ítéltettek, tendik neki.
a 35d. Azért minden ki valand en.
gemet, ~~az 50d. Valakit~~ megkötözendez
földön, megkötözött leszen, valakit meg-
oldozandaz...

1483 — 1490. Győry codex.
L. Remyclvend. IV. kötet 1 osztálya
Budán 1846.

9 lapon: Mikoron bemenend a kertbe
12. Ha hertelen neki orvosságot nem
tejendnek .... És ha orvosság ne:
kik nem tétetendik.... És mike:
ron az dijs ebnek nyelve alol az
fényeket kiveciendik .... ha ki.
vesz endnek .... Valaki megszokanyya
20. Ha meg nem borsátandotok em.
böröknek... Azért valaki ez kemen.
legös gyülöségbe megmaradand..
35. Valakit földön megoldozandaz..
Azért mikoron teljes buesut adand
és

és vallangya... hanemha a gyonást megteiendi... es ha ez világbol kimulandik...

39d. Ha testökön győzedelmet veheendnek. ... ha lelkünkben bekességöt tartandonk ... ha mi atyankfiain Könyörülendönk..

58. Ha ezöket az te Istenödel en nekem megteiendi ... ha az elfogyand

62. Es mikoron bemenendez ~ Az imádság ha leiend hivön

68. Mert ha te atyádfiához haragot tartandaz és ütet gyülölendöd... keressed a bekességöt, és ha megtelhetendöd

1512. Drágfy Jánosnak Károly Istvánhoz írt levelébö́l. Rmnyelvemlékek IId. köt. 42 lap.
„De ha küldez hogy tinmagad (te önnön magad) nem jövendesz."

1506. Egyházi Végyeskönyvböl.
Rmnyelvemt. IV kötet Másadosztálya. Az ottani CXXVI lapra már lenyomattakon kivül még ezek:
XVII lap. Valahová kikelendez
XCI. l. Mert valamit kérendez: ...
. A ki járand nappal nem botránkozik
ha

1513. Kinizsyné imádságos Könyve, 20d. lappján: Mykoron Een lelköm ees elmeem halalnak gyarlóságos zomoruságában leÿend,

ha kedey járand éjjel, megbotránkozik.
CII. l. Valaki megolvasangya ..
CIV. l. Ha ő megfoggatkozandik.

1510 — 1515? Virginia codexből.

Az eredeti kéziratlapjain, Apáczák szabályai közöt
13 l. Ha igy mielkedendel mint ilik.
10. Valamely sovor nem lecnd oly egjgew, hogy valamid az
anyatok az fejedelem ncki praranesoland
15. Ha szólásnak sokságával élend
17. Ha kételenségből szükség lejend férfival szóllani ... Ha
az ferfiuban az jámborsága megfoggatkozandik ... Ha va.
lamely igen lelki ferfiuhoz szerkezölend,
19. Ha valakit halandatok valakitől rajalmazni
21. Ha szólandnak ... Ezek az ajtok, kiik ha be nem
rekesztetendnek.
22. Mikor akaranggátok erdemlitek vennetek.
23. Ha igy lecndetek.
32. Ha engemet alá az Statoba nem viend. (Kiri a Stall.)
91. Ha mi idenkbe jövendlttek.
66. Ha olyan nem lecndek
40. Ha én az utána való igékkel mondandom
46. Ha nem ikatandom
72. Alikoron ezekkel migmondandod.

1566. Horhi Juhász Péternél Sz. János
jelenései X.d. fejezete első conciojában.

Mikor a jövendőbe trombitáland.
Ha az én fiamnak a Messiasnak fia vétközendnék,
Máyk Concio Cap. II.
Valakiket szeretendiök, Harmad Concio Cap. III.
Ugyan is Ha valaki meghallanigia

1565. Horhi Juhász Péternél Jób könyve
VII fejezetében
Mert ha én a porba dalawandom
meghalandok, azután ha engem
reggel keresendesz ...
VIII dikban: Ha megkeresended az Istent,
és ha a mindenhatott urnak könyorgendesz..

ha igaz leiendesz...

Ha e giökeres fát bemielendi.. és a ki kivágta, megtagadangia hazudván a fának. fol. 20.

IX d. ben. Ha én kiáltandok és meg felelend énnekem, fol. 22.

Ha penig itéletbe kelendek ö vele.

Ha megigazitandom magam fol. 22.

Ha én azt mondandom fol. 23.

XI dik. Ha ezt mielended, fol. 28.

XII. Ha a vizet alá bocsátandja, bocziátágia fol. 29.

XIII. Ha Isten megkeresend.. ha ti rejtekben álnokul szólandotok. fol 32.

+ XXIII. Ha balfelé felszélre menendek, f. 56.

XXIV. Ha pedig valaki öket eszébe veijendi = veend. fol. 59.

+ XXII. Ha megtérendesz Istenhez.. ha táول izendeded a hamis pratvart attehajlekodnul fol. 55.

XXVII. Ha ollian bünön gijüttendij's (gyüjtendi is) a hitlen az aranyat. f. 63.

‡

1578. Bornemisza Péter Predikaciói nagy csudálatos kisirtetekröl. Költ Sempteröl. Végin e czimü könyvének: Negyedik resze az evangeliomokból: 651. level, 2 lap: mikor az féléket látand.

653 lev. 1 lap: Melly kisirtetek ha valakin sokaig tartandnak.

693 lev. 1 lap. Ha ez valamelly országnak királya

‡ — 1569. Kovács munkák árszabása, mely Mármaros Szigetén 1569 ben költ. Ha az hegyire ütetend karikát az szekeres ember. tartozik 2 pénzel...
Ha az kovács egy marokvasat csinálánd oly vasból..
Másolatban küldé 1846 decemb. 14d Lugosy József debreceni r. tanár, azon észrevétellel hogy az eredeti hibás másolatából irá: De csinálánd bizonyosan nem hibás. Üttetend sem.

1584. Bornemisza Péter, Predi:
caciok. Detrekő. Előljáró beszéd
2d levél 2d lappján:
Az keresztyéni vitesseg és altha:
tatossáj meg sem tettzenec effele
hankodas nekül, kiken midőn
altalhatand az kiw ember, az vtan
ugyan edeskedic azokba, az kie
miatt elein keserzett.

1508ban. Halabori Bertalan pap fordi:
totta zsoltárok kéziratában.

és valamit tevend.
1 lap: Mikoron haragja kiharsadand... mikoron rea kajáltandok
6.12. Mikoron szegényeken uralkodandik.
16. Mikoron ő népének fogságát távoz-
tatandja. Ott: távoztatangya.
56. l. Én ajakim szerzett éneket
torlanak, mikoron engem te igas:
ságodra tanitandasz.
57. Mi idön ártandok.

1513b. Kinizsiné Imádságaiban a Rmnyelveml.
IIdik kötet 24d lapjá~~ban~~.
Ha kénodban őrizendlek, Köröztfádon ölelendlek.
56d lapon.. Mikoron ur isten ádand ez ő zeretőinek álmot.
cum dederit.
— — Mikoron az kapun zöland.

1527. Régi nyelvemlékek II^d kö-
tete 20d lapjáu, az 1ső Ferdi-
nand részére letett hódolatcskü-
ben:

Kiket ő felségének méltóságára
haznára avagy ártalmára es-
merendők leuni ...

1539 s 1540k. Majlath, Balassa
imre s mások szövetkezvényében
Rmagyelveml. II^d kötet 33 s 37 lap:

Ha az fejedelmnek szerencsétlen-
sége történendik ... és egy szívvel
választ választandunk ..

Ha valamelly inknek miköz ölünk
holta történendik ..

1536. Pesti Gábor „négy evange-
lista" fordításában, Bécs MDXXXVI.

Legvégső levelén:

Valahányszor ez új testamentomba
népet vagy népecket olvasandasz-
érts minden féle népet rajta, a
sidóktól megválva

1653. Apáczai Cseri János Ma-
gyar encyclopaedia, Ultrajecti
136 lapon: Es ha az ő szene, (színe)
vizzé leend.

1638. Második kibocsátás Telegdi Miklós az evangyelionnak
magyarazatinak elsső része.
103. Valamelly napon éjendel az almába, halállal halz meg.
103. A ki cü benuem hizen, ha meghalandis él.
235. Ha elmenendek és helyt készítendek tinektek..
554. Hogy valamit kérendesz minden megadatik.
566. Es ha vétkezendenek.. Miskolci C. Caspar
1654. Angliai Independentizmus, által Ultrajectumban. Elöl áll az gonosz szemü
olvasóhoz irottban: Es ha mire itt akadándasz is...

1650. Agenda, azaz evang. szentegyházi szol.
gálatok módja stb Samariában. 1—95.
83' lap. hogy minden valaki segétségül
hijándgya az Urnak nevét, idvözül.
85. Ha hiendez az mennyei igéret
bizonnyá.
91. l. Ezt tegyétek valamennyizer ian:
gyátok az en emlékezetemre

1650. Canones, azaz az egyházi szolga-
keletnek regulái. Az Sopron vármegyebeli
ecclesiae Senioritul. Samariaban. 1—
XLIII. Ha penig valamely faluban templom
nem

nem leend.

d IX. Ha penig valamely tanétó szid,
kozódó, rágalmazó és kárromkodó leend.

dX. Ha elhalgatándgya és a bot.
ránkozás meglaend..

1804. Budai Ferencz Magyarország polgá-
ri historiájára való Lexicon. I darab.
447 lap. kinemha vagy Belgrádból által
adandja, vagy egyenditkéne való adót igér.
end.
III Darab. 559 lap. és valamit az ő teste
megillet end.
I Darab 174 l. de ha vele megkiné-
landjár.

18 Horvát Endre Árpádában
387. Ha horvát érendi.

Vizzaélés van ezen feltételező mondattal
az 1842beli Törnök 2d Száma végén.
1848. Történeti nevtár, Vasvári Pál tol. 88 l.
Ha a zsi zelid leend.

nak királya leend.

718 lev. 2 lap. Mert valamit vetend
az ember, ugyan azont arattya meg.

1571. felsőbánya jegyzőkönyvében: Ha ol' nag' es halalos
dolgok esendnek.

1574. Heltai krónikája, Kolos-
váratt, in folio.
166 levelen: Szörzéi, hogy egy Nemes-
nec ispánnya is gonoszságot erőszakot
ne müvellyen senkin. Ha müvelend...
Ha kedeg az Ispán elfutand...

1589. felsőbánya jegyzőkönyvében: Valamel' Stomp miwes, kj
fagiasnak utanna
urat meg talalan-
gia.

1590. Visolyi biblia, Károlyi Gáspár
fordítása.
Mózes II k. XII rész 1 versében: Ha va-
laki lopand ökröt vagy juhot és
megölendi vagy eladandja azt
Mózes II k. XX rész 25d v. Mi-
helyt a te kőfaragó vasadat arra
vetended
...... IId. k. XIXd rész 12d v. Valami
érendi a hegyet.
.... IId k. 7d rész 9d v. Mikor Farao
szóland nektek
Példabeszédek IId rész 1. 2. 3. 4 vers:
Szerető fiam, ha beveended az én
beszédimet... Ha, hajtandod a te el-
médet az értelemre.... Ha a böl-
csességért kiáltandasz... Ha keresen-
ded azt

1592. Borsod vmegye büntetőszékének ítélete
házasságtörésben. Rm. nyelveml. II kötet 266. lap.

„Hogy az mely ember más házas ember ágyában fekendijk"

1619. Háportoni Forró Pál Curtiusában. Debreczenben.
336. lap. Ha ötet elbocsátandom,
339. l. Azt kérdem, ha hazádnak
nyelvével élendeszsze ő előttök.
372. l. Mikor tégedet látand, sem
mit nem fog félni.
385. l. Azt hiszem hogy az hun te
futandaz az ellenség utánad nem
mehet.

1625beli békekötésben Gyarmaton
Ha kik penig ezek ellen vétendnek
l. Géway kiadását 11 lap.

1651. II. Rákóczi György fejedelem
levelében: „Valamig ő felsége (Német császár) kegyelmes indulatit magunkhoz megesmerendjük. Rumi
magy. emlék. írások 1815. lap. 279.

FOGOK, LESZEK, VOLOK

segítő igék
hajdan és ma.

Fogok, fogsz, fog. Fogunk, fogtok, fognak.

11

Fogok, Leszek, Volok segitő igék
hajdan és ma.

9 lev.

ogának.

ek fogtak.

FOGOK, LESZEK, VOLOK

segítő igék
hajdan és ma.

Fogok, fogsz, fog. Fogunk, fogtok, fognak.

Páti pusztán Szily Ádám barátomnál létemben 1849 aug. panaszlá kocsisa nekem hogy ez éjjel egyik pofája megdagadt.

Én. Talán léghuzamban fekűdt?

Ö. Az ajtóba fogok hálálni. s ezt érté, mult éjszakárul. A kocsis Dunaföldvári tiszta magyar.

Izsáki asszony mondá egy fülöpszállási kis jányról: Ilyennek nem fog még bér.

Én egy palotai asszonyhoz. Merre esik az a Palota?

Ö. Pestről a város ligetének fognak menni.

Fogék, fogál foga. Fogánk, fogátok, fogának.

Fogtam, fogtad, fogta, Fogtunk, fogtatok, fogtak.
Pátyi embertől hallám, 1847^{b}. Alig fogtam érteni.

Fogjak, fogj. fogjon. Fogjunk fogjatok fogjanak.

LESZEK.

Leszek, lész. lesz, leszen. Leszünk, lesztek, lesznek.

Hunyad vármegyében, mondják: Eddig elment lesz.

Levék, levél, leve, Levénk, levétek, levének.

Lettem, lettél, lett. Lettünk, lettetek, lettek, lettenek.

Legyek, légy,*) legyen¹) Legyünk legyetek, legyenek.

Tatrosi másolat 23' lapján levő: Ne állitsátok: hogy # Bécsi codex 8d. lappján áll: Hogy ide jöttél légy. 97diken. Látók álmat és.. nem tudom mit láttam legyek. Uggyan annak 172dikén. Hogy elvitte legyem 6d lapján: Hogy meghagyttad légy te szüleidet. Tatrosi másolat 35d lappján: Ne alahatok (mai: állitsátok) hogy jöttem legyek békességet eresztettem földre. ≈ 177d lappján pedig: Ha valakinek atyjafia meghaland és ez feleséget vallott leend.

~~jöttem~~ jöttem legyek, tör. vingt fejtenem: quid venerim. a 195d lapon: mert mondottam legyek, nem vagyok én Krisztus, dixerim, a 233d lapon: kérdjed azokat kik hallották mit beszéllettem legyek ő nekik, quid locutus sim.

Leendek, leendesz leend.

Legyek – nagyára fögje:

Bécsi codex 83' lapj: Tanollyad meg, hol legyen a bölcsesség, hol legyen az ildomosság, hol legyen a jószág, hol legyen az értelem hogy tudjad hol legyen egyenlő....

≈ Jövék hogy tanitanálak mellyek jövendők legyenek.

Az esztergomi 1596beli Agendarius 87' lapj. Hogy betegségbe esett legyen miatta.

LENNI.

Bécsi cod. 235 lapj: ö magát éjjel látta lenni;

*) Mi okért jöttél légy el azoktol. Bécsi cod. 29 lap.

¹) Forró Curtiusa 353 lapján; ~~Az~~ én Atyám, Egilochussal mely barátságosan élt— legyen, tudgyátok. 1619b.

LVI

Régi két segédige:

1. Volok, vol-sz, vol.
2. fog-ok, fog-sz, fog.

Verancz 1541beli Krónikájában: a 48d lapon:
Ott azon közbe sok ember kiáltani fogá:
Németek, németek. élt vele. Annyi mint:
Tehát jelenben
kiáltáshoz fogott:

---

3. Találok, talál, ezekben: el talált
veszni, esni, gyerekes találtt csinálni;
eltalálta sülni a pisztoly.

3

Való

írható névzőhez, melyet egy
értelmet fejez ki:

Ról, ről rag után.

Ácsról való, Aszalóról való ember.
Budáról való
Czeglédről való.
Dombról való. Déváról
Dédről való.
Dunán innenről való
túlról való.

Enyedről
Dömsödről való. Erdőről való.
Ebergényről való. Fejről való. fejérvári
Fáról való. Feljebbről való.
Gyitróról való. Gellántáról való.
Hegyről való. Határról való.
Halasról való.
Izkázról való. Izsákról való.
Jászóról való
Kassáról való.
Kenesséről való.
Kútról való.
Kályhavállárólvaló
Kiskunszentmiklósról való
Lugosról való.

Honnanvaló. Miről való

Maga[illegible]ról való. Mezöröl való.
Metzéröl való.
Mezesröl való.
Miriztóról való.
Nánásról való
Némediröl való
Nénemröl való

Oldalról való
Ongáról való
Örkényröl való.
Patajról való.
Peströl való.
Péterváradról való
Rosnyóról való

Szegedröl való
Szélröl való.
Szénöröl való.
Tárcdról való.
Temesvárról való.
Tokajról való.

Váradról való.

Holvalí Rugenal II kös
1559 b. 155 lap.

Való
irható névhez, melyet egy ér-
telmet fejez-ki:

Ből, Ből végű utáni.
Honnanvaló, Miből való kérdésre.

Almából való.

Bécsből való.
Brassóból való.
Csacsiból való.

Bélből való.
Baranyából való

Debreczenből való.
Darokból való, Ma.: Derékból.

Egerből való.
Erdélyből való.
Érczből való.

Faggyuból való.
Fűkötőből való.

Gyöngyből való
Hálából való
Ibolyából való
Igá.-ágból való

Karból való
Kertből való.
Kunyhóból való
Vergődből való
Ládból való
Mezőből való
Nádból való
Ólból való
Posztóból való
Rézből való
Rongyból való
Sorból való
Sajtból való
Tűzből való
Tűzből való
Üvegből való
Zenéből való.

5~~36~~

Való

összeírva

—

Nekemvaló; Nekedvaló Neki való:

Rólamvaló, róladvaló, róla való:

Kitől való?

Tőlemvaló, tőledvaló, tőlevaló

Velemvaló:

Szívembőlvaló; Szívedb való.

69

Volvok, Fogvok, Leszek segédigék

~~Volvok, volsz, vol.~~ ~~menek volt, II. 168 l.~~ ~~Aszik volt~~

~~Megyen vol~~ ~~menek vol 169~~

~~Volék, volál,~~ vola. ~~Megyen vol.~~ ~~földön vola az~~

Voltam voltál, volt. ~~dolog. II. 169.~~

~~Evett volt. Írt volt. Adott volt.~~

~~Volna~~ ~~Megyen volt ‡ 15 17b. Rom. II.~~ Köz. 15 lap. ‡ haza

~~Voló. Paradicsomban voló (való) gyümölcs~~

Voló, Vol-ál, falu

A és O szerint lett Való, Valál.

~~földön Határja volt II. 44 lap~~

~~Aszony Izsáki: Ilyennek (kis lánynak) nem fog még kér.~~

~~Fogvok, fogsz, fog, fogunk, fogtok fognak.~~

~~[illegible] fogok hát~~

~~Én, Kalotai aszonyhoz. Merre esik az a Palota?~~

~~Ö. Pestről a város bégjéhez fognak menni.~~

~~Pályi ember meg így. Alig fogtam érteni.~~ # Lásd ut.

~~Fogék, fogál, foga.~~

~~Fogtam, fogtál, fogott.~~

Volni:

Es jövének ö hozza a Sadu-
ceusok kik mondják a feltkelést
nem volni: qui dixerunt
resurrectionem non esse.
Tatrosi másolat 110 lap.

Valék.

Mikor ö veled volnék én tar-
tom valék azokat te nevedbe
231 cum essem cum eis
ego servabam eos in nomine
tuo 231. tartom valék
itt volot zenálya vaga.

Valá: Volá:

Valvám, valvád vallvá:

Valók valtz, val.

miként annak hajdan lennie kellett:

Mentem volnék, mentél volnál, ment volna; Mentünk volnánk, Mentetek volnátok, mentek volnának.

Igésnévzője.

Voló. Ma: való

A Temetési beszéd 1171beli másolatában: És mind paradicsomban voló gyimölcsöktöl mondá neki élnie. Voló ott írva volov. V elmaradttával lön voló.

VOLOK.

Volok, volsz, vol, Volunk, voltok, volnak
vagy A és O közötti cserével
Valok, valsz, val, Valunk valtok valnak.
Lön ez ige lvol vagy lval ige után
I elesvén ettől, mikéne lvad, lvar. ből
lön vad, var.
Értelme:

„Ugy" menek vol Petneháza felé, hatalmasul
megriatják azt a tii utat megyen vol„
ált 15 Cobol a Petneháziak által elkö:
vetett hatalmaskodás leirásában, Romyely.
emlékek IIdik kötete 169 lapjain. A 138dik lapon
pedig van 1558 bil: Deres ferenz kérő volt,.. Zabó
Imre kegyis azt mnja volt.

Val magára lett főnje, v nem segét mást.
„Azt a vízsa fajt nem vallja meg az
Devaló föld" Nem vallja meg azt a
gyümölcsöt szőlőn földe" hallám Rába
Közben Mihályban a Plebánostol, és
Pázmándon Horvát Endrétől, még akkor
midőn aggyuk sem ismeri a bécsi
codexet és tatrosi másolatot, melyek
tehvét ily kifejezésekkel. „Arany nyakbai
vetőt val. ő nyakában, bécsi codex 112. lap.
Valvala szarvakat, 117 lap. Nem vallok flakat
Emnek igésnévzője: Vale, székelyesen tiszta vale = igaznak, valóság.

Volék volál vola, v. Valék valál vala. És odatta
és a gyümölcsnek oly kiseni vola ize, hogy torkukat vola neki pa-
megszakaszja vola. Temetési beszéd 1721ből másolata. radicsomot házá-
Kavaszi földön vola az dolog. 1560ból Petneházi ügyb. Ron. Hk. 16dik lap. va.
„Kiket akarvala megölvala, kiket akarvala
megvervala, és kiket akarvala felmagasztalvala
és kiket akarvala alázvala. bécsi codex 113 lap.
Állvala, 239 lap. Hozjdan lehetett: Állék valék, állálvaláL, állvala,
állánk valánk, állátok valátok, állának valának

Voltam, voltál, volt, Voltunk voltatok voltak, voltanak.

"Valtam" nem volt s nincs. Vallottam van vall után, mely ige innen származott s értelme atyafiságos. A Rumy Mon. "Iktatja volt" van 1494–1500 közöttből. "Menek (mennek) volt.... Iszik volt három petneházi legény" áll az említett 1560 beli iratban, Rumy Monum. IId köt. 168 lap. Megyen volt (megön volt) haza" pedig 1517 ből a 15d lapon. Ugyan ezen találod: visszakért volt,+ de ilyen elég van. Így foly: adott volt, evett volt, írt volt stb. Ez leginkább divatban maradott.

Zemb. IId kötete 41 lapján: "Megyen volt vásárra" a IId. kötet 41d. lapj. 1561ből.

+ A IIId kötet 40d lapján is ez van: azt feleli hogy Bonyhádra megyen volt vására.

"Voltam" személyes cselekedethez, vagyok igétől van. Ennek meg "voltam volna"ban látszik volna segédigéül. E "voltam volna, volt volna" Kazinczynál fordul gyakran elé, mint abauj-cási, zempléni-es. De dunántuliasnak is vallja Görycodex 67d lapja: ha Kaynnak bekesség volt vóna szivébe.

Volnék, volnál, volna, volnánk volnátok volnának.

Mikor ö velek volnék én tartom valék azokat te nevedbe. Tatrosi másolat 231 lap. Cum essem cum eis, ego servabam eos in nomine tuo.+ Volnék is nem segédige; valék pedig volok' személyes raga.

"Ment volna" szokott mondást fel vivén, így egészíthetnők ki az egésze

mikéne

+ A bécsi cod. 64 lap. Ö lába nyomit is örömest volnék megápolnom.

1'

Indulatige, lak, lek raggal.

1. Cselekvés igéjének 3d személye után
jő lak lek, a mi van lar

12

Indulatige, lak, lek raggal.

4-r. 14 lev.

Indulatige, lak, lek ragyal.

1. Cselekvés igéjének 3d személye után jő lak lek, a mi van lev- ből alakulva, v lev-engést lav- ongást azaz indulatot jelent.
2. Azon ezmét alkalmazza Te-nek mond. határra, melly az ige 3d személyében van.
3. Csak Én cselekvésének jelenében és multjában mozog.
4. Német, francia, angol, olasz, latin én i te zöé kénytelen ia kinn- Dani, magyarban egy zö jellem. zi minden iket.

Abajgat-lak, Abajgattalak.

Aczéloz-lak, Aczéloztalak.

Ad-lak Adtalak

Adogat-lak, Adogattalak

Aggat-lak Aggattal-ak.

Ahit-lak Ahitottalak.

Akaztalak Akaztottalak

Akaratozlak, vagy megakaratozlak. Akaratos-nak mondhad fenyegetéssel.

Aluzlak. Kialuzlak tégedet bűm. Áld-lak. Áldottalak.

Állitalak. Megállitalak.

Ámitalak.

Angyalosit-lak.

Anyásit lak.

Ápol-lak.

Arásit lak.

Aranyozlak.

Áslak. Eláslak. Kiáslak. feláslak.

Atyásit-lak.

Átkozlak. Átkoztalak.

Áztatlak

Bámul-lak. Bámultalak.

Becsül-lek. Becsültelek.
Becsül-lek mutatja, <u>lek</u> ragságát.

Békéltet-lek.

Bérel-lek, Béreltelek,

Birlak. Birtalak.

Birtet-lek. Ma: büntetlek.

Borsát-lak. Borsátott alak.

Bohósít-lak.

Bolondít-lak

Bontlak. Bontalak. Ha látjuk, miként esik oda a, hol három mássalhangzó volna, hogy a hangzó a kemínységet zétolvassza. S így lesznek a multidő 3^dik^ személye után és a közbe, lak lek ebbe.

Börösít lek.

Büesüztat lak

Buktatlak

Bújtatlak. Elbújtatlak rejtekbe.
Felbújtatlak valaki ellen, v. vmi.

Bútázlak. Lebutázlak. Búzdítlak

Büdösít lek

Bünösít lek

Bürkösít lek.

Csákózlak

Csallak Csaltalak.

Csámpásít lak.

Csaplak Csaptalak.

Csatol lak. Csatoltalak. Cseszlek.

Cskélyel lek. Cskélyeltelek.

Cserél-lek.

Csez lek.

Csevegtet-lek.

Cziból lak.

Csidázlak.

Csigázlak.

Csiklandalak.

Csinoz lak

Csinosit lak

Csip lek.

Csirkésitlek.

Csitistlak.

Csóvál-lak.

Csodál-lak

Csókol-lak

Czomboz lak.

Csonkit-lak

Csorbit lak.

Csorgatlak.

Csökkentelek.

Csöpögtelek.

Csöpögtetlek.

Csördit-lek.

Csúfol-lak.

Csiklak.

Csunyázlak

Csunyitlak

Csúsztatlak.

Csürbesitlek. = Csürbe raklak. Ez is jó ha jó lett Zsembesitlek.

Cziból taltak

Csigázoltatalak

Csinoztalak

Csiptelek.

U val Csudál-lak.

Csorbitott alak.

Megesökkentettelek

Csúfolt alak.

Csúsztattalak.

Dagasztlak, dagaszszulak. Dagasztottalak, dagasztatyalak.
Dalolltak. Megdalolltak.
Delizlek. Feldelizlek.
Derítlek. fel Derítettelek.
Diesőítlek. Diesőítettelek.
Diesértlek. Diesértelek. Dideregtetlek
Dobtlak Dobtalak
Domboritlak Domboritottalak,
Dolgozlak, Megdolgozlak ebatta.
Dögönyözlek, Dögönyoztelek.
Kifejlik itten: Dög önny.
Duglak,
Dültalak
Durrantlak Durrantottalak
Édesítlek
Égetlek
Ehezlek Éhesztelek Éhesztetlek
hogy lássalak.
Nem azt teszi, hogy megegyelek, hanem
evej, éhség, éhezés = forzatás.
Élesítlek Elesítettelek
Énekellek. Énekeltelek
Enyhítlek Enyhítettelek
Engeztellik. Engeztelteleh
Epítlek Epítettelek
Epezlek Epiztettelek
Erősítlek
Essözlek Essőztelek
Etetlek
Étetlek
Faggatlak, Faggattalak

Fakazztlak, fakazzalak, Fakaztottalak
Falazlak
Fáraztlak
Ferezztlek
Federzlek
Fegyverezlek, Fegyverezteler
Fehérellek Fehérellettem
Feketéllek
Fékezlek
Fényesítlek
fezítelek
Figyeltetlek
Firtatlak
Fistellek, füstellek
Fitogatlak
Fodorítlak
fozlak
Fogyaztlak
Fonyaztlak, Fonyaztottalak, Fon.
nyazzalak.
Forralfak, forraltalak, forralsjalak,
Foslak
Fokozlak
fonlak
Fulaztlak
Futlak, kifutlak, Megfutlak zép pálya.
Függeztlek
Fülellek, Lefülellek
Fütlek,

Füzlek

Gatyázlak. Meggatyázlak. felgatyázlak.
Gagyoglak. Legágyoglak.
Gátol lak.
Gedéllek
Gondollak.
Gyomrázlak. Legyomrázlak.
Görbéllek. Görbének tartalak.
Gyávázlak. Gyávának mondalak.
Gyarapítlak.
Gyengéllek. Gyengének tartalak.
Gyerekellek. Gyereknek nézlek.
Gyerekezlek. Z és L közötti különbség.
Gyilkollak.
Gyimgyomozlak.
Gyomlállak.
Gyomrozlak.
Gyönyörüllek. Gyönyörünek hizlak.
Gyönyörgöllek. Gyöngyörgetlek. Gyöngyörködtetlek
Gyötrözlek.
Gyötörlek.
Gyözlek.
Gyurlak.
Gyujtlak. felgyujtlak. Meggyujtlak.
Gyülöllek. Hajdan gyilöllek. Guanycodexl.

Habarlak.

Háborgatlak.

Háborullak, midőn Kinizsyné imádságán 24' lapján. Keserüllek. Megháborullak

Háglak.
Hahotázlak
Hagylak. Elhagylak.

Hállak. Elhállak. Elháltalak.
Haval = hál, forog forgat.

Hallak. Nem hallak. Meghallak.

Halgatlak.

Hámtalak.
Hámozlak.
Hánylak.

Harapslak. Harmatozlak.
Hármazlak.
Hasallak. Meghasallak.

Hátallak

Hátráltatlak.

Hátrállak. Hátrál-ok én, hátrállak téged én, hátráltatlak, mással.

Hatozlak. Meghatozlak, Zethatozlak
Hattá váglak, tezlek.

Hegyezlek.

Helyezlek. Elhelyezlek.
Hidegellek.
Higatlak. Higattottalak. Hirlellek. Elhirlel.
Hírezlek. fölhírezlek.
Hitellek. Hitedet mondatom veled.

Hízlallak.

Hódítlak. Azaz hóvitlak, hozzám hóvitalak, hajtalak.

Hónalozlak. Hozlak.
Hörpentelek.

Huddalak.

Szeddalak. Megszeddalak.
Szagyogzlak. Elszagyogtak, Leszagyogzlak.
Szallaslak.
Szúrozlak. Felszúrozlak.
Szusogllak. Megszusogllak.
Szusáng ollak.
Szúzlak.
Szüvelyezlek.
Szüsszítelek.
Szüstelek azaz szüsszítelek

Igazollak.
Szmádlak Szmádkozlak. Leszmádkozlak Isten!
Szngatlak. Szndítlak.
Szozlak.
Szrlak. Leszírlak. Felszírlak,
Szrsalak. Kiszrsalak. Szrgatlak, Szrgalmazlak.
Szalozlak.
Szellek.
Szgézlek.
Szdézlek
Szkezlek
Szlleztelek. Szngézlek. Felszngézlek.
Szstenellek.
Széllek. Megszéllek. Felszéllek.

Szárlak. Leszárlak
Szorgatlak, szlágy got, szrgalmat Szrgatlak, Szrg-ot Jov. Szárasztlak. Leszek veled. Szuttatlak.

Kavarlak,

Kajáltlak, midőn Kavavalit után lön Kajált. Kiáltlak, ha Kivavalit után van Kiált.

Kaplak
Kapállak

Karczol-lak
Karkallak

Kárhoztatlak

Keverlek

Kebelez-lek

Kedvel-lek, tégedet, Kedvel-ek valakit valamit.

Kefél-lek.

Kegyel-lek

Keményel-lek
Kényeztetlek
Kényszeritlek
Képzellek
Kerül-lek
Kérlek
Keserit-lek tiszta zivvel, áll Kinizsini imádságai 24' lapján = kesereglek, keserget rajtad.

Kiván-lak.
Kigyóz lak

Kinoz lak

Koboz lak

Kopácsol lak

Koptatlak
Koplaltatlak

Ködöllek
Köröz lek
Kötöz lek

Kudarczozlak
Kunyorál lak
Kuporz lak
Kurvász lak, Kunyászlak.
Kutyász lak
Kürtöllek, Özzekürtöllek benneket.
Láballak
Lapollak. Lapogatlak.
Lapoz kázlak
Lasnyakollak
Látollak
Látlak
Lázitalak
Leczkézlek,
Legyczlek
Lehellek, Meglehellek.
Lejtelek. Mejtellek.
Lelek.
Lelkezlek, fellelkezlek.
Lelkesítlek
Lepel lek
Lepedőzlek
Leplek, Meglepek
Leslek
Lizteczlek,
Lobbantalak
Lódintalak

Lobogtatlak

Lóggatlak
Loplak
Lövésöllek
Lövészlek

Ludazlak
Lugoztak
Lyukaztlak
Lyukasztlak
Lustázlak

Magázlak.
Magázlak.
Magyarítlak. = Magyar ívvé ivadékká tezlek.
Magyarosítlak magyaros ivásuvá tezlek, magyar szabásuvá.

Mellesztlek.
Menyeszlek. Menyesítlek.

Merlek.
Mérlek.
Mezeszlek
Mezel-lek
Metél-lek
Metszelek, metszlek.
Mível-lek.
Mohozlak
Monyaz-lak

7

Moslak
Motozlak
Muskol-lak Mocskollak.
Mullak, felül mullak.
Munkál-lak már régen földem.

Nádal lak
Nagyol lak, Nyallak.
Nevezlek. Nevetlek.
Négyellek. Felnégyellek.
Nemesítlek.
Népellek. Benépellek téged puszta.
Nezczlek.
Nézlek.
Nyerlek
Nyírlek
Nógatlak
Nyullak. Ha megnyúllak! hallám
rkumánmi nőtől = rád tegem kezemet
rád ugyjtom, kapz!
Nyugvossalak.
Nyujtlak.
Nyúzlak.
Óvlak.
Okozlak
Okádlak.
Ófalmazlak.

Nyikorgtatlak.

Padollak
Páholllak
Pálczázlak
Párvollak, Pártollak
Paskollak Megpaskollak
Pányvázlak, Kipányvázlak
Pelyhezlek, Elpelyhezlek
Perellek, Bíperellek
Pesellek, Lepesellek
Pecsétellek, Lepecsétellek.
Pettyegtetlek
Pinázlak
Pirítlak Pirongatlak
Pizkollak
Piskállak
Porollak, Leporollak,
Porozlak, Elporozlak.
Pótollak
Pörötyözlek
Puhítlak
Pulyázlak
Puztítlak
Ráglak
Rángatlak
Ránditlak Elrándítlak
Rázlak
Rajtázlak
Rézesítlek

Rétezlek
Ringatlak
Rikoltlak
Ripőközlek
Rittyózlak.
Rovlak, rólak
Rohamlak
Rókázlak
Rontlak
Rozzallak
Rövidítlek
Rudazlak
Ruglak
Ruházlak
Rusnyázlak
Rutítlak
Rügyczlek
Rühesítlek
Rüstczlek, extasisba hozlak.

Sálozlak. Jelsálozlak. Sav-ol = Sál.
Sározlak
Sebezlek
Sikárollak
Siratlak
Sorozlak Sózlak.
Subázlak, felsubázlak
Suhangollak
Supríkállak Surollak

Sütlek
Zablak. Kizablak.
Zagollak.
Zállak
Zánlak
Zarlak. Lezarlak.
Zedlek.
Zeglek. Lezeglek. Megzeglek zép kenyér.
Zellek. Felzellek malaczka.
Zelleli, felzellek Kizemellek 100 közöl is, tized.
buzám meg ma. Zemellek.
Zennyezlek.
Zeppentlek.
Zeredlek.
Zervedlek.
Zépellek biz ön, jó jányom.
Zerezlek, elzerezlek nének, zépem.
Zirellek.
Zidlak,
Zigorúllak.
Zipplak, felzipplak
Zitlak, Odazállak
Zitatlak. Zoklak!
Zoknyázlak
Zoktatlak Zöllak, Ei bizony megzöllak.
Zolgállak örömmel.
Zoplak.
Zörlak
Zurlak
Züllek, Ha megzüllek, felneveltek,
anya gondolata, terhérül.
Zürlek.
Züntetlek. Zönyegezlek
Zunnyaztlak

ÉNT, ENGEM MAGAMAT személyitő" Lge.

1. Értetik alatta mindig TÉGED, s ezt csak
   nagyob erősitésül tedd hozzá. P. o. Megverlek.
   Két ? Téged. Nem e sorbeli már, ha mel-
   lette VELED, VELE lappang. P. o. Megbe-
   kélek Veled, vele. De, mindenikhez való:
   Özzetegyek téged ő Vele. Hanem Kékellek, pirosllak, sárgállak
2. Adlak, adnálak, adhatnálak, a fokitások. megéne nem ige

Adogatlak. Eladogatlak bennekk
egyenként, kedves jukaim.

Ágyazlak. Csak beágyazlak téged
is, kéreiském.

Ágyuzlak. Leágyuzlak. özzeágyuz-
lak, te ...

Akvarázlak. Beakvarázlak ebbe
a hordóba.

Áldalak. Megáldlak, ha segítesz
hazámon.

Ámitlak. Ne tarts, nem ámítalak.

Ápollak. Két hónapja hogy a-
polllak, ápolgatlak. Ámítalak,

Árullak. Elárullak, ha ....

Azzonyoltak. Ha férjhez mégy hugyom
majd megazzonyoltak.

Bájoltak. Még így sem bájoltak? oh,
te, tudós Tuski.

Bámultak már így is, s inkább bámul-
nálak.

Bércellek. Kibércellek téged, gyönyörű kies
lak!

Bepercellek, megpercellek.

Birlak már, enyém vagy.

Boritlak. Beboritlak zöld kendővel
Bozontlak

Busítlak, ha pénzt kérek?

Cirmollak-e azzal, ha ...

Csecsezlek, Megcsecsezlek bizony—

Csudállak, és csudalnálak

Csillapítlak! — kön. Dagasztlak jó téztám, míg csak —
Igen, mondod, nyü a zö.

Dalollak. Eldalollak zöld kis dalom.

Diszítlek! szabadságbecsülő Király.

Dizitlek. Feldizítlek, úgy hogy ...

Dolgoztak. Megdolgoztattlak, meg-
dolgoztak, teremtette ...

Duglak. a zsebembe, korán sem börtönbe.

Édelgetlek kis angyalom! mert. ah jeh!
Ébresztelek. Ébresztlek szeretni elnyomott
hazádat.
Édesítlek. Hej! édesítnélek ha tehetne
hozzám.
Egyengetlek útam, ne lenníl görönygyös
Éhezlek
Ékesítlek Elhálltak.
Éllek. Ön éllek téged? én éljelek.
Jól van leéllek, jó ízü gyümölcs vagy. Kiéllek.
Emberellek. Láss hogy megemberellek.
Enyvezlek. Beenyvezlek a ládába
czerzáz aranyom!
Építselek pihenüvé,
Erezteletek, El nem erezteletek csak úgy
bolondjába.
Ezlek, Megezlek te kis
Étetlek. Megetetlek jó lovacskám egy menjünk.
Étetlek. Dehogy étetlek-meg

Faragtak. Addig faragtak, míg..
Feketítlek. Befeketítlek.
Féltelek merre könnyen hajlaz ...
Fenyítlek. Megfenyítlek,

Fényes.

Felzendítlek én, kép, azután elzöktöm.

Hívlak.

Felnégyellek.
Fényesítlek mind addig míg rozsdád elveszted.
Fiklak Megfiklak..
Fogadlak.
Forgatlak jó könyvem
Futlak, Megfutlak szép pályám, s ki:
futlak tégedet.
Futtatlak
Gombolítlak ujjomra ha akarom
Gerebenezlek
Gyomlállak, Kigyomlállak, mazlag!
Gyóntatlak rég óta, valld ki már
Gyujtlak. Meggyujtlak hogy
Gyüjtelek

Háborgatlak. Nem háborgatlak
Hánylak. Kihánylak ebadta etc...
Hentergetlek
Hizlallak, Én hizlallak s te versz engem.
Hurozlak. felhurozlak lantom,
Hurogatlak s nincs látatja.
Hurczollak, Kihurczollak
Huzlak

Idvezellek
Idvezítlek
Iktatlak
Illeztelek
Imádlak
Imádkozlak, Leimádkoználak Isten, ha
segítnél, honom szabadságán.

Ingatlak. Kijába ingatlak, le nem
hulz vad körte.
Iparítlak. Jelipariták lak homom ellenében.
Irtlak. Kiirtlak
Iratlak.
Istatlak
Járatlak. Feljáratlak tanodába s buta vagy!
Jártatlak zalagon kis jányom, döndölém
Jámboritlak kinyem s maradz vadúez mindig?
Juttatlak levelkém Pálfalva Zsófiához.

Bekalamázoztak.

Káramoltak
Karimázlak
Kedvellek
Kedvelek in Zép jányt s kedvellek galambom.
Kedvetlenitlek.
Kegyellek
Keseregtek
Késerlek. Elkéserneled a pokolig, ha belé Keserítlek
tazithatnálak. Kérlek, az az: Kérellek Kényzeritlek.
Kiseblitlek, midőn roz hirt költök rád. Kerítlek, Mez
Kicsinyitlek menjem s bekerítlek
Kovázottlak, bekovázottak bizony, ha
Korositlak, ha több évet mondok rád.
Kárasitlak. Nem kárasítlak ezzel.
Ködmenesitlek
Köpönyegesitlek. Felköpönyegesítelek.
Oh te köpönyeges! ha én teged,
megköpönyegtelenithetnélek! Enyészegül
mindjárt, s untat sokkal tób ragozhatásunkra

↙ azt éjtik hozzá': Mond-ki, német!
Költlek, Jelköltelek én ne félj.
Kövezlek.
Körözlek.
Kötlek, Megkötöl lekötlek selyem-
zállal az ágy lábához.
Követlek, bocsáss meg. Követ után.
S inkább Kövedlek, mikine fogad-
lak.

Kudarcz oltak. Lehet, üj.
Kurvázlak.
Küldözlek.

Lábasítlak.
Légtlak
Legyintlek
Leányítlak
Lejebbítlek
Lepeszlek, hahogy oda'b nem állz.. n.. Lendítlek
Levegöltetlek
Libásítlak
Likazlak
Lobbantalak tüzbe, mikelyt
Lógatlak lábacskám mikor semmi dolgom.

Melegítelek. Maraszlak, ha jó kell maradj, roz az idö.
Menyczlek majd leány ha fiam neje lészz.
Meszczlek. Bemeszczlek ember! ↙ Románok csinyja.
Megpufállak. gyerek, ha még mérgesítesz

Megnikkantalak még.
Mezellek. Bizony bemezellek! mondá
mezes Terka.

Mutatlak
Nádallak.
Nagyollak a helyre. Oda csak gyöttön kell.
Náspáholtak. Ugy elnáspáholnának! Nézlek
Nehezellek téged, könnyeb test kell oda.
Nyilazlak, Lenyilaztatnálak ugy ha, Nyergellek
ragyon read.
Nyikkantalak. Megnyikkantott alak,
úgy-e bár, kis kölyök.
Nózítlak!
Nőzítlek. Megnősítlek legény, csak
még gyüzd elj most.
Nyuzlak magyar! Nyuzlak! kajáltozza. Michli.

Ohajtlak
Okádlak.
Okosollak nagyon, de nincs tapintatod. Okozlak,
Öklellek
Öllek lgassáz, csak megkaphatnálak
Öllek, ha meglellek te z
Pásztorollak jányom, de te is örödl legy.
Pártollak zabadság, míg bolondot nem tézz.
Ráglak ráglak te hús, de csupa izom vagy.

Raklak magyar tánczon, míg engem
elraknak.
Rejtlek, a míg lehet, csak bújj a hám-
bárba.
Rúglak agyba-főbe mert gaz árulo vagy.

Sajditlak vagy sejtlek, valld-ki úgy-e te vagy
Sanyargatlak biz-én, mért kezded a kínzást.
Sajtollak mind addig míg mustot folyoztaz.
Sohajtlak, gyere már, mert meghalok bánatban
Sarezollak

Suglak, zent legyszag, de nem barátfülbe.

Zegezlek én ide, gyere csak zép képem.
Zennyezlek. Bezennyeznélek úgy,
Zeretlek.
Zidlak, és ez velem Zid, 15 millio.
Zorgalmazlak,
Tapodlak ha nem vagy zabadság
Tapaztallak jónak, hanem együgyünek.
Torjesztelek
Tiltalak! ne fogadd csábitónak zavát.
Tudlak barátomnak, tudj engem tiednek.

Utállak
Urakat, ha zived lelked magas nemü.
Vágylak
Vetlek

Távolítlak
Távoztatlak
Tagolt lak, feltagoltlak
Tagozlak, zét tagozlak.
Tájozlak
Tájékozlak
Tajtékozlak
Taknyozlak
Tákolllak
Talállak
Támasztlak
Támaszlak
Támogatlak
Tántorítlak
Tapasztlak
Tapasztallak
Tárlak, kitárlak
Távoztatlak
Tarsolyozlak
Tazítlak
Tévesztlek
Tejezlek
Temlek, ő-vel tömlek.
Tenyésztlek
Teperlek,
Tépdlek

Tékozollak
Telepítlek
Tezlek
Tévelygesztlek — Totlak, elstollak,
Tétovázstatlak — Torollak,
Tozlak
Tökéllek
Tömlek, +
Törlek
Tövöllek.
Tudlak,
Tunyállak
Turlak
Tüdözlek
Türlek
Tüzlek

Vagyonollak,
Vagyonozlak, felvagyonozlak.
Vakítlak
Vakollak
Vámollak, Megvámollak
Vámozlak, Vámozóvá tezlek, vám-
zedéji jogot adok.
Várlak
Várakozstatlak — Vastagollak

Vasazlak, Vasat adok rád.
Vasallak, tiged zelér
Védlek
Vegyítlek
Vékázlak
Verlek
Veregetlek
Vezlek
Vezetlek
Vezetegetlek
Vetlek
Vidámítlak
Vigaztlak
Vigyázlak
Vigyorítlak
Világítlak
Világollak
Virágozlak
Virágollak
Virágositlak
Virányozlak
Vizlek
Vitézlek

Zavarlak
Zagyvállak
Zaklatlak
Záporozlak
Zárlak
Zenglek, Megzenglek
Zenditlek
Zilállak
Zokogtak, felzokogtak halálodból honom.
Zörgetlek
Zuditlak
Zúgatlak
Zürlek.

At, et ragu névzők sora.

Ujra irandó.
1. Előbe vak - folyamatban levők s régiek legyenek.
2. Az ujak melyek belemenek

Figyeltetések.

1. A mely szómaghoz, igegyökhez és, ... a mellé <u>at</u> <u>et</u>

13

At, et ragu névzők sora.

13 lev.

Ujra irandó.
1. Elöper rak . folyamaiban leirt s régiek legyenek.
2. Az ujak melyek kellenek.

At, et ragu névzök sora.

Figyeltetések.

1. A mely szómaghoz, igegyökhez ás, és mint rag simul, a mellé at et is függed.
2. Ás és, a cselekvés függőben létét értelmezi, at et már látható, vagy eszmébe fogható foganatot cselekedetet.
3. Előadásukban a szómagsort tartom, igy felfoghatóbb azok értelme is, melyek itt abettokból felelevenednek, s divatba vehetők.
4. E ragsorzat pedig sok jó elavultat sok ujjat tüntet elé.
5. Elöl at, et foganatos ragu szó áll itt, utána az ás, és ragu, ámbár amaz, ebből származik.

Av szómag utániak. V cseréli b-vel, b pedig d, g, p betüvel, s a többi majd ezzel majd azzal.

Av jelentése: forgás.

Foganatrag.	Mivelésrag.	Gyök.
abál-at	abál-ás,	abál.

Nem abárlás, mikénc Párizpápainál roszul van, mert ab után ab-ál jő.

zabál-at,	zabál-ás	zab-ál, zab-ol.

abajgatat, abajgatás, abajgat.
ábrázat ábrázás, ábráz.

Ábor után abor-oz, = ábráz, ugy, mint háb-or, táb-or után hábor-oz, tábor-oz. Mind a három, forgás? eszméje.

babrázat, babrázás, babráz, ál.
Káprázat káprázás, kápráz, ik.

Azaz: kábráz, mert elkáb-ul, a kinek Szeme kápráz. Káb-or-oz, káb-a.

rablat, rabl-ás, rab-ol,
ad-at, ad-ás, ad.
adatoz-at, adatoz-ás, adat-oz.
ádáz-at adáz-ás, ádáz.

A ki ad az forgat, d és t cserével lön át-ok, mit vád forditanak, s a ki ád-áz, az át-oz, átk-oz.

adóz-at adóz-ás, adóz, ik.
vadazat vadozás, vad-,az.
– adományz-at adományzás, adomány-oz,
aggat, aggás ag,
aggaszt-at, aggaszt-ás, ágaszt,
ágaraz-at agaraz-ás, ágar-áz.

Z és Sz cserével lett: agarász-at.

ágaz-at, agaz-ás, ág, ág-az.
– hadoz-at, hadaz-ás had, had-az.
tagaz-at, tagoz-ás, tag, tagoz.
tágoz-at tágoz-ás tág, tágoz.
ágyaz-at agyaz-ás, ágyaz.
ágyuz-at ágyuz-ás, ágyu-z.
magozat, magozás, mag-oz.
magzat, magzás, mag-oz,
magaszt-at, magaszt-ás, mag-aszt.

daganat, dagan-ás, dagan,
Dagan ige most nem divik, de voltát eléggé mutatja daganat, s így elé veli. Megdagadott helyett mond: megdagant. Ilyen: roh-an, suh-ān.
dagad-at dagad-ás, dag-ad.
dagályzat, dagályzás, dagály-oz.

ÁS, ÁT, ÉS, ÉT 2/3

Három szóvagy ige gyökből

~~mos~~

moſolyog, moſolygás, mosolygat
andalog, andalgás andalgat
hizeleg hizelgés hizelget
szendereg szendergés, szenderget
háborog, háborgás, háborgat
öggyeleg, öggyelgés öggyelget
tántorog tántorgás, tántorgat
hentereg, hentergés, henterget
kunczorog, kunczorgás kunczorgat
bödörög, bödörgás, bödörgat
szomorog, szomorgás — at
nyomorog, nyomorgás — at

s ha már felvétetett ő helyeken, mosoly, szender, nyomor s a' cselekvés, hanem
csak maga a' mosoly, szende kitételére, bátran elévehetők olly érzelemhez
szek ki: andaly, hizely, öggyely, tántor, henter, kunczor, bödör. hábor, szo-
mor, ~~ny~~

~~Us és Is névrag.~~

~~hom-us, rágen.~~ ~~Mose hamis.~~

~~koldis, kódis.~~

~~Koldus~~ ~~onnan~~ é kal-gyüjtből é. vagy kó~~boros~~ból honnan kó-boros, vagy kot-ból honna kotor,

Piczus.

~~Álmos.~~

~~Kantus~~
lesz majkint köntös

ez ~~mamus, = ijesztő
vén mama képe.~~

~~Julis.~~

~~Máris. Baris~~

~~Pitis, pillége a tyúk kis kakas fele.~~

~~Pipis, pipiske.~~

~~puris~~

~~haris.~~

~~töris~~

~~kilis, azaz kelés~~

Zsdiz.
csir-iz.

rag-at, rag-ás, rag.
ragad-at, ragad-ás, rag-ad
ragadoz-at, ragadoz-ás, ragadoz.
ragoz-at, ragoz-ás, rag, rag-oz.
szagoz-at szagoz-ás, szag-oz.
vagyonzat vagyonzás, vagyon-oz

Felvagyonzotta magát. Vagyon lett vagy-om cserével. Hajdan gar: vagy.

ahít-at ahít-ás, ah-ít.

Ah-t sohajt. A bécsi codex lapján:

A tatrosi másolat 211d lapja 2d hasábjan h nélkül gar: aietat = ajétat.

csahítat csahít-ás, csah-ít.

Mikor a kutya csah-ít, csahint, szá-ját forgatja. Csáhítani a vonómarkát = félre fordítani. Co ís k cse-vével kahint a kutya.

ásítat ásít-ás ás-ít.

Ás-it is áh-it eszmél.

ajál-at ajál-ás, aj-ál, aj-jal.

Nem kell ajállat, ajánlat, mert nincs ajáll, aján-ol.

ajándokozat, ajándokoz-ás, ajándok-oz.

Tulajdonképen ajáldokozat, de l és n cserével lön: ajánd... aj-az

ajazat, ajazás, aj-az
bajoz-at bajoz-ás baj-oz. ol.
bajolat, bajolás, baj-ol.
fajozat, fajzat, fajoz-ás, fajzás. faj-oz.
faizat,

hajazat, hajaz-ás, haj-az,

Hajaz héj-az, ki az épületnek héjat készít. Haj-at, ki hajadat húzza.

nyájaz-at,	nyájaz-ás,	nyáj-az.
pajtáz-at,	pajtáz-ás,	pajtáz.
rajoz-at,	rajoz-ás, rajzás,	raj-oz.
rajzol-at,	rajzol-ás,	rajoz-ol, rajzol.
rajtáz-at,	rajtázás,	rajtá-z.
tarajzat,	tarajozás,	taraj-oz.
vajozat,	vajoz-ás, vajzás,	vaj-oz.
zajozat	zajozás, zajzás,	zaj-oz.
akadat,	akad-ás,	akad.
akadozat,	akadozás,	akad-oz.
akadályozat,	akadályozás,	akadály-oz
akar-at,	akar-ás,	ak-ar.
akaszt-at	akaszt-ás,	akaszt.
akaszfal-at,	akaszfol-ás,	akaszt-ol.
aknáz-at	aknáz-ás	akná-z.
bakoz-at,	bakoz-ás,	bak-oz,

k i g cserével lett bagzat.

csakozat,	csakoz-ás,	csak-oz,

A ki mindig csupán csak-ot mond, t okot adni nem tud.

csákóz-at,	csákoz-ás,	csákó-z.
dákóz-at	dákóz-ás,	dák-oz

Dák lett d i gy cserével gyak után. Gyak a ki szúrkál Dák-os = szúrós tör. Dákoz, ki azt forgatja.

Gyakoz-at,	gyakoz-ás,	gyak-oz.
Gyakroz-at,	gyakrozás,	gyakor-oz.
Gyakrolat,	gyakrol-ás,	gyakorol, gyakrol.

Általhat, keresztül megy.

lak-at,	lak-ás,	lak, ik.
lakoz-at,	lakoz-ás,	lak-oz.
lakmározat,	lakmározás,	lakmároz.
lakatol-at,	lakatol-ás,	lakatol.
lakadalmazat,	lakadalmaz-ás,	lakodalmaz.
mak-oz-at,	makoz-ás,	mak-oz.

Mak, k és g csere után mag. Lön, ki: mondásban makk.

mákoz-at,	mákoz-ás,	mák-oz.
nyakazat,	nyakaz-ás,	nyakaz.
nyakolat,	nyakol-ás,	nyak-ol.

Általnyakolta.

pákoz-at,	pákoz-ás,	pák-oz.

Pákozd hely mutatja pá: koz létét.

pakkolat,	pakkol-ás,	pakkol.

Nem magyar.

rak-at,	rak-ás,	rak.
rakol-at,	rakol-ás,	rak-ol.
rakásolat,	rakásolás	rakás-ol.
szakolat,	szakolás,	szak-ol.

Meglévén erőszakolni, abból kivehető külön szakol ige. Sőt

szakat	szak-ás,	szak is

azért felvehető, mert van szakasz = szak-oz, s így

szakoz-at,	szakoz-ás,	szak-oz.

takar-at,
takaródz-at
takaroz-at,
takarékoz-at
taknyoz-at,
tákol-at

vakol-at
vakul-at,
vakoskod-at

zsákol-at
zsákmányz-at

alv-at alvás alv, = alsz, aluszo,
V nélkül al-at, al-ás, al. A tatrosi
másolat 90d. lapján van: aloszon (aluszon).
vala egy fiálon. A bécsi codex 51d. lapján:
az éjet király alás nélkül (nélkül) mu-
latá el. áld-ás, áld

aláz-at, aláz-ás, al-áz.

áld-at, áldoz-ás áldoz,
áldoz-at
áldomásoz-at áldomásoz-ás áldomás-oz,
állapat állapás állap, ik.
Állap ige kimult, helyette már csak
állap-ít [‡ tágítója van fenn. Állap
volt áll után. A bécsi codex 33d lapj.
„És állapék Judit” Ma ez: állapodék.

‡ állapodik.

ǂ A Guary aszirominat 25d lapján találod:
felállapék. Állap-odik és gyarap-o-
dik, hasonragozat, söt ilyen: bomol-
odik, keseredik, édes-edik, s vala-
mint keser, édes él, úgy elélheti:
állap, gyarap névzőül. Lám ezt
állap-at, ma: állapot is mutatja.

ǂ 133 lapján pedig: meg-nyugoszol és állapod te nyugalmadban.

áll-at áll-ás, áll, hajdan al, ál,
Állat, régen mind az volt, miaét ma
lény nevet akartunk adni. Asszonyi

állat, tehát = asszonyi lény. L. Guary
szótárat 73 lap, állad szónál. A
bécsi codexben is a latin res = állat;
animal pedig: lelkes. Állat, a tatrosi
másolat 96 lapján annyi mint a mai:
áll-ít ige.

alk-at, alk-ás, al-k.
V bevével, alk-vás, alkv-ás, alkv.
S v és sz cserével alkusz, ik. ügy
osztán † alkuvat, alkuvás. Tetszem † alku.
szerződést, melyben ész, csín forog. Össze
alkani = jól egybe állítani. Véralkat
tehát, a mint az össze van állítva, vc:
gyítve.

alkot-at, alkot-ás alk-ot.
alkalmaz-at, alkalmaz-ás, alkalm-az.
álnálkodat álnálkod-ás, álnálkod-ik.
S valamint ipar-kod-ik, agyar-kodik
igéből agyar szerént elé lön csinve
ipar, ugy lehet: álnál, álnály nézőül
Álnálkodat a bécsi codex 135 lapján
= iniqua cogitatio e mondatban:
tellesék álnálkodattal Susánna ellen.
A tatrosi másolat 177 lapján: álnolko-
dat = dolus, azaz furfang, cseli; álnol-
kodik ige pedig a 93 lapon: = in
sidiatur, les, lest hány. Vala hát ál-
nál-ok, álnál-sz álnál ige is; mit
azt érzelteték hogy álnok milyenzó"
nem ál és nok összetétele, hanem a régebbi
al-ok, al-sz, al vagy alv-ok, alv-asz, alv,
után, ezen alv ugy lön al-on, alsz-on, mi:
kins fek-en, fek-szem, s alvn igegyök össze
vántása lett aln és ok rag ehhez függ.

alzat alzás, al-oz.
állaz-at állaz-ás áll-az.

aljaz-at	aljaz-ás,	aljaz.
ált-at	ált-ás,,	ált.
által-at ?	által-ás,	ált-al
áltat-at	áltat-ás	ált-at.
általkod-at	általkod-ás,	általkod-ik

Ál-t, ált-al, ált-at ige olyan, minő kajál-t, kajált-ol, (gajd-ol) kajált-at; árt, árt-al (honnan ártal-om) árt-at; oszt-t, oszt-al (~~ittagy~~ oszt-ály) oszt-at. A gyök mindenikhez al, ál, miből al-vás, al-om jő: ál-omból kepdeg képletesen álság, álnokság, melyben az ész nem tiszta nyilt erejű. Igy látjuk osztán hogy: általkodás = rubor, erubescentia, miként a bécsi codex 134d. lapján áll: mert általkodnak vala, nam erubescebant, a 135 lapon pedig„ igen általkodának, valde nimis erubuerunt. a tatrosi másolat 167 lapja első hasábján továbbá: koldoltomat általlom, mendicare erubesco, a 161-diken meg általkodnak vala, erubescebant. A 171d lapon itt ez is van ugyan: embereket nem általt vala, homines non reverebatur, de ez csak annyit tesz: ember előtt nem pirult, nem széggyelte embert fel sem venni.

ev-et ev-és, ev,= esz. éz
evet lön v nélkül eet = ét.
hiv-et, hiv-és, hiv = hisz hiz
hivet lön v kihagyásával hiet, s
ebből hit
iv-at, iv-ás, iv = isz iz
ivat, v nélkül iat = it.
óvat ov-ás ov = osz
ovat v nélkül oat = ot.
uvat, uv-ás uv = usz.
uvat v nélkül = ut.
avat, av-ás, av = asz
avat v nélkül aat, = át forgatás
Át után át-ol, át-al s által.
termézet, termezés, teremez
özlet, özlés, öz-öl.
vivat vivás viv = visz viz
vivat v nélkül viat = vit
szivat szivás sziv- szisz
szivat v nélkül sziat szit sziz
szitol = a forgatás
sziv-it = sziit szit hozzá.

Forgatás eszméje

pallózat
pályázat

7

~~áldozat~~
~~állapot~~
~~állat~~
~~általkodás~~
~~alzat~~
~~állazat~~
aljazat
ballazat
balozat
bálozat
balogozat
ballagat

általat
általáz
által.

csalat
csalányozat
galathozat
csalárdozat
dalánzat
dalzat
dallamzat
falatozat
fálazat
falongozat

gályazat
~~gamozat~~
haladat
hálálat
hálat
~~haladat~~
halyogzat
halózat
halazat
Kalozat
Kalasz
kallozat
Kalu[illegible] ,aes
kalbpzat
málózat
majdanoza
málézat
maluzozat
nyalózat
nyaludzat
nyalkázat

fagat	fag-ás,	fag.
gágyzat+	gágyzás,	gagyg.
hág-at	hág-ás	hag
hagyat	hagy-ás	hagy
csábulat	csábulás	csáb-ul.

vagdalódzat,	vagdalódzás,	vagdalódzik
vagdalkozat,	vagdalkozás,	vagdalkozik
vagdal-at,	vagdal-ás,	vagdal.
vág-at	vág-ás	vág,
vágy-at	vágy-ás	vágy, ik,
vágyakozat	vágyakoz-ás	vágyakozi, ik

Kiinzsiné imájában.

Csöpenet.

Szánat. Megszánat.

folyamat.

Gyónat.

Jogtat.
Látat.
Méltolat.
Nemet.
Mielredet
Naptámodat

Régi codexben.

Meglepő felfedezés

14

Meglepő felfedezés

1. ad, ed, id, od gyökök és azok sorában levő szók értelme minősége körül. stb.

4-r 4 lev.

Oktán ütöttem 'a Szirky s' Palócz ajkán: ittem. 5 mutat ehhez elég példát: Szótag öltöz. rántása " zvratom.

4. Hevesi palóczok között nevelkedett Beöthy Lajos m.kir. helytartótanácsi titkár azt mondá 1846. febr. 21dikén, hogy midőn a palócz

Meglepő felfedezés

1. ad, ed, id, od, gyökök és azok sorában levő szók értelme minősége körül.
2. Igy at, et, it, ot gyök jelentéséhez.
3. Hasonlóan, s, z végzetü gyökszókéhoz.

Budán, februar 22d. 1846.

Előjegyzetek.

1. Hiszegettem, hogy szüz nevző onnan kerüle igen szépen, mivel szüve körül van leginkább gondja, azt örzi. S vitt rá tűz ige. Tű-z az ki tű-t forgat. Szí-z pedig, alkalmazám, azért áll a Guarycodexben, mert szí sziv után van.

2. Rájöttem, midőn tön, v elnyeltével hiu-ad, hiv-ad után hid; hivés' sikerezője hivzet után hit: hüves' összehuztával hüs. Erősite pedig ebben a Guarycodex 12 lapján álló: dÿs eb, mely = dihes dih-ös eb, mi, ü-ző helyeken düh-ös. És evettem helyett, mint Pelső:

3. Megjegyzém, hogy ezön hallék Zomaljai palócz előfogómtól, ettem olyan összeolvasztás minő tevéd helyett a Guary codex 16 lapján: téd. Osztán ütöttem a Széchy új Palócz ajkán: üttem. S mutat ehhez elég példát: Szótag összerántása" rovatom.

4. Hevesi palóczok között neveledett Beöthy Lajos m.kir. helytartótanácsi titkár azt mondá 1846d. febr. 21dikén, hogy midőn a palócz

ezt éjti" három rósban járt am már Eger
ben, vagy Urának" alatta rov-ás-t ért
mert azt vagy ő" rója meg, vagy ott reá
hasát dolgát rovásra vési, felrója.
Tehát, a rozs ros és ennen kere.
5. Mindám, Kedik, mivel a rozsfején magvát és
kalászát mintegy rovás-ba rója ter
mészeti kifejlése.
6. Ar, er, ir, or, ör, ur, ür szómag
gyák jelentése már előttem annyi volt,
mint, forgás, terjedés, körülzés. Abból:
ar-ás, ar-at; er-és, er-et; ir-ás, ir-at;
or-ás, or-at; ör-és, ör-et; ur-ás, ur-at;
ür-és, ür-et pedig hát ama jelentés-
nek már mozgalma, cselekvés, cselek-
vet.
7. Mutatókra ar-ad, ir-ad, stb ige e
sorban; ir-ez, ner-ez, meg ez rósban,
8. Rendben kell hát irni, gondolám ez
idetartozhatókat mind addig élnek, addig
elvégzetlek, lássuk mikre akadunk e
szemrebbenés közül, s im, következők
hajtottak ki letiprattatásukból, mintegy
elporlás és polyva közül fordulván
ki az életes magvak.
9. D és T cseréje szerint itten is elérem azt,
hogy a gyök értelmében ugyan azon egy:
had, hat, hát, mindenik terület. Ugyan egy
ezzmejjü lad, lát, mad, mat. Láda, terül,
a ki lát, körül terjed, mad-ár, terjeng, mat-
óla, terjesztő. Ekkint tünik elé, d és gy cse-
reje. Med és medgy, azonos. Med-er szélesedő, F sűly-
edő, medgy, igen csakugyan együtt termő, terülő.

F együtt

Élő vagy elrejtett ige. Ad rag.	Összehuzva, uj gyökül. Értelmi forgás, terjedés, körzés.	Ettől ered: lett, irta: lem nagyob kiterjeztetésével.
Av-ad,	ad,	ád-ás.
Bav-ad,	bad	bad-ar

Bad meg t cserével: bat, innen Bat-a, Bátya, bátor, ki forog.

Davad,	dad,	dad-og.

Dad falu Fejér vmegyében. Dad-a is falunév dad-ó után s látszik, midőn volt dad-ok, dad-z, dad ige is. Dadog-ok már ~~[illegible]~~ aprozat.

Dad után Dátt-os, falu

Fav-ad,	fad	fad

Fad, ma Fádd, magyar falu Tolnában.

Fad, igy t cserével: fat, honnan fat-ó, faty-ó ma fattyu, ki széttterjed.

Gavad,	gad,	gad-or.

A mi a falusi alház ajtó feletti eszterhája alját körözi.

Gád = gát.

Havad	had	had-ona.

Havad falu név Marosszékben. Had, ugy e a legterjedőb forgás, körzés?

H

Iavad,	jad,	jad = jod.

Iaad, falunév, Beszterce vidékén, Erdélyb.

Iad = ját székely szájban druzsa helyett. és ját-ék.

Kavad,	kad	kád. kad-ar.

Kadartó v. Kádárta falu Veszprém vm, Kád pedig széleskörben mélyedő, forduló.

Kadarkut, falu Somogyban = kerületes kut.

Kad = kat, honnan katt-ona, forgó terjedő hadonázó.

Lav-ad,	lad,	lád-a,

Láda, kiterjedő ür, melyet körülraktak.

Lád, u. m. Sajó és Szendrő Lád faluk Borsodban, ott Besenyő Lád is.

Lad = lát. Lát a magyar.

Mav-ad,	mad,	mad-ár.

A székelységen Csikban: mad-ar. Hogy forog, hogy suhan, hogy kereng a kiterjezett

ég szabad körében. Mád, főhelye a borteremő Hegyaljának, melynek tövében elterül. Nagy mád pedig Poson megyében.

nád, Nád-at, falu.
Nav-ad, nad,
Nád-at hogy forgatja, kürzi a szél!

pad-ol.
Pav-ad, pad.

rad-ó.
Rav-ad, raad, rad, Rád magyar falu Baranyában, Zemplénb.
Radó = vizsérdő, forgolódó. falu Szalában, Nógrádban. Szad-a.
puszta Somogyb.
Szav-ad szad,

tad.
Tav-ad, tad,
Ez csak azért csusztatom ide, hogy lássék, miként lehete d és g, gy cserével innen Tagy falu neve,

vad-on, vad-ság.
Vav-ad, vad,
Kereng, űzegforog, terjedez erdőben a vad.

zád-okfa,
Zav-ad, zad,
Zádok székely ajkon, a hársfa egyik neme, mely terebélyesebb.
Zavada egyébiránt tót falu neve Árva, Trencsén, Szepes megyében, s ez hát a magyar avad sorban, találkozás.
De, avad, Havad fenforgása eléggé tanusítja ezen sor helyességét, s hajdanban létét. Avad után van avadag is, kimondásban: avat-ag.
És így bátran elővehető

Edv-e, éd-es,
Ev-ed, ed,
Ed (ma: Edd, Edde) település van Somogy megyében, ma szőlőmívesekkel. Tehát a bortermőhely ed-est hoz elé. Edve falu van, magyar lakossal Sopron vm. s földe termékeny földdel, melyen gabona terjed, előforog kürzik. Edve van edő-ből változott, Edv

után e támhanggal. Vagy, ed-ek, edz, ed
ige voltára is mutat, honnan edve másod
állapotjegyző. volna Ezzbe jöve itt: ked-ő, nedő, =
kedv, nedv. ét, ét, ét-el a mi leforgatni való
Ed után t cserével

Bev-ed, V nélkül beed, bed, bed-ő, bedv után
Beed és Béd magyar falu Nyitrában. Bed-egh
m. falu Somogyban. Bed, d és t cserével:
bet-eg. = elterülő.

Csev-ed, cseed csed, Csed-ő, csedv után,
Csedő erdélyi czirádnév. Csedoer után Csed-
reg falu Ugocsában, most országgal.
Csed = csets innen csetepata, forgás.

Dev-ed, deed, ded, ded-ereg.
Ded e, ö, ü hangrendben nagyobítja s kisebíti
azon szó czimjét melyhez függed. Kis-ded,
kerek-ded, széles-ded, tehát terjeszt.
Déd ös, ki korára fel hoszan nyulik.
Ded-ereg, did-ereg, kinek ereje elterjedez
lankad. Déd falu Somogy megyében, tehát
elterjedő forgó helyzetüket kezdette. Déd-es
falu, Szala vm.

Fev-ed, feed, fed, fed-el.
Fedd, van fegy után d és gy cserével,
hát nem ide való. Fed után van Fed-ém,
miként tet után tet-em. Fedém tehát
terjedező fed-el. Fedém-es, palócz falu Hevesben.

Gev-ed, geed, ged, Ged-ő, gedv után ged-el.
G és K cserével Ked, kedv után Kedő.
de g lágyitásával ged-élni ige, kedv
érzetésének még szelídebb fokozata. Gedő
erdélyi család név. Szíves lelkes, barátom
Gedő József, a hazai lang, jeles ezembe,
Aranyos Székről. Ged-el-ő, a Székhelyes felfestett
s elzáradt Grassalkovich háznak, mely a
magyar hazat nem gedélte, hanem csak
enmagát, s őt meg a haza nem kedvelte
kiválva özvegyét hg Eszterházy . . .

IO-s professo
helyett-es
alatt-os, egy kor
ra alatt-os
felett-es, főnök h
lyett

Szarvasgede, magyar falu Nógrádban. Amyit
tehy mint hely, amelyet szarvas kedvel. Szar
vaskert lehet tehát akárhol szarvasgede,
s így lehet fáizángede, nyulgede, s min
denféle gége.

Hered, heed, hed, hed-egü,
Hedegő szérely ajkon, a magyarországi
hegedü. Ez hedegő jobb, mert mutatja
belül üret, he-ál, hervasznak terjedését.
Heg-ed-ő, hegy-hez viszen, mely ugy bomlik
ki mint a seb heg-edéje börrel. Hegedü
olyan elforgatás, mint már terjedett.
Hed, = két, Hedri = hederi, falu Sárvárban, mutatván
tóttal. Rá se hederint = rá se terjed se
me. Csép hederője hadarója, a mi ter.
jedez. Hedrahely magyar falu Somogyban,
heder-ó után hedra. Hedervára, ete:
derics-ből.

Jer-ed, jeed, jed, Jeder
Jeder, 2 dáhfalu Kővár vidékén. Ha nem d
és g gerével van e jégerfa, mikéne a
galóz, az egerfát hija.

Ker-ed, keed, ked, kedü, kedv.
Mi forgandób a kedvnél ? Mi terjed tül.
nál tulab (a mine) jó kedv. Jó kedvében van,
ki kegy-et ogtogat. D és g. gy gyil.
ked, d és t gerével tket.

Ler-ed, leed led, led-ér, led-nek.
Lednek, szára i szétfut, terjed, magva
meg száradtában pattog szétel. Led-ér
magyar falu Sopron, Baars, vmegyében,
Franciában pedig tört.

Mer-ed, meed, med, med-er, medve.
Medve, mint mások állapotjegyző, med-k
med-ik, med ige voltára mutatna. Ugy
med-ő után van med-v, oly bizonyos mint

ned-ő, után, nedv. És beállik medő helyett
medvő is, ilyen Így volna meddő innen, kiből ki
Délegyházán Pest megyében: nedves levegő forgatás a . . . .,
helyett, medves-t éjtenek. Medve hát
volna nedvesben vízben forogni szerető,
terjeszkedő. De szárazon is ugyan jeled magyar
er, a vizek egészen összült forgása. Med. †falu neve, Győr vm,
enyc, mélyre forgatott mordótól. † Med-es † falu is, Beregben
falu, most oláhval Szatmárban. Medina
magyar és most rácczal is elegy falu Zalában.
Medves, német falu Vasban, oláh Fogarasban.
Med, t gyérével met, homan metél, az az
forgat. Eunuchus a bécsi codexben és tatrosi
majolaban meddő, tehát met-ő mett-ő,
kit ki metteck = mevett-ek, épen mint
a palóczos evettek helyett összehuzva
mondják: ettek. Elmetvé van a bécsi codex 33ik lapjáu, mi ma, elmetkéz.
Mevet áll megint a bécsi codex 17ik lapján
így: ki Kárvallatot és mevetést tenne,
értelme itt: insultatio, a Guaryacodex
4 ej 10ik lapján pedig ő-zve művet. M
ej n cserével ez ma, nevet, az az neved,
száj elforgatás széttérjesztés értelmével.

Nev-ed, need, ned, nedő, nedv.
Ned-ingecs mondják Veszprém vm. és
Kemenes alatt Vasban, a ki magahányilag
fetreng, terjeng, forog. Székely szájban: neg-
édes.

Pev-ed, peed, ped, ped-er.
Péder falu magyar lakossal Abaujban.
A ki bajuszt, szálat peder, az forgat.

Rev-ed reed, red, red-ő
Réde,

D és g gyérével reg, nap elforduláso ?
Rég, a mi régen elforgott. Reg-el régit.

D és t cserével rét, a mi elterjed. Megforditva tér. Kétrét venni pedig = redőbe venni.

Sev-ed, seed, séd, Séd-eny, sét-er.

Im itt kifejlik Séd értelme, mely néven a Nagysomlói Izkázi oldalán levő hideg kutfő hiják,

ottan Sédfő,

s Veszprém megyében általjában valamely sebesen felbuggyogó, s folytában nagyon forgó, terjedező cser melyet csergeteget.

Zsédény. Séd-eny falu Vas megyéb.

D és t cserével séter, zséter, Vasban, sétár sajtár, székelyes, mit könnyen forgathatt.

seed után van siet, nagyon forog, terjedez.

Szev-ed, szeed, szed, szed-er.

A ki szed, forgat, szed-er, összefor, forog.

Tev-ed, teed, ted, ted-el,

Tedej népes puszta Szabolcsban, az én tisztelt gróf Dessewffy Józsefem Szentmihályához közel. Tedej = tedel, ugy, miként.

Teved pedig ma is fenvan, teved igébe mely hát nem csak ezen összesorozat helyes felfogását bizonyitja, hanem azt is hogy az elsők mind igék voltak. Igy látik, avad-nál.

Ted, t cserével tét, honnan tét-el. Tét = forgás munkában. Tét falu Győr megyében, hol Horvát Endrével mint ottani plébánossal megismerkedtem.

Ég, ág szómagsorban

Ség és Ság, mint gyök és rag.

lett Seveg, Savog öszehuzttával.

pján áll; megtörö men

magasségü váraso:

)

lapján padig: igen

ṕs tisztaségü liszt.

:

delyeiről eredte,

ves eveg ötze

zttáról; lve el

radt, Seveg-

segh. 14

lhagytáról: Ség

már eurpai magyar azért neveze-el ugy,

mivel a hely kiterdzülöen domborodék sze.

me elött. Igy

15

Ség és Ság mint gyök és rag

4-r. 25 lev.

Ég, ág szómagsorban

Ség és Ság, mint gyök és rag.

Lett Séveg, Sávog összehuzttával.

A magyar nyelvet, kezdő e hangzóval ere:deztetvén, elöb felveendő itt is Ség.

Hogy Ság csak később fejlett ki hangrendben, mutatja Ség-nek még 1437—41 között is a után vetése. A bécsi codex 57d lapján pedig: parancsolá megalkotni a magas:ségü keresztet. Abauji Sory Pál 1544? béli zá:loglevelében van mai jószág helyett: jóség. L. Anyanyelvem lérék 1 köt. 56 lap.

13d lapján áll: megtörő menden magasségü városokat

28d lapján pedig: igen szép tisztaségü lizt. az

Tehát ki kiszaladt a szájon még néha néha ség, mikint halálnak helyett a temetési beszéd 1171 körüli másolatában halálnek, s több szónál, noha ság is meg vala már a keleten.

S mit értelmez e Ség? kidomborodást, kerekülést. Kapta ezen értelmét, mikor a hajdan homályában forgott első szóadó az emberi test kidomborodó kerekülésére segh nevet ragasztott. Onnan általment az, négy lábuakéra is, által repesőkére.

Seg-gel támaszkodik ember, ültében. S lön ed és it raggal

Seg-éd, a ki támul szolgál.

Seg-ít, ki támogat, kire mintegy ülhetsz.

Seg-él azaz, seg-el, mint szem után szem-el, a ki mintha tartaná mikint segh a testet.

Seg-ed-el-em, seg-éd után már eszméül, csak akkor lön midőn ember már gondolkodás:sal, összevetni kezdett. És így seg-íté egyik szó másikát, mely innen ágazott el.

Seg-es, után lön, nem másután: segges:

Seges-d, hely, Segesvár székben, mit a már europai magyar azért nevezé-el úgy, mivel a hely kikerekülöen domborodék sze:me előtt. Így

Helyesebb eredete, íves eveg összehuzttával: íve el maradt, Seveg lön segh. A Magyarinál: Ség

Seg-ös-d, Felső és Alsó Segösd somogy vármegyében. S látszik amott Erdélyben az é-ző magyar, itt Somogyban az ő-ző, Segösd pedig Següsd kimondással és azért, mivel deákpap Segösd-öt Segusd-nek irá, s Ö és ü között is van betücsere.

Segesvár, nevez minket é-ző erdélyi magyar. nem mutat. Ez is onnan kapta nevezetét, mert egykori várát feldudorodott kerek hegy re tették. Száz gyarmata a szomszéd Ud. varhely székből ujonnezozza családeit, ezekkel ur és mesterember székelyesen magyarul beszél.

Kiré már innen, mint idegen,

Segestye, Molnárnál sakkarium, vagy Segrestye, Adytum templi, Sacrarium. Segrestyés, de e helyett egyházfi szavát al. kotá mint ujat, a keresztyénné kényszer. ült európai magyar.

Új lön

Seg-élly, mint nézző, seg-él ige után, mikint szem-el után lett szem-élly, s a hogy' al, el ragu ige így nézzöt szülhet.

Ságh, Ság, gyöknézzőül volt már a keleten. lám a rokonvérü Persánál (per. s, magyar só) ki még ma is Sak sagh? A közötte legin. kább kiálló magasra domborodó, már képletesen véve. Sak kimondása sógor urainknál Schach, Schah. Igy rontva irák deákos papjaink is Ságh-ot Zaach-nak, a hagyadani magyar iratban pedig még keleties kimondással áll ágh, ságh.

Ságh gyökről eredett szó ugyan nem szálla ránk.
Hanem, mivel terjedést jelent, eszünkbe jut
S, sz cserével szag a mi terjed; úgy S, zs és g, k
csere után zsák, mert ennek is hosszúdó,
domborodó terje van. Hanem, hogy ajkon
forgott, Ságh gyök midőn a magyar elfog-
lalt itteni helyeire neveket ragasztta, s épen
említett értelmezetét szájában hordozá,
bizonyítja

Ságh hegye, Vas vmegye Kemenesi járásában.
Kies téreu domborodik az fel magasra,
s uralkogva áll ki a távolabbi apró hegység
között. Alatta körében vóla Ságh falu.
Gyerekkorom negényes tája.

Ságh a Karanes hegye aljában, Karanes Ság,
mely szép hegység azért Karanes nevet
mert három pupja közül a középsőnek mint
egy kara terjed a jobb és bal pup által.

E Ságh ő Károly idejében 13 Ságh
Jeliciané volt, Kiem Zaach-é, kitől
s maradéktól vad bosznval kobozlatta el
a királyné erőltette ítélet.

Ságh, lpoly folyó mellett, tehát lpoly Ságh.
Az lpolynak gyönyörü völgyét nézheted
el, kerekén körül domborodó hegye magas-
ával. Karanes Ság és lpoly Ság alatt
1842beli eljöttömben eszelém ki, hogy
Ság gyök és rag, valami kiterjedést,
kihosszulást, elnyulást jelent. És ime,

Ságh, falu hegye, Fejér vmegyében, jó bortermő.
Sághalmaija is bortermő hegy, ltuvát
Endre Házmándja mellett.

Ságh falu, ugyan ott Győr vmegyében, Szent-
márton hegyének egy része.

Ságh, népes puszta Somogyban.

Ságh falu Sopron vmegyében, öt is erdős
hegyecske alatt.

Ságh falut Veszprém vmegye is mutat.

Ságh népes puszta most Szalában, hajdan vára
lehete, mert egy épületerem van rajta, hol,
mikint regélik IV Béla tartózkodék, orszá-
s nemzete legázolt ellenei a tatárok idejében.

Ságh, öszvetétel Rétság, Nógrádban.
Ságh, mostan tót falu, Nyitrában, megint hegy-
gyel, melyen bora van.
Ságh népespuszta, Hevesben.
Ságh, most oláh falu, Temesben.
Ságh Tápjó vizénél, Pest vmegyében. Dombos
földén bora jól dizlik.
Ságh Ujfalu, Nógrádban, jó szőlőhegyü.
Ságh, falu Verőcze vmegyében. Most ennek
lakosa, sokacz, de látjuk a szó magyar
voltát s azt hogy a helyet elnevezett
magyar pusztulása után engedé tót, oláh,
rácz néprésznek.
És e helyeknél Ságh irása igen helyesen
van, a régi lebetüzet s kiejtés szerént.
Ságod, inkább Sághod, magyar falu Szalában.
‡ Ide tartozhatóan jusson eszünkbe, a ság
ség ragra átmenet előtt Országh sza-
vunk, mely S, SZ cserével igy lett ország,
miképen jóság-ból jószág lett. Országh an-
nyi vole mint a görögből csipett király szó, mert
Or értelme hajdan = Ur, Ságh pedig a keleti
sah sagh. Országh tehát két nevző, olyan
öszvetétele volna, minő, holnap, kutfő, husvét,
s igy Ságh e szóban névgyök.

Ragul már Ság is olyan szapora, minő
ség. Alig van szó osztály, melyhez ne boj-
torjánkodnék, vagy eddigi szokással, vagy
uj oda csipéssel. És már most A, O, U
hangrendben ság, e, ö, ő, ü, ű hangrend-
ben pedig ség. A csapdi I-hez, majd ság,
majd ség, még is különböztetés végett.

‡ Hanem, íme, csak a Magyarország magyara,
ság-ozott, erdélyé csupán ség-ezett.
S ha Középszolnokban Sármaság falu Sárma-
ság-e, vagy Sármas-ág? Sárma lenne =
Csárma, sok beszédység. A Csikban Ménaság
nevü falut kiejtésben igen is igy hallám 1841.
Éder Erdély ismertetésében: Menesság, mi lehetne
Ménes-ág is. És bepélés, hogy oda ménes
állitatott volna.
Szombatság
Szorossság, falu Aradban.

Eszmenévzőhez, és

Ármányság Anya-ság Atyaság, innen Azzonság-od, Atyaság-od
Azzonyság.

Barátság B[illegible]ség
Balogság. Bikség.
Csudaság
Dajkaság
Dologság.

Egyistenhivőség.
Emberség.

Gyalogság. Gyerekség
Huzárság
Hegység, Helység.

Igazság, In-ség.
Kalandorság. Katonaság. V
Kalvinistaság. Koma-ság.
Lápság. Lednyság. Legénység.
Lutheránossag.

Napság, Bécsi cod. 138 lapj: Daniel kedeg a nap-
ságtól fogván. Veszprém megyében ma is divik.
Népség. Nyírség.
Pápistaság.
Paraztsag
Pompaság, Virginia codexben levő Apáczaszabályok
28d lapj; és Bornemiszánál 1585. Orság.
Pórság.
Rajkóság.
Rétség.
Unitariusság.
Urság után Uraság, r és s közé a jöttével.

Vérség. Világság.
Völgység.

Nemzetség.
Égség. Lévén Napság. lehet égség is.

4

Tisztviselői névzőhez.

S teszi a hivatalt is, ahhoz tartozóságot is.

Alispán-ság.
Bán-ság. Deákosan kaptár fel Banatus.

Az aláhuzott új.

Császár-ság.

Esküdt-ség.
Ezredes-ség.
Fejedelem-ség.
Főbiróság.
Főispánság.

Hadnagyság.
Harminczados-ság
Hu

Igazgatóság.
Jegyzőség.
Kapitány-ság.
Káplarság.
Király-ság

Őrnagyság.
Polgármesterség
Polgárnagyság

Szolgabiróság

Tanácsbeliség. Magistratus.
Tanácsos-ság.
Tárnok-ság
Tisztviselő-ség.
Titkár-ság.
Tüzörség.
Vajda-ság.
Vezér-ség.

Nemzetnevzőhez.

Folyamatban.

Bajor-ság.
Cigány-ság.

Gót-ság,
Görög-ség,
Horvát-ság.
Hajdu-ság.
Jasz-ság,

Kun-ság,

Lengyel-ség

Magyar-ság,
Mátyó-ság.
Németség,

Oláh-ság
Palócz-ság.
Rácz-ság
Sokacz-ság, Svédség
Szász-ság
Székely-ség

Tót-ság,
Török-ség
Vandal-ság

Vend-ség.

Zsidó-ság.

Lehet tehát:
Arabság,
Angolság.
Dán-ság.

Franciaság
Frankság.
Finnság.

Lappság.

Muszka-ság.

Olasz-ság.
Talján-ság.

Orosz-ság,
Persa-ság
Spanyol-ság
Svéd-ség

Embertesti

arcza-ság.

epe-ség

körömség.

szar-ság.

tagság.

vér-ség.

Négylábuak

Agárság.

varom-ság. Bikaság

becze-ség

borju-ság.

Egérség. farkas-ság

görény-ség. Galyasság.

juh-ság,

Kutyaság.

Lóság.

majom-ság, menyétség. marhaság. Mókus.

nyul-ság,

ökör-ség

rónaság

szamárság

Tehénség.
ürgeség

Helyhez tájhoz.

Bárósdság Báiskasag.
Barkóság,
Bárcza-ság
Erdőség Bakonyság.
Falusag.

Göcsej-ség

Hany-ság. Han-ság.

Hegység
Lakság.
Lapály-ság
Mező-ség
Orman-sag. Őrség.
Puszta-ság

Rétség
Róna-ság
Szepes-ség: Szilágysag. Somogysag.
Sik-ság
Szerémség.

Táj-ság.
Téri-ség
Türmkörüség.
Vidék-ség.

Repesök.

Libaság. Ludság. Kácsaság. Kanalyság. Madárság. Rigóság. Réczeség. Szajkóság. Szarkaság. Verébség.

Cziráki viszonyok
Atyafi-ság, Ük-ség. Dedös-ség.
Atya-ság, Ősatya-ság, Nagyatya-ság.
Anya-ság.
fiu-ság
Leány-ság. Testvér-ség
Süvér-ség. Csecsemö-ség
Bátya-ság, Gyerek-ség
Öcse-ség, Kisded-ség.
Néne-ség, Rokon-ság
Ángy-ság, Ön-ött.
Onoka-ság,
Özvegy-ség
Cseléd-ség Idegen.
Czirák-ság. Sógor-ság.
fivérség Uj
nővérség

Háztartás emberei.

Ur-ság úra-ság
Asszony-ság.

Béres-ség. Gazda-ság.
Gazdasszonyság.
Házvezetőnő-ség.
Inas-ság.

Kulcsár-ság.
Kocsis-ság.
Legény-ség,

Major-ság
Majoros-ság,
Számtartó-ság
Szolga-ság
Szakács-ság
Tisztartó-ság

Udvarbiró-ság

Várnagy-ság.

Ész, tan, képzelem, ügyesség emberei.

Alakos-ság
Bűbájos-ság
Bába-ság

Festő-ség

Képiró-ság
Kőrajzművész-ség
Költő-ség, Költér-ség

Lelkitanítóság
Lelkész-ség.
Művész-ség.
Orvos-ság
Sebészség
Színész-ség
Tanár-ság
Tudor-ság, Tudós-ság.

Mesterember ség. Mesterember munkájának
egészét jelentő. s az egész társulatot.
Ács ság.
Asztalos ság.
Arany mives ség.
Bádogos ság.
Bodnár ság

Czukrász ság. Czukros ság.
Czizmadia ság.

Enyves ség.
Faragós ság.
Gombkötős ség.
Gyáros ság.
Harangöntős ég.

Kádár ság. Kaparczakötős ég.
Kertész ség.

Kézmívesség.
Kefekötőség.
Kocsigyártóság
Lemagtörőség.
Mesterség.
Nyergesség.
Óráság
Puskamívesség.
Szabóság.
Szakácsság.
Szapponosság.
Szabóság.
Takácsság
Tímárság
Tyukászság

Tehenesség

Névmáshoz.

Énség. Mutató névmás: Azonság, Ezenség, Ennyiség. Effélesség.
Ilyenség, Olyanság.
Önség. Őség. Kérdő névmás: Kiség, Miség,
Teség Milyenség.
Határozatlan: Némiség, Némiszámúság.

Személyes névmás.

Névhatározóhoz

Ellenség.
Feléség.
Közöttség.
Szerintség.

Milyenz"ához

As, es, is, os ragu után.

Abrattonyos ság. Aljas ság.
Aros-ság.
Artalmas ság;
Adós sáj. Almas sáj. Angolos sáj.
Anyájos sáj. Anyámos sáj. Avas sáj.
Benédekes ség.
Beteges seg Bizalmas sáj. Biztos sáj.
Boros sáj.
Csles seg. Csudás sáj. Csudálatos sáj. Csendes ség
Daczos sáj, Daganatos sáj. Dohos sáj,
Donesos sáj v. Danes os-sáj. Dános sáj.
Darabos sáj. Dolgos sáj.
Édes seg Díjas sáj = Napdíjjas ság u. Díjnok sáj.
Eggyes seg. Egyenes seg.
Ékes seg.
Éles ség Epés seg. Értes seg. Érdes seg.
~~Erőtlenség.~~ Eres seg. ~~Erős seg.~~
Étkes seg.
Eszes ség.
Fás-sáj Fanos sáj. Faros sáj.
Fagyos sáj. Feketés seg. Feles seg.
Fejes seg. Franziás sáj. feleke[illegible]etes-ség
Fényes seg. Fosos-sáj. Ferenczes seg.
Fürmyás-sáj.
Gangos sáj. Gondos sáj Hamiskás-sáj.
Habos sáj. Hangos sáj. Hamis sáj
Hajdan Hamos-sáj. Hasas sáj. Hatásos-ság
Hatalmas sáj.
Hegyes-ség. Kétfele e-vel.
Helyes seg. Hetes ség.
Híres ség. Hites ség.
Hóbortos sáj. Hörcsökös seg.

Becses-ség.
Begületes seg.
Beléndes-ség.
Gombos sáj Csontos sáj.
Gink-os-sáj
Girm-os sáj.

Engedelmes ség.
Enyetkes ség
Enyves seg.

Fyéres seg.
Fir-is-ség.

Halálos sáj.
Haragos sáj.
Harbas sáj.
Hajós sáj.
Hajas sáj.
Húzas sáj.
Hármas-sáj.
Hatos-sáj
Hatvanados-sáj.

Igasságos-ság.
Irgalmas ság. Irósság
Indulatosság. Iparos ság. Inas-ság.
Izákos ság. Illatos ság. Iparos Izos-ság. Itas-ság.
Jártas ság Játékos ság.
Jeles ség
Kulánkos-ság.
Kapósság
Kezes ség. Képes-ség.
Kedves ség. Kegyes ség. Kéjes ség, ma Kak-es ség.
Kiesség. Kellemes ség. Kényes ség Kettős-ség Kétes ség
Közös ság. Közvényes ség. Könyes ség.
Kóczos ság. Közös ség Communismus.
Kolompos ság.
Kurvas ság. Kutyás ság.

Lakos ság. Lapos ság. Láz as ság.
Legényes ség Lepeses ség. Lelkes ség, Lépes-ség
Lovas ság. Ludas-ság. Lelkényes ség.

Magyaros ság. Magas-ság. Mákos ság
Mázas ság. Makkrancos ság.
Mézes ség.
Négyes-ség Nem-es-ség.
Népes ség. Németes ség Neves-ség. Nevezetes ség.
Nyakas ság. Nyálkás ság. Nyalánkos ság.
Nyájas ság.
Nyolczas ság.
Okos ság. Oláhos ság. Ólmos ság. Odvas ság.
Olazos ság. Oktondi ság.
Ördöngös ség, Örömes, ség. Örvendetes ség.
Ökrös ség, mint Lovas ság.
Ötös-ség

Pálos ság Pauliniszmus Pál-os, Pauliánus
Peres-ség. Per után per-el. Pénzes ség.
Piros ság, Pirhompajos ság
Porosság, Poklos ság. Pohos ság.

Rongy-os ság.

Ragos ság. Rúgós ság Regényes ség.
Redves ség. Reves ség. Rendes-ség.
Rimes ség. Ribanczos ság. Ripacs os ság
Rom os ság. Rögös ség.
Ruhás ság. Rugunyos ság.
Rüh es ség.

Sávolyos ság. Sebes-ség. Semlegesség.
Szagos-ság, Zámos-ság, Zájas ság,
Zátos-ság, Zálas-ság
Zsebelgős-ség, Szeles-ség, Zeles-
ség, Zemes ség, Zenneges ség, Zor
vedélyes ség, Zenvedetes ség ‡ Zerel.
mes ség. Zives-ség. Zivélyes-ség.
Zurkos-ság, zürkés ség.

Zemes
Zemérmes-ség
Zoros ság.
Zuvas-ság.

‡ Telegdi Mikl. predika
tiójában áll: Zenvedetes-
ség nélkül való. 1638.
kiadásai 417 lap.

Tagos-ság, Tágas-ság, Taknyos ság
Tanácsos-ság, Tanos-ság, Tarajos-
ság, Táros-ság, Tátos-ság, Takmyos ság
Téres-ség,
Til os-ság, Tizes ség. Tizedes ség.
Tork-os ság, Tokos ság
Tüzes ség
Tudorhányos ság
Vagyonos-ság Vámos ság. Varas-ság.
Vegyes ség. Vemhes-ség. Veres-ség,
Veres-ség, vétkes-ség.
Vizenyös-ség.
Zajos-ság, Zamonkos-ság.
Zuhanyos-ság.

Türelmes-ség
Türödelmes ség
Züröd elmes ség

I végzetü Milyen ez ökhez.

Állati-ság,
Anyái ság.
Bárom ság

Déli-ség. Egyéniség. Egyházisság Égelyiség Religiositas
Égiség.
Emberiség.
Értelmiség. Érzékiség
Falusiság,
Fegyelmiség, Fintoriság
Hóboriság, Iskolaisag.
Kandiság. Kandó ember van. Kandi Kicsiség.
Külföldiség. Kapsciság.
Lelkiség.
Mindennapiság
Mennyeiség.,
Mostanság.
Népiség. Őszi ség Pontiriség.
Puzdorisag. Pestiség. Paránycság. Régiség
Szobabeliség. = Butor. Sunnyisag
Szellemiség.
Tairiaság
Tengeriség.
Városiság
Zsugoriság.

IAS, IES végzetü Milyenzőkhez.

Azzonyias-ság.
Bocskaiasság Bálinasság.
Budaiassag.

Daliásság.
Debreczeniessig. Erdélyiessig.
Férfiasság. Gyermekiessig.
Győriessig. Gyöngyösiessig.
Görgeiessig.
Hamburgiasság. Hazaiasság. Honiasság.
Innepiesség
Kantiassáy
Kolozsváriasság

Királyias-ság.
Londoniasság. Lovagias-ság.
Magyarországiasság
Milanóiasság. Miskolczias-ság.
Mindennapiasság
Népiesség. Nádoriás-ság.
Napoléoniasság.

Őiesség.
Őziesség.
Párisiasság Papiasság
Pestiesség.
Pórias-ság.
Rákóczyasság.
Socratesiesség.
Szépesiesség

Teremtiesség. Salonnerie.
Városias-ság
Vármegyeiesség.

Álnokság.
Andaság.
Bárgyuság
Betegség. Bolondság.
Büszkeség.
Czudarság. Csonkaság.
Csekélység.
Dévajság
Derékság,
Drágaság Durvaság.
Dőreség

Éberség. Enyhe ség. Éhség.
Épség
Ferdeség. Jergő után: Jerde
Furesaság. Furfangság. Fukarság.
Finta-ság, Csalafinta-ság.
Gaz ság. Gazdagság.
Gonnbaság. Gonozság.
Görbeség.
Gyengeség.
Hamarság
Hanyag ság
Henyeség. Enyhe Megfordítva: henye.
Hidegség. Igás ság. Ih-ság. Ha éh vagy, éh is lehetz.
Igaz ság. Józanság
Jóság,
Kába ság
Kaczér ság. Kaczor ság.
Kevélység Kézség Kór-ság. Komorság.
Kicsiség Kiesinység
Kurtaság
Lassuság. Lazaság.
Ledérség. Lengeség.
Lusta ság
Makacs ság.

Nagyság

Ó ság
Örökség
Piczi ség Piczinység. Pindirpség.
Puhaság.
Renyheség.
Rondaság

Rónaság

Rútság

Rusnyaság.

Sandaság. Sántaság

Sárgaság. Satnyaság.

Zárándoksáj Síkányság.

Simaság.

Szegény-ség. Szentség. Szertelség.

Szendeség.

Szépség.

Szilajság. Színgyatlanság.

Szűkség.

Szűkeség

Tarkaság

Tompaság

Törpeség

Ujság.

Vadság. Vastagság.

Vigság

Undokság.

Zömökség.

Névzőhez. SÁG SÉG vag eleibe a milyenző

Társaság ü társság. után a, e, hangzó csusz. könyeb

Urasáj. ü Ursáj. kiejtés végett.

Igehez

Él-e-ség. gyerggyai Bölcs-e-ség. Bölcseség nehiz kimon

Szókaly ajkon = ele: daj

ség. Vagy élüség. Firis-eség.

Szül-e-ség. Szüz-e-ség Gyors-a-ság. Nem gyorsság.

Ver-e-ség. Virginia Nyers-e-ség.

codex 35 lapj. apá- Roz-a-ság.

cza zabályok kiva: Sok-a-ság. Virginia codex 48 lapján

Vezt-e-ség. azonban áll; sokság, ezt és soksága ajánl

Ux-a-ság. dokokat, sodikai, bajnainak soksága. Vig:

ság

ság helyett meg a 33d. lapon áll: víga-
ságba menőlé.

Főkitásokhoz.

Felsőb után van felsőbség, kisebb + különb után
után kisebség, + föb után többség különbség
lehetnek bát e következők is: könyeb után könnyebség

Aláb ság. Belebség. Csekélyebség
Delib-ség. Épeb-ség. Helyesebség.
Hidegeb ség Jobság. Kevesebség kisebség
Idősebség. Lejebség, Lentebség.
Mélyebség. Óbság.
Régibség. Szebség
Tehetősebség. Tudósabság, Uriabság.
Vérmesebség, zömökebség.

Hibásan kezdettek Vármegyékben
országgyülésen élni kevesebség
helyett kisebség-gel. Indítvány
kevesebségben marad javaslatkor,
nem kisebségben.

RD végzetü mikyenzőkhez

Agdrdság. Csatárdság.
Családrdság.
Csekélrdség, forogsan Csekélség
helyett
Folyardság. Tömérdség, Szilárdság.
by lehet: Simardság. Villárd-ság.
Mulárdság.

NK végzetü milyenzőkhez.

Falánk ság.
Nyalánk-ság.
Étnek ség. Félénk-ség, Kellenk.
ség. Nyelénk-ség.
Folyánk-ság. Fozlánk ság.
Mulánk ság. Nyulánkság.

ANY, ENY, ONY, ÖNY végre milyen:
zőhöz, mely igéből van:

Árt ékony ság. Bajzálékony ség.
Bonulékony ság. Csufolékony ság.
Csalékony ság. Derülékeny ség
Dallékony ság.
Dölékeny ség
Ebrékeny ség.
Félékeny ség.
Gördülékeny ség.
Gyulékony ság.
Hevülékeny ség.
Irékony ság.
Kellékonyság
Lázadékonyság.
Mulékony
Nyulékony

Omlékony ság
Örvendékeny ség;
Perdülékony ség
Rugékony ság
Simulékonyság
Szenvedékenység,
Tapiálékonyság
Tévedékenység
Vékony ság.
Ugrékony ság.
Zengékenység.

Szeretékeny ség. Szállékonyság
Találékony ság

Vékony van Wék-ony
Vidulékony ság.

utáni. I elmaradt.

Zudulékonyság.

SZÁMOKHOZ.

Egy ség, Két-ség, Három-ság
van
Lehet tehát:
Négy ség, Öt ség, Hat ság, Hét-ség,
Nyolcz-ság vagy Nyolcz-a-ság
Kilencz ség v. Kilenczes ség. Tiz ség.
Húz ság, Harminczság, Negyvenség.
Ötvenség, Hatvanság, Hetvenség,
Nyolczvanság, Kilenczvenség, Száz ság.
Ezer ség. Milliós ság.

Igének D végzetü 3d személyéhez
van: Bágyadság.
Fárad ság, Szabad ság. Sápad ság
Húzad ság Unad-ság

Ijedség

Épedség, Jeledség, Galádság, (Szelídség

Rikedség Vezödség, Rövidség

Hazudság után hazugság az D és G cserével lett.

Szelídség v. zeléd-ség, zelid-ség van szív-ed-ség után.

Rövidség, revedség, régen rividség.

Lehet és kell, így jelenben történéshez

Ingadság. Apad-ság, nem apadtság

Állad-ság ~~vagy~~ állatság. A mai állat mi van állás ellenében, a Győry codexben: állad.. Menagerie lehet: álladság.

Dagad-ság, nem dagadtság

Halad ság, — haladtság

Lankadság — lankadtság

Maradság maradtság

Ragadság — ragadtság

Száradság — száradtság

Tapadság — tapadtság

Ébedség

Ernyedség,

Eredség

Feredség, Fered. füred.

Hegedség.

Képedség

Mélyedség. Mélyedtség, Mésedség

Repedség Révedség. Repedtség.

Sükedség Zéledség, Zuſtrömung.

Segédség

Omladság.

Tévedség.

mert d és t elmulást már végzetességet jelenti

Kövedség ma Követség. II.ᵈ Endre 1228ᵇ. végezvényében áll: neutra pars judicium duelli, quod vulgo Követség dicitur solvere teneatur. Tehát a birság díj még egyszer annyijának ráfordítása kövedelme.

Hanyadság, D és G cserével hanyagság. Mint hazudság, hazugság.

Bövedség, ma zövetség.

Engedség

Genyedség

Ijedség

Poshadság.

Rohadság.

D, G, L, N, R, T, Z végzetü igéhez a
harmad zemélyben
Hódulság.

Védség. Véder védz véd.
Ag-ság. Fog-ság.
Áll-ság
Él ség, e közbe csuzzantásával éleség
él-e-ség. Ilyen fél-ség után
feleség.
Csudál-ság.
Dül-ság. 1562beli irásban áll: házán
nagy dulságot töttenek. Rumynél
eml. III köt. 46 lap. — S így lehet
Engelség, vidám tréfa
Szivel-ség
Szül-ség helyett züle-ség.
Fül ság, Gyul-ság, Hull-ság. Müel-
ság, Dől-ség, Gyülölség. Ir-ság. Orság. Tér-ség. Olál-ság. Utálság.
Bir-ság. a tatrosi másolat 137 lappja Jókai: bódulság, zédül ség.
Iden-ség.
Heit-ság, a = insipientia, a bécsi
150 hasábján
codex 84 lappján hitság, e kiugra-
tásával. # Heitok, vagy heuitok, igétől
melynek 3' zemélye heuit, u kiugra-
tásával heit, s e kiejtésével is: hit. Innen
heitvány, hitvány, heitó hitó után.
Vált-ság.
Lehet-ség. Így lehet: ehet-ség
Mehet-ség is megjár ignak.
Őrjöngség
Ment-ség.
Segít-ség
Tehet-ség. Miért ne vehet-ség is.
Hát ihatság mit vétene?
Vét-ség.
Siet-ség.
Követ-ség. Köved ség után.
Szövetség
Veztség helyett vezteség.
Igaz-ság. Igazok. igazik. Igaz. Így igáz.
Vitez ség. Vitezek, vitez.

Virginia codex 142 lapján
hitság. Apáczák zabályai
20d lapj: hÿtság

1. Ó Ő az Igenevző jelene. 2. Andó, Endő, multja.

Igenévzőhez

Bakó-ság. Bakok utáin. Bakz, bak utáin.

Állandó ság. Állóság. Ajtónállóság.
Apró ság. Apróvá, aprózó, apor ige
Árú ság ma: Áruság.
Bíró-ság.
Bohó ság.
Bozzó ság. Ma: bozzúság.
Bő-ség, bővű ség utáin bővség.
Csomó-ság. Csomok, csomz, csom utáin
Cselekvő ség.
Csecsemő ség.
Cseppű-ség. Ma cseppű ség.

Dagadó-ság. Dallo-ság.
Dáró-ság. Ma: daru-ság.
Derhenyő-ség. Derű-ség. Ma: derű ség
Dicső ség. Domború-ság Ma domborúság
Durvá ság. Ma durvaság.
Dőglő-ség. Dőlő ség. Dölöngőző ség.

Dizsnóság. Dísztóság
Dombor ság.

Együgyű ség
Erdő ség. Erős ség. Értelmű ség. Ma: értelmű ség.
Érző ség.

Fajó ság. Faló-ság. Ma: Jaluság.
Fejő ség. Konkfejűség
Fejlő ség.
Fekő ség. Fekvő
Fekvő ség. Fekek, fekz, fek utáin.
ség, fekzek, fekzez, fekzen utáin.
Feketedő ség, Ma fekete-ség. Székelyes-
en, ormánsagiasan feteke ség. Feketedő
van ivlekedő, utáin. lvlekedő a mi ki-
ivik, a miben élet nincs, mint a feke-
te zimben. lvak utáin lön láin vak,
i elhagytával. Vak, kinél az élet,
szín kivolt.
Fenekedő ség.
Ferdő ség. Ma ferde-ség. Fergeség.
Feselő-ség.
Fezelő ség.

Fizetőség.

Fogóság. Kézfogóság.
Fokú ság. Ma. fokúság.
Folyó-ság. Folyandó ság.
Fonó ság. Fonyó-ság.
Forró-ság. Ivorú utáni Forgandó-ság - Fondorlóság
Fövő ség. Fölő ség. Fő-ség.
Gondolo ság. Gajdoló-ság. Gyarlóság.
Gyönyörű ség. Ma gyönyörűség. Gyönyörködő ség.
Gömbölő-ség. Ma gömbölyű ség.
Gördülő-ség. Ma gördörü v. gördörség
g s k ejtésével. Kondorság.

Háború ság, ma: haborúság
Habzó ság.
Hadaró ság. Hadakozó-ság.
Halló ság. Halandóság. Hallgató ság
Halló ság. Ma: hasuság. Egyhasuság.
Hasó ság.
Hasonló ság.
Hatú ság
Hengyö ség. Ma: hengyeség.
Heverő ség.
Hiú ság. Hiúság. Hiúság, Ma: hiúság.
Hitű ség. Ma: hitűség. Kishitűség.
Hivőség. Könyenhivő ség.
Himö ség. Ma: himüség. Kéthimüség.
Hódoló ság. Holság. Humoró-ság.
Humoró ság. Ma: humorú ság.
Hűség

Idő ség.
Igű ség. Ö változván e-re, Igeség. Igazgató-ság.
Illő ség. Illendő ség: Illető ség
Iró ság. Ingó-ság. Irtózó ság. Iramló-ság.

Járandóság. Jarvosság = Jósság. Jósló ság.
Jegyzőség.
Jelentő ség. Jó-ság.
Jövőség.
Jövendőség. Kallo-ság. ség.
Késedelmező ség Kelendőség. Kellő ség.
Keverző ség. Képviselőség. Keserőség. Ma keseru
Kanyaró-ság. Kételkedőség • Kegyeskedőség.
Különbözőség.
Kuvalkodóság. Lassóság. Ma: Lassuság
Lakóság Lédérkedőség. Lévőség.
Lengőség. Ma Liuság. Lóság.
Lióság, Lobbanóság. Lövőség.
Lobogóság. Mérendőség. Minőség.
Merendőség. Mezö-ség.
Mulandóság.

Nyerendőség Nyeglesség.
Nyeglőség Ma: nyomoruság.
Nyomoróság.
Óság. Ó, vagyon Ovó összehuzttából. Ólál
Omló~~tt~~ság. Orsoság. Olesóság. Oláloság.
kodóság. Sokoldaluság. Oldalok. 3. old
Oldalóság.
Öggyelgőség Övőség vagy Ürüség.
+ Zéledezőség. Zur. Pinlóság.
forritságra
Romlottság.
Savóság. Romlandóság. Ma: zigoruság.
Sanyaró-ság. Szédelygőség. + Szigoró-ság. Ma: Szomoruság
Szomoróság Ma: zörnyüség.
Tartóság. Kintstar- Szörnyőség Tesző-ség. Tetzőség. Tevőség
tóság. Tisztartóság Tanulóság. jótevőség
Tanácskozóság, nem tanácskozmány. Utalványzóság.
ülőség. Elölülőség. Utalóság. Valo-ság
Választóság. Változandó-
Változóság.
ság.
Zudulóság.
Zengőség.

Börödző
adzani edzeni és ondódzó.
zani ani, eni közt

Áradzik
különbség
~~Hulladzik~~
~~Hulladzik~~ ~~Füstödzik~~. ~~Zivadzik~~.

Maj
z magától történést jelent. ~~Kínálódzik~~
~~hiadzani~~ Lopódzik. havazni ~~Kivadzik~~
~~matadzani~~
~~varadzani~~ virágzani virágozni
varazni
kezd ~~be varadzani~~
bárányozni
~~fejtődzik~~
~~egyedzeni~~ ~~erjezni~~
~~kajpódzani~~
~~kivétedzeni~~ levelezni
~~Rángatódzik~~
~~bimbódzani~~ ~~bimbózni~~
~~mentegetődzik~~

akarvódzik
valaródzik

fejérülés
~~párádzik~~
~~Bóródzik~~ ~~Ódzik~~

~~Bibelődzik~~

Mint egy magától lévő erő, magától
munkálkodzik és fejti
~~Szemlelődzik~~ Kémlelődzik

csak esetekben

oldzani, kiódzik
oldani.
Álladzó. ~~Havadzik~~ Kávádzik.
~~bekötődzött~~, ~~Létedzők~~ magozni
magzani.
bakzani bagzani. ~~Pelyhedzik~~
rüdzeni, tüzni.
edzeni.
~~Pelyhedzik~~.

~~Kéményző ik~~
~~Kerengző ik~~
~~Lengedzik~~
~~Forgódzik~~

rühelődzeni
~~irtódzani~~
egyezni.
~~rühel~~
irtózni.
Kigyódzani
kigyózni még
~~Keredzik~~
levés, vagy levetté lett nedvette szerán
~~Körödzik~~
kötődik, kötekedik
~~körödzni a mentség~~
~~Leedző~~ ~~Sütő~~ Jegyző.

~~Sarjadzik~~

ság, ség rag.

Névhez.

napság

Hajító nem vala Egyiptomban a' napságtól fogva, Károlyi bibl. Mózes IId kön. 9d rész 18d vers.

Szemérmesség Guary codex 46 lap.

Szabad-ság, azon kör melyben forogni szabad, és a szab-ad erében foroghat. Az 1605ik dec. 10d Korponán ~~I~~stván fejedelem által megerősített articulusok között elején van: Az my penniglen illettij az eö feölsege kyvansságjáth jól lehett vette eszibe és egyjan kezejvel tapaszttallya napon-ként ez my nemes Orszagunknak mennyij ssok szamtalan nijomoruságokban forgott Ügye... török tatarnak és az keörül való keresztyenséghenek szamtalan insséghe és szabadssagtalanságij miatth..

Igéhez

vereség. Ha az **orvot** a' háznak megásásában kapják és a' vereség miatt meghaland Károlyi, Mózes IId könyve XXII rész 2 vers.

Helyhatározókhoz, uj: mindenüttség, lehet: holság, ottság, ittség.

Számhoz.

Egység, kétség, ~~H~~ Hármasság. Ha ezek lehetnek lehet: Négység, ötség, hatság, hétség, nyolczság, kilencség, tízség, huszság, százság, Ezerség, ~~Milliomság~~ Milliomság.

Ezerség, jobb volna ezered regimen helyett, Százság, század seculum helyett, csak hogy ki ejtése a' zengézeny, és százszsággal együtt hangzó.

Kése
Keve
Kam
Omlö
+Zél
fr
Lany
Tart
Tan
ülös
Zengö ség.

Igenévző mult ideje.
Határozó után két tt, mássalhangzó után egy.

Aggott-ság. Alattság. Amultság. Áléltság.
Azott-ság.
Átalkodottság
Bágyadott-ság. Bámultság.
Bevégezett ség.
Bizott-sag. Biztosság egyéb gyne
Bomlott ság. Bődültság. Bonyo.
lodott sag. Botlott ság.
Bőzültség.

Dagadott ság. Derültség. Dízlett-ség.
Emelkedett ség. Érett-ség. Egyesült ség.
Enyhültség.
Etség.

Feledettség. Felkentség. Fegyverzettség.
Feslettség. Fezültség. Forgottság.
Furtság, agyafurtság.

Genyett ség.
Gödörödött ség.

Hagyott-ság. Elhagyott ség.
Hányttság", vétettség.
Határozottság. Hasadott ság.
Helyett ség.
Hímzettség. Hittség, magahittség. Higgadttság.
levelében
Hódoltság. Boyknai
Horvát ej Dalmátország neve.
Igénylett ség. Idézett ség. Ettség. Evettség, Irott ság özzerán
Irott ság. Itt ság, mint tája.
Jogosultság. Jogosultság.

Kábultság.
Kapartság.
Keseredettség. Kézültség.
Kedveltség. Koronásfő
gezimül is adja, tígunk Kívántság.
Kopottság. Kötelezettség.
Küldöttség. Kuzáltság.

Legettség, a mi legeslegebb.
Lettség.

Mártottság. Maraztaltság.
Mázoltság
Mereredettség. Mentség. Mérültség.
Mellettség.

Nagyítottság. Nemzettség.
Nyiltság. Nyomorultság.
Okottság. Okok, okz.
ok, okott után.
Így: Okultság.
Okosultság. Olvasott-
Omlottság.
ság.
Őrültség. Önött-ség.
Puztultság.

Rakodottság.
Rekedettség.
Romlottság. Roncsoltság.
Rögzöttség.
Sápadottság. Sápadtság.
† Innen Sziget-ség. Zenteltség. Szegettség. † Lezegettség.
Zomltság.
Zülöttség, elsőzülöttség.
Zükültség.

Tettség, mint Lettség, Ettség. Tikkadtság
Turtság, mint furtság.
Törődöttség
Unottság
Választottság helyett hibáján kezdte
élni az országgyülés „választmány"
zóval. Választottság „ll választott
személyekből, mikint a küldöttség.
küldöttből vagy küldöttekből. Va-
laztmány helyett különben is jobb Vá-
választmány, választás után.
laztottságnak lehet választmánya,
mit többféle kidolgozás közül
kiválaszt, úgy a küldöttség
ruk Küldeveény, melyben megálla-
podott új dolgozatául elkülld.
Vánnyoltság.
Vásottság.
Vezettség. Rzeveztettség. Vetemedettség.
Vidultság.
Vizzáltság.
Zavartság. Zavarodottság.
Zudultság.
Zültöttség.

Ige nevű „jövendőjéhez
tartozók felel sammal Még azokhoz való:
Bomlandóság, Esendőség, feledendőség. Vezendőség.

Milyenzőhez

mely tgenévzőből S-nek ehhez adá-
sával lett, s annál fogva apprós-ság
Kicsinyző czimét képzelték

Aprós-ság.
Anyós-ság.

Derhenyő-s-ség. Emelgős-ség
Erdős-ség Ezelős-ség.
Erős-ség. Engedős-ség.
Felelős-ség. Fejős-ség. Felhős-ség.
Féltős-ség.
Folyós-ság. Foghatós-ság.
Furkós-ság.

Gurgyalós-ság.
Hajós ság.

Idős-ség.
Képmutatós-ság. Bornemiznál 1583.
Kotlós-ság.
Lakós-ság.

Nyulós-ság.

Ódallós-ság.
Pikós-ság
Ragadós-ság.

Szellős-ség.
Szivós-ság. Szopós-ság.
Tartós-ság.
Tehetős-ség.

Velős-ség.
Villamos-ság.
Viselős-ség.
Vizenyős-ség.

Névszóhoz és mibenzőhez
adj ány ény ragu.

Állvány saj.
Bál-vány saj.
Czigány saj.
Dágvány saj.
Egvény sej.
Falvány saj. Falvány ember. sokféle falu.
Gyulvány saj.
Hitvány saj.
Kelevény sej.
Látvány saj
Leány saj.
Legény sej.
Mulvány saj.
Otsmány saj
Övvény sej:
Pogány saj. Posvány saj.

Regény ség.

Sovány ság.

Síkány ság.

Szegény ség.

Só, Sö ragokhoz.

Alsó ság. Belső ség. Első ség. Fel-
ső ség. Hátulsó ság. Innenső ség.
Külső ség. Lenső ség. Szélső ség.
Közepső ség. Túlsó ság. Utolsó ság. Végső ség.

Igehatározókhoz.

Alá ság. Alulság. Belülség. Benség.
Ébren ség. Épen-ség. Jelség. Jenség.
Hajdan-ság. Holság. Honság. Igen-ség.
Közelség. Innenség. Ittenség. Ittség. Künség. Kívülség = Kívül
ség. Lennség. Merreség. Mostanság.
Mezzeség. Mindenkorság. Mindig-
† Onnanság. ség. Mindjárt ság. Odaság. † Régenség
Szertelenség. Távolság. Tétovaság. Tul-
ság.

NOK, NEK ragokhoz.

Okság. Álnok ság. Elnök ség. Ajtalnokság.
Bajnokság Fegyvernek-ség. Főnök ség.
Konok-ság.
Pohárnok ság.
Szónok ság.
Tárnok ság.
A több nok-ost, nek-est nyekkentsük-el.

Talan, telen ragyakhoz. 20

E talan telen rag azon nevek milyen.
zőnek nem létét jellemzi, melyhez tétetik.
Jánd mássalhangzós végzetü tőhöz.

Álomtalanság. Alkalomtalanság. Átoktalanság.
Annátalanság. Artalanság
Bértelenség.
Boldogtalanság. Bortalanság nem boratlanság.
Birtoktalanság.
Czéltalanság.
Csíntalanság. Képes értelem.

Daltalanság. Délczegtelenség.
Dolgtalanság. Díjtalanság.
Dicstelenség.
Éktelenség. Erélytelenség. Ételenség. Értelenség.
Éztelenség. Özzehuzva: Étlenség.
Fajtalanság, Fejtelenség, Fegyver.
telenség. Fiktelenség, figyelem.
telenség.
Gyámoltalanság, Gyengéd telenség.
Gyorstalanság,
Halálttalanság.
Haragtalanság. Hazontalanság.
Helytelenség. Hírtelenség.
Hígtalanság. Hontalanság.
Hűtelenség. Hűtelenség.
Idomtalanság. Igaztalanság. Igazságtalanság.

Irgalomtalanság. Nem: Irgalmatlanság
mert nincs irgalmás, irgalmat.
Iʒtentelenség. Iʒpartalanság
Italtalanság.
Józantalanság

Kártalanság.
Könyörtelenség

Kénytelenség. Képtelenség. Kedvte-
lenség, nem kedvetlenség. Kegy-
telenség, nem kegyetlenség. Keny-
értelenség.
Laktalanság.
Magtalanság.
Meztelenség.

Névtelenség, nem
nevetlenség.

Nemtelenség. Néptelenség. Nőtelen-
ség. Öʒʒehúzva. Nőtlenség. Negédtelenség
Nyomtalanság. Nyugtalanság. Nyügtelenség
Oktalanság.
Örtelenség
Pártalanság nem páratlanság.
Rendtelenség kellene, de d és t
nehéz kimondása kerülésével: rendet-
lenség.. L. alább.

Sortalanság.
ʒintelenség
ʒendetelen, tán ʒendet-
len

Sótalanság ʒámtalanság.
ʒemtelenség. ʒertelenség. ʒemé-
remtelenség. Nem ʒemérmetlenség.
ʒerelemtelenség. Nem: ʒemérmet-
lenség Tértelenség. Tejtelenség, v. tejetlen

Vérttelen, két tt ke-
rülésért: vértetlen.

Teméntelenség v. Töménytelenség.
Védtelenség. Víztelenség.
Vértelenség. unatomtalan
Untalanság

Át, ét, it zőkhöz csak
lán, lén, nélkülöző rag.

Gátlanság.
Étlenség.
Vétlenség.
Tétlenség.
Itlanság.
Hitlenség.

Étel után Ételtelenség.
Tétel után Tétteltelenség.
Ital után Italtalanság.
Hitel Hitteltelenség.

Hangzókkal végződő zőknél
talah telen összevonva.

Arczatalan lan Arczátlanság.
Talannál a kihagyása, jeléül
leta a meghuzás arczát...

Almatalan Almátlanság.
Békétlenség
Bucsutalan Bucsutlanság.

Czondratalan Czondrátlanság.

Derütelen Derütlenség.

Esőtelen Esőtlenség.

Fátlanság

Fatalan

Golyvatalan Golyvátlanság

Hálatalan Hálátlanság

Időtelen Időtlenség, Ö változ
ván É-re Idétlenség.
Jótalan Jótlanság
Juhtalan Juhtlanság.
Kápatalan Kápátlanság.
Kendötelen Kendötlenség
Ö lett évé, Kendetlenség.
Mezötelen, Mezötlenség
Ö változván Ire, Mezitlenség
Pudvatalan Pudvátlanság.
Rozsdatalan
Szemérmetelenség s
ü szemérmetlenség Szerencsetelen Szerencsétlen
Tetötelen Tetötlenség
At és ET ezmerag után, mely
ÁS ÉS betrag után lesz ennek
Igék után lett nézzök mintegy sikere, csak Lan, Len.
Adás, adat ADATlanság;
Ártás, ártat ÁRTATlanság.
Álhatás Álhatat ÁLHATATlanság.
Bizás Bizat Bizatlanság.
Csinás Csinat CSINATLANság
Divás Divat DIVATlanság.
Egyenlés, egyenlet, EGYENLETlenség nem egyenetlenség. Élhetés Élhetet ÉLHETETlenség.
Fejés Fejet FEJETlenség.
Egy fejet tész, tehát fejetlenség, midön tehén juh még nincs megfejve,
Fejetlenség pedig anarchia.
Férhetés Férhetet, Férhetetlenség.
Fertözés fertözet fertözetlenség

Fuvás,	Fuvat	FUVATlanság.
Gyónás	Gyónat	GYÓNATLANság.
Hatás	Hatat	HATATlanság. Hallás, hallat, HALLATlanság
Irhatás	Irhatat	IRHATATlanság Hálhatás, halhatat
Járás	Járat	JÁRATlanság. HALHATATlanság.
Kellés	Kellet	KELLETlenség. Hasonlás, Hasonlat
Kérés	Kéret	KÉRETlenség. HASONLATlanság.
Könyörülés	Könyörület	KÖNYÖRULETlenség
Látás	Látat	LÁTATLANság.
Láthatás	Láthatat	LÁTHATATlanság.
Méltás	Méltat	MÉLTATlanság.
Kibúvó méltóság	itt a hajdanban volt méltok mélt ige, melynek épen	
rézgyűjje	méltó ma is fenvan	
Mulhatás	Mulhatat	MULHATATlanság.
Nevelés	nevelet	NEVELETlenség.
Nyomás	Nyomat	NYOMATlanság.
Óvás	Óvat	ÓVATlanság Okás okat, okat
Oltás	Oltás	OLTATlanság lanság.
Orozás	Orozat	OROZATlanság.
O kiejtésével Örlés	Örlet	Orzat. Örletlenség Pártatlanság ?
Romlás	romlat	ROMLATlanság
Rohadás	rohadat	ROHADATlanság
Romladás	Romladat	ROMLADATlanság

licentia.	Zabáslan dinál, 150	Zabat, Aup. Pázm	Zabatlanság, Teleg- Sulzini, 1638-di kiadás
	Sértés	Sértet	SÉRTETlenség
	Sérthetés	Sérthetet	SÉRTHETETlenség
Sülés, Sület,	Szórás	Szórat	SZÓRATlanság
SÜLETlenség	Szeretés	Szeretet	
szünés, zünet	Tehetés,	Tehetet	TEHETETlenség
zünetlen	Telhetés	Telhetet	TELHETETlenség
	Tudás.	Tudat	TUDATlanság.
	Törés	Töret	TÜRETlenség
	Törhetés	Törhetet	TÜRHETETlenség
	Unás	Unat untalan.	Unatlan nem
	Várás	Várat	VárATLANság
	Vélés	Vélet	VéLETlenség.
	Védés	Védet	VÉDETlenség
	Vigyázás	Vigyázat	Vigyázatlanság

D, T és T összeütközésére

Kellene bár	de lett könyeb ki-mondásul
Csendtelenség	Csendetlenség.
Rendtelen	Rendetlenség
Parttalan	Partatlan
Párttalan	Pártatlanság
Vérttelen	Vértetlenség

Ta

igenevző" mult idejéhez
tartozóúl látzanak:

Csínok, csinz, csin, csinott után
CSINOTTlanság, ' lin Csinottlanság

érek, erz, ér, erett
ÉRETTlenség.

Bétek, bérz, bé'le bérl, bíred, bérlett
BÉRLETTlenség

Ekek, ékz, ék, ékett
ÉKETTlen, ékctlen, minek nincs "éke,
melyben ék nincs, verve.

Akkoraság.

Ilyenség.
Akkoraság. Milyenség. Mifélesség.
Miség. Mindenség.
Olyanság.

OM EM czmerazok után.

Van, Barom-ság. Három-ság. Fejedelem-ség.

Baromság, barom többsége, egy csorda, Baromiság = barom indulat. Háromság, kiterjeszkedett három, s özzetartozó. Fejedelemség, széles ország tartomány mely egy fejedelem alá tartozik.

Lehetne tehát, nagyságának özzülése czméjeivel:

Alladalomság.

Birodalomság.

Diadalomság.

Eledelemség.

Győzödelemség.

Hiedelemség.

Illemség. Illedelemség.

Izromság.

Kényelemség.

Lakodalomság.

Sokodalomság.

Szenvedelemség.

Szeméremség.

Türödelemség. Türelemség.

Urodalomság.

Zavaradalomság.

Ón, ez vízen

Hajdanság. † Ébrenség, Épenség. † Hajadonság
Ielenség. Nyilvánság, Rokonság
Ujdonság

Ár, ez, ár, ér, or ragyakkor

Ágárság, Bátorság, Botorság.
Csapodárság. Czudarság
Eberség, Fondorság, Fukarság.
Gyapotság, Gyérség,
Határság. Ázsiárság
Hamarság,
Jámborság,
Kalmárság. Kelmérség
Latorság
Madárság, Magyarság.
Ónárság, Orsárság.
Sömörség
Szamárság. Tudorság. Zamárság
Zúborság, Zömörség
Trójárság,
Undorság
Vándorság, Vidorság; Vezérség

Két ság, ség egy zóban gúnyossá, enyelgővé tezi annak ezmyét

Álnokságosság.

Bolondságosság.

Czigányságosság

Edességesség

Félénkségesség

Gyarlóságosság

Haragosságosság

Henyeségeſſég

Igazságosság

Irgalmaſſágoſſág, pityergésig menő irgalom.

Jámborságoſſág

Kétségeſſég, nem tudás mit tegyen.

Kigyósságoſſág.

Lomhaságoſſág.

Munkásságoſſág, ügze izzza mindene munkálás és még sem haladás.

Nyalánkságoſſág

Ördöngösségesség

Pizenységesség
Puhaságosság
Renyhességesség
Rohadtságosság
Sárgaságosság
Szigorúságosság,
Tulkságosság

III,)

16

Leg. Lag. ragul.

4-r. 19 lev.

1.

1

lebeleg.

III.)

Leg. Lag, ragul.

1. Leg volt legelsőre, ez után lön Lag, a és e közötti cserével, a, o, u hangrendben.
2. Leg gyök után van: leg-es leg, leg-eny, leg-el. Mindnek lében. gyét értelmez. És leg bün leb után b és g cserével. Leb pedig lev után v és b cserével. Lev-egő palócz ajkon ma is leb-egő. A legelőn legelő marha lebegő lebet, lebeleg.
3. Minden hónak tehat melyhez leg lag, hangrendben ragul csatlan, lebbenést kap azzal ezmeje. Csak is olyan szóhoz adhatjuk hát ujolag, melyet gyarapszai akarunk azzal neki valami kényelmet, lebbenetet, festőilegességet oztanunk.

Ragul Igésneizőhez.

Hivólag
Szivó-lag.

Evö-leg.	Evöleg-es.	Evölegesen.
Tevöleg.	Tevöleg-es.	
Ivó-lag	Ivólag-os.	Ivólag-osan.
Óvó-lag.	Óvólag-os.	Óvólagos-an.

Hovólag. öszehuzva hólyag.

Bövö-leg	Bövöleg-es.

Öszehuzva V nélkül : böleg.

Fövö-leg	Fövöleg-es.	Fövöleges-en.

Fövözés, öszehuzva főzés ezméjével. Főleg van föv után vagy v hagytával fő után.

Buvó-lag.	Buvólag-os.	Buvólagos-an
Fuvó-lag.	Fuvólag-os.	
Kuvó-lag.	Kuvólag-os.	

D sorban:

Adó-lag.	Adó-lag-os.	Adólagos-an.
Fedöleg.	Fedöleges.	Fedöleges-en.
Feddöleg	Feddöleges	Feddöleges-en

2

Óvólag
időlg

Adó-lag
tagadó lag.
engedő leg

habozlag
feles leg képesleg.
piroslag
mellesleg.
közösleg
édesleg
~~nyájaslag.~~
értelmi leg
bírólag

tett leg

jókedvű-leg
~~Szom~~
Tehi
szomorú-lag.

Lag leg vag

Leg az elő e lev

lev-eg lebeg

Kellőleg Kellőleg

mind egyenvizőhez

való-lag festőileg

bíró-lag n bírólag

hányó-lag

szenvedőleg

ható-lag

csapó-lag

bámítólag

rémítőleg

bomló'lag

n volna jó újolag

feltőleg Kapleg pl vett-

utó-lag

futó'lag.

szépítőlag

gyülölőleg.

Kapólag

fütőleg.

pontólag

gyujtó-lag.

Kérőleg

Félőleg

[illegible]

Meddő-leg.
Védő-leg. Védőleg-es. Védőlegges-en.
Bódító-lag.
Ítélő-lag. Kódító-lag. Lódító-lag.
Tódító-lag. ~~Tanító~~ F sorban
Csufoló-lagg sorban. Csödítő-leg

Aggó-lag. Aglító-lag.
Aggató-lag. Dagadó-lag. Dagasztó-lag.
Faggató-lag.
Magó-lag. Leta magulag. magvilag.
Haggató-lag. Szaggató-lag.
Tagó-lag. Leta tagulag. tagi-lag.
Tagadó-lag. Taglaló-lag
Egő-leg.
Regélő-leg. Végek, végz, vég, után Végző.
Végző-leg. Lett végleg, végileg.

Tégető-leg. Tégetőleg-es. Tégetőlegges-en.
Tgajó-lag. Tgajólagos.
Tgetőleg.
Tgezőleg.

Csigázó-lag. Csigázólag-os.
Higgadó-lag. Higgadólag-os. Higulító-lag.
Higgazító-lag.
Vigadó-lag. Vigadólagos.
Vigaztaló-lag.
Lógó-lag. Lógólag-os. Lógólagos-an.

Bőgő leg.

Dögli leg. Dögletlő-leg.

Bugó-lag. Bugólag-ot. Bugólag-osan.

Dugó-lag. Dugólag-ot. Dugólagos-an.

Guggó-lag.

Lugzó-lag. Rugó-lag. Rugdosó-lag.

Sugó-lag.

Zugó-lag. Zugolódó-lag 2fok

Rugólag 1fok. Rugolódó-lag. 2d fok.

Csüggő-leg. Csüggedő-leg.

Függő-leg. Függedő-leg.

Ily sorban

Ágyazó-lag. Ágyuzó lag.

Fagylaló-leg.

Fagyító-leg.

Fagyó-lag

Lágyító-leg.

Magyarázó-lag

Egyenlő-leg.

Egyenlítő-leg

Begyező-leg. Begyeskedő-leg.

Fegyverző-leg.

Hegyesitő-leg. Hegyező-leg.

Kegyelő"-leg.
Legyező"-leg.
Bigyezkő-leg
Figyelmező"-leg

Bogyozó-leg.
Fogyasztólag.
Mogyorózóleg

Hagyozó-leg

H sorban

Ahító-leg
Kahintó-leg

Ehező"-leg
Lehő-leg. leher. leheg leh. lehő.
Tehető"leg.
Vehető"-leg
Tható-leg

Hihető"leg
Zihatóleg.
Vihető"leg
Viható-leg

Ohajtó-lag. Ohajtólag-os.

Bohó-lag.

Mohó-lag. Mohok, mohaz, moh, mohó.

Rohanó-lag.

Sohajtó-lag.

Köhögőleg Röhögőleg

Fúható-lag

Szuhogó-lag

Puhatólló-lag

Ruházó-lag

Suhanó-lag

Suhintó-lag

Dühödőleg.

Rühelő-leg

Ájulló lag

Bájlólag

Fajólag. Fajó után faji-lag.

Fájólag. Fájlaló-lag.

Hajlandó-lag.

Hajuló lag.

Hajtó-lag.
Hajgató lag
Kajtató-lag
Kajáltó-lag
Nyájaskodó lag
Rajzó lag
Nyaló lag. Nyalakodó-lag
Rajzoló lag
Rajkoskodó lag. Rajtaskodó-lag
Rajoskodó lag

Sajtó lag, sajtol, sajtalz, sajt ige.
Sajtoló-lag
Sajkázó lag
Nyájaskodó lag

Tajtékozó-lag
Tajazó-lag. Első fok.
Tajékozó lag, 2d fok

Vajazó-lag
Vájó lag

K sorban

Akadó-lag.
Akadályozó-lag.
Akadékoskodó-lag.
Akaszkó-lag Akó lag, első fok.
Akoló-lag 2d. fok.

Bakó lag. Bakok, bakoz, bak, bak.

Csakozó-lag. Mindig csak gak-oz
mondogatva.

Csákózó lag.

Jakadó-lag.

Jakaztató-lag.

Gyakrozó-lag.

Gyakorló-lag.

Gyakó-lag.

Lakó-lag.

Lakozó-lag

Lakadalmazó lag.

Lakmározó lag

Mákozó-lag

Makkozó-lag

Nyakazó-lag

Rákozó-lag.

Rakó-lag.

Szakozó-lag.

Szakaszló lag

Szakácskodó-lag.

Takozó-lag

Takmyozó-lag

Takácskodó-lag

Ékeskedő lag

Leg. Lag. rag.
Békítő-leg. Békéltető-leg.
Ékeskedő-leg
Ékesítő-leg
Ékező-leg
Ékadó-lag
Békélő-leg
Békázó-lag.
Csékező-leg
Czéklázó-lag
Ékező-leg
Jékő-leg. Jekvő-leg. Jektető-leg
Gyékényző-leg
Kékező-leg
Kékelő-leg
Lékező-leg
Nyekegő-leg
Rekegő-leg
Székező-leg.
Tekező-leg
Vékázó-lag
Vékonyító-lag

Ikező-leg. Nem ékező-leg.
Csikózó-leg
Csikózó lag
Czikázó lag
Czikorrnyázó lag

Nikkelyező leg
Likazó lag.

Rikkantó lag

Sikáló lag
Sikozó lag
Sikonkazó lag
Sikkazó lag

Tikkazó lag

Okozó lag
Bokrosó lag
Csokoló lag

Fokozó lag

Mokogó lag
Rokonító lag

Sokító lag. Sokasító lag.
Sokszorozó lag.
Gukó lag ∓

† Bukó lag,
Gyukaz ó lag
Pukkantó lag

L sorban

Állólag. Állítólag.

Csaló-lag. Csalogató-lag. Daliáskodó lag.
Dallólag. Dalzólag. Dallamzólag.
Falólag. Falazólag. Faluzólag.
Falatozólag. -os. -osan.

Gyalázólag. Gyaluzólag.

Haló-lag. Halálozó-lag. Hallo-
lag. Halázó-lag.

Kalázó-log. Kallo-lag. Kallolo-
lag

Málló-lag. Malaczózó-lag.

Nyaló-lag.

Pallo-lag. Pallo, pallani, ötlik
van hozva: porolo, porolni-
utan.
Szaladó-lag.
Szállo-lag

Tálaló lag

Válaltkozólag.
Való-lag.
Vdlagaló lag.

Elöleg. Elölteges. Elölegezés.

Elöleg.

Elöleg. Elevenitö"-leg.

Ellenkező-leg.

Belö-leg. Beleh belh. beh beli.

Celö-leg, = gellel.

Cselekvöleg.

Delelöleg.

Jelelöleg. feledkező-leg.

Jelö-leg.

Helyeslöleg

Idlemző-leg.

Kellö-leg. Keletkezöleg. Kelö-leg.

Lelö-leg.

Mélyedö-leg.

Nyelöleg

Sélyemző-leg.

Selöleg. Sellőzöleg.

Telöleg. Telelöleg.

~~Mf sorlag.~~

~~Amolygó-lag~~

~~Bámulkó-lag~~

Illőleg, Illőlag.
Illemzőleg.

Billentőleg.

Csillámlólag.

Jillentőleg.

Gyilkolólag.

Milyenzőleg.

Nyilazólag. Nyilólag. Nyila-
dozólag.

Pillangólag.

Tiltólag. Tilolólag.

Villogólag. Villámzólag.

Ollozólag.
Oltólag.
Bolondiczólag. Bolyongólag.
Foltozólag.
Holozó-lag. Holoz új igeül, miután: túl-oz
Molyozó-lag.

Solymozó-lag.
Szólólag.
Tolólag.
Ölőlag.
Ölőlag.
Dulólag
Julólag
Hullló-lag.
Kullólag 1 fok. Kullogó-lag
2 fok
Mulólag.
Nyulólag
Fulzólag.

Ülőlag.
Dülőlag.
Fülőlag
Hülőlag
Külzőlag. Külzőr ha igénül,
tenni a ki nem "belző"

Sülyedőlag. Sülyesztőlag.
Szülőlag.
Szülelőlag.

M sorban

Ámitólag. Amolygólag.
Ámuló-lag.
Bámitó-lag. Bámuló-lag.

Csámpáskodólag.
Dámázólag. Dámáskodólag.
Hámzólag. Hamiskodólag.

Számitólag. Támadó-lag.
Támazólag. Támazkodólag.
Támbáskodólag. Támaztólag.

Vámoló-lag.
Vámzó-lag. Vámoskodólag.

Emőleg, emek, emez, ëm, emő. Gesemő.
Emlékezőleg. Emlitőleg.
Emelőleg.

Csemegegőleg.

Hemzsegőleg.

Kemezőleg. Kemezők, kimesz, Kemesz ~~[illegible]~~ Genieien. Somogy vme-
gyei és Szegedi.
Keményitőleg.

Rémítő lag

Bimbuzó lag

Csimbaszkodó lag

Hímező lag

Simító lag

Omló lag. Omlasztó lag.

Bomló lag.

Gombolyó lag.

Homlító lag.

Komázó lag.

Lomozó lag.

Szomjuzó lag.

Tompító lag

Önlesztő lag

Bömbölő lag

Hömpölygő lag

Um, üm sorban nincs.

N sorban.

Andalgó lag. Andalító lag.

Danoló lag.

Rángató lag. Kándekozó lag

Leg, lag rag.

Ládékazi-lag
Tántorgó-lag
Vánszorgó-lag

Engedő-leg.
Bénító-lag
Csendesítő-leg. Csengető-leg.
Jenő-leg.
Henteregtető-leg.
Kenő-leg.
Lengő-leg. Lendítő-leg.
Menő-leg.
Mentegető-leg.
Rendítő-leg.
Rengető-leg.
Tengető-leg.

Ingó-lag. Ingatag.
Ingerlő-leg. Indító-lag.
Indítvány-ozó-lag. Indulat-os-lag.

Jingó-lag
Hintó-lag. hinta, hintaló, hint, ige.
Hintő-leg. Hintáló-lag.

3.

Kinzó lag.
Kintornáló lag.
Mindenző-lag.
mindenező,
új igéül.

Mindenező,
mindenező lehet

Ringató-lag.

Öntő lag
Bontó lag
Csontozó lag
Dongó lag
Fondorkodó lag. Fonó lag.
Gondolkozó lag. Gondoló lag
Kondító lag. Kontárkodó lag.
Mondó lag.
Rontó lag.
Vontatkozó lag. Vonó lag.
Vontató lag.

Öntő lag.
Döntő lag.
Untató lag.

Kunczorgólag

Büntetőleg

Tünőleg. Tünődőleg. Tüntetőleg

Ny sorban.

Fanyarítólag

Hány-ó lag.

Kanyargólag.

Leányozólag.

Sanyargatólag

Fanyázólag

Enyvezőleg. Enyhítőleg

Fenyítőleg

Henyélőleg

Kenyerezőleg

Menyecskézőleg

Tényezőleg

Dinnyézőleg

Finnyázólag

Bonyolólag

Leg, Lag rag:

O, Ő ragu mélyenzőhez,
mely S-sel pendülésjelen

Alsólag.
Belsőleg. Bensőleg.
Elsőleg.
Felsőleg.
Hátulsólag.
Innenső lag
Külsőleg.

Túlsólag.
Utolsólag.

U, Ü ragu milyenzőhez,
mely sajátságoc jelent.

1. U, Ü lett O, Ö után. Mi.
kint: derö, némö után
derü, nemü.

Derülég.

Kedvülég. Jókedvülég. Rosszkedvülég.

Magulág.

Némülég.

Porhanyulág. Porhanyólág.

Savanyulág. Savanyólág.

Szerülég. Okszerülég

Vérülég.

Névzőhez
hol azonban a névzőből i ragga
lett mibenvaló" értetik.

Arányi lag helyett arány lag

Jelentő lag helyett jelen lő.

Jelentő lag helyett jelen lő.

Jelentő lag helyett jelen lő.

MI és NYI után

Semmileg, Semmileges.
Sunnyi lag.
Tenyérnyileg.

Ujnyilag.
Valamileg.

Milyenzőhez:

Gyakorlag.
Jámborlag

Silánylag.
Sunnyilag. Suv, sekén sü. Job felet enni.

Leg, Lag ragok

Névzőből I raggal lett Milyenző",
mely hasontulajdonságot jelent.

Állati-lag.
Adói-lag.
Anyagi. lag
Anyai-lag.
Apái lag
Baromi-lag.
Bányai-lag.
Bárányi-lag
Bíró-lag.

Égi-leg.
Emberi-leg.
Értelmi leg

Falusi-leg.
Földi-leg.

Gyermeki leg

Hadi-leg.

Házi-leg.

Ideiglen i-leg.

Jogi-leg

Katonai lag.

Nedvi leg.

Némi leg. Ném, hajdani néző.
Onan, Némü, után Némb-er.
Onan Nén, Némü = Néne.
Ném: genus.

Rendi-leg.

Szellemi-leg.

Városi lag.

Tündéri leg.

Lag, Leg ray

as, es, os ragu milyenzőhez.
mely minőséget jelent.

Csapanyós-lag
Cselés-leg.
Csufondáros-lag
Dalias-lag
Édesleg.
Feles-leg

Hamislag. Helyeslog. Huzamoslag.
Idlesleg
Kellemesleg
Közösleg.
Könösleg
Leges-leg
Mellesleg
Mellékes-leg. Nyájaslag.
Oldalaslag
Piros-lag
Rendesleg Szándekoslag. Zsinesleg.
Szívesleg.
Terhesleg
Véresleg.

Számhoz.

Egyes leg
Kettős leg
Hármas leg
Négyes leg
Ötös leg
Hatos leg
Hetes leg
Nyolczas leg
Kilencz es leg
Tizes leg
Huszas leg
Harminczas leg
Negyvenes leg
Százas leg.
Ezres leg.
Millios leg.

Leg, Lag rag.

Szándokozó lag
Tántorgó lag
Vánszorgó lag.

~~Ny sorban~~

~~Hányó lag.~~ ~~Hánytorgató lag~~.

~~Engedezőleg.~~ fenyegetőleg
~~Henyélőleg.~~

Engedőleg
Csendesítőleg
fenőleg Henteregetőleg
Kenőleg Lengőleg
Menőleg
Menegetőleg Rendítőleg
Ingólag
Ringatólag

derő derh, ~~derh-ő~~,
Derhő derheny, Derhenyő.
vérő, verh,
Vérh-ő, verh eny, Verhenyő.

Tehát

erő erh, erhő, erhenyő.
Innen lön ~~[illegible]~~ a kihagyással ernyed.

terő terh, terhő terhenyő

iró, irh, irhonya.

30.
25.
55.

25.

porí porh,
Porhó Porhanyó.
ö, ő ú végi lett A. E.

Lető leth
Lethő lethenye.

Csok, Csokó
Csokh-onya.
Csokonya.
Csok is csov.
ném. Csov, Csovó. Gó.
Gó = forgás
válás.

30.
25.
55.

peczö pecs, Pecsenyő
Pecsö, Pecskenya. pessenye.
P ia-k helyin: Kérő =
Kecs. Kecsegye a mi kévre
Kejre = forgatnak kéjes dudro.
Kovó Kocs
Kocsó Kocshonya Tohonya = tunya

tarhonyó tarhonya.

afó, afh.
afkonya. Afó avó.

Tivŏnya. Szapornya.
Ugornya.

Látinban: alanda, unda

1

17

Da, de rag.

4-r. 13 lev.

Rugdal — rugda. Rögdel — rögde
Szurdal, — szurda. Zörgdel — zörgde. stb.
Es az uj éldel után mis szemre kezde, élde.

Latinban: alauda, unda

1

Da, de rag.

Észrevadások.

1. Azt mondják, csipjük el minden gyakorzó igénél, melyhez a hangrend szerént dal del rag lebben, l benül s lesz helyragul: da, de, mintegy ta te cserével annál inkább, mivel t, tt helyben ü, és ot, it u: tán lön od-a, id-e. Hiszem hi: vék, mintegy festői helyszó leszen azon da de, minthogy dal del ragban valami képzelményesi lendül elé. És len:

Járdal	után	járda, trottoir
Zárdal	—	zárda, claustrum.
Szabdal	—	szabda, regula
Nyomdal	—	nyomda, typographia

hogy, igen is, hasonlatosan buhatna elé:

Hágdal	után	hágda.
Rágdal	—	rágda
Vágdal	—	vagda.
Furdal	—	furda.
Húzdal	—	húzda.
Nyuzdal	—	nyuzda.
Bugdal	—	bugda.
Rugdal	—	rugda.
Szurdal,	—	szurda.

Herdel után herde.

Mérdel	—	mérde.
Lebegdel	—	lebegde.
Lépdel	—	lépde
Repdel	—	repde
Nyeldel	—	nyelde.
Szegdel		szegde
Szeldel	—	szelde.
Tépdel	—	tépde
Nyögdel	—	nyögde
Röhögdel	—	röhögde
Zörögdel	—	zörögde. stb.

És az új éldel után mit szemre kezde, élde.

Sőt át lehetne menni dal, del ragtól?
dul dül-hez is, oztán lenne:

Gajdul után gajda, hely, hol gajdolnak.
Jajdul — jajda, hol csupa jajdulás jajog.
Ránduel-ránda-ránda, ránduláshoz telepe.
Csendül-csendes-csende, csendülés csendítés pontja.
Pendül, — pende, hol az embert megpendítik
Rendül — rende, valami megrendülő.

≠ indu = inda. Indu= Mi ezt okvetlen okosítni lehetne, ha indul után volna
Hindu népnévre, pedig tiltana + továbbá azon igéken is vegy-
ha abban volna értelme- nünk, melyek dal- del u.
zete, nyelvünkből jut. tán am, om, em ragot vesznek fel, s az.
nánk. zal névszóból válnak. Ki veleé a szó
közepéből s itt áll:

Birodalomtetán birodalom, a hol birsz.
Bízodalom — bízoda, bizodalmas hely.
Fejedelem — fejede.
Segedelem — segede. Csak nem a 2 a félrehely
Engedelem — engede
Viadalom — viada.
Türedelem — türöde
Lakadalom, — lakada.
Sokodalom, — sokoda
Nyugodalom — nyugoda, Ruhbett. stb.

A ki pedig tekintetbe venné d és gy
cseréjét, azt mindhatná, mire ke szár
mazhatnék
áldvogal után áldvoga, s á cserével: iddoda.
eddegel — eddege, ——— eddede.
iddvogal — iddvoga —— iddoda
üldögel — üldöge — üldöde
mendegel — mendege — mendede.

Más, elécsiphetni vélt oly igét, mely a
közepén maradt dal del után og
raggal lett, v azt hivé, bizony rendében
lesz andalog után anda, mivel san.
dalog, a sanda, ámbár ez, betüszeri-
vel és átrakással: bandsal is közül, éde, széde, = ízéda.
Ia kifejlenék: édeteg, szédeteg lehet az alkalmazás
Harmadik ugy néze, minélfogva nála:
der közepü igére is,
szender-eg után x kivettével lön szende.
Elsorozta-e ez, következő" igével v látta-e
miféne jöne hát
dider-eg szerént, dide
pénder-eg —— pende
bódor-og — bóda
kódor-og — kóda.
Negyedik, közbe vágott v igegyökhez is
tehetőnk, erőszakolva mondá: liggyen
növel, nevel után növelde, nevelde
ór — órda, óda, oróda.
él, ir, gyül — lelde, irda, iroda, gyülde.
Ötödik nevezőt, milyenzőt da-de-zett
meg, v készült
csónak után csónakda
kór . . . kóroda.
csillag csillagda
Az uj dalár — dalárda.

Mind ez, a felbuzdult magyar elmének
szóteremteni vágyó rohama.

A csín, nem egészen itt van. Szeremént
e dal del nem rag, hanem a rag ottan
csak al, el, v járdal nyomdal helyett
járd-al, nyomd-al az igazító ragozat.

Egyebüvé szerkezve ezen meglévő s utár
azható d-a, d-e, rag titka, azt igyek.
szem világosságra hozni.

Előre figyeltetem az e fürkészetet barátság-
gal késerőt, hogy igen sok oly igegyökkel
mint hajlított igével s mellé mállott ra-
gával ismét igével élt a hajdanok haj
danának magyara, melyet most nem ismer,
s nem szokván meg anyja hangjain a gyerek
füle, likaczagni kész az idegent. Azt gon-
dolja, álmadik a nyelvbuvár, költeményez,
facsar. Serkedett világa volt a keletnek,
olvasó barátom, nap kelt hajnalából ott és
kel ma is. Ember s esze nyelve kelésé-
nek kelete azon föld, melyen Indostan vagy
Hindostan himalayának vagy himalinak 38
gunsa közöl, jawahir csúcs 25,589 lábnyi ma-
gasban mer-ed-ezve mereng, s 14,000 nyi
lábu övedzete, havak aljában is oly meleg
lekeletben diszlik a legzöldelőb növény, hogy
onnani egy szem árpa 15 kalászba hajtott
ki Bécsben 1822ben, 334 szemmel. Márton
Jósef, ter gyök

kicsipegni
Szómagvainkat ugy kell most
homályaik polyváiból, miként a nap le-
perkelte hantok bokros füveinek csiráját.
A keresztyén vallásnak deákul igért meny
országáért, a magyartol, nemzetisége
sarjait vették el.

Él a burjánnal szómagvainkról, lássuk
miként eredeztek keleti termésnek. Eléve-
zek ~~Ka~~gy szót, mint nevzőt: inga, labda,
laboda, marada. Ezek gyöke: lab = lob,
ind = ing

és mar. Miként jött ezekhez: da, oda, ada.
Ing = ind ~~ige~~ névzője ing-ó = indó. S d és g, a és ó gerével lön inda.
Ad, ed, od, gyök is, rag is. Mint
rag, terjed és pedig eszméje, mert azon névző
vagy ige értelmét melyhez rag-ad, függ-ed
szélesebbíti, annak hatálya szél-ed, kit-eb
er-ed. Ilyen: Más-ad, harm-ad, negy-ed, öt-öd stb.

Név gyök, s ige.	Terjedt ige.	Igenévzője.	O és A, E és Ö gerével lehet
dag,	dag-ad	dagad-ó,	dagad-a.
has	has-ad	hasad-ó,	hasad-a.
erny,	erny-ed	ernyed-ő	ernyed-e.
gyul	gyul-ad	gyulad-ó,	gyulad-a
ri	ri-v-ad	rivad-ó,	rivad-a.
ind, ing így lön	ing-ad, lám	ing-	
lab után	lab-ad	lab-adó,	labada, labda.

Lab = láb ige voltát érezteti e mondás:
mit tip-sz-láb-sz, mi Szegeden, és Veszprim,
Vas, vmegyében forog fenn. Labni, lábni
lob-ni egy. A láb, leb eg, lob-og, s a
ki láb-og lob-og az tip-eg. Labda =
lobda tehát a gyerek kedves labadó-ja.
Laboda magyarázata pedig
lobodó-ja. Laboda, laboda, lábad
ebben van: Hej, laboda, laboda, lábad
ide, nem oda. Laboda = labadó, in-
gó terjedő lábu.

marr után mar-ad, marad-ó, marada.

E marada, áll, említve a Rmnyelvemlé-
kek 1ső kötete LXId lapján, midőn talál-
tam Jászón, debrődi írásban, 1680ból: semmi
nemű maradaitt, 1707beliben „ ne lehessen
maradaimnak jussok, 1772 ből „ birhassák
maradajokrol maradakira. A hegyek
elvölgyelte Debrő = Debregy! ősi magyar ma-
radák tehát fiaról fira mily soráig fentar-
ták ezen épen itt egészen felfejtő szót.

Századunk, 1842. 67 szám
541 l. láboda vagy
laboda, der stin-
kende Gänsefüß
[illegible] Székely és
Hunyad megyei szó

Csak egy szó, egész ér tök aranyhoz. Ez
ért kell akármelyikét is egy fel jegyezni,
mikéne azt igaz törzsü magyar vértől hal. 12
lod, elügazodol rajta, betücsere szekélyei.
ből kitisztitván.

Ez után megmenthető a fennek emli. 13
tett új da de ragu szók, többje, hanem
eléb a nyelvben már meglevőket fejtsük.

Észrevette már szives Késerőm, hogy
ittf g és d; d és t cserél, s látni fogja 1
f a és o, d és v cseréjét is.

Első itten
De... Tudnám, de.. Mennél, de.. 2

Régiek.

Névző.	Név v. igegyök.	Terjedt ige.	Névője.	Cseréje, a, o kimarad.
	av = ab,	ab-ad,	abad-ó,	abda.
8 Abda.				

Abda, falunév, a Rábza mellett, Győr megyé. 3
ben. Av = ab annyi mint forog. Abda hát
a folyam forgatta hely. Elikenül Károlyi 1590.
fordításában a Királyok I könyve 4 részének 6d
versében: Adoniram pedig Abdanac fia
kényszertartó vala.

	csav, csab-ad,		csabad-ó	Csabda.
9 Csabda,				

falunév, fejér megyében. Csav után csav-ar. 4
csab után csáb, csáb-ít = elforgat.

	csap-od,		csapod-ó,	csapda.
16 Csapda				

madárfogó, mely be csap-ód-ik, fordul. 6

	hav-ad, hab-ad,		habad-ó,	habda.
11 Habda,				

Szabó kisded szótárában csizmaszár vagy lábbőr
a bocskor felett, melyet a bocskoros lába szárá.
ra forgat. 7

Nézző

4

kap-ad kapad-ó, Kapda.
12 Kapda
Ez után lön d és t cseréval: Kaptafa.

labda.
13 Labda, lobda lab-ad, lobb-ad, lab-od-o
Megint d és t cseréval labta, lapta. Ez
és laboda már fenebb áll. Dézsi Mohácsában
1633ból 100 lapon áll: sok tüzes labdáknak és
gránátoknak.

ad-ó ad-a
1 Ada,
Mezőváros Bácsban.

dad-ó dada.
2 Dada
Kapusdada, népes puszta Somogyban.
falu a Tisza mellett Szabolcsban
Dad gyök után van dad-og, a hogy az
agdada, s a czigány dad-é teszen.

3 Lad-a, czirátnév Vasban. Lad-ó, lada.
Lád-a, Sajó Lád, Szendrő Lád falunevek.
Ladány.

mad-ó, mada,
4 Mad-a
Mezőváros Szabolcsban. Mad gyök után, mad-ar,
Székely ajkon, mad-ár Magyarországon.

Böde, falu,

rad-ó, rada,
5 Rada,
Ráda, népes puszta Pest vm. Nagy és Kisrada
falu Szalában. Radó = rav-ó, rovó.

Szád[illegible], székelyesen
[illegible] dolog
szája, nyilása.
Tehát az üveg szádára ? Kiskövet, 37 szám 1825
lap 290.

szad-ó,
6 Szada,
falu Gödöllő mellett Pest vm, és a Takta
körül Zemplénben. Sza gyök után honnan
száj, sza után pedig szá-m, os menem,
Szája = Szada, j, v és d cseréval.
Bécsi codex 116d. lapján áll: kő vettetek a
veremnek szadára. Erdőszáda, falu, Szatmárban = erdő szája.

vad-ó, ~Vada,
7 Vada,
Népespuszta Szatmár vmegyében.

Ide, rójen mint.

Csárda, cs: v Sár-ad sárad-ó sárd-a.
Csár e itt a gyök vagy sár? Csárma
Vas megyében = csahos csacska, Balaton
mellett: csapodár, hizelgő; csármál a
Székely, mikor sókat hiabál. Sár patig
azért kinálkozik ide, mivel ily pusztán
álló csárda sár-ból van tapasztva,
sár-ad-va. Cs meg s közötti betűcsere
csajka és sajka, a mi még jobban
van. Csaj-ka, mert csaj; csav-arodik

Dárda, dár-ad dárad-ó, dárda.
Hegyes hosszu tör, a mi tár-ad, d és t
gyérvel, sebet tár. Dáridó is tárít-ó.
Dárda, falu Baranyában, Tolnavármegyében.
2ª kiadása 529ª lapján: Tárda.

Narda, nar-ad, narad-ó, narda.
Falu Vas vmegyében, most horvát lakossal.
Nárd, Veröcze vmegy. most sokaczokkal. De
Nár-aj még magyar falu Vasban. Neredc
dir tövéül =

Várda, vár-ad, várad-ó várdd.
Falu Somogyban, s Fiskevár mellett Vesz.
prém vm. Kisvárda mezőváros Sza.
bolcsban. Vár-ad, ige annyi volt mint
várrá vár alakuvá forduló, a hogy
ár-ad, szár-ad ág, a mi ár, szár
lesz. Várad a Várda hát elővár,
Citadelle. Lám a veszprémi várda is
Fiskevár mellett került elé. Várda, utadella
Világ 1842. lap 841.

Csaroda, csar-od, csaród-ó, csaróda.
Magyar falu Beregben. Ita is ejtve lesz
cs és s között. Saród magyar falu a
Fertő mellett van Sopron vm.

Bővebb kutatáshoz észrevétel.

Hasonlóan, og, eg, ag igeragnak is változhatnak ga, ge, da de-vé:

Ugyanis: lépel-eg, után látszik lenni forgatással lépdelget, és lépde.

Tehát ha lehet: csillag-ol s ezután csillagol-og, az az ki aprózva veszi rendre a csillog-ol-ókat s kijöne csillogogó, = csillagda

Ha lehetne fagyol után fagyol-ol = fagylal, és fagylal-og után fagylalgó. fagylalda.

Ha lehetne i csónak-ol csónakolog ~~csillagologó s és~~ csónakologó = csónakda.

Ellenvetés: ad, ed rendben jobban lenni látszik.

S bővebb következetességül állana Astronomica turris. Csillagoló.
Fagylalgó.
Csónakoló.

Garmada, garm-ad, garmad-ó, garmáda.
Itt g és h között egy van betücsere, mi-
ként Geréb Molnárnál hereb is, és Ge-
rend = Herend, Garmáda buza vagy
általában gabona s akármi halmazat
= háram-ad-a, a mi halomba van
háram-ítva, addig hár-intva míg
össze hárám-lott. † Miért vette volna
hát ezt a Keleten is bizát vzs-ot, ár-
pát ismert s nyomatott magyar nép
Leschka szerént a tót hromada-ból.
Ke tóttol, ki harmadát garmadát
akkor lát ha Magyar, termesztő gaz-
dához jő aratni cséplni. Csipte
biz a szorgalmas tót atyafi a ma-
gyarból, de ő, mint zordonab nyel-
vü a harmadát, hr-ezé.

Barázda, baráz-d után a támhangzóval.
Bar, ber, bor gyök mind forgást jelent s
barázda, berázda, borozda, egy. Onnan
került, rággal: bar-om, bar-og-ó = barkó,
Bar-a Székely czirákné, bár-d; ber-eg =
ber-ki; bor-on-g, borda, bor-ul, bor-it.
Leschka szerént barázda, borona, eszteke,
iga mind a szántott vetett tóttól volna
átvéve, s pedig mindenike ösmagyar.
Ita csak barázdáról. Bar után van
bar-áz = forgat, fordít. Baráz után
baráz-d olyan mint Oz, Pákoz után
Ozd falu Baranyában, s Pákoz-d, Fejérben.
Barázd, barázd-a,

† Így a gyarmat, mi után van Gyar mata falunév is, gyarmad-ó után. De meg, hárad ék Sándornál Cumulus acervus, Congeries.

Garázda, gar-áz-d után a támhangzóval.
székelyesen garázna.
Gar, szikely s erdélyi vmegyei ajkon is
= magavetőség, délczegség, másbakapás. Vagy

garrat jött, bezzet. S a ki így felfuval-kodva másba kap, magának kelleténél többet tulajdonít az gar-áz, és az garáz-d. Igy van csalár és csalárd. Felviláglik hát ez által is baráz, ba-rázd, mert olyan e garáz, garázd. S még ilyen, ger-ez-d, a szőlőnél, Ker-es-d pedig falu

A Garázda czirákra elsője efféle garázda-ság ragaszthatta e nevet.

Itt is elbukik Leschka. Gar, természeti hang a gor-omba emberben, a gar-ogóban, s a szláv nyelvkezdőnél lett az olyan Gar-rogó garrogó vérü Grázd, a magyarnál garázd. Ugyan azon természetek talál-kozó hangja.

[illegible] falu is [illegible]

Gazda, gaz-ad, gazad-ó, gazada, gazda.
S a gazda, gaz-ember volna-e? Dehogy.

Czéda, szedő = szegő.
Kis széd-elgő jány, ki osztán vizslakodása u-tán kurvácska is lesz.

Déda ded-ó déda
Ded gyök s rag után. Kis<u>ded</u>, kerekded.
Déda falunév Beregben és Torda vmegyéb.

Görendő, malomban l. Sándorn.

Gerenda,
falu,

Arenda, perza nyelvben arvend = kialkudott bér díj. Az tette e belé a bukáló v beüt vagy a magyar hagyá ki. Magyar szónak veendő, mert olyan mint gerenda, Kalonda, Ilonda, Gemenda, Kikinda,

Kalvoda, kállód-ik, kallódó, kalvoda.

Kalvonda, Kaland után a támhangzóval
Magyar falu Nógrád megyében.

ged-ő ged-e.

Gede, Ked, g és d cserével ged. Ked-elni kedvelni = ged-elni, gegyelni. Gede hát nagyon kegyelhető hely, táj. Vár gede, falu. Gömör megye sorkei járásában. = durst. schloss.

fér-ed, félred,
Ferde, A mi félre jár. Vagy a mi fer-eg, tánfer-eg,

deregő tér-eg,ő, Maruda = ér
Derde, = félrejü. Győr megyei.
Gerde, Magyar falu Baranya megyében.

Mende,

Kende, kendő Kersaul Kende = kendő.

Mesde, A szántóföld mesgyéjén növő gyep, mely kaszálni való. D és Gy cserél, a Szérely szájban.

Szelde, szüdelyesen a szeles, szerdepurdi.
S nem egyéb hanem: Szel-ed, szeledő,

Sanda. Szemével félre néz. Sánta lábával félrejár.
Szanda, magyar tót falu Nógrádban, hol
Szandavára, és népes puszta Hevesben
Szolnoknál.

Suhajda, suh-ad v. suv-ad, suvadó, suhadó.
vagy sohajtó után lett e czifraknév.

Szereda. szer-ed, szered-ő, szerevő.
A gyök: szer. Ez után Szer-ed, mező
város Poson vm. a Vág mellett. Szereda Csík
ban, † Szered-nye, Ungban, Szereda dies
Mercurii, Szerdahely, névvel 15 helység, Baranya,
Sopron, Tolna, Vas, megint Vas, Szala, ismét
Szala, Poson, Nyitra, megint Nyitra vmegyében,
Szerdahely székben, Egy puszta Somogyban.
Szerdás, barkó ajakon, életemtarisznya,
melyben hát ennivalószer, szerd-ék van.
Szer-d, szer-ed, Szerd-ás mutatja hogy
a Kedd utáni Szereda nap neve, a tót
s cseh streda-val csak találkozás, vagy
épen magyartól csipés, Ugy szerd-ült
az Vasárnap, hétfő Kedd után, miként
egy kettő után hár-am, háram-ult.

† Marosszékben kettő

Czered falu II. 222.

Hóda, Wasserhuhn. = hóva
ide s hova uszkáló: Hovó.
Sándornál.

Oda, ~~ot helyszó t és d cserével, s a támhangzó.~~
~~val~~, inkább: ig-ő után ig-e, s d és t cserével
ide, és így oda.

Orda, or-ad, orad-ó, ordó, orvó orda,
Orda magy. falu neve Somogyban, mely a
Balaton bozótja közé or-ad-ott = forogott.

Borda, bor-ad, borad-ó, (bordó, borvó) borda.

Csorda, csor-ad, csor-ad-ó, csorda.
Somogyban a csordás neve cserdás, &c.
Bát ott az cserda is. Csor-ad, gyé is
d cserével csor-ag, csor-og, mi, ma értelme
sebb.....
.....
Csorda, falunéve, is Krassóban.
Morova, oláh falu Arad megyében.

Torda, tor-ad, torh-ad, torod-ó, torda.

Vajda.

Zajda, zaj-ad, zajad-ó, zajda.
Szabó Dávid szerint = bugyor, málha,
tüző, torgenege, Tehát összezajadott holmi,
mert zaj a dunán = egymásra torolt tág.

Zavada,
Falu,

Závoda,

Zsida,
Falu,

Boda, bodó,

Durda, kabónál vastag hímöld testü.
Csoda, csodó = csov-ó.

~~Kicsoda~~, q. a. magyarázó.
Ronda, rom-og romog-ó, rom, ron.
= Romdá.

Gyonda, cziráknév.
Rohoda, roh-ad, rohad-ó, rohoda.

Rosda, rosz-ad roszad-ó, rosda.

Czemende,

Ida, ij-ad v. iv-ad, ivad-ó, ida.
vagy, d és g cserével iga után ida, mikéne
ig-ö-ből lön id-ö. ig-ből van ig-et.
Iv-ad, falu Hevesben Dersida.

Inda,

jobban: ilonva

Ilonda, il-antó, vagy il-andó (után.
Falu Közép szolnok vm. Ilondapataka,
Kővár vidékén.

Ianosda,
Most oláh falu Biharban, Váradtól.

Kikinda,

Konda, Kondás — kont, kont-ó,

Csida, csitad, = csitvad, csitvadó, csitó, csida.

Gombóda, gomb-ád, gombadó, gombóda.

Handabanda.

Monda, mendemonda. — mond-ó. Mondóm van, Virginia codex ben liviä apáinzakabályzat 15 lapján áll: nutsságos mondaszerént bodogtalanságos szerénu ragal van irva.
Temonda.

Herda, her-ed, hered-ő,
Te hazonealan kenyérherda, nem tudsz egyebet, csak herdálod a jó kenyeret! mind járt Vasban, a dolga nem tevőnek.

Ide,

Kide, falu Doboka megyében.

Buda, bud-ó - bur-o bud, búr.

Buda vára. Obuda. Kisbuda Szatában falu, Ke vesben népes puszta. Budafa, falu Baranyában, Sza. lábak Lövöi és Egerszegi járásában Kis és Nagybudafa Poson vm. Budaháza falu Ungban. Mikebuda, puszta Pest vm. Szászbuda Segesvár szélben; Budatelke. Kolos vm. Burjánosbuda Kolos vár megyében.

Duda. dudó, = dur-ó, duvad-ó, a kipen. dültével duadó, dudó, duda. Ha felfujár feldurvad. Jöhet dudó, dr természeti hangjától is.

Csunda, sunda,
sunda, Bodrogközy ogymány, gunya. Székely nyelven: = sunyó lyuk.

Bunda,

Ruda, rud-ó, rug-ó.

Példa, ped-cd, pel-h-cd, peled-ő, pelhedő, példa.

Gyenda, népes puszta Hevesben.

Pránda

Panda,

Magda, mag-ad, mag-ád-ó, mag,
Ma csak mag-asod-ik így értelmes.

Regede,

Réde, rév-ed, rév-edő, v. nélkül réde,
Falu Komárom megyében. Nagyréde, falu
Hevesben. Kisréde, népes puszta, ugyan ott,
Lehet rev-ed reved-ő után is. V
kipendültével olyan mint Iv-ada, he.
lett Ida,

Derézde,
Kemenes alatt, berkes helyen növő fű neve.

Burda
falu.

Ivánda
falu

Jánosda
falu

Idegenből ragaztvák:

Banda. Muzsikus banda. Tol
vaj banda. Zsiványi banda.
Ezek mind mind bonganak banga.

nak, lehetne mondani bangó lön d
ső g ejével. bandó = banda.
De őrizkedem a mindent csak ma.
gyarból kifejtés vizketegétől.

Bombárda.

Gárda, a franczia Garde. Nyelvünken
nyoma: őrség. Leibgarde, testőr.
Gárdista oly deákba bolondulás-istasá.
ga, minővel a pesti hirlap-osok, annak
elveit védik is hirlapista névvel
tiszteltetének.

Gida, Gedeon keresztnév kicsinyítője.

Korda, latin corda. Kordán tartsd a
lovat, az az ereszténen.

Kokárda.

Petárda.

Ide illető uj szók, s az elesők.

Következtetéssel.

1. Láttuk, miként levének a fenlevő szók
oly igenévző ó, ő-jének a, e-re hangoz
tatásával, mely ad, ed, od terjesztő
raggal válék igévé.
2. Egy szótagu igegyökök kapták ó, ő
hangzót, s mintegy igenévzőkké lettek.
3. T cseréle d-vel. Mint ot, it után
lőn od-a, id-e, támhangzóval.
4. Antó, entő, ontó, is lőn d, és t
betűcseréivel: andó.

Elfogadhatók:

Helynévül.
ápolda, ápol-ad, ápol-og, ápolódó, ápolgó.
Ápol-ad ige most nincs, de lehetne
oml-ad, romol-ad-ik szerint.
árda ár-ad, árad-ó. árd-a
Iparárda, hol az iparkészitmények ár
szerint adatnak el, s az ár-ad-ó na
gyob és kisebb lehet.
Dalárda, hol dal ár-ad, terjed.
Ugy vétethetik itt is többféleképen ár-ad,
miként 1. ár, valamint ár-a, 2. Ár a
czizmadia kezében. And névvel népespuszta van Bars vmegyében.
anda, andó.
gyülde, gyül-ed, gyüled-ő gyülede.
Gyüled-ez, mutatja gyül-ed lehetését.
Gyüled után gyülde, tehát olyan félre
hely, melyre minden gyimgyom gyüledez,
Mert gyüled-ez, már nem egésznek
egymásé, valamint fúl, hull, hül után
fulad-oz, hullad-oz, hüled-ez csak a

fel-ongó, hull-ongó, hül-öngő.

járda, jár-ad, járad-ó, járada.
Jár-ad lehetését érzteti járadal, jár-
dal, = jár-og-ál. Ugy van jár-ad,
szár-ad, ár-ad.

kóroda, kór-ad kor-h-ad, korhadó, kóroda
kór-ad, mint mar-ad, marh-ad, barong
mint a bar-om.

lóda, lov-ad, loh-ad, lovadó, v nélkül lóda
vagy lót-ó után. De, nem Marche értel-
mével, hanem egy lohadó lótófuté ne-
vével, mikéne Széd-a van szed után a
széd-elgőre. Loh-ad lovad olyan mint
har-ad, mitől had lön, forgás érte-
lemmel. Lót ige van a lótfut-ban,
lót-ok, lóttz; lót, azaz lóg-ok, lóg-asz.
lóg, d, t s d meg g cserével.

Nyomd-ár.

nyomda, nyom-ad, nyomad-ó, nyomada.
Nyom-ad igére mutat nyomad-ék, hon-
nan összeránba nyomdék, hangrendben
nyomdok.

iroda, ir-ad, irad-ó, irada.
Ir-ad ige hasonságát teli; birad, sirad,
vir-ad pajtásainál. Birad, után van
birad-al-om, sirad-ék. Ir értelme kör-
zés, forgatás.

óvóda, ov-ad, ovad-ó, ovada.
Ov-ad, azaz Ov-ást, a körülforgást, vigyáza-
tot kiterjeszti; olyan, mint olv-ad, zsibad.
V gyakran kimaradván, lehet óóda helyett

óda. S ha összeütközik bár Pindarosz, Horátz Berzsenyi ódájával, a különbséget mellék szavai választják el.

Szende, szend-ő, zseng-e, zsengő.
Szend helység van Komárom vm. és puszta Somogyban. Felsőszend, Alsószend Abaujban. Mind magyar falu. Szendehely Nógrád szélén. A váczi püspök, magyarral szállíthatta volna meg, sváb helyett.

tanoda, tan-ad, tanad-ó, tanoda.
Tan gyökből van tan-ó, = tanu, tan-ol; = tan-ul, tan-álcs ma tanács l kipendültével; Tana falu, tany-a, tan-ít. Tan-ad igének az szó magsorban ugyan nincs, hanemha fony-ad volna = fan-ad, azaz ~~oly [illegible]~~ leszen minő a fan. Akkor tan-adó hely fordulhat tanadá-vá.

jósda, Tavasy Lajosé. Oraculum. Nevelési Emléklapok III és IV füzet, 33 lap.

uszoda, usz-ad, uszad-ó, uszoda, uszda.
Usz-ad ige lenne, duv-ad, fuv-ad, nyuv-ad, uszdár szerént. Fuvad után van fuvad-ág d és t cserével fuvatag. Usz-ad pedig gyökösen úgy is uv-ad, mert uv után lett v, sz cserével usz.

zárda, zár-ad, zárad-ó, zárada, zárda. Záród-ik is.
Zár-ad olyan mint szár-ad, zárad után van zárad-ék.

pörölde, nincs pörölöd igegyökül. Fordítható itten pörölög, pörölgő, pörölge = pörölde.
Az 1843/44. országgyülési ~~[illegible]~~ küldöttsége

nevelde, növelde, nem lehet neveled ige gyök nézője után, hanem elfogadható neveleg, nevelgő, nevelge ráfordításával.

Kiesik az okkal védhető sorból:

Csillagda, mert nincs, nem lehet. igéül csillag-ad. S csillagzik ha van is, nincsen csillagad zik. És ha lehetne bimbózik, takarzik után bimbódzik, takarodzik szerénc, kellene: csillagódda. Vagy adand-e egt összerántani?

Csónakda. Nincsen csónak-ad, nem szabadít fel rá, hasonragu más igegyök c sorban, mert fak-ad, rag-ad, nem al. kalmazható. Annak igazib neve hát, csónoktartó, csónakrév.

Fagylalda. Nincs, fagy-ol-al kettszeresen gyakorzó ige után még fogylal-ad is. Hanem lehet fagy-ad, mikéne van dagad, rag-ad, fogy-ad human fogyad-ék, vagy lehet fagy-og, a hogy van gagy-og. S igy elfogadható: fagyad-ó, után fagyda.

Ivóda. Nem jó ivóhely értelmében. Mert iv-ád ige nincs, ivó d-ék, helyetten; iv-ad ige után pedig ivad-ék = mint iv-ás utáni származék, mint a halé s nem pe. hazazásé. Ivada lehet hát sok gyerekkel nagy szaporodással kenzsegő szoba.

szabda, szab-ad, szabad-ó, Szab-ad után szabadság helyét tenné, kivántsam regula-t.

Üdvlelde, nincs lel-ed igegyökül. Léledzik egyéb. gr Dessewffy József azt mondá: lenne: diesham vaj.

Uj kutatással, ajálható.

árkelde, Börte, kel-ed, élede, élde.
elde, el ed, éled-ő, evéde, evêde, evde, éde,
evede, ev-ed evéd-ő
fogda fog-ad, fogad-ó fogada, fogda.
forda for-ad, forad-ó, forad-a, forda.
forogda, forg-ad, forgad-ó, forgada, forogda
fegyde, fegy-ed,

gyámolda, gyámolog, gyámolgó, gyámolga gyámolda, gyamolódik?
Gyámolad létét mutatná gyámolód-ás
s omlad, omlad. Szívitéz
Gyámolda. Invaliden Palais. Gyámolóhely.
hűlde hül-ed-ez hűled-ő hűled-e, hűlde Mozda Javery Termésetnáb.
Hütökemenze helyett, vashámorhoz ej üvegcsűrhez
ir-ad, irad-ó, irada irda.
irda,
Hol ire készítenek.
pezsde, pesh-ed, peshedő peshede, pezsde.
Pezshedő hely.
rív-ad, rivadó, rivada, rída.
rída,
Rivadó helyett rida egy, mikint ivadó
helyett Ida.

serde, ser-ed sered-ő serede, serde.
Lehetne gyalogságnál Compania. Sered után
van d i g ezeréve ser-eg, mint ige.
Szárda szár-ad, száradó, szárada, Szárda.
Szárító hely. szak-ad szakadó gyári műszó lehet
szakda,
szunyda szuny-ad, szunyad-ó, szunyada, szunyda.
Lehetne, Ruhebett mint szunyadó hely.

sülyde sülly-ed sülyed-ő sülyede, sülyde,
üldei ül-ed üled-ő ülede ülde
Valamely új divatu kényelmes ülő.
örde, ör-ög ör-ög-ő.
Wachthaus.

tapsda tapad, tapad-ó, tapad-a, tapsda.
Pflaster helyett. Nem, tapasz.
mélyde, - mély-ed, mélyed-ő, mélyede, mélyde.

zengde, zeng-ed, zengedő, zengede, zengde.
ví da, vív-ad, vívad-ó vívada, vívadó, vída
Fechtsaal.
öszde öszz-ed, öszzed-ő, öszzede, öszzde.
terde terj-ed terjed-ő tered-e, terde.
tapsda tap-od, tapod-ó.
tévde tév-ed,
Tudakozda, tudákozodó. tudakozva.

Ha odik, ed-ik, ragu igék után:
csavarda, csavar-od-ik, csavarodó. Gyári műszó lehet.
élemde, élem-ed-ik, élemed-ő.
hengerde, henger-ed-ik, hengeredő Gyári műszó
homorda,
hüvesde, hüves-edik, hüvesed-ő.
Keserde, keser-ed-ik, Kesered-ő.

Kanyarda, kanyar-od-ik, kany[illegible]d-ó.
Katonai kitétel lehet.
vívakoda, vívakod-ik, vívakodó.
tanakda, tanak-odik tanakodó. Berathungsaal.

Czukrosda czukrosod-ik, czukrosodó.

Ha ödik, öd-ik rag is megjárj miként
kallód-ik után kaloda elemi:
evöde, ev-öd-ik, evöd-ő. Búhely.
engesztelde, engesztel-öd-ik, engesztelődő.
hányóda, hányód-ik, hányód-ó.
forgóda, forgód-ik, forgódó.
kültekde kültekd-ik kültekedő.
sorozda, ? sorozódik
Lehetne Strophe.

h. Ma, Me rag. 1

18

Ma, Me rag.

4-r. 4 lev.

me.

alma

alam-o

= alm-ó.

na komó

kom.

20

h, Ma, Me rag.

1. Ma végzetü szók latinban,
görögben:

2.

2. Az igenévzős ó, ő leszen itt is a és e-vé, minő hangzócsere a régiségben igen szapora volt. Az ormánsági ember ajkán még ma is dia hangzik dió, a mi, divó, helyett.

3. Lett ezen ma me rag, am-ó, em-ő ige: névzők elforgatásával. 5

4. Sok oly am em ragu névzők feléledését leljük itt, mely eddig egészen begyepesedés alatt mintegy kiszáradott, de harmatot rájok, megint kivirítanak. A még élők ugyanek felöntözésükhez biztatóink. Ilyen élő még, vill-ám, csusz-am, karám, s az ujból felköltött, szir-om, el-em, terem. Hiz ezekből marada fenn: Vilma, csizma, karima, Szirma, elme, terime.

Ma, nai nap.

Arma,
Nagy és Kis Arma, falu,

alma
al-ó, alam-ó

Alma, álam-ó, ál-am, khál-am. v. aló = alm-ó.
Azon ál és khál után, melyből van álsz-ok, áln-álkodat, és nál-ó. Ál = hamis, csaló, tünő mint az ál-om.
Alma kivül szép, belől férges.

Csalma csav után csálé is,

Csalma, falu, Szerem vmegyeb, most rácz soracz Sarossal.

Koma, komó
kom.
Kov-ó

Szalma. szal-ó szalam-ó, szalma
v. szal-ó szal-mó. szal után
szal-ad, szal-ól.

vil-am, vill-ám

Vilma, vilam-ó,
Forda Vilma, falu Forda megyében.
Drága Vilma, körül idéztem

feléled: buz-am.

Buzma,
Sándornál, kérkedő, fennéző.

feléled: duz-am

Duzma, duzam-ó,
Pápa idején tajték, habzat. Onnan duzma-d,
puz gyökről duz-og, felduzta az órát,
mikénk Erdélyben mondják.

Szuszma, szuszam-ó, szuszm-ó szusz-am
A ki csak szuszogva telik, ostobán.

Csima,

Czizma. csizam-ó, csuszamó. csuszam,
Mit a lábra csusztatsz.

Csoma, csom-ó.
Csoma, falu, orszzal Bereg vm. orsz Ugocsában, magyar falu Gömörben fülektől. Csomaház, falu Vas vm. Csomaköz, Szatmárb.

Gyoma, gyom-á,
Magyar mezőváros Békésben. Nagy gyóm népes puszta Veszprém vm. Gyimgyomban a gyök. Gyom után gyom-or, gyomol.

Doma, dom-ó
Domahida falu Szatmárban, Domaföldé. Vas vmegyében, Domaháza Borsodban, és népes puszta Hevesben. Dom után van, domb, dom-ós kenyér, Dom-ony falu, Dombó,

Kom-a, Kovó, Kom, Komó, Koma.

csár-am. Csalomia.

Csárma,
Csárma ember, ki sokat fecseg, csatol, locsog.
Kemenes alj és balaton melletti. Csármál a
Székely, ki sokat kiábal. Csármálni = czirmolni.

Darma,
Magyar falu Ung vmegyében.

szár-am.

Szárma,
Szárma kápolzta = töltött, takart. Kecskeméten.
Szármát kápolzta pedig Baranyában
Sándornál Szárma, furtum. Töltelék v. töltött étel.

czicz-am.

Czicczoma
Cz és Cs cserével csicsoma.

Piszma piszmó,
A ki csak piszmog, balgatag, balga, vö:
lelken ember.

Csuma, Csuvó, Csuvam, Csumó,
Megyy v. cseregyye csumája (csutkája)
mikint Szegeden mondják.

Gucsma, fekted: gucs-am.
guvó, Gulsamó, Gucsma.

Kucsma.

Gyurma. Ugy látszik = gyur-am. s ma csak am elforditás: Gyurma = Matte Hetilap 1846. Nov. 10^d 1491 lap.

Harma
falu Doboka megyében.

Harama
Haramia. Mert ugy látszik ez olyan mint Or-a helyett Orja.

Khajma, mint haj is válik khaj,

Hajma. khajmó, khaj-ám, kaj-án. H és Gy cseréjével hagyma. Tulajdonképen csaj-ma, Khajma, mert a régi magyar kh-val khaj, = csaj, után jő. Kaj, csaj, = ferde, elhajló.

Im-a, im.

Hima,
Hima, Him, magyar falu Abaujban. Családnév is.

Rima, rim-ó.
Rima folyó.
Roma = kurváska neve Pápa vidékén.

Radoma,
falu,
És Radima is.

Sima, ſim-o. ſim.
falu is.

Karima, karimó. kar-ám.
Kar-ám

Karimó, kenyér, miként a Székely mondja. Dunántul, karaj. Azaz körben ker-elt.

Katyma, katymó, kotyam-ó, koty-am,
Katymolni = kotyfolni; katymatolni = mindenfélét összehabarni. Kátyó vagy Káty-ol, = zavaros esőlé. Kat

Katymár, falu Bácsban.

Fityma. fity-am.
Fityma a bécsi codex 36 lapján = praeputium. „ megkörnyékezé ö fitmájának husát. Fit gyök után fit-og, fitogtat, fit-os. Fity után fity-eg. Ide szolgál fityfirity, a ki fity-eg, fir-eg.

Pityma. pity-am.
Pitym-al-ik mutat rá.

Totyma, toty-am.
Sándornál = dörmögő, morogus, cunctator nimius. Toty után toty-og.

Korcsma. Kortymó. Korcs-am, Korty-am,
Kor, forgást jelent. Korty a mi lefoly. vagy természeti hangja is olyan, némely ember korty-ogva iszik.

Kaszma,
Kaszmatolni

Kuzma, kaszom-i, kaszom.
Kászon
Kaz-án

Lakoma.

Zsurma, zsurmó-ka.
Zsuromol, mint egy surol.

Pászma.
Sándornál, fasciculus filorum. Pászma
fonal, Kéí p cserélt, mert ez volta.
képen kaszma.

Tukma. Sándornál.
Tukmál = dugmál, titkolódzik

Elme, elem-ő el-em,
Innen elmé-l, elmél-kedik. Elem-ez.
Kelme kelem-ő kel-em.

Eme, em-ő, em

Csökme

Dózma, falu.

Terime, terem-ő" ter-em. 4

Néma

Dorosma,
Kiskunsági szabad helység, Szeged mellett.
Dorozmás a balaton mellett annyi mint
varaczkos, varanyyos, minő a behegedő
seb utáni ráncos bőr. Dorosba pedig a
barló magyarnál = vőfél. B ség M gerél.

Szirma, szíram-ó szír-om.
Szirma magyar orosz falu Ugocsában; magyar,
Borsodban.

Torma, torham-ó, tor-h-am, tor-am.

Idegenből.

Bérma.

Dézma, decima.
Dogma.
Fbrma, Fiume.
Irma.
Kaszárma, v. Kaszárnya. Caserne.
Lárma.

Mama.

Poma, a magyar gránátos ajakán a bomba.
Pálma,

Pésma.

Ráma.

Rizma?

Solosma.

Somma, summa.

Uj.

Eszme, volna hát eszem-ő esz-ëm.
Onnan ozján eszmé-l, miként van fitymá-l,
tukmá-l zsurmá-l zsurm-ol.
Z-vel van: alma-z, szalma-z, csizmá-z.

Ilme.

Lehet még:

Ilme,	il-em-ő		il-em, ill-em.
Ugy miként	ill-am	után	Vilma. É'gy
Csilma	csilam-ó		csil-am, csill-ám
Pilma	pilam-ó,		pilam, pill-am.
Hullma,	hullam-ó,		hull-am, hull-ám.
Dalma,	dallam-ó		dal-am, dall-am,
Dallam, Kapni:	magkésértéjenre	nem vég	kezde fel.
Ilma,	il-amú,		illam, il-am.
Szárma	száram-ó,		szár-am,
szárom zik.	után van	láni	száram-oz-ik, szárma.
Kárma	káram-ó,		kár-am,
Honnan	káram-kodás	került.	
Tárma	táram-ó		tár-am.

Any, ány, Eny, ény, Ony, 1

Öny rag.

Észrevétel.

Ny, igen cserél a kimondó nyelven,

1. Ny: ... van István, Istvány, ... csak n hangzik.

ny, helyett lép-in.

Poson vm. Galó

i, fordulás.

rány, Vedrés

19

Any, ány, Eny, ény, Ony, öny rag.

4-r. 16 lev.

Ány, ány, Eny, ény, Ony,
Öny vag.

Észrevételek.

1. Ny, igen gyéren a kimondó nyelven, m, és n-nel. Így van István, Istvány, torony, toronni; orom; orny, oromy, s gyakran csak n hangzik lepény, helyett lép-ár.
2. De itt így tesz a névszót, az nélkül igeha: tárgyzó, lesz-en a szó, vagy ige 3d személye, mint: koppan és koppány közt különbség.
3. Mert an, en, on, igehatározó: szép-en, nagy-on, hamar-án.
4. Mikor pedig an, en, on, nevező csak magára aktor közelit am, em, om elmeraghoz. így lön tehem, után teh-en, Vagy-am, után Vagyon.
5. Ezen any, eny, ony magyarázza enye, onya ragok értelmét. Mert any, eny, ony, jelent lágyságot, lengőséget, gyengédet. Szétömlést, enye, onya is csak az, mely hozzátoldatik, mit mutat enyő = enye, s tonya = tohonya.

Ab-any, Abony, arak av-ony, Gik Abony, Nagy-Abony, Poson vm. Galí av-any, falu Pest vm. Abony, Hevesben. jelentése kúslyjtés, fordulás. közben. Füzes Abony, = abor-any, av-arány falső Abrány, Vedres Ábr-ány, Budai Áb. Ábránfalu Bihar vm, ~~falso~~ falső Abrány Bor. rány, Szabolcsban. Alsó Abrány sodban. Ugyan ezen áb-or, gyökről jövén ábor-oz, ábroz ábr-áz, ábráz-at, ábrány jelentése valami ginos keredülés.

Báb-ony, nfalu Somogyban, Poson, Borsod, Ugocsa, vmegyeb. Puszta a Kiskunságon. Adhatá e nevző alárnia kis alakra.

Dabr-ony, nfalu Veszprém vm. Dab-or, után.

Ibr-ány, falu Szabolcsban.
Ibr-ony, mfalu ugyan ott. Lévén Ibafa.
Iborfa, látszik hogy Ibrány, Ibrony is
Ib-or azaz Iv-or után van Iv-ik, iv-ad.
ik, jelentő értelmét.

Ad-ony,

Alás-ony,

Ass-an,

Asz-ony

Ap-ony,
Á-ány,
Badacsony,
Bárd-ány

Bágy-or, most tót falu Hont vm. Magyar
tót Nógrádban; Arangyosszékben is.

Balal-ény,

Balatony,

Balk-ány

Ball-ony

Barak-ony,

Bát-ony,

Bak ony,

Bet-ény

Beles-ény,

Ber-ény, mfalu Sopron vm. Oláh most Temesben, Balaton Berény Somogyban, Jászberény, Császberény, Lovasberény Fejér vm. Karancsberény mfalu Nógrádban. Helyesen mondá az 1845beli Nemzeti ujság 389 lapj. egy szombathelyi tudósító ber-ény-t lucusnak. Mutatja ez értelmét Iharosberény, magy mivánz neve Somogyban. Az ott ihar juharfa berény. Azokon kivül még két hely van Berény nevvel. Ber-ek, nagyobb ber-ény, kisebb lucus.

Berzs-eny, = Borzsony

Bod-ony,

Boh-ány

Bos-ány

Bök-ény

Bök-öny

Csap-ány,

Csecs-ény

Cseg-ény, falunév Kraszna vmegyéb.

Cset-ény

Csep-ány, Borsod vm, és Belsőszolnokban.

Csepánfalva, Szepes vmegyéb.

Csomort-ány, Csikszékben.

Cseg-ény, Kraszna vm.

Csöp-öny

Div-ény, Döv-ény Domány

Ecs-ény,

Eberg-ény,

Edel-ény

Ért-ény

Esz-ény,

Esztr-ény

Gég-ény
Gecs-ény
Gezs-eny
Gyümölcs-ény magyar f. Baranya vm.
Gilvánfa

Góg-ány, Küküllő vm. Szabónál anyi mint veszőből font kürtő, paraszt házakon.
Marosszékben.
Görg-ény,
Görcs-öny.
Gur-ány

Habs-ány
Hang-ony
Het-ény

Harkal-ány
Harr-ány.
Her-ény

Ikr-ény,
Iliny

Izm-én

3

Iv-ány.

Keresk-ény
Kerecs-ény
Kapl-ony Belsőszolnokban, és Szatmárban.

Kaj-án Belsőszolnokban.

Kász-on Csíkhoz tartozó Kászon szék.

Koh-ány

Kopp-ány

Kones-án,

Kök-ény

Lébeny

Leps-ény

Lud-ány

Mur-ány

Nam-ény v. Natmény

Nemes-ény

Om-ány v. O-mány

Oroszt-án

Oroszt-ony, magyar f. Szala vm.
Pabur-án
Paz-ony magy. falu Szabolcsban
Poly-án
Páziny

Per-ény, ma is magyar hely Abaujban.
Pere^{3}, Pér^{1} után^{2}, pereg, per-s, forgást, jelent. Piriny-ó, a mi apróra forgatá. Prényi név cifrázva van s értve, valósággal Perényi. mint Berényi, nem Brényi.

Lád-ony, Nemesládony, Pórládony mfaluk Sopron vm.
Használható nagy verschlag magyar nevéül.
Lad-ány, mfalu Szabolcsban.

Párkány, magy. mvárs, Esztergom vm. Sárvgány után mikéne sárvgány, borzovgány = sárkány, borzorkány.

Pázd-ány

Perekl-eny

Pet-eny,

Pog-ony,

Pord-ány,

Rás-ony mfalu Abauyban.

Romh-ány

Sárk-ány

Szak-ány

Szécs-ény

Szerg-ény

Szenjén,

Sur-ány

Sót-ony

Szomoly-án

Tar-ány

Tárk-ány, magyfalu Győr vm. Biharban, Borsodban, Zemplinben, Hevesben, Tárvgány-ból mikéne tárvgány után sárkány.

Tarján.

Taks-ony.

Ték-ány

Tésény, magyarfalu Baranyában, Tesénfa is ott
Tét-eny

Urk-ony.

Ups-ony, Upp-ony.

Vás-ony
Várk-ony
Vars-any
Váry-ony.
Véd-ény

Verb-ény

Veszk-ény

Vezek-ény
Talán: Veszék-eny.

Vezs-eny,

Vit-ány
Vit-ény,
Vozok-ány

Vidr-ány

Vok-ány

Zabr-ány

Zák-ony,
Zim-ony, v. Zimony.
Zsad-ány
Zsid-ány
Zsich-ány
Zal-ány, Hármszéken.
Zebeg-ény
Zajz-on, Bárczaságon.
Zolt-án Felső fejér megyéb.
Zolt-ány, Hármszéken.
Zor-ány
Zov-ány

Nem magyar gyök utánnak.
Helység nevek.

Adorján.
Alabian.
Bogdány
Gáborján
Herczegán
Jezsén,
Kilyén.
Kostyán,
Podhorány

Szentiván,
Simony
Szerecsen
Kolesán.

S egyéb folyamatban lévők.

Pelikán magyar. Magyarul: göd-ény
Jenjén, tömjén.
Jaljan, Italiae.
Pogány Paganus.
Sátán,
Kémény, Caminum. Magyarul: kürtő.
Torony, Thurm. De pedig a franczia tour.
és ez meg turris utáni.
Paplan, paklan.

Különösen tyán, tyén végzetü Magyarok.

Alattyán, falu.

Bottyán,
Csertyán népes puszta Barsban.
Gyerty-ánfa.

Harty-án.

Szattyán.

Toprortyán.

Bonostyán,

Idegenből.

Ágostyán, falu

Agastyán,

Kereztyén,

Sebestyén.

Élő szók, mint Névszók

Nyilt vagy rejlett névgyökből, s igegyökből, de melyek tisztába iráskor különzendők lesznek.

Alk-ony.

Ar-any. Arany-gy. kedveskve.

Ar-ány; s ez jób, er-ány irány-nál,

Árt-any

Arszlán, föbb mint oroszlán.

Asz-ony, V és Sz cserével Av-ony.

Bar-ány, Bar után levő bar-omnak, gyengédje.

Belény, Bölöny, Bölömbika, bos bonasus.

Bárs-ony

Bük-öny. Lévén Bük falu Sopron ým, s bükfa, vagy bik, egy ez bika, kövek, és német eichele ebből inkább: Weikonia vagy találkozás

Boszork-ány, ki bosz-u-jában bosz-or-og.
s boszorogány lőn boszorkány, kis rejlett bosz-ús.

Buz-og-ány, vért buzog-tató. Kézbe fogható.

Csák-ány, hajlottan kovácsolt vas, melynek csák-a, csákó-ja van.

Csal-án, csal-ány, kis megcsaló.

Czig-ány, Czik gyök üt ide, melyből van czik-áz czigány, elczikázik mindenfelé porontyaival.

Cser-eny.

Csök-öny, innen csököny-ös.

Csob-ány, ivóviztartó csobolyó, lügeky, melynek kis csucsa, csov-ja van. Csobáncz vár neve értelmet fejti ki. Az hegyes kerek, csúcsos heggyen állott. Láttam 1843-b.

Csót-ány; fekete büdös bog-ár, Németül Schwaben. Naggyon elterjed konyhában. csóv-ál, csav-ar-ogva fut, mász.

Ed-ény. Ev-ény, d és v cseréje.

Eszel-ény, Szabóúl, szőlőféreg, mely szőlőlevélbe sodródik, azt eszi, eszeli.

Epl-ény.

Der-eny, derivel van derh-enyő, der-eny. Derő, derü.

Doh-ány

Döb-öny.

Deg-eny, Kiskövet 1846. lap. 291. Illy danes mintha degeny állott volna benne. Agg Kulimász, Szegedt.

Büz-ony

Billeg-ény, sárgás, Motacilla flava, gelbliche Bachstelze Társalkodó 1843. lap 188.

Bök-ony, hajó oldalain tartó horgasfa.

Ersz-ény. Eresz-ény, melybe pénzt ereszt-esz.

Foly-ány Szabónál, folyóviz v. vizárok (Azaz, csak kicsiny folyány.)

Fed-ény ablakfedény, Szabónál. Lehetne zsalugáter helyett, francziául jaloux,

Fev-ény, feh-ény, föv-ény, föh-ény. Mintha tüz, volna benne, nap melege érttével, éget.

Füz-ény; ,,piros füzény. Salicaria, Sándornál.

Foszt-ány, könnyü lebegő" kis niha, a mi fosz-ol, foszol-ik, foszlik

Göd-ény

Gyék-ény.

Gereb-en, gerebeny.

Gör-ény, ger-ény, mely ide s tova hamar fut, terjedez, elbévik, ker-be, kör-be gó válva farkát.

Görh-öny, törökbuzából sütött lepény, pogácsa, Balaton mellett: proszka.

Gör-eny, = Gärengy, göröngy. Székelyesen.

Hev-eny. könnyen hev-ülő szénagy ing-ad heve.

Heány, hiány, ki hejány-osság. Hev heu gyök után, s v elnyeltével lön he-ány.

Iv-ány után így, aladalt iány, v elhagytával: íány, s í és l cserélvén: jány helyett lány. Vagy kacagsz? olvasó atyafi. Nincs miért. Iv után, mely gyökből iv-ad-ék van lön szökött megforditással, mellyel Dereskén Gömörben a gyönyörü, palóz ajkon: görönyü, lön mondom: vi=fi, és fő-ből fiu. Ugyan azon iv termé: iv-ány-t, iány-t, s mivel gyengédebb ez a fiunál, a lebengő ány rag szelidült hozzá. Sőt tovább iányó, szeren kedvesült elé iányó, miből válék m és n, ny cserével jámb, és a fegyvercsattogató férfihoz képest csendesebb könyörülékeny ámb-or.

Jövütény, vészony felfutó iszalag karóra. Azaz, igenévzői mult időben levő jövött után menen ény. Veszprém Vasban: gyöt-ény,

Itk-ány. Czimbalmos Ágoston derék székely káplár monda előttem 1841b. valakit: itkányos-nak. Itk tehát mint ét-ek.

nyeb

~~Kapst-ány~~ agyfogó

Kaj-án, mityenző, Kaj-bol állott elé. A Kaján-nak Khaj, görbe csajva szive van.

Kocs-ány. Törökbuza kocsány-a.

kes-k-eny,
kacagt-ány, kasz-og. köczból, köczog-ány.
Kem-ény, az a ki kev kev indulatu
Mert ehhez v-nek b-vel, és b-nek
m-mel „cserélése járult.

Kerecsen saffaj, keréken gömbölyeg
repeiben.

Köt-ény, a jány és asszony derekára
kötötten lebeg le elöl, s enyhed
a viselő szemecskéje, ha szép a
kis, köt-ény.

Kor-ány

Kurtaány, rövid ágyu, szabónál

Leg-ény, a ki már fenleng, legna-
gyob már a sihederek között.

Lep-ény, a mi vékonyan leb-egve
lepi el a tepsit, melyben sütték,
az aszalt, melyet vele ellepetnek.

Mord-ány, vagy ly cserével mord-ály,
a zsebbe dugható s még is mord-ul
mor-ogva elsülő pisztoly.

Mel-ény, mell-ény

Ob-on, ob-ony. Ov-ony után a mi
aprón fony.

Or-ny, or-ony, fityegő or, mikent az elefánté hozzan nyulik, fityeg

Pag-ony

Por-ony, kedvesítve poronty.

Par-ány,

Por-ány, innen por-k-anyó.

Patk-ány

Pereszlény,

Rem-ény. Apró kis remegés, midőn a
lélekben rém tün fel, jó iránt, s rem-eg
vártában. Gyöngyösi István, Gömör
hajdani lelkes költőre közbeszédből
élt vele, de abból annyira kiment,
s csak reménység hangzott, hogy
uj lön Csokonai szép dalában.

Sárk-ány, mivel sár-og, sárga színe van
Zehát sárog-ány.

Ser-ény, ki hamar ser-ül, igen ser-eg.
Szüntygy lebben.

Pir-ény, mert van
pirinyó.

Páfr-ány fahrn
kraut.

Kök-ény, talán kék-ény. Mindenik
köv, kev, után. Amaz kövségét, kemény
kövségét, ez kevségét = kékségét jelentené.

Kal-án, kalány, elforgatva kanál. De
Gyarmati canalis átánzásául veve. De
hol volt akkor a vezetett canalis, midőn Má-
tyás király idejében a magyar nem csészéző
már a levest, hanem kalányozni kezdette†
Kalán akkor kezdett vígző, kaj = görbe után
k cserélt g-vel. Lt kalán, kajos, hajlott.

† ha igaz, mert az 1437-41 kö-
zötti beesi codex 180d lapján
már áll: és ö kezébe
mész kalán.

Nöst-ény = nözvény Kapt-ány vas karikás egérfogó.
Kézkelyes. Kapó, kapu s z cserél.

Ov-vel varanygy. Még nagyob.

Szekr-ény érezteti Szeker-től jöttét
Szeg-ény, ki le van szegve, s csak lebeg.
Szemeny

Sir gyöknél v és l cseréjével. Sir-
sil-ány. Sil-ány
ány homok, szétomló terméketlen.
= csekély, semmire való.
süvölt-ény, Sándornál Sorbum pyriforme

Szerg-ény, m falu Sopron és Vas vm.

Szig-ony, pózna végére vert 3-4 águ
vas, melyel Kemenes alatt a Marczalban
uszó csukát szigonyozzák, azzal mint
egy leszegzik. Szig után szig-orú.

azon fagyás mely felolvadt hóra,
Szil-ony, téli meleg nap után reggelig megint hir
telen. beáll, s akkor szilony-os a föld.
Csiki szónak így magyarázá nekem
1841b. Györffi Lajos, tanult csiki pap.
Áll a Tájszótárban is Gegő után.
Szil van Dunántul, meggöbörödés.
Szir után, megszirosodik a föld.
Szirfa = szilfa is így.

Tolnában azon veresre kékre
Szir-ony, festett vékony hártyabőr, mel-
sárgára czifráz
lyel a szűcs juhászbundát
ki. Molnár Albertnél Szirom,
membrana colorata, pellis levigata
et colore tincta.

palócz ajkon, a teny-ér, s amaz jobb.
Ter-eny, kis gyengéd ter, lágyan ter-ül. Mis-
mert íz is ter-eny.
kolczon, Sárospatakon; elterjed. Tav-ony.
Tak-ony, a m. liglog,
Tev = ter = forgás.

Tárk-ony, tárk-onyos leves.

Top-ány.

Töm-ény, elaprózott, csüllöngő sok. feléleszt-
hető, töménytelen után. Töm, összetömitve
a szét szórtból.

Ték-ony. Jótékony, kártékony, már összetétel. K

és T cserélvén ték = tét. G és K is cserélvén ték = tek, = teg,
honnan teke, tege, tegett, tegnap, forgást jelent. Ték-ony
tehát könnyen tetre forduló.

vad-ony, vadon,

vász-ony, vászony

Veszk-ény, m.falu Sopron m.

Vag-ány, seg vágánya. G és K cserével van innen

Vek-ány m.f. Baranyáb.

Vák-ány, a mi Székely ajkon vápa, völgy, hegyföldnek hát kétfelé vágása, válása.

Véd-ény m.falu.

vék-ony, össze van rántva vevék-ony. vevékeny.
vér-eny, mert van vér-h-eny,

Zak-ány, Zar után Zak. Zák-ány-os bor, víz, ser az, a Székelynél, mely össze van zav-arva.

Zát-ony, itt meg K és t csere teszi a különböztetést. Zát-onyra ül a hajó, ha összeverődött homok burczkát ér folyójában, s gát-olja.

zub-ony, Z meg S cseréjével sub-a után, kis gyerek sub-ája, zub-ony-a. S a debreczeni Grammatika, csak neki vága s kiszabta a franczia jupon-ból. Az pedig nem gyerek felöltője.

Urk-ony, népes puszta Sopron vm.

Folyamatba indult újak.

Névző, ~~osztályzó~~ után.

Al-any,

Burk-ony. Borok után, mely burk-ol.

Dárdany überrock antimonium

Ébr-ény, éber.

Ed-eny glycium.

Ér-ény, Erő. Ajálá már Szabó Dávid.

Hig-any. Mercurius. Bugátnál és Jarczinál, itt 175. lap.

Horg-ony. Horog. S eltűnt általa a rendes arany vasmacska költiczimzet, mert lehete arany horgony.

Ig-ény. v. Igen-y.

Horg-any, Zink.

var-any, var lágya puhája, dagadozata, Gy-vel varanygy. Még nagyobb.

Kátr-ány Asphalt
Kön-eny, hydrogen.
Köp-eny; Kazinczy kezdé köpönyeg helyett, de nem lévén elve az egyetár ban, csak széli vágva. Nem jöhetvén köp-től, hanem az p és t ge
a mi p és k cseréjével pök is,
nével lön, tehát köt-enyeg. Közhuszár most is
ugy köti nyaka körül. Ilyen, lepenyeg = az ökör F
Mák-ony. Opium.
Reg-ény, rege után.
Szer-ény, ki félénken lebegve szerben marad.
Szörg-ony, diligence. Hirnök 1848. lap 92.

F nyakán bővölgő csüggő az elleplő izmos bőr. mely hasonlóan lep-eny után lett, s ény itt mutatja, lágy szelédését. Lep-ény, köt-ény egyéb, s maradhat köp-eny = kötény, kicsinek, köpöny-eg pedig mindig nagy bő köpönyeg. Ilyen különbség van lebeny, és lebenyeg között. S hátha köpönyeg is lebenyeg után lett betű cserékkel.

Lógony, perpendiculum vakony.
Hetilap 1846. Okt. 16. Vir-ány, = flora.

Kivág a rendből
Mük-öny, melyet machina kitételre Győri élt.

Fed-ény, Jelenkor, 1842.

Él-eny, Tarczynál! füzet 181-182. lap.

Kékl-eny Kobald, kékel után.

Igeután helyes.
Csek-ény, manganum.
Eg-ény! naphta, aether. Bugát.
Függ-öny. Mi lebegve függ. Füz-öny.
Köp-eny, azaz köt-ény.
Mer-ény. = mosdó edény. lavoir.
Mosd-ony,
Mozg-ony. Mozog.
Nyit-ány, hanem ez csak azon ouverture neve, mely†
Ölt-öny.

† csak ányos, ényes fillengős. Nyit-alom legyen, melyben zeng hatalom, diadalom.

Rug-any, Pesti hirlap 1842.
Sodr-ony. Sod-or.
Szur-ony.
Sürg-öny. Sürög
vet-ény, semen.
Vill-any, Villan, mi meg vil után van
Schlepp. B. Wesselényi Miklósnál. Helmeczinél
Usz-ony. ~~[illegible]~~ usz-ály. Amaz jobb.

Mezzleny, falu, ..
Szó
Közöl-öny közlöny,

Ragok elhagyásával.
Botrány, .. botránkozás, mi van bot-orul
Magány. magán, magányoskodás.
Sav-any, Savanyó.....

9

Sop-ány, sopánkodás, mi meg lön v és
p cseréről sov-ánkodásból.
vizeny, vizenyős oedema. Bugát.
Zuh-any, zuh-an, zuh-og.

Tal-ány. Tal-ám, tal-án után e? Jobb
tal-ál után l és n, ny cseréről.
viszony, viszont, viszontagság.
iszony, iszony-ó, iszony-ú.

Milyenző után.

Al-any, subjectum.

Lehet

Jel-eny,

Még több uj lehet:
Névzőhez.
Hab-ony, apró csüngő habzat.
Dal-ony,
Hab-ony,
Váll-ony, Hosenträger.
Báb-ony, divatbáb mutatvány, mit a Honderü küldöz.
Láb-ony. Pedale. Lábonyos hárfa. Schamel.
Czukr-ony, apró Zuckerl.
Zsugr-ony, kevéssé zsugori.
Hur-ony,
Fur-ony.
Sor-ony. Stropha. Szél-eny, Margo.
Rök-öny, rökönyödött után. Rök-öny =
rév-eszedés.
Suh-any.
Lap-ány,
Ker-ény, kör-ény, Ráma. képkörény, a köröny.
Csel-ény, kisebb cselvetés.

Ék-ény. Mikéut ítkány-os van, úgy
lehet ék-ény-es, ki apróságot sokat
éckez, étkez. Étkény, czmenév.
Átk-ány, i át-ok után.
Vétk-ény, vét-ek után. Kis vétek.
Titk-ány, titk-ány-os, apróságokkal is
titkolódzó.
Pir-ony, piron-ság. pironkó.
Szár-ony.
Loh-any.
Máz-ony.
Os-ony.
Lob-any.
Alv-ony.

Igéhez.

Áll-any.
Hall-ony.
Száll-ony.
Nyul-ony.
Szab-ony.
Ugr-ony. Ugor-ik, ugrik. apróbal ugri.
Tur-ony,
Forg-ony,
Csorg-ony. csorg-ány.
morg-ony.
szorg-ony.
Zörg-öny, zörg-ény,
Dörg-öny
Csörg-ény,
Sik-ony.
Ik-ony, igen hamar széttejedő, cziggő liggó.
Sir-ány, sir-ony.
Hir-eny.
Fur-any.
Fal-ány, falángatni?
Csal-ony,
Form-any
Port-any
Zsarl-any, kisb zsarol-at.
Hib-any, hiban, hibb-an.
Os-ony, os-on.
Lobban-y lobban.
Reppen-y, reppen.

Ir-ony,
Szel-ény
Perg-ény, pereg.
Kevorg-ény, kevereg.
Hevorg-ény, vesen hever-eg.
Szív-ony.
Gyut-ány.
Tüz-ény.
Suhany. suhan. Suh
Pih-eny. pihen Pih
Lobbany. lobban. Lob } után ij.
Lebbeny. lebben. Leb
Roppany roppan Rop
Illany. illan. Il
Gyur-ány.

Milyenzőhez

Bús-ony, miként híg milyenző után hig-any.
görb ény görbe.
Csorb ány csorba.
Himb-ány. Himba = hinta, hintáz. Hintál,
himbál.

ENY és ONY rag, csak igéhez.

már 2d fokában, hol még nagyol
ingást, lebegést, erőtlenséget, lágyságot
jelent. Ellenrezője hát az epedségnek.

Észrevételek.

1. Kérdés itt, ha p. o. fél-ék-eny, vál:
tozék-ony, vaga, félék és változik
után seriül-e, vagy fél, és vált-hoz, változ-hoz
még élő ék lendül, ? Ékony szónk ? Ékeny
nincs, tehát fél és ékeny, változ
és ékony ötvözésével nem lehet. Hanem,
vagy-e lehetne ejtással: ék eny, ék-ony.
lyen is. ? De az, tenne ék-hez eny adás- ? mert van ákom
sal, valami agyrózott gyenge ék-est, ékes- bákom, az pedig
séget, fél-ékeny pedig, hamar fél, = ákony bákony.
lággyan fél, ereje rebeg, nem
kúphat, ék-es nyel, annak még ékenyéi
sem. Ék-ony meg említett ék után,
értelmetlen, mert azon ék, melyel ékel.
nek, tulajdonképen, ék = szélel hasító.
Ez azért ik-el, ék-ez, a fényesítő
ék azonban ékezget ékesget. Jékony,
Vék-ony, sem fejti meg itt, ékony-t,
J és V felvétellel, azok egyéb értelmüek.

2. Vagy az igéhez meggyen tehát eléb ék
rag, miként hajol után leve hajl-ék,
ebből hajlék-ony, vagy féléb, vál-
tozék, alignull első ; még harmad
személye. Hanem ez meg azére ingékony
szabály, mert az iktelen ige első személy
ből, az ik-es pedig a harmadikból
nyerné ragát.

3. Tisztábra kapjuk ezt, ha megismerjük,
hogy elib ik-es és iktelen igéink

ék raggal, (mely annyi mint ér = forgékony) névzövé leszen, s a hang rendben elékerülő eny, vagy ony rag azon névző értelmét teszi lágyultá; mozgékonyagá. Igy itt, valahány szóhoz helyesen csipeszkedik e rag, annyi félélesztett névzőt, s milyenzőt kapunk. A virág csüllengjében, mondhatjuk élet maradt, deréza fonnyadóban lenni látszik, s uj felöntözéssel az is megint neki virul.

Folyamatban van:

ik-telen és ik-es igéhez kikerül lyeje. Raggal, mely ~~[illegible]~~tat uj névző. gyengéséget, jelent.

Ik-es igéhez is jöttet mutatja, fáz-ik, kérkedik termik után fázékony Kérkedékeny, ter-mékeny.

aluszék-ony.	aluszék	alusz, alsz-on.
avatték-eny,	avad-ék, ték,	avad.
bomlék-ony,	bomlék.	
	Düled-ék,	dül-ed.
düledék-eny,	éb,r-ék,	ib-er, iver.
ébrék-eny,	érz-ék,	érez.
érzék-eny,		

S íme lám, érzék-et már Versegi ajálá egyházi szókönyvében, sikerrel.

émelgékeny	emelg-ék,	émel-eg.
csed,ék-keny, Sándornál.	esed-ék,	es-ed.
epedék-eny,	eped-ék,	epedd,
	émel-ék, emlék,	ém-el.
emelék-eny,	ereszt-ék,	ereszt.
eresztek-ény	fázék	fáz-ik
Fázék-ony, fáz-ik	feled-ék	fel-ed.
Feledékeny	fedd-ék,	fegy, fed.
feddék-eny,	fél-ék	fél.
félék-eny,		

Honnan jő: faz-ék. fazok.

Gördülék-eny,

Hasadék-ony, hajt-ér, hajol, hajol-ik,
hajték-ony hajlad-ér, hajlad.
hajladék-ony, Hajl-am kijeb lehet: hajlad-ér, hevesb.
Hizék-ony esed-ék. es, es-ed. Ess-ed.
Esedék-eny, Esed-ér Vasban = hullad-ér, mely ácsolás,
gabona mérésker el es, es-ed, hull-og. Esed-
ék-eny Sándornál, labilis, lapsabund us

Kérkedék-eny. kérkedik,

nő, növ-ed.
növed-ér
növedék-eny, succrescens, burjeonem capiens.
Sándornál nyúl-ér. nyúl.
nyúlék-ony, oml-ér, omol.
omlék-ony, omlad-ér, omol, oml-ad
omladék-ony
okádék-ony, Sándornál. okádék, okád-ik
porladékony porladék
romlék-ony, romol-ér. romol, romolik, romlik.
rothadék-ony rothad ér, rothad, rothad rothad.

siklék ony,
süppedék-eny, süllyedéreny SÜP-ED-ÉK

töredék-eny, töredék töred
termek-eny, terem-ér, termik, teren, ter-em,
vonék-ony vonék, von.
vezetik-eny. VEZ-E-TÉK

Igy lett.

Fölt-ék-eny. kazinczy szava.
Jelentés-eny, pesti hirlap 1841. 97' szám
816 lap. Schnell László.
Rugék-ony, Erdélyi Hiradó 1842. 26 szám: elastischen
Tevék-eny, Jelentor, 1841. 80 sz. 322 lapi: Geschäftig.
Gyógyítéreny sanabilis Nagy János egyházi müszótárában 1845.
348 lap, ' azon áll: józanítéreny is.

E ragu szó nincs halmosan sem régi irásban, sem közbeszédben. Helyette inkább, atos, etes, ös, es ragu milyen zök kelénck nyelvre, vagy igeneizők. Pedig igen engedékenyen bedrogál ki érzel a mirelékeny, érzelem fokozata. Lebegékenysége mimegy előtted ingatja a györző értelmé hez függedező képet. A mic hát még fenhagyott az előkor, azaz az ezmék apránl csingait most kitűzni indult irók folytathatják.

Lehetnének következők. Mind meg ammi uj nézó

Áradék-ony ki hamar ad. árad-ék ad-ék

Adék-ony, ám-ul-ék

Ámulék-ony, ki elállatni, kit hamar elállatnak. ált-ék

Áltékony,

Ázalékony : ÁZ-AL-ÉK.

Ártékony árt-ék.

Bámulék-ony. . . . . . . bám-ul-ék.

Buzdulék-ony. . . . . . buzsd-ul-ék.

Békülék-eny. bék-ül-ék.

Betegülékeny, hamar beteg.

Csalék-ony . . . . . csal-ék.

Csepegék-eny. . . . . . . csep-eg-ék.

Csillogék-ony. . . . . csill-og-ék.

Csorgék-ony. . . . . csor-g-ék

Csüggedék-eny. . . . . . . csügg-ed-ék

Csengék-eny. . . . . csen-g-ék

Csacsogék-ony. . . . . . csacs-og-ék

Csufolék-ony. . . . . csuf-ol-ék

Dall-ék-ony, dalolékony. . . . . dall-ék

Dagadék-ony. . . . . dagad-ék

Duzadék-ony. . . . . duz-ad-ék

Dicsekvék-eny. . . . . dicsek-vék

Dühödék-eny. . . . . düh-od-ék.

Derülék-eny. Der-ül-ék.

Ehedék-eny . . . . . ehed-ék.
Ejtők-eny . . . . . ejt-ék.
Előzők-eny, ... előz-ék.
Előző, Megelőző, Zusvorkom. cumul.
Égék-eny. . . . . ég-ék
Éneklők-eny, Cantabile. . . ék-ek-l-ék
Esengők-eny . . . . . es-eng-ék
Epedők-eny . . . . . ep-ed-ék
Égdelők-eny. . . . . égdel-ék.
Engedők-eny.
Evők-eny. v. eszők eny.

Erzők-eny
Kérez-érony
Sérez-érony
Szerez-érony
Vérezékeny
Iroz-érony
Boroz-érony
Sorozékony
Áldoz-érony
Oldoz-érony
Üldöz-ékony.

Falék-ony. Jájlaléróny.
Férék-eny, Összeférő, elférő = összeférő, ellérő.
Feleselék-eny
Feserlék-eny
Futamlék-ony. Fuladéróny, hamar = fuladoz.
Fűvedék-eny.
Fellengék-eny.
Fogadéróny.
Fogódék-ony.
Egyszerre elfogódik.
Fáradék-ony.
Fűzők-eny.
Függők-eny.
Fordulók-eny.
Folyók-ony.

Gyndolér-ony.
Gyurulér-ony.
Gyarlék-ony.
Gyökeredzék-ony.
Gyulék-ony.
Gunyolékony, hamar gúnyol.

Hasítékony
Habzék-ony
Hajték-ony,
Hódulék-ony
Hempetygék-ony
Hizelgék-ony
Hullék-ony.
Hivék-ony, hiz-ékony. ... Hiv-ér, Hisz-ék.
Itt is látszik v és z cserje.
Hall-ék.
Hallék-ony. Herv-ad-ék.
Hervadék-ony
Horpadékony

Id-v-ez-ér.

Idvezlékeny,
Ivékony v. ivzék-ony
Irék-ony.
Imádék-ony.
Irtózér-ony.
Izzad-ék-ony.
Ingerlékeny.
Ihgék-ony
Jarék-ony.
Játszék-ony.
Jobbulék-ony.
Járulék-ony.

Ámulék-ony
fordul-érony

Kámpolékony; mindig kámpolodik. Sarcastican. Kámpolék.

Keshedék-eny KES-ED-ÉK.

Kallék-ony.

Gyári ló lehet. Könyen lehet kallani.

Kapaszkodék-ony.

Kellék-eny.

Képzék-eny.

Kesergék-eny.

Késék-eny, Kém-él-ék.

kémélék-eny, ... Közöb-ék, közl-ék.

Közlék-eny,

Kémletek-eny . . . . . . Kém lel-ék.

Kezelék-eny,

Késérték-eny,

Kivánék-ony.

Költekezékény

Költék-eny,

Könyörülék-eny.

Kérék-eny

Keverék-eny . . . . kev-er-ék.

Lángalék-ony . . . láng-al-ék.

Lázadék-ony. . . . . láz-ad-ék

Lankad-ékony . . . . Lank-ad-ék.

Lobogék-ony . . . . Lob-og-ék

Látszék-ony . . . . Láts-z-ék.

Levelezék-eny, minő Kazinczy volt.

Lebegék-eny.

Locsogék-ony

Lebegdelékeny

Lobbanék-ony

Lelék-eny.

Mérgelék-eny

Mosolygékony,

Mozgék-ony,

Mivelék-eny.

Mordulék-ony.
Működék-eny,
Mállék-ony.
Mulék-ony

Nyelvelék-eny
Nyelék-eny
Nyerekedék-eny
Nevetek-eny
Nyilék-ony.
Nemesülék-eny

Olvadékony . . . . OLV-AD-ÉK.
Olvaszték-ony . . . . Olv-asz-t-ék.
Osztozék-ony. . . . . . . Osz-t-oz-ék.
Ohajték-ony. . . . . . . Oh-ajt-ék.
Oszlék-ony. . . . . . . Osz-l-ék
Örülék-eny . . . . . Ör-ül-ék.
Örjöngék-eny . . . . Ör-j-ön-g-ék.
S itt úgy hatalmazít, naggyít mikéne k, porányó, vénedő, posadó-nál midőn porhanyó, vénhedő, poshadó, még naggyob értelmet ád.

Pendülék-eny
Pattogék-ony.
Pezsgék-eny.
Pirulék-ony
Puhatolék-ony.
Porlékony . . . . porlék
Ragadék-ony
Rejték-eny,
Reked-ék-eny,

Rendület-eny.
Renyhedék-eny.
Repedék-eny.
Riadék-ony
Rimánykodék-ony.
Rögzék-eny.
Repülék-eny.
Rebegék-eny.

Sajnálék ony.
Sárlék-ony
Satnyulék-ony
Szárad-ék-ony.
Szomulék-ony.
Szállék ony
Szellemyék-eny.
Serdülék-eny
Szomorgék-ony
Sérték-eny. Itamar sérzett.
Sértékeny. Itamar sértő.
Szuszogék-ony.
Szaladék-ony.
Szebbülék-eny.
Szólék-ony.
Szülék-eny.
Sülék eny.
Szürkülék-eny.

Sirék-ony
Sorvadékony.
Szegődék-eny, Szegődi.
Senyvedék-eny

SENY-ED-ÉK

Tajnadék-ony.
Tanczolék-ony.
Tercnték-eny.
Tiné"dék-eny.
Tójirengék-eny,
Tanaródék-ony,
Türék-eny.
Terhelék-eny.

Zavarék-eny, — Zav-ar-ék-ér. Dwalban.
Zengék-eny, . . . — zeng-ér.
zörgék-eny, . . . — zörg-ér.
zördülék-eny, . . . — zördül-ér
zendülék-eny. . . . — zend-ül-ér.
ugrék-ony, . . . — ugr-ér
ujdonzékony — ujdon-z-ér. Ujdonozni.
unadék-ony . . . — un-ad-ék
usz-ék-ony, . . . — usz-ér, usz-ék.
utaz-ér-ony, — utaz-ék.
ülék-eny, . . . — ül-ék.
vadulék-ony, . . . — vadul-ér.
veszekedék-eny — veszëked-ér.
Virasztékony . . . — virasztér
véték-eny. — Vétek, vét-ek.
vágyék-ony. — vágy-ér.
Virágzék-ony, — vir-ág-z-ék.
versenygék-eny. — versenyg-ér.
verekedék-eny, — ver-ek-ed, ék.

zsiradék-ony — ZSIR-AD-ÉK.

20

Ák, Ék, Ik, Ók, Ök mint nagyitó ragok.

4-r. 4 lev.

Nyitrában

Ágy ággyák Burá

Állyj Állyják Burák Sándornál.

Ón ólom. Bajj Bajják vár.

zónál

láb, Adamnál

bscheisskraut.

ámos vaskos
agyar gyereket, s ez
azt össze ebatta
meteri és jól
egbubozza. Így sze
rencsétlen vetzekedés
nem lesz, midőn
a német származat
is magyarossá vá-
land.

hajját, s jobbról balról fityeg csomb-
ók-ok. Lesz tehát czomb-os = csom-ós.
Csomó után csomv, czomb.
Csimbók ugyan az. Sándornál nodus.

ÁK, ÉK, IK, ÓK ŐK mint nagyitó ragok.

Egyreadások

1. Ág, ég, átaljában kihosszulást, terülést jelent. S g és k között csere van. Bocskor ták = annak tága, tágja,

2. Czókmók, rendetlenül összehányt holmi, nem idomban levő. Magyar Sók, falu Nyitrában

Sók

3. Latinban a szerfelettit, fejezi ki. Olaszban: one.

4. Jelentésére, ugymint nagyon kifordulását mutatja áv, év, óv utáni lett szerepe. Csók = csóv, Sók falu: sóv.

4. Mint más nyelvekben, úgy nálunk is e rag, némely szónál félig meddig csufondáros jelentésü, gunyos is.

Magyarban a test részeinél Bolyók, balyók, Gcir, Tálk, Ihor. Adaminál. czubók.

Czubák, (Erdélyben póka (ott pulyka) led, nagyon husos, kövérre kerekedett czombja. Tessék, ezt a czubákát venni. Másként, czobók, czombók. Czupak-os szeg = vastag fövü Ungrischer czopak, csufolja a soproni német kölyök,

Szulák, Adaminál Rebschesskraut.

Csomb-ók, a somogyi s veszprém vármegyei falusiember csombókra köti haját, s jobbról balról fityeg csombók-ja. Lesz tehát czomb-os = csom-ós. Csomó után csomv, csomb.

az izmos iacskos magyar gyereket, s ez amazt össze ebatta németesi és jól megbubozza. Így szerencsétlen veszekedés nem lesz, midőn a német származat is magyarossá váland.

Csimbók ugyan az. Sándornál. nodus.

Csivók, gr. Bethlen Miklós életéb.

Buvó, Buvák Sándornál.

Ágy ágyék
Álgy Álgyék
Buj Buják vár.

Ón ólom.

Ellák, Irnák
Etele fiai.

Or-ók, orr-ók, kinek idomtalan (nagy hatalmas) kicsucsorodott orra van. Németet s olaszt láthatni ilyen Isten áldotta orral többet, minőt a tobákolás nevelget. Magyart gyérebben. De azért közte is megterem a hóri horgas or, némi elegyedés után.

Száj-ók, arcz egyéb részénél terjedtebb szájú. Sándornál labiosus, de száj-ók egész szájra megyen.

Sum-ák, a Göcsejben: ostoba, tudatlan. Tájszótár.

Taják, kalász gunyja Tájszótár.

Szem-ók, kidudorodó szemü. Veszprém vmegyében kigömbölyödö szemü szarvas marhának is adják neveül. Szem-ók ne! kiáltja az azt tézslába igázó legény.

pof-ók ǂ Mony-ók † Barsban Zörén mony-ók nevet pejlónak adnak. Így lehet:

† Gömörben nagy monyu csödör, monyas.

ǂ kinek pofája kipofad, pöfed, egyéb arczrésze idomához képest nagyon kidudorodik

Has-ók, a kikerekülő szép hasu, mely oly dombók, hogy reá asztal gyanánt teríthetni.
Fül-ók, leleffegő, talaboros fülü = filü.
Kez-ók, kinek keze egész dorong.
Fej-ók, taliga kerekü fejü.
Láb-ók, ki rövid derekú, lábon pedig oly hoszun jár mintha az mankója volna. terepélyes a ~~talpa~~ úgy hogy Osztán a ~~Vargának~~ uj sarokfát kell vágatni hozzá.

hibók, hibókos ut, pocsajos, hibbanós. Szabó Dáv.

Pup-ók, kit sajnálatost szerencsétlenségért, s háta kibubosodott, puppja van.

Far-ók, ~~nagy far~~ leány s menyecske, kinek jó kereke-van

~~Far~~, s. rendszerint.

Vállók, oly somogyi széles mellü, kupa avadék, kinek vállát ~~kölmerő~~ búzazsák is megférheti.

Folyamatos keresztnevek,
melyek siheder legénykét s csőjánykát hínak.

Nagyob,
Ant-ók
Annók, már nem kis Nani,
Bert ók

Erzs-ók, s Erzsók asszony is
már nem Erzsi, Erzsike, hanem ifju korahaladott
Ist-ók, Veszprém Vas vmegyében
Est-ók, Gömörben a barkó magyar } Pista. nagyobb legény

Mih-ók,
Pannók
Petök
Zsuzsók.

Kisebb
Anti.
Bertalan, Berti.

Erzsi.

A rajkó vét, s Istókot verik.

Miska. Mihók, göcsejben, az is, ki egy szemére vak.
Panna.
Péter, Peti.

Zsuzsa.

Vezetéknevek. Népnevek.

személy gyűjtőnév
Orbók, Orbo falu.
Varbók, Kores-ák.
Hollók, nagy holló.
Sebök
Rad-ák, rad gyöktől honnan, rad-o, rag-o, ki raggatódzis
Benes-ik, Sibr-ik. Sib-or után.

Koz-ák, koz után ~~Koz~~-ár vár
Ostyák, Ozt-Ost után Osol
Os-önti, osz-ol
Fed-ák.

Herny-ék mag. falu Szalában.

Helységnév.
Bozs-ók, I. 54.
Czir-ak, Sopron vmegyében. Cz és Sz közötti cserével pedig
Szir-ák, Nógrád vmegyében. Cz és Cs cserével Czir = csir, czira = csira. Czirák = Szirák tehát szélesebbre terjedt csir-ák, Czir-ák. Czirák előjű familia. háznep értelemmel:
Csibrák német magyar ~~falu~~ Tolna vmegyéb.

Bozs-ók I.
Dn-ák falumi Dobóka vm,
Buják Buják vára II. III.
Csibrák, falu Tolnában.
Div-ék, vár falu Nyitrában.
Dizsák neve.
Gop-ák nfalu Szalá;
Bus-ák II.

Pucz-ák falu Sotlák.
Zob-ák ~~[illegible]~~ Baranyában magyarul.

Hörny-ék, nfalu Baranyában
Szal-ók, magyar falu Hevesben Abád mellett, Magyar falu Veszprém vm.
Eger Szalók, Eger mellett.
Kisszalók, Nagyszalók Pórszalók.

Nov-aj után
Novák, falu

Bombék, Ormánságon a nagy bimbó neve. Tájszótár.
Birtók, akaratlanul kinött szilva, éretlen.
Egyeb
Eszenyák, nagyehető, telhetetlen, mohó. Kemenesi.
Melák, nagy komondorok neve.
Binesök Bodrog között = csombók, göres
Ondók, a székely hija így gyapottfonó kerekének középfáját, mely vastagab, azon forog az orsó pereszlenyén, a kerék húra. Tájszótár.
Decs-ák, = mód nélkül dicsekedő.
Isz-ák, innen iszákos, ki sokat s gyakran iszákol, iddogal, de még nem holt részeg, csak tütüz, el nem merülve. Lehet tehát
Eszék, ki gyakran faldogal. Lévén pedig eszen után eszeny-ák, úgy pendülhet elé: iszony-ák. Eszék² városa! innen ragadt volna-e rád neved.
Iszák lehetne: ivók is. eszék, eszök
Iz-ék, apró iz, mely marhák elött szénából jászolban maradoz; valamint sok morzsa, hulladék a vendég asztalon. Soka együtt iz-ék.
Itten-ék, ittennék, erősebben határozza meg itt, itten, helyszót. Soprony és Veszprém megyei, hol ottan meg nagyitatik ottannak által. Kettő nagyító rag van e ~~táj~~genkül e ejtésében.
Pir-ók, Vas, Veszprém megyében fejér de helyett kése verhenyeg szőrü szarvas marhára adott név. Csáli pirók! Pápa vidékén azt ki elszégyelkezik s pirul, így támadják meg: Ehe! pirók. Ismerik e szót Gömörben is. Tehát hirtelen pirulat, mi nem illenék oda, hol elejö. Rendén kivüle. Sándornál Pecus subrubrum.
Pip-ök, ki szerén ul pip-ereskedik.

Pip-

Buv-ák, Sándornál mindenüvé buvó, mindenbe felbuvó.
Csömbök, kácsa farkára ragadott sok sár. Somogyban.
Igéhez
Bötyök, nagy bütykö. Tuber. Protuberantia. Sándornál
Hib-ók, Szabónál, higsár, pocsaj, pocsolék. Tehát mély nagy sár, vizzel, melyben ember hibb-an.
Durd-ák, Baranyában az Ormánságon pálinka alja, vadka. Talán a mi kidudorodott belőle.
Czip-ök, hídus oldalán kiálló görbefa. Bodrogközi nevezés.
Fiók galamb, már akkora mint galamb apja galambanyja, csakhogy uj fi.

Pip után van, pip-acs, pip-er-e, pip-e,

Hamupipők oly jányka, ki csak hamu közt szegényen neveledett, de szép teste, megtetszék, s magához ránta egy Ur, kinek pénzén ugyan csak felpiperezi magát. Pip-ők-e is. Balaton mellett: hamupüpő,

Muly-ók nagyon együgyü, mulya.

Rip-ők.

Em-ők, szabónál sós lév, melyre sajtból kinyomnak

Czib-ak, egészen meztelen, csurdé. Jászón hallám 1835b, hol czibakon ferdik, ki meztelenné, anyaszült testüvé tezi magát, mintegy leczibálván ingét gatyáját is. Világithat rá czir-gyök után czir-og. Czibak,

Czir-ók, kiválólag kedvelt szép ökör vagy tehén, melynek a Vas, Veszprém vármegyei falusigazda e czirozató nevet adja.‡

Püf-ők, ki fel van püfedve. Pápa vidékén püfőkaszú.

Pill-ók, Vas vmegyében: nagy pille, pillangó

Fen-ék, fen ige után, s fent-ék, fene után.

Szátyók ember, = peshedt, lazu, szityi fityi.

Zseb-ók, széles hoszu zsebü

Han-ák Kézdi székben lágy hitvány vászon vagy fonal. Han, hany után van hany-att, hanyatló, Hanság.

Kozs-ók

Ibr-ik.

Czul-ák hoszu vastag tömör czulap, czölöp. Hallottam Sárospataki asszonytól Paradon 1842b.

Bancsók, kemenyalatt = sütkérezni, fázó, banzsal.

Czirók, vezérnek vali fi Vasban és Csongrádb.

Czibabó, székely ajkon = mókus, evet, azaz b és v, meg b és g cserével csiv-ogó. Czibak hát Czir-ak, honnan Czir-ak-odás, ‡ s az czirók-álja.

Hibók, Sándornál

Mamók, mumók vénasszony ki sutban mamog Erdélyi.

Czelők, Vas vmegyéb
nagy domony.
Sordék, Tájszóval.

Szánd-ék, = szánod-ék, melyre valami
elszámt-ja szánta magát
Sum-át, Görögben ostoba, indolens.
Zsobrák

Lyéhez.

Tud-ár, oltár mutatja tudákos, mi-
hasonlóan valami rendkívülinek tudását tett
nevek jellé. Oktondiják vala kik Mathesis
nevezni tudákossággá.

Lyúk
"nagyí"
van.

Abr-ak. — ai után ab-or a mitforgatmak-ló
Fut-ak. ? clubo.
Rend-ek. ?

Piriber után ki gonosz vérengző" tűnik bele
vala, lett volna, Pribék.

Idegen.
Osztrák = Oesterreich.
Petak,
Porumbák,
Tobák.
Hanák

Susták a Szeredyföldön kétgarasos. Hijaba
mondá azére Jerenczi János a Fájzótárban szé
kely szónak, mert sus gyök-ucai. sus-og,
sust után sust-or-og jő. Sestár, sostár
irja Lesehka tót, s tesznek hatost, hat kraj-
czárt. Ebben Lesehka igazán gyönyörködik
hetett.
Hámuly-ár, tót nev.
Sábrák Csábrák a franczia chabraque. Kapsi
magyar! mióta nem marad? e helyett saját. csó.
tár-odnál. Csótár = csóvár v és t szere után.
csótár tűzeregtatárunk csóv-a csóvája van

Szánd-ék, = szánod-ék, melyre valami
elszámt-ja szánta magát
Sum-át, Görögben ostoba, indolens.
Zsobrák

Tud-ár, oltár mutatja tudákos, mi-
hasonlóan valami rendkívülinek tudását tett
nevek jellé. Oktondiják vala kik Mathesis
nevezni tudákossággá.

Abr-ak. — ai után ab-or a mitforgatmak-ló
Fut-ak. ? clubo.
Rend-ek. ?

Piriber után ki gonosz vérengző" tűnik bele
vala, lett volna, Pribék.

Idegen.
Osztrák = Oesterreich.
Petak,
Porumbák,
Tobák.
Hanák

Susták a Szeredyföldön kétgarasos. Hijaba
mondá azére Jerenczi János a Fájzótárban szé
kely szónak, mert sus gyök-ucai. sus-og,
sust után sust-or-og jő. Sestár, sostár
irja Lesehka tót, s tesznek hatost, hat kraj-
czárt. Ebben Lesehka igazán gyönyörködik
hetett.
Hámuly-ár, tót nev.
Sábrák Csábrák a franczia chabraque. Kapsi
magyar! mióta nem marad? e helyett saját. csó.
tár-odnál. Csótár = csóvár v és t szere után.
csótár tűzeregtatárunk csóv-a csóvája van

Innen kifejlő tisztábrajutás.

Mi volna az? Határozott értelme jut néhány szónak, mely most ingékonyan jut toll alá. Így lehet

Nagyobbultsági
ajándék, ok,
aj-ak,
árny-ék
aj-ak
bibor-ék,
csut-ak,
csavar-ék, Divék, div = díj.
hant-s-ék
gerj-ék
lágy-ék
kutykor-ék
Mánd-ok
Körny-ék
Mánd faluneve
Szömörcz, ök . . . Szömörcz.
Mánd-ok, faluneve.
Torák falu
Nyom-d-ok,
Pocs-ék
Pocz-ok
Szurd-ok
Surd faluneve
Sord-ék, = sutton, szurdék Göcsei szó. Tájszótár
Szurd-ok faluneve
Suly-ok
Tajt-ék
Táj-ék
Terj-ék
Zsomb-ék
Vesz-ék, jajvecz-ék,
Jajveczék áll Guary codex 69 lapján.

Kicsiny marad:
aj. ajánd. A legősibb rag ék,
árny. volt, miként ség
aj. azért maradt az, ö,
bib-or. a rendben is ék, va
csut. lamint a bécsi co
csavar. dexben is magas-
hant. ség.
gerj.
lágy. kup-ak, kup.
kutykor. répa kupacza, fedele.
Mánd
körny. fiók = fi.
galambfi kicsiny
fiók galamb már nagyobb
tor.
nyom.
pocs
pocz. poczegér kishajó,
szur-d.
szemöld-ök, szemöld.
Szurd, zurd, zür.
suly.
tajt. térd-ek térd.
táj. Térdek után lőn térdep,
terj k és p cseréjével. Térdep-
zsomb. el ugym. térdep = térdek
vesz, vész.

Érd-ék, érd, Érd falu

Torák, Törék nagy és kis, falu

tor
tör

Iz-ék, íz.
suly-ok . . . suly. senyd,
sennyed-ék
Ker-ek ker, kör.
zavar-ék zavar.
kavar-ék, keverék, kavar, kever
habar ék habar-cs.
elegy-ék elegy.
vener-ék, vener.
fész-ek, kellene, fész-ék, vesz, vész
a miből kikercziti a madár, házi íróját.
szerd-ék, szer, szerd.
zsomb-ok, zsomb-ék. zsomb, zsomb-or.
zuz-ék, zuz.
ét-ek, et-ék ét
se éte se it-a (nem itta) mutatja hogy
it-ák it-ak is lehet — it.
vét-ék, vét-ek vét. vét-ség
tor-ok, tor.

Innen ered ki

der-ék der = ter
ét mi hosszabbra ter-ül. Mert der
után van: der-ö = der-ü.

Uj lehet: Nevző
Szusz-ók, ki felette szusz-og.
szörny ék = szörny.

fal-ók, ki nagyokat fal, Ige
csal-ók
dall-ók, ki mindig dall de rosszul,

[illegible]

Sorok sor
Sor-ok, falu Tüz = tűz tűzék, tűz-ők.
Szörcsök szőr-cs Sömör sömörög.
Bor Szörcsök falu,

Új I. ÁNT, ÉNT névhatározóknál II. Kent

Névhez.

ar ar-ánt, arányt,
Mondják ezt: ir-ant, eránt,
De csak betűcserével. a gyök:

21

Ánt, ént névhatározóknál

6 lev.

Új I. ÁNT, ÉNT névhatározóknál II. Kent

Névhez.

ar ar-ánt, arányt,
Mondják ezt: ir-ant, eránt,
de csak betűcserével, a gyök:
ax, ara, melly valami felvett
kép, pont. S a hangrend is a-t
kíván.
arcz, árez-ont, arez-ént.

gyal és gyan. Gyal-ánt, gyan-ánt.
L és N között van betűcsere.
De a gyök inkább gyan, miből
gyan-u, cned v a gyan-ánti hozzá
vetés értelme gyanúhoz közelit,
nem gyal-okhoz és gyal-oghoz.

har hár-ánt, hárántsíp, hárántozás. Ltar gyökből van hax-ám: lit hár-ul, har-mat, a mi éjente füre ágra v akármire lassan lassan hárúmlik.

has has-ánt. Sárosp. Patakon mondják has-m-ánt fekvést, hasára, hasa hosszánt, hosszanta. M csak begyulzott.

ke keént, lim ként,

kor korántsem.

nép nép-ént

[illegible]

orcza orczaént, orczént, Különös itt az ént megmaradása, s nem miként kellenék ánt-á változása hangrendhez képest, mint a gyanánt, háránt-nál úgy van. S ént-hez még többet látunk.

szer szer-ént.

sziv szivént

töst töst-ént, Erdélyies, tüst-ént magyarországias; Töst-ént annyi mint egész tövével, töve szerént. Tős-hez adatik t.

vér vér-ént

t.

Ezen ánt és ént rag, annyi mint szerént, képest, s így midőn czélul kerültetné a költéssel sorának mértékre, újabbul vehet efféléket is, névhez: ív számhoz képest helyett: ív-ént
törvény szerént . . . . törvény-ént
hozzávetés szerint, hozzávetésént,
És itt s sz összeszisszenését kerülnők.

A némettel elegy pesti magyar (új pár ha felkap-
dosta bár ~~tanúi~~ nélküli német ~~kifejezéseit~~, mondókáit,
~~ott~~ inkább az tért annak nyelvéért is átvesz,
a ki; magyar ruhát ölt fel. s magyar szokás-
ba nőtt. A magyar akkor ~~több~~ önérzetesebb
volt s a sajátos német (ostobaságnak lelé.
~~szerzőjét~~ nyelvén szólásán. ~~szójárási~~ mesterkélten falusi va-
sárlójai.

ánt ént

névhez

ke ént ként, ezként

vér-ént

szer-ént rint

ar-ánt ar-ány

hár-ánt

arcz-ént

gyan-ánt

egyenként

fejenként

királyként

házanként

óránként

pontonként

cseppenként

particula

im-ént

meg-ént

Időhatározók

föst-ént

Névmutató

ak-ként az ként

más-ánt

nagy-ánt

int

Ánt ént, rag.

Imént. Onnént. Innént.

Meg-ént

Nagy-ánt Koránt sem.

Gyal-ánt, hajdan, most gyanánt

Pal-ánt, =plánta

Talánt-al.

Ar-ánt, eránt iránt.

Hár-ánt, Hasmánt fekünni.

Er-ánt

Kor-ánt,

Lór-ánt. Másánt.

Szer-ént

Vér-ént

Per-ént, falu.

Pázsint, Székelyesen. Pázsit Magyarorsz.

Töst-ént felzúhyodönözni

Szive ént Szivént

Szabadsága ént.

Szchatárzóví lett

350.
50
400

3

Aránt eránt iránt
Berémént falu.

gyalánt, gyanánt,

háránt hár-ból háránból, harm-at

Koránt sem.

ként, aként, miként
más-ánt, megént. Lóránt.
naggyánt,
orsz-ént Perént falu. Újperént.
Szerént palánt.
Képes-ént

vérént

töstént töstől együtt egyszerre

ujánt, áll a Hetilap 1846. April
7d. 500 lap. Így: Ezen ujánt
feltalált gazdasági kenőcs.

Új lehet
fejént feje kivánságaként
Esz-ént
Kéz-ént
házánt

miánt mikánt = mihelyt.
miánt = miatt.

Millyenség szóhoz.

más   más-ánt.

nagy   nagy-ánt,

Mutató névmáshoz.

az,   akként, kellene: az-ént?
ez,   ekként nem de? ez-ént.

Hihetnéd igen, s az, hogy ide <u>k</u> csak úgy csuszott be: Mert ismét az ez szerént, ahhoz ehhez képest véve van, az öszvemérés. Mindaz által ként maga külön van, miként felebb áll: ke-ből melly és ragozatánál j betűt cserél fel s lőn kéj-es, vagy j és ny közötti betűcseréjével kény-es, azért jó önkényt is noha gyök szerént ke-ént mutatkozik.

Kérdő névmáshoz

mi?   miként. Ez is lehetne ugyan miént is, mert miként már olyan öszvetétel millyen az ként ez ként vagy azon-ezen ként. Az az mi millyen? kéj-kény szerént.

<u>Jegyz.</u> Órán-ként, nappon-ként, éjenként, s több illyen szavakban <u>n</u>, <u>on</u>, <u>en</u> csak becsusztatás: óraként, napként éjként helyett, s ezek is öszvetételek. #

De a mai naponként helyett az 1508beli soltárfordításban Bercsalan Napnál a XLIId soltárban vagyon naponked.

Indulatszóhoz

Im im-ént.

Igehatározóhoz

Ujonan, ujonnánt, elöjö az erdélyi
müvesmesterek müvei ábrazabajában,
melyet az orpúsgyülés 1571b. Maros-
vásárhelyen tüzött ki; igy: a nyereg
gyártó mesterek ok müvet ujonan
el ne adjának. Annyi; mint uj gya.
nánt, uj szerént, Találtam a bras.
sói levéltárban.

Személyragok után

Életének megismerettem Berzsenyi Ötös
müvei ivrétü kiadása lapjain
1842. a Soltárok nak s evangyeliomok
nak Italabori Bertalan pap által
1508ban tett forditásából, mellynek
eredeti kéziratа Gyulafejérvaratt áll
a Batthyáni könyvtárban, erröl a
m. akademia költségeivel levétetett máso.
lata pedig nálam. Vörösmartyval pedig
1843b. mart. Ed. közlöttem belöle pél.
dával az akademia által kiadandó
szótárhoz. Im igy jönek elé, a Má.
solati kéziratlapjaiként, de maisan irva.
5d. lapon: ö kegyötlenségökneк sokasla.
gaént, özd ki ötöt, Károlyi Gáspárnál.

az ő hamisságoknak sokaságáért vesd
el őket

7d. lap. a VIId. soltárban. Uram itél' en. gem en igasságoménént es én rám en ártatlanságoménént. [Kavlyinál pedig: Ítélj meg Uram engemet! az en igasságom és artatlanságom szerint szerez me. fizess ennekem.

[A vulgata ént: q. ver. Judica me Domine, secundum justitiam meam, et secundum innocentiam meam

8d lapon: én Vrnak igasságaint vallok (azaz ént.) és felségös istén nevének dicsőseiteh = dicsőítek.

12d lapon: Bines urat elalmeita nem kereskedik ő haragjának sokasságaént, Istén nincsen ő előtte Kávolyinál N soltárb 3d vers. Mere dicsekedik a hitetlen. ... az ő harag jának kevélysége miatt nem tuda: kozik, minden ő gondolati ezek: hogy nincsen Isten.

15d. tenön magasságodeént sokasétvttad embörök fiait. A vulgatában. XId soltár, 9d vers. secundum altitudinem tuam multiplicasti filios hominum.

22. Es ur en nekem fizet en igas. ságoméint es en kkzeimnek hiszta. ságaént fizet ennekem. A vulga. tában a XVIId igen költéri soltár 21d versében: et retribuet mihi Dominus secundum justitiam meam et secundum puritatem manuum meanum retribuet mihi.

27. a XIX soltár 5d versében: fizessen nekeh te szivedént, tribuat tibi secundum cor tuum.

34 Lap. XXIV solt. 7d vers. emlékezél vulam te irgalmadént, secundum misericordiam memento te mei.

44d. lap. Istenségint atyjához egyenlő,
embersegént atyjánál kisebb. (Van
a sz. Hármasságról e czimzettel: Konstan
tinapoli Atanasius püspök irta Ka-
lixtus pápának.

46 Jövin en rám te idvösséged te
bezidedint. (Mivel Bertalan pap
Beregiczi irá: élet, lélek, itélet he-
lyett is, ilet, lilek, itilet stb. látvai
való, miért tové néhol int is nem
eint. ~~[illegible]~~ Ezént van a 47d is
48d 49d — lapon is: szivemböl igen kirtem
te szép bezédedint irgalmaz nekem.
50d lapon: Te irgalmassagodent e:
leveneh meg engem = elevenits meg.
52. lap. fogagy engem te szép bezéde-
dént, s 53dikon meg Én lipisimet
igazgasd te szép bezidedént.

56 lap. te igassagidnak itéletint. Te
szép bezédedent.

59d. Egyetembe binösökel engem el
ne ágy (adj) és iktelen tivökel en-
gem el ne vezess kik ö rokoninál
bikét szólnak és ö szivökbe kedeg
gonoszt, adj nekik önön mivelkede-
tek eint és önön lelemeseknek ál-
noksagaeint önön kezek munká-
jaeint. Itil engem tenön igassagodént
71. lap. XXXIVd soltár 24 vers. Judica me
secundum justitiam tuam.

6

88d lápon. a XLVIId soltárban 11d ~~vers~~ Isten
tenön nevedént, Secundum nomen tuum
dominus. irgalmaz nekem tenön nagy irgalmasságodént
94d. ~~Es~~ Isten tenön könyorülisednek sokasságaént
vakard el en hamosságomat.
102. l. ijedés ü nekik kigyónak képezé:
seint, furor illis secundum similitu-
dinem serpentis. LVII. soltár 5 vers.
107. mert kinek mind önön mivelkedetekként
fizetsz. LXId solt. 13 vers. quia Tu
reddes unicuique juxta opera sua.
Mai mondásént itt kinek kinek állana
s akkor mivelkedetek többesben is vetet-
hetnék. Azonban az ott el is maradhatott.
Minden esetre látszik hogy a k
betü már 1508 körül bé csuszni kezdett
mivelkedeteént-nél a két e közé.
Igy van a 111 lapon: Mikent hálóba
vezetél … mikent kisirtetik ezüst.

Bécsi codex 100d lapján van: ö lábainak ujjait félrészeént
vasból és félrészeént földböl, anyi nem részeént.
Kinizsyné 1513beli imádságos könyvében: szíveeént.

NAK, NEK, NOK rag.

A.

NEK a legrégibb.

22

Nak, Nek, Nok rag.

4-r. 5 lev.

fejér nép.

férfi is.

alas,

corum

Magister

hangzése.

Molnár

aztal.

Magister. Különböztetésül aztán -ról.

Pohár-nok. Az 15^d századbeli Guary codex

A.

NAK, NEK, NOK rag.

NEK a legrégibb.

Ebből van a, és o közötti ben
gerével Nak, és nok, a hang
rend szerint.

Nek alakulása van né-hez k
függedésével. Né = valami lény,
mely főbbnek függ el ıke. Gyengédebb. Így az aszony, fejér nép.
Hát személy is. ≠ Így Nek gyöktől ≠ kir férfi is.
van nek-em, nek-ed, nek-i.
Né-hez még Ki adatván lön
a régi Néki = quidam, mi
később lett: vala-ki. Így
van né-mi és vala-mi
azaz való-ki, való-mi.

Nek tehát más/általjában személyt
jelent. És füg-ed, régiségtől maradottaknál

1. Látható tárgyhoz, melyet a személy
bánik, s lesz fizetés neve.

Fegyver-nek, inas, legény, ifjú
dalia, ki a hős fő úr fegyvereire
ügyelt. Megkülönböztetésül ~~fegyveres~~ emberétől.

Tár-nok, Verbőczi hármas könyvének
Heltai Gáspár általa fordítása
1571 beli (Kolosvárott) kiadásában
áll: Tharnoc Mester. [L. Hunnac
vőt leggyen okot stb. bevezetés.

Raskay Balas,
Tavernicorum
Regalium Magister

Asztal-nok, Ugyan ott van:
Dragfi János, királyi Asztalnakok
nak Mestere. Dapiferorum Regalium
Magister. Különböztetésül asztalos-tól.

Mingy szebbhangzérze-
lemmel van Molnár
Albertnél asztal-
not-is.

Pohár-nok. Az 15ᵒ századbeli Guary codex

Irnakh, Attila egyik fia,
Ir. kis mi fogadás / jelen.

17d lapján áll: Az paharnoc mestör,..
az kenyer sitö es paharnoc.....
Heltai említett fordításában pedig:
Az dinduaj Banfi Janos, Pohar-
nakoknak Mestere, Pincernarum
Regalium Magister. Különböztetésül
pohár-az-ott.
Komornok, ujabban kerüle, mert
ugyan Heltainál vani Palotzi Mi-
haly, az Komornyikoknac Mes-
tere, azaz Cubiculariorum Ma-
gister. F Még Gyöngyösi István
is, 1674b. (magáé) gróf Vesselényi
Ferencz, Nádor és gr. Széci Mária
Komornik-jának nevezi, Vesselényi
pedig Gyöngyösi ajánlataczimén
a Király komornyika. ⁊ ~~Ezt nyit~~
a latin Camerarius~~tól~~tól a német Kam-
mer-~~től~~t is csiptük. De nyik rag helyett
nyelvjárattlanságból vétel-
nok, csak kamar ~~helyett pedig~~
Komor, milyenségző,
helett ~~mert~~ betűtere, mivel!
azon hibás
s komor-nok annyi volna mint ko:
mort forgató. ~~Ezzel tovább kell adni;~~
s Kamarnokot kell helyre állítani

Tál-nok, dapifer, Tsaholci és Bihari
16.. beli jegyzőkönyvében, s így Molnár
Albertnél 1604ből. Tehát a Dapiferor.
Regalium Magister, volt Tálnokok
mestere. Különböztetésül tálastol.
~~Zsi~~ Frisó lehetett volna, a Janitorum Re-
galium Magister
Ajtónok-ok Mestere, azonban Janitor
Molnárnál ajtón álló, s Tsaholcinál
is ajtónálló.
Így lehet vala Agazonum Regalium
Magister, Királyi ~~Lóvászmester vagy~~
~~csak~~ Lónokok mestere, mindazáltal

F Tsaholci és Bihari
jegyzőkönyvében 16.. ik
van Komornik = Cubicu-
larius.

⁊ Helyesebben is: Kamar-
nok, ~~...~~persa Kamar
után, honnan

Udvarnok,

2 13.

Nak nek raghoz folytatás.

tollnok. = jegyző. Jobb: tollvivő.

sor-nok, Regestrator. Jobb sorzó.

oldal-nok, Jelenkor 1843beli 448d lap.
jár: ad latus.

bibor-nok, Cardinalis. Helytelen, mert ő ugy bánik biborral mikép a tálnok fegyvernek, vitéz fegyverrel. Eszméhez, névből uj nev. Hanem ruhája csak bibor os. Előtten marad kardinal, míg elfogadhatóbb születik.

Gond-nok. S az 1840beli váltótörvény ezzel már tele van és az országgyülés terjeszti. Söt iktatta. zai foly. hogy a mi egyszer törvényben áll, azt el kell fogadni, csak azzal lehet élni. Jobb a gond-ár, melyet Vesontai Kovács János, Berzsenyi tömeg gondára él. A törvényben lét, még nem eltörhetetlen bazalt oszlop. törvények magok is eltünnek, hát szavaik. S latin corpus juris-unkban sem az ottani szó volt véve, tekintélyül, az csak a Jegyző ahhoz értőségét vagy nem értőségét mutatja. és a diaetát, mikint guerra.

Hivatal-nok. Maradjon a régi helyes tisztviselő.

dal-nok, Helyette dal-ár nem lehetne mert kétértelmü de lehetne: dalos. Hanem dalnok jól hangzik.

Zsar-nok, tyrannus, despota. Ennel maradhat, mert csak ilyen koko-zó szóra érdemes.

Milyenség szóhoz

gyakor-nok, Practicans.

fö-nök, Lehetne csak för. Mikint van tö, bö után tör, bör. Tö csak kicsiny, tör nagy hosszu, tők töve. tehát r, terjedést mutat. És a bö-r is, bö-ből, terjed. Fö, hasonlóan még kisebb, för pedig fejek, fejes fők föje! Igénél, szö-ből van szövr, szü után szür.

Hellyettnök! Nemzeti ujság 1846. Nov. 5d. 900 lap. apostoli helyettnök !!! Ugyan abban 1847b Marc 7. lap 152. apostoli helyettnök !!!!!

Még új czímnevekhez.

Vallás-nök,

Egyház-nök, Protestans egyházi és iskolai lap. 1843. Észrevétel arra Nyitra Szerdahelyi Köringetől a II számban 132 lap.

Szó-nök, Egyháznoki szónokokat. Ugyé szép!!

Beszéd-nök. Ezzel is új találtan élni bolondjában, a Régi heverésében, azért

Személy-nök.

nyelvemlékek II kötete XXVII lapján, de újab e keresés, stb. nem okulás lebeszéltetett vala.

Ügy-nök.

parancs-nok. Helyesebb: a: parancsár.

Nemzeti ujság 1845beli 231 lapján Nagyszombati tudósításban áll: helyetnöki, titok-nok! és még egyszer helyetnök.

Tábornok már Sándor István Toldalékában 1808b. de azt ő kéziré. Helmeczi belőle tábornokozott.

Titok-nok. Mond ki magyarul: Vestro Secretario. Titoknokotok-nak. Lesz belőle: tokotoknak.

Sóár-nok. 1845b januarb. Budapesti, Só-hirlap, Nemzeti Ujság, Pesti hirlap, sós-beszédünk nevezé egy veszprémi sóárnoknak tisztéz, a Jelenkor.

vegy-nök, chemicus, ujabban Nemzeti ujság 1845beli 202 lapján

Jegyzőkhez is.

jár-ul-nok, Accessista.

ír-nok, Cancellista, Scriba.
Helyettes. Írnár sem lehet, mert a kéz kellemetlen

fut-nok, de divatosabb lőn futár,
mi mutatja a nok-ozástól húza-
kodást.

lát-nok, tehát úgy lehet lát-ár.

véd-nök, Közlemények 1841beli
20d számában.

vés-nök. Kunosnál, új szavak.
Inkább vés-ör, vagy vésér.
metsz-ér.

mér-nök.

A Jelenkor 1845beli 113. lapján mai
nyilvai [illegible] helyett.
ajtónoknő is áll!

Virányi ezt mondá haragjában: Hírnök
1845. lap. 98. Kis futai: Be megverte
(az) Isten a magyart midőn a nok, nok
vagyot szegte nők. Millyen nokok és
nőkök is fognak még születni. Uraim,
a nyelv-ész hagyomány! adjad át épen
a maradéknak, ne rútítsad el szépségünket
szüleményeivel. A vége jól mondá, ha az állam
nagy van ez a vége, a régi nyelvnek és ízléssel
bernе: tisztáját nézd a régi [illegible]
jó hangzás adással fejtsd, s ha mi ez ellen
telik a régit azt te utánozd. Mert ha
nem volt is hajdan [illegible] egy új nadrág nézző",

36 lapon: mikoron ü fejedelmének akarattyának aláját veti az szent engedelmességnek fogadásának miatta,

elég nyelvességére szüle az efféle szöverkezés:
Guary codex 13d lapján áll: és ennek fölötte ez átkozott gyülöségnek és irigységnek miatta. Ma mai ez hangzatosabban így: ezen kivül ez átkozott gyülölség és irigység miatt vagy e helyett ma: által,
Ugyan ott: Ne adjátok ki ti fületeket az ragalmazónak beszédének hallgatására. Mert az ragalmazónak és az hallgatónak mind a kettőnek lelkének örd halálike. Ma ez csak ugyan hangzatosabban mondjuk így: Ne hajtsátok fület rágalmazóra.

S olyannal Guary codex ~~[illegible]~~ celedes után.

3

Heltainál az csak: Lovászmester, ki 1517b. Báthori György volt. Molnárnál meg agaso, = lóhajtó, s equiso lovász; Magister equinum lovász mester. Lovásznok meg azért nem tün más lovász mai személy, l. Debreczeni Gram. 315 lap. A szébbhangérzet tehát el eltemette csak egyen a kényes magyar füllel, e nak, nok, gyakoribb alkalmazásait, mert kanonok, csak hangrend, részeseire tün Canonicus után, uj elejtéseivel, vala- mint Eretnek is darabosodott elé Ha- reticus, uj, -ból, eretek helyett, s belé csusz- tatván. Mindazáltal elejő meg:

Tábor-nok, Castrorum metator. Sándor István Toldalékában a M. deák szótárhoz 1803. kijött 1808b. Gondolnám, az ő új- ítalmánya.

Helynevül.

Tárnok, ma tót szállítványal, falu Fejér vm. Régen magyar lakta s ide csak B. Palocsay szállítá mai embereit.

Tárnok, magy. falu Szalában.

Tárnok, puszta neve Poson vm.

Nagy és Kis Tárnok, népes pusztá[k] Fejér vm.

Tárnok, magyar falu Poson vm. Somorja mellett.

Csesz-nek, magyar falu, Veszprém vm. Várát Gara Sigmund építette 1314b. Majd birta Vertőgyi. Csesz, csösz gyökből, ⌈ azaz csöz-ni.

⌈ van csesz-ni

Cset-nek, tót inegű város Gömörben; lett azzá a XVId évszázban, előbbi lakosai németek voltak. Tót neve: Stitnjk. Birta Csetneki család.

Andornak, magy. falu. Borsodban De nem e rovathoz való, mert egykori birtokosa volt Altterbach s rút. a magyarosan kimondott nev. Így hallám 1843b. Egerben Zábráczky olvasott ügyvédtől Ruttner kanonok ebédén.

Tartománynok áll Gouverneur Gubernator Landvogt helyett Vallasnál Galletti egyetemi világismerete 118 füzete 1873 lapján; így: A forradalom, Tell ellenszegülésével kezdődött (sz és i hibás) Gessler tartománynok zsarnoksága ellen Uriban.

Csa+nak,

Dál-nok háromszéki falu neve, a zágoni járásban.

Kál-nok, hasonlóan székely falu Háromszéken,

Peselnek. Esztel-nek, székely falu Háromszéke a szenteléki járásban.

Iá-nok, magyar falu Tornában. De nem Ján-ok, e?

Cser-nek (pozsegában gr. Dessewffyek előneve. De később tót Csernik, nevezete valamint Kalnik is van. Csernik orosz falu Beregben. Egy

Dus-nok ma rácz falu, Kalocsa mellett Pest vm. Dus egyébkint magyar gyök.

Finak régi. Derék finak.

Fegyver-nek, puszta neve Hevesben; fegyvernek, oláh tót falu Biharban. Felső és Alsó fegyvernek, magyar faluk Hontban.

Vének, m. falu Hevesben. Hanem Vé-nek-e vagy Vén-ek.

Látható tárgy nevéhez.

fi-nak, = legényke, mint egy fiók.

szövet-nek, mi később a németek kapdosás miatt ugy lön fack-el-bir fátlya, midőn kém, ort, ⌈ lett spion, fertály. √ sic Szövetnek a Kászonujfalui parochia egyházi jegyzőkönyvében 16... ról Szövendek. Ugy van-e ez, miként növendék, Szelindek, szár-andok?

Szövetneke Sándor István tévedve közeli tótból jöttnek.

⌈ lábnyi

csó-nok, csö-nak, csol-nak. Tsaholcinat csónak. Csó gyök fenn

van még Nemes Csó, Puszta Csó, Vas
vmegyei ~~f~~magyar faluk nevében. Onnan
eredett csó-va, mit a szél forgat,
asztagon, s másutt hova intőül
ijesztőül szurják ki. Csó-nak
is hát valami forgó, és bizony
meg is ijedsz benne, midőn a
dunán, Balatonon, hullám forgatja.
s azért csal-nok is.

Rosnok, = kordoly, vadócz. Szabó Dávidnál.
Leschka a tót rožnjk, režnjk-től akarja.
Pisitnek, Leschkánál 179 lap. pipis.

Lédnek Ezmékhez,
Csor,nok, csarnok. Molnár Al-
bertnél van czornoc, mint porticus
Amphitheatrum. Ez mutatna csor
gyökre, honnan a csor-og, s
Molnárnál ezi czor-og. czor-dol,
czor-goc. Tehát ház előszere,
ereszei, hol eső lecsorog. Akkor
nok, helyet jelentene / Ko-nok. Inkább amaz, kinek feje kon-g,
Kon-ók e vagy üres.
baj-nak, baj-nok, Leschka nagyon
firgatja forgatja, tótta, de már
kunyi kép után, ítélve, mennyire
magyar is e rag, magyarból
lett a szláv bojnjk. Szerbül az bojov-
njk, oroszul boj-etz. Egyéb íróink
a magyar e helyett bajár szó-
val is élt, s mintegy lágyít
megint a nok hangzat kerülését,
ník helyett inkább ar raghoz kapott.

Las-nak. Szenet kovácstól, lasnakot czigántól,
nem vehetni nyertesen, írá Benyiczky Péter.
Jól meg lasnakoltád. Itt hát értelme dorong?

Czimernök
Jelenkor 1844. pag.
512. = Herold.
Jobb: Czimerész.

Rendkormánynok,
így írá magát az
Egyházi Nemzeti
újság 135 lapján
Hreschich Vitus,
a Szepesváraljai
irgalmasok főre.

Milyenség szóhoz.

ál-nok. ál gyöktül álság, is.

folytatás telikhoz Ezmékez.
vagy talán éjikhez. Leschka
Lednek, vicia, orobus.
tótból csipetés melyben lednyik,
vulgo etiam mondja: lednek, polo-
nice, ledzwiecz, russ. ledwecz.
Led magyar gyökre mutat azon-
ban, led-ér, a ki ide oda magva
leng, miként a led-nek és
kipattogzik s lebeg, mint a
ledér. Hanem Leschka ezt
meg a német liederlich-ből;
venne; vagy certe ex slav. le:
dár, natus homo. De magyar-
ban led gyök után van a li-
dérez is, mi megint
lebeg, leng. S lengiteni meg
annyi mint lend-iteni, miből
oly úgy csattant ki miként
leg-ből honnan leg-ény van,
légy-től mi: lengy. † Vagy a
le-tőt vevé hát led-neken, közös
dért a magyartól, vagy más
a led gyök, s mindenike
kint vágozá.

Ez ennyiben volna led-nek, leng
ige gyöktől, mi azonban más el-
ivonk eszme is lehet. Világos ige
gyökkez nak nek vagyis ma-
gyar szót nem találtam.

† Továbbá a és e közötti
cseréivel van lad, gyök-
ből lad-ik, mi a ví-
zen lebeg. Lád falu
Borsodban: Lad-ány,
Lád-ány megint mind
magyar falu.

Tótban egyébiránt hasonlóan meg van e rag, hanem mindenütt csak nyk, nek. Magyarosságát pedig mutatja még, mint tulajdonító rag is: p. o. ur-nak, könyv-nek, és igéknél a többes szám 3d személye, jelenben, ad-nak: mint a multban is: mente-nek. Tán épen ily gyakran előfordulása készteté a fülkényességet, a hajdanban még, meg-nem tömni felette sok nak-ozó nek-ező névszóval a nyelvet, hanem inkább az ar, er, or ragot venni elő; miként bajnok helyett bajár-t leljük. És mintha kimondásbeli kétértelműség kerülésétől folyamat volna a hajdani Magyar ár, er helyett nok-hoz még, hogy a kei ár, ér érezze: se sértő ne legyen. s azért nem lön: tár, pohár, fegyver, kamar után tár-ár, pohar-ár, fegyver-ér, kamar-ár. Nyelvén ságos cserből a kényes hangérzet, és zavar kerülés,

Sőt még ma is, a mint a palócz, kemenesaljai, őrségi kun, székely, mint nem abajdócz nép, magyar, valami új szóban farag ki egynél tárgyal, egészen a Kelet kényességével teszi: mássalhangzót, magánhangzó válts fel, kiejtése simulékony, akár zengelemre tedd. Ezek mintegy tavaszutói s nyárelői szavak, midőn az elme vidám, a szív érzelmes, a fül csalogányt hall, minő évszakok keleti égalja alatt tíz meg tízezer évvel ez előtt Kelet legnyájasb vidékein a magyar szótárt megindulgatott. Vevé akkor észre hogy [illegible] ~~[illegible]~~ kezdének elágazgatni a gyökök, miként a tulajdonító rag más eléggé bereg mozog

e zavarban: ökröknak, nyomok
nak, kecskéknek, teheneknek,
lovaknak, nem elnyomható; leg-
alább a milyenség szóba, teve már
a többes értelmet, hogy gát legyen.
És a nok, nek személyragot kerülék
as, os, es, ragok alkalmazásával is, mi
nélfogva kalapcsináló, fazokkészítő, kecske
őrző, lön inkább kalapos, fazokas. kecs-
kés, nem pedig kalapnok, fazoknok
kecskenek; de asztalnok, pohár-
nok, fegyvernek meg csak azért is
lett hogy asztalos, poharas, fegyve
res között † különbség legyen. Távo-
lítatok további e nok nek nyeregi.
se részesülő elévettével, az névül
értvén, mint jósló, zsarló, tató, dágó, s nem kelle peczévágnok.
jósnok, zsarnok s látnok meg
~~[illegible]~~ 1830b. pedig Pethurá erőszakkal a
Jelenkor a zsilipretesze, s rohanc
a visszatartóztatott mocsár, s mint
den keletkezett magyar hírlap után.
na nyak-olt. Így lön, Kunos, fogarasi, ákat is
látható tárgy nevével bánovut:
oltárnok, altarissa, Hírnök, 1841.
21d. szám. mulatságok 1841.
népnök, Hasznos
22d. szám 87d lap. Plébános
polgárnok, az addigi polgármester
helyett, Pesti hírlap 1841. Kas-
sai tudósításban. Octoberb.
Korlát-nok, cancellai.
Zár-nok, Sequestri curator
díj-nok, diurnista.
Gyár-nok. A Regélő 1842beli tár
czája 5d. számának 37d lapján
van Gyárnok czím után kérdve,
miért nem: Gyár-os.
Et-nök, traiteur.

† magáne új

De midőn már a tudósok tör-
közének fel, a Secreta-
~~rius~~ szó kelle, hijába
volt meg a régiségtől
a Consiliariusnak Tanács-
os Tanácsos neve.
nem telhetett a Titkos,
hanem kezdetett Titok-
nok, mert mondák
titkos milyenség szó;
s éppen így ebből lön
Tanács-nok is. Igaz
itt a nézet, mert szó-
lam tökélyesbítés az, mi-
dőn minden egyme kü-
lön külön szóban buhat
ele; miután a

1. Ny után A, E.

2. NA, NYA; NE, NYE rag.

3. Azután ana, ona, onya.

Sorozni kell így: ana, $\overset{anó}{\text{anya}}$, bana,
ene~~x~~ enye, bene,
inna bina

Idegen.

Hogy ugyanaz rag
mutatjuk az ide-
gen szó erre forga-
tása,

ernye,

nol-na

gona,

. t. és

c

Észrevét. Ha ne ragtól elválasztani kell ő külön írni nya nye ragot, mert amaz rendben levő, ez pedig ernyedtet, tunyát, szelídet jellemez.

23

Ny után A, E.

Na, Nya; Ne, Nye rag.

7 lev.

1. Ny után A, E.

2. NA, NYA; NE, NYE rag. Idegen.

3. Azután ana, ona, onya.

Így ugyan rag
mutatjuk az ide
gen szót, erre forga
tása,

Sorozni kell így:
ana, anyó anya, bana,
ene, enye, bene,
ina inya bina
ona, onya, bona
una unya,

Előb csak Ny. pernye, pápaszék. = kernye,
k ínyos a

Erny-e,
Sörny-e.
rusny-a
Körny-e.
susny-a, súvó susny-ó,
szokny-a szovó szoknyó,
czikorny-a

Any-a, Ana, any-ó Akna.
Avó, any, anyó = anya
Banya Bavavó Baranyó = Baranya.
Bány-a
Belez-na, bélezna
vézna. vezőfélben levő

Bábol-na, bávoló, báboló, Bábolnó, Kápol-na
Orgona,

Akon-a, akna. av-ovó, azonó azona.
Patona, falu.
Babon-a bavovó, babonó,
Katona, = hadona, ki hadonász. k és h cserél, t és h cserél.
Marzona.

Szerednye. Szered-ő Szerednyő, Szerednye
miként Deregnyő Deregnye
Pernye, ez előb csak Ny. Pern-ezi.

Észrevét. Na ne ragtól elválasztani kell a különözni nya nye ragot, mert amaz rendben levő, ez pedig ernyedtet, tunyát, szelidet jellemez.

Kocsony-a. Elib gat ny, Nem a francziá
cochonerie-ból, mert van kocs-ból tsinálni
za kocs-ány, annak göre, melyen a szem van
kacs.

Ejnye = ej' ne! Nem ide való.

Duna,

Dajna,

Kanna.

Manna. Márna

Párna

Penna Pín-a

Pózna

Fonna Szén-a

czérna Bĕn-a. Bén-na, mert egyik lábbal bé jár.

Barna

angolna ampolna

alamisna berena, borona, boron-g, borong-at.

berkenye.

Gezt-eny-e. Gezt-fa.

gjabon-a, gabna. Komorna.

gerezna.

hajdina, hajt.

katon-a = hádorna.

Marczona, marcz morcz mor-og nord gyökből.
li marcz-ang. der mardosó

Korvona.

Kasornya, bojtos kasornyán ételt visz a leány. Czimbalom Byp lap.

Lantorna.

orbona.

ozsonā. oson, osont. oz-ol. tónk alakuak.

sehona, sohona,

szalon a

Zenebona. zenyés bongás.

csatorna, csap-őr. csav-or.

Majoránna. : bóna, zenebona.

Róna. s falu felső alsó Rhóna IV. 202.

parázna.

pózna.

fránya – finy-a

Gunya Kuvó Guvó Guny-ó

Rusnya. ruvó rus

Susnya.

Kanya

csuny-a

Zunya.

Gánya, gány-ol.

Lönye, Szabónál - Magyar irási.

Anya

Banya

Lanyka, Lam Lon

Tanya, hajdan Tonya.

Enye

Enyhe

Henye, Heu, Heo, után

Igenye, Iveg enyö

Lengenye Lengenyo

Vihnye, Reja

Bonyha Bovonyó Bohnya

Konyha Kovonyó Kohnya

Konya,

Dunyha Duhnya duvonyó.

Tonya, Tovonyó, tov.

áfonya. áfnya = áv-onya. avonya. av-ból
av-as, melyen termik.

harisó-haris
harisnya. har-ó után hars, haris = forgó. nyó, lágy forga.
lágy forgatni való.
Mácsonya, Jelenkor 1841. 77d szám. takács macsonya = növény.

koponya. bőr s haj róla lekopott.

Burgonya.

Tarisznya.
Palosnya tojás
Tarhonya. Hozzahitva van tar-ony, tarolt, zsurmolt tészta.
Galagonya.

Kovászna, falu

Palosnya,

Szemenye falu

Zsolna falu
Szabónál madár neme.

Batonya falu
Szabónál madár neme is.

Konya, Szabónál konyó, Kony, Kóny.

Czikornya.
Konya.

Tanya, tonya.

hadona.

pipronya. Tájsz.

Gógna. T. szót.

Radna.

Vadna.
vajna, göráknei
Pecsenye. tő?

Tergenye Szabónál zajda, butyor.
Helységnevek.

Bény-e

Batina, falu
Bajna.
Rajna. Barna, falu.
Szajna. Bunya.
Bagonya, falu.

Bene,

Bénye,

Berezna,
Bodina

Csabina
Csomonya
Csorna
Dobina
Dolina
Csokonya. = Kocsonya.
Csorna.
Gánya,
Homonna.
Kiczna
Jalna.
Jene.
Kovácsna. VI.
Lónya.
Mánya.
Terenye.
Vénye.
Zelene,
Lasztonya.
Lekenye.
Leszenye,
Merenye.
Tavarna.
Tegenye.
Tana,
Bezenye.
Besenye.
Erpena.
Erpenya

Genye
Kicsorna III. 62.
Keregnye III.
Konjátna
Remenye
Rekenye.
Rovnya.
Runya.
Radna, Rodna
Damonya,
Guzona.
Viborna III. 321. Bierbrun.
Tavarna falu
Lovász Patrna.
Udvarna, toi falu Nógrádb,

Ben-e,

Cserney ll. ~~455.~~ 611.
Cserneye. l. 455.
Jen-e, jen-ö jen.

nén-e, nén, nén ö nén.

Berkenye.

Dinye

Gezsenye ?
von Gezs- Henye, henyö, hejö.

Igenye,

Pecsenye,

Szekernye,

tergenye,

Ternyé, terné Derné

Cserenye ?

Vecsernye.

Vihnye.

Kapolna

Elemezne, = nyul öltözött Fájsó.

Szoknya, tunica Fatrofi majolat. 348 lap.

polosna, polosnya.

Esztena, székely, Udvarhelyi kifejezés = juh
ardl.

Kompasna.

Ona sorban:

Ona,
Bona,
Konya,

R után A rag.

R után A rag.

4-r. 14 lev.

arak.

oz. baracak.

R után A rag.

Névző.	Igenévző.	~~Gyyök.~~	Szaporozó ige l veggel.	Körző ige Z-vel.
Ar-a,	ar-ó.	ar.	ar-ol, ár-ul.	ar-az arak.
Bar-a, Barra, falu	bar-ó IV.	bar	bar-ol, barangol.	bar-oz. baraczk.
Dar-a,	dar-ő,	dar	dar-ál	
Gara, falu,	gar-ó,	gar-abó.		
Jár-a,	járó,			
Kara,			~~kararó~~	
Mara, Zuz-mara,			~~mararó~~	
Para, . . .	par-ó,	par-ányi	parar-ó	
Sara, falu,	saró,			
Zara,	zar-ó,	zar-ánd,		Merá Perá
Ere,	er-ő,			
Bere,	ber-ő,			
Csere,	cser-ő,			

Gere, ger-ö,

Her-e, her-ö,

Kere, ker-ö,

Mér-a, falu Heves-b

Per-e, per-ő

Pere Martin,

Tere, terő

Zsére, falu, l.

Ira,

Csir-a, csir-ó, Czira, Czire.

Gir-a, gir-ó,

Ora, or-ó,

Kanora, falu, III. 62.

Kapnora — IV.

Dora,

Kora,

Dőre,

Sőre,

Tőre, tör-ő

falu,

RA, RE,

Bura, bur-ó,
Bura falu

Fura, fur-ó,
Ituora, falu
Mura, mur-ó

Gyüre, gyür-ő
falu,

Ábra, abar-ó, abar.
Ábra, kifejlik ábrá-z igéből.
Abar pedig = av-ar, a mi forogás értelme. Ábráz-at, ke: rekbe forduló. S ide csillámlik tal-abor.

Virginia codex 44 lapj. ki nekem azon ábrázban jelenék: ~~meg~~.

Bécsi codex 27d lapján Judit könyvében van: És hivá ő abrájat, 28d lapj: és veté ő ábrájára bornak tömlőjét,.. általmene a kapukon ő Judit és ő ábrája: Károlyinál 1590 ez: = szolgáló leány.

Babra, babar-ó bab-ar.
Babrá-l ige értelmezi. A ki báb-ot forgat. Babar ige után van Babar-cz, b és h cserével habar-cs. Elébünk a Babarczi családnév.

Dabra, falu, dabrö, dabor-ó, Dabr-ony.
Debre, deb-er-ö, deb-er
Deberö után van Debrö, falu Heves megyében. Deber ige apazója

Dabroncz, Göcsejben, teffen kiv kihányás, Dab = db

Czibre, deboreg = döbörög. Onnan: debe:
ritő = Debréte, falu Borsodban.

Czafra, czafor-ó, czafor
Azaz csavar-ó, csav-ar, mivel
f és v cserél. Czafra jány, asszony
kin ruha erőltes lecsavarva;
czafatos. Balaton mellett azonban czafra
fonóvendégség, Azaz melyben czafrálkodás és fely.
és czafrangozás.
Gyakra, gyakor-ó, gyak-or

Makra, makor-ó, mag-oró.
Makrapipás magas pipa. Tehát
Magoró helyje is
g és k csere.
Magora, Magura.
Fátra,

Mátra, mator-ó mator
Mat gyök után van mat-ol, matóla,
Sumatra
mat-or után matring.
össze van húzván
is észbe jut. Leschka azt monda,
De Tátrát
a két mala Tatra, mely = kis Tátra.
nem húzá elé tótnak; Mat van Mád után, mi-
ből Mád, = terjedő.
Tatra, tator-ó, tator.
Tat gyök ház magasa kopzatja tat
arozását = fedelezését jelenti, oly
értelemben dívik Győrött a hajó
tatja is. A Bárczaságon van

Tatr-ang (Tator-ang) székely falu,
Oláhországi szélén Tatros (tátar-os)
hely, hol 1466 midőn ott a négy
evangelista magyar fordítását Hen.
sel Imre fia Németi György pap
lemásolá, magyar gyülekezet volt.
Tát ige pedig tátást, nyilást
jelent, minő a ház fedelén is
van, s azért kell befedni, aglálni
Tátra havasain - elég a szét nyiladozó
kőszirtes tar oldal, s magas csup. Sumatra.

Mádra, mador-o mad-or

Mádra Gömörben = gyomorgörcs a Táj-
szótár szerint. A gyök mád, mad,
honnan, mad-ar, Mád hegyalji
hely. Ide szól: med-er. Mind forgás'
értelmével. Kemence alatt Vasban
m és n cserével van, Nádra,
s ez itt is gyomorgörcs, azaz: forgás.

Satra, sator-ó sat-or

Satrafa, Pápa vidékén = banyas,
nyugvó vén asszony. Tájszótár. Sat
sát gyök után van Sáta falu, sát-é
sát-or. Ez, elterjedést jelent.

Bedra,

tége, ul

Odra, odor-ó, od-or

Odra, falu Zágráb vmegyében. s ha
ott van is od gyökül s ragul, ma.
gyar. Odor-os, odvos ember a szé.
kelynél = nagy ehető, od-us bőr. Od-
or magyar családnév Szalában. Odoli
pedig szójátékból, mint az od-ú.

Modra, modor-ó, mod-or

Jalupén Zemplén vmegyében.

Dobra, dobor-ó, dob-or

Mokra, mok-or-ó mok-or

Mokra, orvz falu Ungban, tót oláh Aradban
s ita Apatelek névvel is, német külön és
orvz külön Máramarosban, s így ker.
dés ha igazán magyar e. De, mok
után van a magyar mok-og, mók-os,
mók-us.

Nyegyre, falu, Bögyre, bög-ör-ő bög-ör.

Kis csupor neve a Balaton mellékén, Keme.
nes alatt, vízmerítő a Székelynél. Csak
egy kis bög, bög, mit a gerenecér
össze bög-ör-ít, göb-ör-ít.

Czondra, czondor-ó czond-or.

Czondra, Székely ajkon czondora is,
gyapjus szőrposztóból készült felöltő hosszú
ujjal, s ór terdig, czombig, mintegy
czomb-ora, czombra. Ez hányva vet.
ve, s mintha onnan volna

cser-e, cserefa, cser Győrben.
est-e, est
fen-e, fen, fen
~~fül-e,~~ v. hüle, hül fül. ig-en, ig-az,
ig-e, ig
~~F és~~ h közötti betücsere, mint a bécsi
~~codexben.~~ higet = higöt áll. Egy hüle füle ember.
~~függöt~~ e, függöt ~~kes~~, kes-a, kes-elyü.
~~kes~~ e,
~~lepse~~, lep,
kep-e, kep,
ment-e, ment, ment-ő.
megy-e, megy.
A' meddig megy. A' Corpus juris-
ban: mega, hangrend ellen, mint felebb
késa.
Kecs-e, kecs, kecs-egtető.
Kecse, családnév. Pest vmegyében.
Gede ged v. ked.
G és K közötti betücsere. Erdélyben
él: gedelni, gedélni a' gyermeket,
azaz kedelni, kedvezni neki. Gyöke
tehát ged ked, miből ked-ves. Vár
Gede Nógrádban és Gedelő Pest
vmegyében gedés, kedves, ~~gödölyő~~ (a kis gödölye pedig enni jó,
gödölye is mellatságos, a'
Ig-e, ig, ig-en, ig-az.
Nén-e, nén. ~~bátyj~~, ~~ap~~, báty, öcs, hug, nap,
~~[illegible]~~ gyök: ~~báty~~, any, ~~[illegible]~~,
szöcs-e, szöcs, szöcs-ög.
pill-e, pill, pill-og.
ves-e, vés
zen-e, zen, zen-dül.
Zene-bona: Millyenség szók v. társnevek,
pécz-e, pécz, l. Sándor Istv.
pisz-e, pisz, pisz-ok.
fül-e l. felebb.
leng-e, leng, leng-ed-ez.
zseng-e, zseng, zsengül, zsendül.
tök-e, tök tök-él.
tek-e tek, tek-er. ter- terec, Ladislo
tege, teg, Ferenc hátéba

csil után csilla
Szegedi szó, csillam
helyett, olyan mint
vil- után villa,
'S meg villant!
Csilla van Himos
1844. 12ᶜ szám
70 lap.

hull-a, csörgő
kigyó hullója
áll ~~Hetilap~~
~~7 szám~~ Bpesti
hiradó 168ᵈ szá
mab. 1845. lap
272.

ip. 'S a' két végső
nél hibás tehát a'
dunántuli: napáját
ipáját. Kell: napát,
ipát, miként monda
tik: atyját, anyját,
bátyját, öcsét,
hugát.

mes-e, mes,
vég-e,
méh-e, még-e,
még, méh,
még

Jól van tehát alakítva sét-ál
séta sét
szend-e, szend, szend-ergés.
Mintha szendergene, szend-ben volna
még a' vigyázás, megfontolás, mellyet
csak reászedetés, tapasztalás gerjeszt,
egész ártatlansággal ereszti ki szó-
ban érzését a' naiveté. cziva-kodni.

És elfogadható volna: (dulakodni,
csatlakodni, nyalakodni, óvakodni, igé-
cziva
nél kodni rag elnyesésével: dula, csat-
óva
la, nyala, valamint agyar példá-
elválasztatott
jára, ipar is más i-
par-kodni-ból. F Azon ellenvetés hogy
dula csatla, nyala egyszersmind
a' régmultnak is harmadszemélye azért
nem nyom, mert fennforog a' hasonló
Dobu, Mara, Gyula, huza, vona, inga,
kapa, zuza, fenes, lenge, zsenge, így
lehet: a' [illegible] vakok intézetéből
a' vakó ked-
vak-óva, ~~debár~~ vagy a' ⁼ vak inte-
kikerülteknek
valamint intéz épen így lett
is, mivel
ige-ből
mikéns igéz, ítél, súr-ol.

Továbbá, sajnál, ugrál, vakol,
elejtvén
igéknél l betűt, lehet
ite, is sura
sajna, ugra, ~~vaka~~ (van is falu
helyett.
neve Erdélyben) vaka, Meiler
hajdan
valamint beszél, kefél, -gyöke
mindig
beszé, volt a' kefe pedig
így divat.

F Lesa-kodni-ból lett
csak a' gyök: lés.
Ólálkodni; ~~halálkodni~~
ból lehet: óla, mint
hálálkodni-ból van: hála

⁼ világtalan óva, sőt
épen.

inte-ből

A. BA. CSA. CZA. DA. FA. GA. GYA.
HA. JA. KA. LA. LYA. MA. NA, NYA.
PA. RA, SA. SZA. TA. TYA. VA. ZSA.

A. 1.

Magára mint gyök, semmi. De, figyel-
tető hang, a hallásra. A, csitt! vigyázz!
Az helyett A, midőr Z elmarad, utá-
na mássalhangzóval kezdetű szó előtt,
mivel a magyar kimondás, fen nem
akart maradni, hanem folyni gördöngy-
telenül mint a méz, mint a tiszta
víz.

2.

Ragul van névző, s igegyök után,
mintegy hangtámul, hogy a mással
hangzó rajta nyughasson, s üres kerek-
dedség töltsön be. Halljuk a magyar
nyelvünk erre rá járását, midőn Vas
megyei szentegyházban énekel s az utol-
só munkánk szó helyett ejti mun-
kánk-a. Így van már a temetési be-
széd 1171 körüli másolatában meg he-
lyett meg-e, s ezt akkor pap uram
is támul irá. A és E ilyen segédül
vettével, meg ujnévző" s mélyenző" alakul.

Névzővé lett. Gyöke. Lyéje, vagy név,
s egyéb, mely értelmezi.

Ab-a, ab=av abá-l, ab-ál, = forgat.
Négy faku van Aba nyivet, bab, báb, bab-irkál, báb-os.
Bab-a, báb, ki babával, kis alakkal
Bába bánik.

Névszóvé lett. Gyöke. Értelmezője.

Csab-a, csáb-ít.
Csába, mv. Békésben
Daba, nincs, de van Dab, Dabas, falu.
Csaba,
Faba nincs.
Guba nincs. De van, gabos, gabajítani,
gabarítani. Sándornál és a Tájszótárb.
Gab-a, puszta neve Somogyban, Endrőd mellett.
Kaba, mezőváros Bihar vmegye sárréti
járásában. Nagy, kiskaba.
Kab, káb-ít, káb-ul.
Laba, Maba, Naba, Pába, nincs.
Ráb-a,
Saba, Szaba, Taba, Vaba, Zaba, nincs.

D.

ad, ad-ok.
Ad-a,
Ada, mv. Bács vmegyében.
bad,
Bada
Badafalva, falu Vas vmegyében.
dad-og, ven dada.
dad,
Dad-a, Dad, Fejérben.
Dada, falu Szabolcsban. Kuda, nincs.
Csada, fuda, Gada, Hada, Jada,
lad Borsodban
lad,
Lada, Sárban. Lád, mad-ar
Lada, falunál
mad,
Mada, Kis, Nagymada.
Mada mv. Szabolcsban.
Nada, Nyada, Pada, nincs.
rad-ó.
rad,
Rad-a, Ráda
Nagyrada, Kisrada falu Somogyban.
puszta, Pest vmegyében.
szada, Ős. szaj.
szad,
Szad-a,
A bécsi codex 116 lapján van Danielnél:
vetteséit a veremnek szadára.
Szada, Gödöllő mellett falu Pest vm. és a
Takta mellett Zemplénben.
Tada, Vada, Zada, nincs.

Névszóvé lett.	Gyöke.	Értelmezője.
Cs, Cz.		
Acs-a,	acs,	ács-ori,
Acsa,		
Bács-a,	bács,	
Bácsa, falunév,	Győr vm.	Bács vmegye.
Csács-a,	csács,	csacs-og.
Csácsa, falunév	Trencsénben.	Csács magy.
Jahn Szalátan.		
Dacsa, Jacsa, nincs.		
Gacsa,	gacs,	kacs, kacs-ó.
Gacsa, puszta neve	Hevesben.	
Jacsa, Jacsa, nincs.		
Kacs-a, Kácsa	kacs,	kacz-or, kacs-int.
Lácz-a,	lacz,	
Lácza, falunév	Király Helmecz mellett	Zemplénben.
Nács-a,		
falunév, Gödöllő körül	Pest vm. Puszta	
neve Biharban, az ököritónál	Szabolcsban,	
most oláhfalu	Arad vmegyében.	
Nácsa, nincs.		
Pacs-a, Pács-a,	pacs,	Pacs-kol.
Patsa, falunév	Gömörben Krasznahorka körül,	
Pácsa, —	Szalában.	
Racs-a,	racs,	rácz
Helynév a péterváradi ezred kerületében.		
Szacsa, Jacsa, nincs.		
Vácz-a,	vacz	Vácz.
Felső s Alsóvácza	helynév Zaránd vm.	
Zacsa, nincs.		

F után Afa, sorban semmi sincs.
G, Gy után Ag, agy sorban csak:
Agy-ba, Agy, agy-ó. Falu, Arad vm.
Bagamér bag,

Nerzővé lett	Gyöke	Értelmezője
Csaga, Daga, Laga, nincs.	Gaga,	Haga, Jaga, Kaga,
3 Mag-a, Maga, jelzős neve Komjátna mellett Liptóban. Paga, Raga nincs.	mag,	mag-oz, as.
4 Vágha, Vág-a, Magyar-tót falu, Poson vm.	Vág,	vág-ó. Vág folyamnál.
1 Kágy-a, Nagykágya, Kiskágya, jelzős neve Bihart.	kagy,	kágy-illő.
2 Ragy-a,	ragy.	ragy-ó, ragyogó.

Szörti a Magyar ~~egy~~ mint egy hang ~~ang~~ tünteti.
Így lön ar-cz-ból orcz-a.

Csill-a, platina
Úgy nevezé az 1844b.
Országgyülés bányapati
választottsága

Előszer embernek kell le hajdan teremtő, emlő, ira; ira: teremtés, emlő.

A betüirag, főnevet alakit. Névből.

Főnév. Gyök. Innen jövő ige.

~~ar-a,~~ ár,
~~ang-a,~~ any, l. Ny. 's név; apául.
~~app-a~~ ap, ap-ul. atya.
~~baba~~ báb, baba, buba. Innen déli báb-a.
~~bany-a,~~ bany,
~~ben-a,~~ ~~ben,~~ bén-ul.
~~buz-a,~~ ~~buz, boz,~~ ~~buzog, ki~~

Szele, szelő,
Pele = pelő

buj-a, bú bujik, buvik.
Buja, ki mindent bú, mindenüvé bú. Zenge zengő.
barcz-a, barcz-o.
buz-a buz, buz-og. lenge —
mi gyönyörü! A' piros buza mint az arany.
Bur-a Bur, ⌈ bur-kolni. ⌈ bur-ok,
Bura, Helység Hevesben. bong, zene bona, zengés bongás
bona, bon,
~~bok-a,~~ bok, bok-or.
~~Bokor, egy helyre kerekedett mi.~~

bába =, báb-ó,
bábász lehet 's báboz
bolondság.

Bors-a, borsó,
báty-a, báty,
~~csel~~ ~~csel-ek-edni~~
Csom-a, csom, csomó
~~Csap-ar~~ csat-a csat, csat-tog,
~~Csel-ekedni, mint.~~
~~Csele patak. Cselt vető víz.~~ csaló.
~~csib-a, (inkább csibe)~~ csib, csip, ⌐ A' kis csiba, fü-
Csig-a, csig, csig-er, csig-az. vet csipdegel 's
híjjáb csib, csib.
Csav-a csav, csav-ar.
Hely 's szög, szür csavar.
csir-a, csir, csir-ke, csir-ádzik.
czul-a czul. czul-ó.
czaf-a czaf ~~[illegible]~~, czaf-rinka, czaf-rang.
cso
Csafor, csafar, csavar, f 's v kö-
zötti betü cserével. De, czafor, ollyan is, mint éber. 's így a' gyök
éb.
~~csáb-a, csáb,~~ csáb-ít ~~czaf, mint~~
~~Csaba helység~~ Békésben.
csip-a, csip, csipő
csilla = csil-ó.

= Minek ára van, kincses.

csav-a, Csav, ~~csav~~-ar

+ vagy ez is: za.

Ne-za.
haj! za.
Mond-za,
Hallja-za.
Látta za.

dan-a, dan, dan-ol.
N és l közötti begi csere, mert dal, dal-ol is.
dar-a, dar, dar-ab, dor-og.
Dob-a dob, dob-ni
Doba, helység Veszprém vmegyében,
dud-a, dud, dud-ol.
Dus du hangtól.
dug-a, = tömlő sip billegetője, szótár Tsahotzi nál.
~~fen-e,~~ ~~fen,~~
~~füt-e, v. hüte, hüt-füt, hüt-ni füt-ni.~~
~~Hüte v. füte~~
~~F és h közötti betűcsere, mint hügek az~~
~~az figek, függök, függök a' bécsi co-~~

Fül-ő név
fürge ~~fürögő~~ fürgi

~~dex~~
fint-a, fint, fint-orog.
gomb-a, gomb.
gug-a, gug, gug-gol.
gub-a, gub gub-ó, gub-ay.
Gyul-a, gyúl gyul-ad, ong.
Gyul-ó.
Fővezér, és városnév. Békésben.
Gyom-a gyom, gyom-tál.
Gyim-gyom.
Gyoma, Békés vmegyei helység.
Hoz!, hoz-a.
huz-a, huz,
Huza-vona ember.
hál-a, hál, hál-ál, más.
hang-a, +. hang. hang-zik.
+ Muzsika helyett. Pesti hírlap 1841. 92. szám.
Hanga, bokor.
hint-a, hint, himt,
A' mi, széllel hint, himt a' hintá-zót. Onnan hintó is. És a' szó a' Ma-gyar akkor kezdé mikor a' hintó képült, Kelemen ú-
isz-a, isz - isz-ik.
Vizisza, bornemisza.
ing-a v. ind-a ing. in-og. vol.
Inta, int,
Inta, Vas vmegyei helység.

8

kasz-a, kasz, kasz-dag, kasz-al.
kába káb, káß-ság,
kap-a, kap, kap-al.
~~kes-e, kes,~~ kes-elyü, kes-erg.
kák-a kák, kák-og.
kés-a, kés, kés-~~ely~~
kósza: Gamin, él vele Egressy gábor színésztől 1843 dec. 3. iro
A' tatrosi másolat 118d. lapja 2d. ha. levelés. L. Hondrin
sábjában áll: ki. mödatic uala bara. 836 lap.
baſnac ki à keſaſockal fogáttatot vala meg ki a' keſaban gilkoſſagot tßuala. Késás = seditiosus, késa = seditio. A' 185d lap 2d. hasábjában pedig: keſaſágért èrèztètet uàla a' tömlöcbe, késaság, seditio. Jöhet kés-től, mert seditióban késsel dolgoznak a' böszültek, s jöhet annál inkább mert késnek tatrosi másolatbeli értelme egyszersmind gladius azaz hosszú kés. Hogy miért nem kése a' hangrend szerint? Talán kétértelműség kerülésebõl. noha ehhez elég hasonszavunk van. Így látszik azonban megye helyett a' corpus jurisban lévő mega is. De, innen-e késafa? kikeresendő.
Kom-a, Kom,
Kup-a, kup, kup-oz.
Kolt-a, kolt,
~~A' tatrosi másolatb.~~ (L. Rm. nyelvemL. IIId. kötet)
~~csib, zseba~~
Lib-a, lib, lib-eg. lib-og.
Lib, lib, hangtól is, mellyel a' kis libegőket hijják, valamint csib, csib = csip, csip-től, csibe.
Már-a, mar,
Mára. családnév Erdélyben.
mók-a, mók, mók-os, mókus.
Mája' májas helyett, májas.
Móka = morio, erdélyi. Hallám 1812b. Küküllő vmegyében, s 1841b. Júliusb. Hunyadban, gr. Kun Lászlótól. Annyi is, mint tréfás, máson kifogó.
macz-a, macz,

méla, mél, mélt.
Méltok, méltasz, mélt igének egykori divatát bizonyítja
Macz-a, macz, csikó hívó.
Monda = mondó.

Ácsa – ács.

orcz-a, arcz.

nén-e, nen,
pill-a, szempilla, pill, pill-og, pill-ant.
rib-a, rib, rib-ancz
Rib-ár, hévíz
~~ragy-a, ragy, ragy-og.~~

A' Rm. nyelvemlékek 1ső kötete 176d. lapján Ámos prófétánál rogaual = ragyával. 'S Erdélyben ma is rogyog, nem: ragyog. Betűcsere.

rond-a, ron, rom, ron-gy, rondul.

D és gy közötti betűcsere.

szob-a szob, szob-or
sut-a, sut, sim-ul.
sim-a sim, nem Simo, Simus
szip-a, szip, sziv.

V és p közötti betűcsere. 'S így a' vén Szipa lehetett volna vén sziva is.

szuk-a,
sánt-a sánt, sánt-ál, sántit.
Tima, tim, tim só. timár,
Timafalva, Udvarhelyszéken.
tiszt-a, tiszt-, tiszt-el.
tus-a, tus, tus-ong.
tany-a, tany, ~~vagy~~ teny, (a és e között)
torzs-a, torzs. torzs-álkodik.

L. Benkő, Imago, nationis Siculicae pag. 20.

zuz-a. zuz,
vék-a, vék, vék-ony.
vill-a, vill, vil-ó. vill-og.
von-a, von. l. huza-vona.
Vid a Vitus.

E ~~magán~~hangzó, mint rag. d. főnevek.

becz-e, becz, becz-eg, bicz-eg.
besz-e, besz.
czicz-e, czicz,
csib-e, csib, csip-ked, csip-ked.

Cziczoi, czicz hanggal hijják a' macskát. Czicze futás pedig, czikázva futás.

2. Millyenség szók.
bén-a, bén, bén-ult
buj-a, bu,
ron-da ron,
roh-a, roh, roh-ad,
sánt a sánt, sánt-ál
sut-a, sut, suttom.

Tiszt tartó, a' latrosi
magolatt: beneficies
182.

betűcserével. Teny-ből
tenyész, tanya is
pedig tenyészti hely.

zsib-a, dunántul
[illegible] a' liba. Zsib-
[illegible], a' mi zsib-og.

ürge = ürgö

bugyog az bugyog.

birge = biregö.
~~csörge~~ = csörgö
mente, mentö.

Ra re, ry

Szikra,
Kajsra, hum. kajsrá
Blokra falu
babra, babrál.

orcz-a, arcz. nén-e, öcs-a- öcs. nén,

I.

Becézés, szivesség, kényeztetés, jellemzője, és

Minden keresztnév kicsinyítője, s így valami kényes kedveskedés.

Ábi, Ádi,
Biri, Bözsi,
Gyuri, Erzsi,
Gabri, Gergi, Gazsi;

Helybeli,
Szászbeli, uj, [illegible]

Czandra, czandor-ó czand-or Idegen. 10

Olyan hányt vetett ruhán leány Balaton
mellett és Pápa körül, ki legényezni szo: Endre,
ret.

Rébra rebor-ó rebor

Nagy és Kisrébra falu Besztercze vidékén.

Opra, min Afrikanes Adaminál.

Vidra.

Nyitra,
Ettre, falu,
Nyetre, Kemenyalatt az előre hátra,
bizarló, hanyatló kés v. biesak, mi bécsap.

ikor-ó ik-or.

Ikra,
Ik (ig) gyök és rag után van ik-er,

Szikora, szik-oró.
Szikraz, czikoraz, czikráz-ik.

Ugra, ugr-ó. Ugor-ó.
falu Kürülllő megyék s kü-
halom szérben.

Pótra.

Puzdra, puzdor-ó
Adaminál: Gesztely futtával. = Buzdora, Hydra.

Sótra sotró

Fajszóta.

Angora,

Barbora,
Bögöhegedü Szabónál. Barbola is.
Cseszora, falu. IV. 131.
Csutora, csutoró, csuvoró.
Czodora, Szabónál a székely: Czondra.
Czimbora, czimb-or-ó:
Székelyesen: Szimb-ora,

Kamora, Kamara, Camera.

Komora, VI. 181.
Kanóra III. 62.
Kuk-ora, kukoró,
Kukora szarvu tehén ökör, melynek
szarva összekukorodik.
Kukor = kuv-or, a mi
kűr, kuv-ik, elbú, forog.
Kukor után Kukoricza.

Kusztora.

Lentvora,
falu II. 218.

Mandragora,
Fajszótár

Magura, Miora, egy íves bárány székelyes.
Mohora,
Falu Nógrádb
Ozora, Ozor-ó,
~~Opra, Adaminál ein Apidumer.~~
Oszpora, oszpor-ó.

Puzdora, puzdor-ó. puzdori.
Szapora, szapor-ó, szapor, zapor, zav-ar.
Szikora, Szikoró.
Cziráknév.
Sustora, sustor-ó. sustorog.

Tompora, tompor-ó; tompor.
Károlyi Gáspárnál Mózes I. Könyv
XXIV rész 2 vers: tegyed mostan a
te kezedet az én tomporom alá.
Tompor = dombor, tomporó
hát dombor-ó.

Zahora,
II. 166 l.

Zahara, zaharó,
Záh, Záh-ony.

Zsikora, zsikorú.

Zsivora,

Vacsora,

Vaszora, vaszor-ú, baszor-á.
Tájszótárb:

Haburra,
Falu III.

Cseszora,
Falu IV.

Csigera csigerő
Tájszótári

Czibere, cziberö.
meztelen, sörtalan lév. Czibakon feredni.

Czihere.
Czevere,

Csicsere, csicserö, csicseréz.

Csigere,
falu, l. 463.

Nemere, nemerö,

Neszere, neszerö.
Tájszótárb; a székely ajkon = eszelen, szeles.

Pestere,
falu Hunyad vmegyében és Zarándb.

Pipere, piper-ö
Pip-ogni = ékeskedni.

Szemere, szemerö, szemer,
falu,

Gugora,
Tájszólásban

Nyigora, nyigoru,

Amphora,

Niagara

Vipera.

Uj:

Zongora, zongor-ó, Zongor.
Helyek volnai

Zengere, zengerü, zenger.
Zongora úgy van gerébed, mi-
kint darab helyett dereb.

Lehet még:

Hangora, hangorú,
Guitarre van kitéve ezzel a Pesti
hirlap 1846 beli januar 8d. 18 lap.

Csavora, csavorú, csavor,
Azaz. csafarú: Lehet: Sróf. helyett

Szivora, szivorú, szivor.

Dudorra, dudorú, dudor. 17

Magyarázatul
kolgál ide:
Mogy-or-ó,
Sok-or-ó,
Háb-or-ó.
Zsug-or-ó.

k, U és Ü

jellemzése, milyenség, minőség.
s így a nevzőt milyenzővé teszi.

táty András
or 1845. Oct. 23.
honfi kebel
vlna: jó a.
tos = maháes.

25

U és Ü.

4-r. 12 lev.

k, U és Ü

jellemzése, milyenség, minőség.
s így a nevet milyenzővé teszi.

1. Ujból elevett gyökűek dölt nyomatásuak.
2. A, többes ik ak ek.

Agy-u, két ágyu szoba. Ágyuak.
Ajtóu. Négy ajtóu épület. Ajtóuak.
Állat-u. Sok szép állatu ország.
Álmu. Mély álmu
Apá-u, anyá-u. Egy apáu, egy anyá-u testvérek.
Arány-u. Nemes arány-u.
Arany-u. Tiz arany-u.
Árnyck-u. Hives árnyéku tölgy.
Átk-u. Kemény átku.
Ár-u. Mennyi áru?

Akarat-u. Hiba fáy András cikkében (Jelenkor 1845. Okt. 23. és jó akaratos honfi kebel mellett. Kellett volna: jó a. karatu. Akaratos = makacs.

Babona-u.
Bajusz-u. Torzonborz bajuszu.
Bagolyu, bagoly-u. fules baglyu hely.
Bag-u. Ezer baju ember.
Bétlés-ü. Tapsta bétlésü.
Belü. jeneketlen belü ember.
Bélyeg-ü. Égetett bélyeg-ü ló.
Bees-ü. Csekély becsü
Begyü. Sárga begyü.
Bizodalm-u, nagy bizodalmu uram.
Bot-u, nagy botu törpe.
Bodr-u, két bodru nyakravaló.
Buza-u. Szép buzáu föld.
Büz-ü, Rosz büzü.
Bu-u. Buvu. Mély buvu fájdalom.

Czim-ü. Sok czimü ur.
Czikornyáu. Temérdek czikornyáu irat.

ölü

Czipő. Piros czipőü leány.
Czimpáu. Ferde czimpáu or.
Czirm-u. Jeréte czirmu arcz.
Czölöpü. Tíz czölöpü kid.
Csalmáu. Veres csalmáu török.
Csat-u. Fényes csatu kalap.
Csáva-u. Gonosz csáváu tudós.
Csel-ü. Titkos celü káplán.
Csemp-ü. Alattomos csempü lopó.
Csend-ü. Nemes csendü elme.
Csergetyg-ü. Tiszta csergetegü kavas.
Csecs-ü. Nagy csecsü dajka.
Csibeü. Tíz csibeü tik v. tyuk.
Csillag-u. Millió csillagu eg.
Csipau. Rut csipau szem.
Csipke-ü. Finom csipkeü fejrevaló.
Csomóu. Hat csomóu kötet.
Csont-u. Vékony csontu gyerek.
Csukru. Fömött csukru virag.
Csöü. Két csöü puska.
Csucs-u. A karpat sok csucs-u.

Daganatu. Nagy daganatu seb.
Dolgu. Szerény dolgu leány.
Dongau. Rosz dongáu.
Domóu. Korek domóu kenyér.
Dombor-ú. Dombormúságu.
Der-ü. Ugy-e szép derü nap ez? Gyökül, der.
Dölyf-ü. Szemtelen dölyfü.
Eü, egy év, 365 eü, = éjü. Eb-ü. Sok ebü, vén asszony. Ebück.
Édességü: Emelgös édességü
Ékü. Csillogó ékü szoba.
Ékü. Két ékü hasítás.

Elmeü. Hamar elméü. Tompa elméü.
Emésztetü. Nehez emésztetü.
Emlöü. Lapos emlöü aszonyka.
Érdekü. Nagy érdekü tárgy.
Erény-ü. Sok erényü bölcs.
Erdöü. Rengeteg erdöü vidék.
Erkölcsü. Jó erkölcsü ember.
Mássalhangzós pedig: erkölcsös.
Észü. Érett észü.
Érczü. Többféle érczü hegy.
Eröü, ereü. Bámulatos eröü, ereü. 50 ló eröü gözhajó.
Esk-ü. Kemény eskü zárdás.
Esö-ü.
Esztendöü, esztendeü. Még tíz esztendeü idö kivántatik.
Év-ü. Száz évü történet az már.
Étel-ü, étk-ü. Sok ételü ebéd, nagy étkünek való.
Ezüstü. Tiszta ezüstü mü.
Ezerü. Az a' sereg, öt ezerü.

Fagy-u, Vastag fagyu föld.
Fájdalmu. Mély fájdalmu.
Fajzat-u. Veszett fajzatu.
Fal-u, Repedt falu ház.
Fark-u. Hosszu farku ló. Kurta farku kutya.
Far-u. Kerek faru.
Fedel-ü. Szalma fedel-ü, Cserep fedelü.
Fegyver-ü, Éles fegyverü.
Fejü. Kobak fejü.
Fejsze-ü. Tompa fejszeü favágó.
Feleség-ü. Szép feleségü, de....
Fenek-ü. Tágas fenekü.
Férjü. Hat férjü aszony.

ine, ...
ölü

Festék-ü. Piros festékü arcz.
Festkeü. Meleg táj, sok festkeü.
Fészek-ü, fészk-ü.
Fogadó-u. Szép fogadóu helység.
Fog-u. Gyér fogu ember.
Fok-u. XVIII foku hideg, meleg.
Forint-u. Száz forintu.
Fürt-ü.
Felhőü.
Füst-ü.
Fütty-ü. Visító füttyü.
Füv-ü. Nagy füvü kert. Rem füü.

Gabona-u.
Gánes-u. Éles gánesu.
Gatya-u. Gatyá-u. Rakás gatyáu legény.
Gät-u. Széles gátu.
Gémb-ü. Hamar gémbü. Hirtelen haragu.
Gaz-u. Sok gazu kert.
Guga-u. Nagy gugau gyerek.
Gyász-u. Mély gyászu czirák-család.
Gyomor-u, gyomru. Vas gyomru.
Gyulodalom-u. Gyulodalmu. Hirtelen gyulodalmu.
Gyöngy-ü. Napkeleti gyöngyü hölgy.
Gög-ü. Sértő gögü szélesapró.
Görgő-ü. Jókora görgőü kocza.
Gömö-ü. Kitört gömö-ü test, fa.
Göthü. Száraz göthü. Götöh utáu.

Habares-u.
Hágcsó-u.
Hagyma-u, hagymáu.
Háj-u. Lecsüggő hájú.

Hahota-u, hahotáu. Vad hahotáu ka-
cagó.
Hajó-u. Három hajóu gabnakereskedő.
Hálla-u, -háláu. Meleg háláu szú.
Hamu-u. Sok hamuu fa.
Rendében volna, de a folyóhang ösz-
töne kikerüli, 's mondják. Sok hamua
van. Nagyon hamnas.
Halott-u. Nagy halott-u ház.
Ház-u. Csendes házu nemzetség.
Hegy-ü. Magas hegyü vármegye.
Hegy-ü. Éles hegyü kés.
Helyzet-ü. Szerencsés helyzetü.
Him-ü, Élénk himü nyakbavaló.
Hi-u,
Hír-ü. Jó hirü, gonosz hirü ember.
Hugy-u. Veres hugyu beteg.
Hullám-u. A Balaton hánykódó hullámu.
Hur-u. Négy huru görög lant.
Hüvely-ü

He-ü, her-ü.
Hö-ü.

Hó-u, havu. Sok havu tél.
Horty-u. Ijesztő hortyuval
nem lehet aludni.
Hosz-u.

Idom-u. Szép idomu termet.
Idő-ü, ideü.
If-u, áll az 1531 beli tihanyi codexben.
's a' mai ifjú-ba j beiratás. Ifu
= iv-u.

Iga-u, igá-u.
Ige-ü, igéü. Sirástol vett igeü beszéd.
Ige-ü. Tiz igeü fonalkereres.
Ihlet-ü. Láng ihletü Költér.
Ij-u. Találó iju ijász volt a' régi Jász.
Ikra-u. Kövér ikrau viza, csík.
In-u. Izmos inu kölök.
Inda-u. Vékony gyenge indau növény.
Ing-ü. Zsirba mártott ingü betyár.

ölu

Iny-ü. Hamar vérző inyü fogad.
Ir-u. Nevezetes iru kövesög.
Isten-ü, Faragványos/istenü.
Iv-ü.
Iz-ü. Tudja/ miféle izü.
Izék-ü: Mindenféle izéru suttom.
Járó-u. Velem egy járó-u,
Játék-u. Gyerek játéku ember.
Ját-u.
Jav-ú.
Juh-u. Sok juh-u gazda, Ju = Jó, Juhok = jöhok.
Juhász-u. Becsületes juhászu nyaj.
Jövedelem-ü, jövedelmü. Roppant jö-
vedelmü, kanem . . . .

Jány-u

Kakas-u.
Kalán-u.
Kalauz-u,
Kampó-u.
Kapás-u. Husz kapásu szőlő.
Karima-u
Kacsány-u, kocsány-u.
Káva-u. Erős kávau kut.
Kedv-ü. Jó kedvü. Hajdan: kedő-ü.
Kegy-ü
Kelencz-ü. Husz kelenczü méhház. Ke-
lenez = alvcar, alvcarium. Gyergyóba
Gjörgényből utazásban a kelenez
kövön kell általmenned.
Kelet-ü. Rosz keletü, milyen é' könyö
lehet, mivel szóbabirkálú, De, hátha!-
hiszen magyarnyelv ere körül jár.
Kém-ü. Jól fizetett kémü sereg.
Kendő-ü.
Kép-ü. Ollyajom képü vakbuzgó.
Kerek-ü. Tiz kerekü malom.
Kör-ü.
Köröm-ü, körmü. Ragadó körmü.

Kalapács-u. Ugló pápista tornya bányász kalapácsu.

Kecse-ü. Szép kecseü. Gyön-
gyösinél van: Veres skár-
lát kecsét függesztett
vállára.

Készlet-ü. Kit rosznra készlet
ter, rosz készletü ember.

Küllő-ü,
Konez-u,

Láb-u,
Láng-u,
Lap-u.
Lapu-u. Tulajdonképen lapú-u.
Lélek-ü, lelkü.
Lejtő-ü
Level-ü
Locs-u.
Lov-u. Szürke lovu dalia. Nem lóu.
Lóggó-u.
Lud-u.
Lug-u.
Lük-ü. Elnyuló lökü föld. Lök = tér,
sickság, lapály.

Mag-u, Szemmeretztő magu szikla
azaz mag-as-ságu.
Magv-u.
Magyar-u. Tiszta igaz magyaru táj.
Mál-u. Róka málu bélés.
Mályva-u.
Marok-u, mark-u. Tizenhat markuló.
Meder-ü, medrü.
Medve-ü.
Méh-ü.
Mel-ü mely-ü
Mente-ü.
Mérő-ü
Méreg-ü, mérgü
Mész-ü
Mez-ü
Mostoha-u.
Mutyó-u.

Mür-ü. Csinos mürü. Nem müü.

Nap-u.
Nász-u.
Nép-ü.
Né-ü. Veszekedő neü.
Nyá-u. Nyáj-u. I, itt csak oly odavagadás,
milyen e-hez éj.
Nyelv-ü. Tulajdonképen nyelvő-ü.
Nyest-ü.
Nyirok-u, nyirk-u.
Nyomor-ú. Sok nyomor-ú ember,
Nyü-ü, nyüv-ü.

Ok-u. Mély s rejtett ok-u dolog.
Ollau, kis és nagy ollau varrone. Ollú-u. Négy ollúu kocska.
Ólom-u. ólmu
Oltalom, oltalm-u.
Or-u.
Orcza-u
Óra-u.
Ocs-u, ocsu-u. Egyik sem, hanem ocsó-u.
Ostor-u.
Ősz-ü, meleg őszü esztendő.
öszveleg-ü. Ezerféle öszvelegü.
ökör-ü, ökr-ü
Öv-ü, arany övü legény. Nem ö-ü,
mint a Büky Mihály ungvári közt 1565.
öv, gat ö. L. Rm. nyelveml.

Pagony-u
Páhó-u. Téres páhóu gazda, mely-
ben temérdek gabonát tart.
Pajk-u. Cocles pajkos pajku gye-
rek

U és Ü benüragok.

gyöl.	Két szótagnak , név, mellék millyenséggé
agy	ágy-u, agy-ból, mint agy-á van.
bárgy	bárgy-u, bárd
gyap,	gyap-j-u.
gyep-	gyep-ü.
köp	köp-ü
od,	odu,
tet,	tet-ü,
iv,	iv-u, ifu, if-j-ü. megforditva fi. és vi, a ki vi, az fi, derék fi.
lap,	lap-u.
szár = szar	szar-u. U ~~lett~~ V, szar vas
dar-	dar-u — dar vas.
ter	ter-ü Gitban ü teher.
bür	bür-ü, bür-ök.
büt	büt-ü, büty-kös.
ür,	ür-ü, kinek üre van, mert kimetszették tökét.
öl,	öl-ü, Erdélyb így az ölv.
szap,	szap-u.
der-	der-ü
bor-	bor-u, kellene beru.
sat.	sat-u, [illegible] sajtó.
ind, ing,	ind-u.

Hetu mogor
t és m közé hogy
— vocalis menjen

Süs	süs-ü		
tüt	tüt-ü.		
vál	vál-u.		
gyüsz -	gyüsz-ü,	dékü,	tüzü.
gyür	gyür-ü,	gyürü,	d és gy között, d és t
		között,	türü, a mi
			ujra türendő.
ár-	ár-u,	minek ára van.	

6

Kedvem szerü.

fenyőfáu
Macskamézü.
fatoku. majómarczu.
fatalpu
~~[illegible]~~.   pejszinü pelz.
~~Zöldmezü~~.
szilágyu.
~~fet~~ Vérfoltu.
vármegyeü.
gazdasszonyu.
Hajszinü
Idomszerü
Indoku.
Izgágau.
Kárabelü.
Kantyudu.
Késheggyü.
Kardlapu
Karpereczü gömb.
nepszerü
észszerü. özönvizü.
viliz ej át ner víz.
okszerü.
nyulszáju Elölutal.
förendü.
Alsorsu.

vérpuvételü
sármálu , na sármány
sasoru.

~~[illegible]~~
önkényü
ellenfélü
ellenlábu,
együgyü.
Negyszegü.

Igenevző multja

foggyott ügyü
Fonthaju
Szegett szárü
törtszámu
törött ivü
Verthatu.
Furtagyu.
~~fot~~ nyiltszjü.
nyiltszivü
sápadtszinü.
Kételkü.
háromrétü

Igy
Láthatáru.

~~Nemi~~

2
Milyenző és név
félkedvü . jóféleü.
félkörü
Nagyszemü
alfelü
Fejérnépü
gaz népü fatu.
Görbehátu
Görbelábu.
Sebeszü.
Hamarszü.
hidegvérü.

és név
büdöskénü.
kiskoru.
Szürmaku
Némi nemü
Ószerü
Ószerszámu
sima száju
sokképü   sokszavu.
soklábu.
soklevelü.
Lugosu.
Szakadelmeü.

Sz Miklósról

Liszkova 1 1/4
Rőcze 1 1/2
Besztercze 2

pillantyu Sándornál flinderl
Lepentyü = szölnyafark, ..farkú.
Merettyü Sándornál

águbogu. kétzimü epesain. Parittya.

6

Tyu, tyü mai vag. Tulajdonképp billentő
Süvöltyü Sándornál. Karmentő
Billentyü Van: Kalantyu, L. Sándornál, Pergető. s kettős tag,
Karmantyu, Tarattyu, ezek pendítés
Keszttyü Dörgettyü Pattantyu. Lötö = lotyó.
Sikoltyu. csikoltyu Teperttyü Sin ebből milesm
Töpörtyü
Pergettyü, pörgettyü Fergettyü = fergetyü. palóc ma is
forgattyu
vető helyett vetyü
Dörgettyü Csörgettyü, korgattyu. mond.
Sarkantyu, sarkaltyu.
Csengettyü Berettyó
Nyirettyü
Csappantyu = csappantó; egy egérfogó. madárfogó.
Lett ezek után: mertyü áll ~~ttor~~
Lehet új ~~volt~~ Budapesti Hiradó 1845
Lábtyu, Lobbantyu, beli octob. 16. a 253
Melltyü Zörgettyü. lapon. mérő helyett
Szivattyu Berzettyü. de ez jó, mert mér
Reppentyü Csattantyu. tő nincs. Merítő
Szellentyü. Lobbantyu után lehetne merittyü
Lebbentyü. Mozantyu
Szellentyü

tó, tő, gat a személynél maradhatott
volna az elsőnél, † tyu, tyü pedig vitte † vagy legalább azt
által egyenesen első(?)re s így személy s itt volna.
és szer között különbség volt.

Ma Tulajdonképen kellene s hajdanban
Adu, odu Buhu vagy is volt ödö,
Lapu lap-ó. buh-ó,
Kapu kap-ó. Betü bet-ő
Daru dar-ó.
melynek hangja dar, dar.
Szarufa szár-ó, mert szár-az
Eskü esk-ő. hosszú hosszin
Könyü köny-ő hosszó.
Terü terő.
Szérü szürü Béri cod. szer-ő
Hamu. ham-ó.
ölü ölő

Ó és Ő

Névzők.

Csak szómag után, mel
Melyek° döle betűkkel nyomvák, azok ér-
telme hiányos, mert elmíültek. De azok
is mint azután névzőkül. vehetők, mivel
hozzájok hasonló ige nincs.

Lek-ő. Bécsi index.

Szecs-ő
Keggyő, kéjő, forgó, majahúzó

Volt, Ige | Van ma is

dombor
Ige volt mogyor-ó. | sodor

~~sodor~~
gyapör.

Ige ma is sanyar-ó, mert van kanyarí.
példa kanyar. | seper, kever

Ige volt eszter-ő

gyap-ó és gyap-oni ige volt, mutatja
Virginia codex Sz ferencz életéb 101 lapon:
mind ezeknek megtartására az ő elméje
meg giáponek = gyaponék, lábától
bőrnyát levete: azaz elspánta magát,
tehát megsűrüdött keményedett.
gömbörő után lett gömbölyű
Ugyan azon codex 103 lapj: az hóba göm-
görgete két gömbör-öt.

bu. sz.. U vag fönénél. 12

rk. Pajk-os, pajk után van.
Palota-u, zeppant palotán ur.
Pap-u, Három papne szentegyház.
Párna-u.
Pászta-u, két széles pásztau mun.
kások. Pászta = darab, szakadék.
Pásztásan tehat = szakatzon:
ként.
Pénz-ü.
Perzs-ü. fájós perzs-ü kezem van.
Pers után pers-en, pers-en-és.
Pest-ü, két pestü terem. Pest
vagy tesp = fütő, kályha,
Pete-ü. kis pete ü, = golyóu, tök-ü.
Petty-ü, sok-szín petty-ü ruha.
Pécze-ü. kitüzött péczeü domb.
Pimpón. Barkás, már kihajtott
pimpó-u rekettye ág, füzág.
Pip-ü. szemsértő pipü ruha.
Pip után van pip-acs, pip-erc.
s pipacsról vive, pipere ve.
res kiáltó szinü dísz, ékszer.
Pir-u. Gyengéd piru arcz. „Ne,
milyen pir van az égen" mond
ják Bobán Kemenes alatt. Ön.
nan vettem át a „Kenyéremezei
Diadalosok" ba.
Pólau.
Poh-u. Jélmázsás pohu guardian.
Ponty-u.
Pondró-u.
Purhau. Szétmenő purhau kápoztа.
Purha = porha, porhanyó, putridus.
Raneidus, rancor.

Ragy-u. Fényes ragyu csillag. Ragy után van: ragy-og.

Rács-u. Jüzvasszőből font ráesu tajtartó.

Redő-ü. Egyarányos redőü ing.

Red-ü, redv-ü.

Regeü. Száz regeü öreg, ki száz regét is tud.

Rém-ü. Szemgatos rémü eset.

Repet-ü, reptü. Sebes repülü. Rep után van rep-ül, rep-et, rep-és.

Rez-ü. Hamar rezü üvegfonal. Ed. dig: rez-egésü. Rez után van: rez-eg.

Rez-ü. Tartós rez-ü csap, mi tömör rez-ből réz-ből van.

Rojt-u.

Rop-u. Visító rop-u csizma, mely rop-og.

Rög-ü. Kemény rög-ü fagy.

Rük-ü. Ragadó rük-ü birka.

Sarok-u, sark-u. Magas sarku czipőt ma már nem hordanak.

Sátor-u. Lyukadt sátoru czigány.

Seg-ü, kerek seg-ü ..... Nem segg. Mutatja: Segesvár, seg-ít, seg-ed-el-em.

Seb-ü

Siker-ü, sücker-ü.

Sor-u.

Sors-u.

Sürcg-ü

Sza-u, száj-u.

bu. sz. U vag fönénél. 12

Szak-u.

Szalu-u. Asztalos jó szalut legyen.
hogy tisztan szaluljon, = gyaluljon.

Szám-u. Hányad szám ?

9

bu, szu, U rag főnévnél. ü, e, i;

bábu Erdélyb. boru. terü

fal-u, daru, batu, (batus zsidó) derü

kátyu kátyol helyett.

lábtyu, saru, Károlyi Mózes IIº könyve IIIª rész 5º vers: Old le a te saruidat a te lábaidról.

E csak a, o, u, hoz járul.

od-u, ~~gyalu~~.

után ú bukru,

fagy-u. Mert fagy-ból jő kettőzve mint ó i fagygyu csak úgy

kap-u,

ham-u. hom-ból miből hom-ok, hom-is.

szar-u,

fatyu, ú fattyu, mert fajtyu-ból jő Károlyinál Mózes IId könyve XVII rész 3d vers-

szomju. ben: hogy megölnél engemet ~~az szomjúság~~ gyermekeimet és barmaimat szomju-val.

Millyenes szónál

bárgyu, vizü

Daszu izü

falu négy falu ház. hely, ~~roth~~ sor falkal. büzü

hová ~~falak~~ rakvat.

házu

nyomoru,

szomoru,

bomboru.

Itt nincs új nyereség keresheté.

Sar-ból sark, mint far-ból fark, ~~nyak-ból~~ ~~nyakk-a~~.

Érdekes 1

V után A, E. Együtt: Va, Ve.

26

V után A, E. együtt: Va, Ve

4-r. 11 lev.

Bárra,

Érdekes 1

V után A, E. Együtt: Va, Ve.

Észrevételek.

1. Az, ez, ív, öv, ör, üv szómagesira mind körben forgást s an. nak képletes értelmét teszi.

2. Mind ő, ő igenévző alakú s ered. vést magában foglalóból vált ki a, e névzőül.

3. V eltetjük, vagy cseréje van h és j között.

4. Sor olyat sorba kell itt kiírni, a végzettel, melynek ma már nincs értelme, de ideveendő a) mert az igenévző alak megvan, abból amazé és eléderül. b) Ezeket újra el lehetne fogadni. Ugy itt alához vár.

5. Sava

Névző.	Igenévző alak.	Szómagesira
Áv-a,	áv-ó	av.
Bár-a,	bár-ó,	bár.

Áv-a, Kelet Indiában a hol most Birma ország van, hajdan ott Ava tartomány állott. Nem az Ava-r föld volt e, ugymint Avar magyar nép faj jött e onnan. Av gyökből van Avar, a havason elforgó, av-ult fü. Áv-at = körbe vesz.

Idegen.

Bár gyöz után bár-ul, bár-ozkodik
a Székely, v, b, és m cseréivel pedig
a Magyarországi bám-ul. Báva
tehát lehet = báruló, bámuló.

csav, csa.
Csáv-a, csáv-ó, csák-ó
Csab-a,
Csav, után van csav-ar, a csává-
van csav-arniak, forgatnak
Csav után csáb. Csa ~~kicsinyítő~~ forgató rag.

Dráva.

fav. fa.
fav-ó,
Fav-a
v és k cseréivel fak-ó, minek színe
elforgott. (Fa egyébiránt av után van
fordítva) Fébó, ormánságon = te-
keres?
Fa, faluknál: Asszonyfa,

gav = ga.
Gáva, gav-ó
Gavasdia falu, nyuzga,
Ga, forgató rag,

jáv, jov.
Gyáv-a, gyav-ó,
Joó után jav, ez után jav-ul, s
Joó, jav után úgy lön gyáva
felettel is jó, miként jóni, gyóni
gyónni után még fennvan gyó;
vónni, a hogy Székesfejérvári szép
Jánytol hallottam.
Gyám, gyap, gyak,

hav, ha.
Háva, hav-ó,
Hav, hava után van hav-as,
kinek esze forog.

Java, jáv-ó, jav, jó.
Java szigete malaj lakosokkal, Keleti India ban.

kav.
Káva, kav-ó,
Kav után kav-ar, kavarék, a
ki körben forgat, mi összeforgatás,
Kut Káva, Kut körül van fordítva,
Káva, falu Pest vmegyéb. Kada víz kikávál ta hely, Szegeden.

Láva.

jav-ó jár
Jáva,
Kisjava, ~~falu~~ Nagy Jáva, népes puszta Tolnáb.

Apa. paripa.

Pava, pav-ó pavó, pav. pa.
Helység.
Máva máv-ó, l nélkül mondatik dunántul.
Málva, mályva,
Szava, szavó, szaó, szav, sza.
Sza, hajdan, a mi szav után ma száj, ki forgati. értelmét. Idegenek e?
Sza, izgatja itt adjatza, hallja tza,
Hozzád akarod fordítani azzal a figyelmet. Láva, Páva, Káva
Tava, ? tavó, tao, tav, ta, Ta rag, kapta, napon-ta, adta, irta.
Tav után van. Táb falu.
Vava, vav-ó, vao, vav, va, rag: karva, árva, nyomva.
vav = bab, vá, Lehel uj.
Báva, báv-ó, ki oktalanul bávoz,
bámúz kodik.
Máva, máv-ó, ki egyre mávog, nyao, nyáv, nya, mi hat a mau természeti hangtól is lehet. De forgatja is
Nyáva nyav-ó, ~~nagyon nyavalyás~~. Nya = terjedés a mávogó szájat. S a máka (mál ha) úgy-e forgatható.
nyav után nyaj. ~~nyál~~ ~~nyafogó~~
~~abban nyavalyog~~ nyál = gyarlot.
Kocsonya.
Táva, táv-ó, messzehely. Telegraph?
Náva, návó, nao, nav, na. pózna
Náva, Szabolcsinál navis biremis.
Éva sorban.
Záva,
Zsává = farzsába, forgyó
Éva, ? év-ő, = elterjedő.
Cséva, Cséfa lezzen falu.
Déva, dév-ó. Mi igen dév-ik, dív-ik.
kellemes hely. Dévá-nkozni Győr vm.
= igen dévaj-on, mulatni. Dévaj van
dévai ige után. Déva Ványa megyeváros
Hevesben, bizonyosan nem a Hunyad megyei
Dévától vette nevét, melyet római divus-ból hoz Hugó.
Déva ványa = hol dé voltak s ványoltak.
Géva,
Héva, megint Éva neve, Héja.
Léva. rév-o, reo, rév.
Réva,
Reo oroszlán
Néva, nev-o neo ne, nev. néka.
N új, ki cserélt, fordul ki innen
Téva, tevó, teo, tev, te.
Tehány
Véva = vika. ~~új tekat~~.
Héva, hevó, úgy is van régiségben hev, hevn, hev, heb-egő.
Kéva, kévó Kev = kín gyökből kév-án,
kíván, sev. innen seb.
Séva sevó, seo, sevo sevő =, sivó rivó
Téva tev-ó, kinézetre itt ott jár, tévedez
Zerstreut. tévázni,

Tarama falu.

Eve sorban. forgás értelmével.

V kihagyásával Összehúzva

~~Géve~~ hébe.

Cséve, csév-ő. cse-ő, csë,
Erdélyben csö, Vas vmegyében a régi
cséve. gevö, geö, gë, vör
Géve,

Geve után gebe.

gëge

Gyéve, gyév-ő. gyeö, gyë.
Gyö falu, a tiszta magyar Csongrádban.
Im itt Algyö, felgyö ott népes puszta.
fordul ki értelme. De mit jelent
gyéve? Gyévér eb, vadász kutyafaj,
ugy mondom, olyan, mely nagyon dév-ő,
ébren, víg, élénk, fürge. Gy, g cseréi d-vel.
De cseréje van h-val is, mert héve.
És hát der Szabónál gyeveder is.

Héve, hev-ő, heö. hë.
Héve, lön b. cseréjével hébe melyet hébe
korba értet meg. Heö keresztur, falu Borsodb.

Kéve, kev-ő. keö, kë; kev, keh.
Kéve, a mi forgatható, hányható. Kev-el
ige után lön kev-él, kev-ély, ki magát hányja veti. Kö, dobható, forgatható.
Keöm falu Baranya vmegyéb.

Teve, tev-ő, teö tev teh, te.
A magyar teve, török szájban dewe. S
mivel a magyarban tevő értelme tiszta,
helyes lehet azon következtetés, hogy azt
előbb nevezé el a magyar, ugy, ki hát
annak Ázsiában hajdanta hasznát vette
s tevézett és lovazott. Török vevé
a magyartól.

Teö pedig azt fejti meg, miért írá
régibben a magyar teö-b, mi ma: töb.
Teöb annyi mint tevöb. forgób.

Fehen.

Teve után van tevel ige, mely ~~forgásból~~ ki-
nyugott, de él Tevel falu nevében Tolnában s Nagy
tevel Ádásztevel falukaiban, Veszprém vm. melyek
közül csak Ádásztevel magyar lakosu, mert a más
kettőbe, bolondul németeket hoztak uraik, holott Palóczczal
is czélt értek volna.

És tő, mi. Varótő, mit forgat a varó
né, fartő, a mi farban forog, fatő
(tövé) mit kiforgatni lehet, miről a
neveledő fa eléforog. Tek, Nektek.
Tev után teg, tek = forgás. Tek-e. = teve.

Uj lehet, annál inkább, mivel
igenévzője, s gyöke értett. ö. e, ev, ej.
Éve, evő, eö,
Im itt az oka, miért irák még ez előtt
fél évszázzal majd átaljánosan ö helyett
eö, sőt irja ma is némely „eö felsége."
Ez, eö tehát reáfordítást jelent.
Én, te után háramlik elé, fordul
sorba: eö. 1562ᵏ irá Zay ferencz: meg ewk Ew felsége szolgálatjában vagynak = ők ö fels. l. Nyelveml. II. 174 l.
Éve pedig itt nem evés eszméje, Zrini Ilona irá 1568ᵏ
mert az: esze, miként ivó = isza, theorwyn twdo = törvénytudó. 202 lap.
~~kés~~ bornemivó,
mint bornemisza, = hanem külön
nem is karmad éve,
magára névző lenne, s jelentene:
fordulatot, arra „czélzást. Hozzá é-
szül itt, megvont Ö-t. Öv-ö után van Ö, öv.
Béve, bév-ö, beö, bö.
Beöthy czáránkin ezen beö = bévő
szerint irja magát.
Beö Sárkány, falu Sopron vmegyében
a Rábaközban ezért iratik így, ám-
bár értelme a mai: bö.
Bévö után van bévül ige mi
ként Vasban ejtik. Másutt böv-ül.
S bévül nyomán lett v és l cseré-
vel: belül, bel-öl.

Féve, fev-ö, feö, fö.
Nem főzés eszméje, hanem fe-é, fej-é,
Fev után van v és l cserével, fel; fej.
Itt is látjuk fö helyett elöb feö
irása okát.
Fev forgást jelentvén, fe, feö, fö is forog.

Fer után van fer-ény = fövény.
s ebből k cserével fék, úgy, miként
csér után fék, mi hasonlóan forog,
midőn lóra forgatják.
Jéve, lehetne Haeuptling. Job hangza-
ik fönök-nél. jevö jeö, jö.
Ieve,+
Néve, nevö, neö, new ne, nö.
Ne, a Guary codexban anne, menne.

+ V és B, D cserével
Ied falu Marosszék.
Ied-er, falu Kolos vm.
D és G-vel.
Ieg-enye, falu Kolos vm.
És fa neve.

Véve, vevő veő, vő.

Iva sorban

egy sincs, mely eszme-nivül fenforogna,
azért csak mindjárt minél felkötve.
tőt sorozom azokat ide, V után b, g,
k által cserélt és lett szavakkal.

Iva, ivó, ió. iv.
Nem ital = ivás értelmében. Hanem
iv-ad, ivad-ék-ében.
Iva, lehet első fokul, melyhez ivad-ék
második lenne.
Összetett szóul találjuk: ragyivanál.
Ragyiva, Kamenez alatt s Pápa vidékén
= hitvány, alávaló, rozant, rozoga, te.
hát rag-nak, rogyó-nak iva, ivadéka.
V cserélvén B-vel:
Galiba, gal, galy ivája, terjedéke,
ivadéka.
Kaliba, oly iva holmi mely galyból
van össze kalva.
Kasz-iba, horgas lábu ember, kinek kasz-
ul ivakodott ki térde. Székelyes.
V és K cserével
Karika, kar = ker, kör iva, a mi
kerbe iv-ult, ivad-ott.

Ikafalva, Háromszéken. Azaz iva = ivó, származatú.

Biva, biv-ó, bi-ó, bi, biv.
Biva v elnyeltével Bia, falu Pilis vmegyében.
Biva-l, biv-al ige s a bével-ő, tejjel bővülő terjedő sok tejet forgató bival nevzője.

V és B cserével

Biba bű, magyar mezőváros a Répcze mellett Sopron vmegyében. Bű ott beő= bëü, bü. Biba elmagyarva csak: Bű.

V és K cserével

Bika, mely ív-ik, bív-ik, terjeszk, forog.
Bik fa.

B és D csere után

Bid, honnan a dunántúli Guary codexben, bid-cs.

Cziva, cziv-ó, czió, cziv.
Csiva, csiv-ó czió, csiv.

V és B cserével

Csiba, czirádnév.
Cziba ne! kiált a kutyára marosszéki ember, mi annyit tesz, forogj; ki veled.

B és D cserével

Csida, forgatható szúró élesfegyver.
Félre ez elöl d-vel.

V és K csere után

Csik, mi iveg forog inkább ennél a ka:
pozsába valónál.
Czik pedig aprózott íz. Egy czik alma, melyet abból kiforgatsz, midőn kiszeleled.

Diva, divó, dió, di, div.
Diva, v nélkül Ormánságon dia, mi ~~[illegible]~~ban Divó, Erdélyben dió.

dév-ol.

Dival, ige után lett dívaj, dévaj.

Diva, lehet csak kis divat, eredő terjedéje, divat már az mely divásban forog.

V és K cserével

Dik-is, azon kerítővas, melynek élével a talpszélt, sarkot a székely csizmadia díva szeli le.

Fiva, fiv-ó, fió, fiu, fi, iv.

Fika innen = divásában lévő fiva, fiu.

Hiva, hiv-ó, hió, hiu, hi.
Nem hivás értelmével, mert az
Khivás, kiván jellemzettel. Itt, hijány
értelem van. Lám hiva = hija.

Hiba, innen. Leschka szerént a tót chiba, s illyr hiba, után. S tehát tót és illyr látás előtt a magyarban hiba sem lett volna. Pedig ebben minden ember, egy húron pendül. Ez is találkozás, vagy volt a szláv törzsnek más szava is reá, mert ő meg magyar látása előtt sem vole hibátlan.

B és D cserével

Hid, hiv után, mely alatt: hió, hiú

Kiva, kiv-ó, kió, ki, azaz khi.
Kiva után kiván, kivánkozik,
azaz kivál kiválkozik, mert itt l cserélt n-nel, valamint kinál van kivál helyett n és v cserével. Gyökhez hívebb kévál, kénál, azaz kény-ed.
Kiva = Kéva lenne jobban Kivány s kivánalom helyett, kivánság helyére egymenészőül. Kinek szivében Kéva, Kíva for, ugy for-og, mi-

kéne

Kió, mely névvel Zemplénben van
egy népes puszta, Körtvélyeshez tartozóan
szentegyházra nézve, s ha tót
lepte is el ma, hajdani magyar
adta e nevét. És mikint forog
Kijó, kigyó. Régen ez is kejó,
kégyó.

Ki gyöknél kapjuk elé a személyjelentő
kí, khi, névmást.

Liva, livó, lió, liu, lix, li.

Liva v és b cserével
Liba, a mi lib-eg, lev-eg, elé libeg,
Lib-ucz a székely ajkon a bebicz, libucz.
Livó = fatölcsér. Marosszékben lió=
liu. Bodrogközben, lihó.
Lib-ár, ököv, mely nem hizik meg, sovány
véralkatu. Igy híja azt a székely.

v és k cserével
Lik, mikint a székely és Vas, Veszprém
vmegyei ejti. Ne csufoljad te lyuk-as.
Az meg Urva már, lett. S mindenik
jó, és egyik sem német lyuk-u, lik-u.
Liva hat ezek értelmében alkalmazható.

Miva, mivó, mió, mi, miv.

Miva v elnyeltével lön mia, miá.
Itt kerül ki a régi „keze mia”
értelme, mely = keze forgásával, tett.
van a mai mi helyett az temetési beszéd
1171 körüli másolatában: miv ösc
müköt, most v elhagytával: mi ösünket
Abban áll, a mostani miatt, helyett
mia, igy: hogy Isten ö imádsaguk mia
bocsassa ö bünét. S valamint vala,

sajád ige saja után, mely sajad
ige, saját lett; egy volt mia után
miád, mert ebből tön d és t szeri-
vel: miát, miatta, ma: miatt. A
bécsi codex 74d lapján található: mely
mineknk adatot Mojses miat, per
Moysen. azaz: Mózes eljárásával köz-
benforogtával. A tatrosi másoló 1466
ban jegyzé fel: E könyv megvégeztetett
Németi Györgynek kezе miat. U. m.
annak kezе forgatásával. 1530ban irá
Sövénységi Márta az érsekujvári codex
egyik czikke után: Ez yrásnak vége va.
gyon Sevénységi soror marta kezе myath.
T. i. Márta kezе forgott benne.
Mia, miatta, felváltva diszlik még
ma is vas meggi ajkon,
be lehellével: mihatt.
Mi és mia után van mivel, mi-
el, a ki forog.
Mi többes számnak még inkább
erősítésere és tenetési beszédbeli
mi lön Vasban, Somogyban mik.
E mi és mik, readek fordítás
ezmejét lebegtetik.
Miva lehetne hát mivelő forgás
kifejezéséhez.

2 Nyiva, nyivó, nyiv, nyiv nyi.
Nyiv-og = nyifog, nyik-og, nyik-og,
a' ki szaját forgatja.
Nyi, rag anyá-nyi, ezer-nyi,
emberenyi, töb szónál annyi,
mint akkorára forgott terjedett
már. Nyiv = nyil.
1 Niva, niv-o, niv, ni.

V és L csere után

Niv, Nil vize.

Ni, nini! figyeltetés annyi mint fordítsd arra szemedet

Piva, piv-ó, pió, piv, pi.

pika, bizonyos kiforgottság.

Picsa, piv-csa, kis ürgés forgás.

Pil-a, Katipila, ki mindenüvé beléforgatja szemét.

L és R

Pir, mi arczod elfutja, elfordul, ha szemérmes ugy.

Pió-cza, ha magyar e? Leschka összehuzottnak veszi a szláv piavka, piawicza után. De a magyar pivó, pió, lám nyilván forgást, tekeredést jelent, s ha gyoncz ugy tesz. Volna kis forgó. Egyéb magyar neve azonban: vérszipó, nadály = nádközötti.

Riva, riv-ó, rió, riv, ri.

Riva = riba, forgó tekergő kurva.

Rika, hasonló rikelödő czudri.

Rika, erdős hegység, messzire terjed s rengetegsége rikat.

Rima, sárban forgó, áradozó terjedező folyó, és ide s tova szélengő kurva.

Ri ragul van, tepri, putri, czudri szóknál, melyek leforgottságot, piszkot jelentnek.

Siva, siv-ó, sió, siv, si. Siba, falu Sárosban.

Siv, síp. minek hangja forog, terjed.

Sik-ány, elsottyadt, terjedett.

Sim-a, elsimult, lapult, terjedt. falunevek.

Sit, a Guary codexben, mi másutt siet.

Sív-ó zivó, gyerek, szájterjesztő.

Sió, Sijó, Sándornál canalis, effluvium.

Sív-ány homok mely szétforog, terjed.

Si ri, r nélkül.
Ragad: Tepsi, bek-si, forgás jelenésével.

Sziva, Sziv-o, Szio, Sziv, Szi.

Szíva Vas, Sopron, Veszprém megyei
ajkon, az erdélyi szilva. Nem kell
csúfolni, mert ősmagyar nép szájában
marada fenn s nem l kipanditásával.
Értelme igen kifejlik itt, mivel a
szíva, épen szívó, szív-os, terjedni,
sziósan terjed el. S ez bátoríthat
mivel ít, a többi iva sorban levők
értelmük szerint elhelyezé-
nek is, sére új nevével. Mennyi elrejtett, még
ki nem költ magv indul új termés-
nek! a nyelv kincse sorában.

Szipa, vén szipa.

Szívó, szigró igaz neve a hébérnek,
mely a német Heberhez vág, noha
hévér után hébér is magyar. Hévér
heu-it.

Szió, sziu, mondják Erdélyben, a mi Ma-
gyarországon szíj.

Szív forgatja minden vérét a testnek.
s terjeszti. V és D, T cserével

Szid, a ki rúd forgatja haragja za-
vaát.

Szit gyöktől szitok, melyek szidnak.

Szít, ki valakihez szív.

Tiva, tivó, tió, tiv, ti.

Tiba mfalu Gömör vm. putnoki járá-
sában.

Tipa jő elé nézőül tipászni
után. V és H cserével

Tihó = tivó falu Doboka megyéb. Egykor
Gerey Miklós a magyar nyelv lelkes párt-
fogójának lakhelye.

V ben-rag, igéknél

Ire. ben-gerincel bűv bű.

Bivok, bivsz, biv, vagy kellett lennie, mert onnan lehet biv-al, bi'al.

Divok, divsz, v. dísz, dív, div-aj, div-at.

Van: nem div-ik. ev, evesedik, [illegible]

Hivok, Evek, hivsz, evsz, hiv, vagy Erdélybe hiu.

Kivok, kivsz, kiv, nincs meg s ha megvolna is ~~Kő~~ gyököt kellene: Kévok, kévsz, kév s itt volna Kév-e, innen Kév-án, [illegible] Kiv-án.

Livok, livsz, liv vagy liu Erdélybe, lehet ez is volt. Liu = lébér.

Mivok, mivsz, miv. Nincs de itt: mív: és mív-el.

Nyivok, nyivsz, nyiv = nyüv.

Óvok, ovsz, ovtt.

~~#~~ Szivok, szivsz, sziv.

Tivok, tivsz, tiv. Nincs sem, de volt mert itt a tivornya.

Vivok, vivsz, viv,

~~#~~ Rivok, rivsz, riv, rivaj.

Lám a magyar vid-ámon vitáz.

Tih-any neve is feltünnék itt, mert valamint
Teh-ány Kassa mellett téva, tev után
kerekedik ele; úgy ahhoz nem szükség
görög z.barát nevét csipni.

V és L.

Til-ó, melyek kendert törnek, s a között
jól meg tilják azaz forgatják. Tiló igen
is til-ók, til-ó til ige voltára utal.
Til-os hát mi? Oly kikörzött fordí-
tott hely, melyket körül forgatták a hantot
ekével.

L és M cseréval

Tim, mit timsó összerakással értesz
= terjedés, forgás.
Tim-ár mit csinál. Bőrt forgat, ki-
terít, cser-ezi, forgattában.

Tiv bennetök, áll a halotti könyörgés
1171 körüli másolatában. Ma v nélkül
ti. Vala, miv, tiv, öv, s lön mik,
tik, ök. Körben fordulás értelme.

Így
Tik, Vasban, Veszprém, Sopron, Somogy
megyékben a másutti tyúk, mely ott
tyuv után lett. Mindenik ireg forog,
terjeszke tojással.

K és T

Tit, hová k és ok raggal, volt titk,
mikint Recs-k, Kocs-k, s van: tit-ok.
De titok nem lehet forgó, terjedő,
mert mindjárt nem az. De ha csak
kettőnk között forog. És egyiktől
másikra már még is terjed.

Viva, viv-ó, vió, viv, vi.
Viva, lehet vivóhely, vagy legyen: vivorna.
Vita, különben is viv után van vit,
honnan vit-ez, ki vit-áz.
Viv, vid, honnan vid-ám, kinek szíve
jól forog, s vidorságban terjedez.
Lám a magyar vid-ámon vit-áz.

An en raghoz. 1

Len rag, valami leng-ést, fityegést, kinyulást jelent, A, O, U,
... lön: **lan**. Egyéb.

27

Än, Én; Lan, Len; Talan, Telen

23 lev.

n
3, 7. vers. Ki

iglen és holtáig-
lan.

len, bécsi cod. 209 lap
földiglen letörettetett
d. 74 lap. Szo-
zalátiglan.
„
4 lap. hetzeniglen
en hetzeniglen.
ggeliglen,
hetediglen.
szerzet ideiglen.
len, amyi is min
jongyos ideig.
gyed iziglen.

An en raghoz.

Len rag, valami leng-ést, fityegést, kinyulást jelent, A, O, U, hangrendben lön: **lan**. Egyébiránt **lan** után van **lan-g**, s ez is lengés, terjedés.

S teszi ezt még Igehatározóhoz kinyulót határzóvá.
Addig-lan, Bécsi codex 1437–1441 közöttről. mend addeglan, 7. lap. És Liszti Lázló Magyar Marsa végén Szilágyi Mihályról: a sok nyomorusági mind addighlan üzé.

Egésziglen helyett van: egészlen.

Emberiglen, B. cod. 235 l. ötven ezer fogol emberiglen.
Ezeriglen, Károlyi bibl. ford. 1590. Mózes II könyve XXXIV rész, 7. vers. Ki megtartya irgalmasságát ezeriglen.
Erösségeiglen, Bécsi cod. 121. menynyek erősségeiglen.
Estveliglen, Bécsi cod. 121. És monda ennekem estveleiglen és holvaliglan.
Elégiglen elég
Esztendeiglen, száz esztendeiglen, negyven esztendeiglen bécsi cod. 17. l.
Fe[illegible]delmeiglen, Bécsi cod. 121. felmagasztalták az erősségnek fedelmeiglen. Fedelem tehát: fedel.
Földiglen, bécsi cod. 209 lap mend földiglen letörettetett.
Feliglen.
Fogytiglan (fottiglan)
Halalomiglan, B. c. 194. l.
Haláliglan Tatrosi másol. 74 lap. Szomorú ez lelkem a haláliglan.
Holtiglan
Hétzeriglen Tatr. m. 54 lap. hetzeriglen de hetven hetzeriglen.
Határiglan, Bécsi cod. 187 lap.
Holvaliglan ——— 121. l. azaz hónapiglan, hónap reggeliglen.
Hetediglen, Tatrosi másolat 63 lap: a másik és harmadik mind a hetediglen.
Ideig-len, Bécsi cod. 23 l. sok ideiglen. 133 lap. a szerzet ideiglen.
Ideiglen, annyi is mint gaz bizonyos ideig.
Jerikoiglan, Bécsi cod. 15 l. környöl Jerikoiglan
Iziglen, Károlyi bibl. ford 1590. Mózes II k. 34 rész 7. vers, Meglátogattya az atyáknac álnokságokat.. harmad negyed iziglen.

Tatrosi m. 229. és 230.
Kevesenneiglen és nem láttok engemet és ismeg kevesenneiglen és megláttok engemet.

Környeslen körül.
15[illegible]-8. Horti Juhász Péter János jelenése. Harmadik Contio. lap. III. így mind körösslien Körniül. lap. IIII. És a szonarvan. Körüslen Körniül. Körüslen körül.

Miskolci Gáspár Angliai Independentismus. Ultrajecti 1645. Az gonosz szemü Olvasóhoz: Ne siess kárhoztatásodnak menyütő követ szórni, - ~~..~~ míglen ez egy ültében jeles mustrálás meg ü- tekinted.

Kevesenneiglen, Tatrosi másolat 226 l. első hasáb: Jövök ti hozzátok kevesenneiglen. Kevesenné = modicum

Küsdedig-len, B. cod. 41 lap. nagytol fogván mind a küsdediglen, a maximo usque ad minimum.

Kosiglan Beci codex. 121. És jöve a szavas Kosiglan

Lelkemig-len, B. c. 192.

Maiglan

Mennyiglen, B. c. 183 lapj. és ha felmenendnek mennyiglen, onnat levonszom őket

Míg-len, Béci codex 19d lap: továbbá miglen kiirlattál. 13 lap. miglen jutthatik tengerre. A tatrosi másolat 109d lapján: meglen. 174. 216. 222.

Másiglan, Virginia codexb. levő Szferencz élete 104 lapj. egyik kezétől az másiglan.

Nagyiglan, Béci codex 34 lap futának a küsdedtől fogván mind annaggielan, azaz a' nagyiglan.

Napiglan, Károlyi bibl. ford. 1590. Mózes I könyve 34 része 37-8. vers. „ Mind e napiglan. Béci codex 115d lapján Danielnél: harmadszad napiglan.

Napnyugtaiglan, Béci cod. 116 lap. mend napnyugtaiglan munkálkodék.

Napkeletiglen, Beci cod. 182 lapj. és északtól fogván napkeletiglen. ab austro usque ~~occidentem~~ orientem.

Ontásaiglan, Góry codex előtt álló kiegészítésben, a kín gondolatában: magát ostorozná, vérének kiontásaiglan.

Pediglen, régen Kedeglen.

Pokliglan, Béci cod. 183 lapj. és ha leszállandnak pokliglan, onnat én kezem kihozza őket.

Pokliglan elmereitetel, Tatrosi codex. 151 lap 2
1 hasab.
Pedigleu, Telegdinél Evangeliumot magyarázan
Elseö rép. 2d kiadás 1638. Lap 478. Jö
zis pedigleu az... 479. Utolsó penigleu a mi
zeu Máté irja. 483. Amaz penigleu mond...
Azonközbe penigleu... 484. Titkon penigleu, 485.

Sokáiglan,

Siriglan

Tengeriglen. B. cod. 182 lap: tengertöl fogvan
tengeriglen.

Tetejeiglen, Bécsi cod. 132 l. és jö mend teteieiglen
Teteiglente

Tökéletig-len, B. c. 125. l. és mind a megtö.
kélletiglen megmarad usque ad consummationem.

Töveiglen, Bécsi codex 192 l. Hegyeknek utolli
töveiglen lezáltattam.

Váltig-lan

Végekiglen, Bécsi cod. 13. usque ad ~~finem~~
Végiglen, B. c. 125 ~~lap~~. Mend végiglen 172 lap.
Végeiglen, Bécsi cod. 133. E könyönek végeiglen. Virginia codexbeli Sylvester
Véreiglen Tatrosi másolat 156 lap: Egyaz ábelnek ellen 15d lapj: mind
véretöl fogvan Zachariasnak véreiglen. ez világnak végeiglen.

ölde

ideiglen: dobzódás és részegség egy
nap avagy egy kevés ideiglen meg
emészti azt az mivel sokáig meg
érnéje az ember. Telegdi M.
Advent 1 ~~nagy~~ vasárnap. préd.
13 lap. 1628ki. kiadás

Lan és len, kangrend szerént
mejine lengést, tehát bizonytalanet,
nem állandót, ' így hijányt jelent.
S lezen általa nézőből mikyenző.

Az igeggyökhez itt léb ragad ás, és,
rag, mine cselekvésé, ebből at, et
raggal leszen cselekedet raga, mely már
vagy ezmebeli képzény alakié vagy
láthati tárggyat. Ekkor ahez függed
lan vagy len, mely valójától meg
fosztja.

Ill, állhatatlan, állhatatlan, állhatatlan.

Itt a mutatványok.

Igeggyök.	Kell.	Nem.	Mert van ás, és raggal vagy lehet.	S at, et raggal van vagy lehet.
ad,	adat-lan,	adtalan	ad-ás,	ad-at,
ag,	agat-lan	agtalan	ag-ás	ag-at
Agg iratik ma, de ag-ab, ag-ás, a gyökat egy g-vel mutatja.				
ágaz	ágazatlan,	ahitalan	ágaz-ás,	ágaz-at.
ahit	ahitatlan	akartalan	ahitás	ahitat.
akar	akaratlan	akasztalan	akar-ás,	akarat,
akaszt,	akasztatlan	áldozatlan	akasztás	akasztat,
áldoz,	áldozatlan	állatlan	áldozás	áldozat
állat	állatlan		állatás	állatat
A'llat	régi ige most	áll-ít. S ab.		
böl jö:	állitatlan.		árfás,	árfat
++árt	árfat-lan,	árkoltalan	árkolás	árkolat
árkol	árkolat-lan			
	avatlan	ava		
av	a		avás,	avat.
avat	avatlan	avattalan	asz-ás,	asz-at.
asz,	aszatlan,	asztalan	azás	az-at
az	azatlan			

S már ezekből kitetszik, mikéne ragad
a lengést, hijányt mutató lan len, csak
at et ragu ezmebeli képzényt vagy
láthatú tárgyra jelentő nevhez, mely igéből

++állhat	alk	alkatlan	alkás	alkat.
áld		álhatatlan	álhatás	álhatat
		áldatlan	áldás	áldat

lett azzá! . . . .

S fordítsuk hát meg a mutatvány sorzatát, álljon elöl a névző,

Névző at, et raggal, van s lehet.	Kell hát	Nom. [illegible] lehet:	Igéje pedig
Bájolat	bájolatlan	bájoltalan	bajolás, bájolat, báj-ol.
Bántat	bántatlan	bánttalan	bántás, bántat, bánt.
Bél-et	béletlen Béltelen	béltelen	bél-és, bélet, bél.
Bitolat	bitolatlan	névhez megy. bitoltalan	bitolás bitolat bitol.
Botozat	botozatlan,	botoztalan	botolás botolat botol.
Burkolat	burkolatlan	burkoltalan	burkolás burkolat burkol.
Börözet	börözetlen,	böröztelen	börözés börözet, böröz
Büntetet,	büntetetlen	büntetetlen	büntetés büntetet büntet.

Felülkerekedett: büntetlen.

Buvat, buat,	buvatlan buatlan	bútalan	buvás, buvat, buat, bu.
Bél-és,	béletlen	béltelen	belés, bélet, bél.

Bútalan kinek búja nincs, béltelen kinek bele nincs.

Czáfolat	czáfolatlan	czáfoltalan	czáfolás, czáfolat, czáfol.
Csapat	csapat-lan	csapattalan	csapás, csapat, csap.
csenget	csengetlen	csengtelen.	csengés csenget.
Csünet, = Szünet	Csünetlen	csüntelen	csünés csünet.
Dagadt, dagat	dagatlan,	dagattalan	dag-ás, dag-at, dag.

Dag, igéül vétetvén

Divat	divatlan	divtalan	divás, divat, div.

Div-ok, divz, div, divik, igéből van divó, dió.
Két értelemre szállt. 1. divatlan, a mi nincs divatban. 2. divatlan, a Székelynél a ki nem tud eltelni étellel, amyit mohoz.

Dulat	dulatlan	dultalan	dulás, dulat, dul.
Dobat,	dobatlan	dobtalan	dobás, dobat, dob.

Dobtalan, a kinek dobja nincs.

Fáradatlan kevánság, áll Kinizsiné imádſ. 21ᵈ lapján. Anyanyelvem. II kiad.

4

Émet	émetlen	emtelen	em-es, em-et. Szabónál.
Ernyedet,	ernyedetlen,	ernyedtelen,	ernyedés, ernyedet.
Engedet,	engedetlen,	engedtelen,	engedés, engedet.
Engesztelet,	engeszteletlen,	engesztelen,	engesztelés, et.
Engesztelhetet,	engesztelhetetlen,	engesztelhettelen,	~~en~~gesztelhetés
Eset	esetlen	esettelen	esés, eset.
Értet	értetlen	értelen	
Éret	éretlen		
Evet	evetlen	évtlen	evés, evet.
Faragat,	faragatlan,	faragtalan,	faragás, at.
fejtet,	fejtetlen	fejtelen,	
fejet,	fejetlen	fejtelen	fejés, fejet
faradat	faradatlan	faradtalan	faradás, at.
falat	falatlan	falattalan	falás, falat
fedet	fedetlen		fegyés, fegyet.
fegyet	fegyetlen		ferés, et
feret	feretlen		
Ferés v nélkül, fervés v-vel.			
felelet	feleletlen	felelettelen	felelés, et
feledkezet	feledkezetlen	feledkezettelen	feledkezés, et.
félet	féletlen	félettelen	félés, félet.
feslet	fesletlen	feslettelen	feslés, et.
fenet	fenetlen	fenettelen	fenés, fenét
fenetlen a mi nincs kifenve.			
fitat	fitatlan	fitatatlan	fitás, at.
Fitatlan, a mi nincs megfitatva.			
fürkezet	fürkezetlen		fürkezés, et,
feszület	feszületlen		feszülés, et.
fodrat	fodratlan		fodrás, at

fogadat	fogadatlan	fogadtalan	fogadás, at,
foganat	foganatlan	fogantalan	foganás, at,
foggyatkozat	foggyatkozatlan	foggyatkoztalan	foggyatkozás at,
fonat	fonatlan	fontalan	fonás, at
fonyadat	fonyadatlan	fonyadttalan	fonyadás, at
fontolat	fontolatlan	fontoltalan	fontolás at
forbat	forbatlan	forbtalan	forbatás at
forgat	forgatlan	forgtalan	forgatás at

forbatoltni, b c' g Gerével annyi mint forgatolni,
forbatni = forgatni.

főzet	főzetlen	főztelen	főzés et.
fövetlen	fövetlen	fövtelen	fövés et.

Föv után fövez = főz.

fulat	fulatlan	fultalan	fulás fulat
fuladozat,	fuladozatlan,	fuladoztalan	fuladozás, at
fuvat,	fuvatlan	fuvattalan	

Szél furatlan nem indul. Fuvatlan áll fuvatlanúl helyett! Fuvatlan öszvehuzva: fútatlan

fület	fületlen	fületetlen	fülés fület

Fületlen fülü v. kemenze.

füstölet	füstöletlen	füstölttelen	füstölés füstölet
fövet,	fövetlen	fötelen	fövés, fövet.

fövés fövet ugy lehet mint óvás, óvat, s lehet igy av-ás, av-at, ev-és, ev-et, iv-és, ivet

hálálatlan, hálátlan
Virginia codex 3 helyén „hálálatlan voltam"

6

Talan, Telen ragot külön.

Kérdés? ha tal-an, tel-en e a gyök vagy tat-lan, vagy tel-en.

Minden esetre telen előbb felveendő mint e-s ősigyök. Tám csak is csek után fordult elő; mert csek-ből van csek-ély, a mi nagyhoz képest csak olyan csak, csek.

Telén volna azon hasonlítás, mi szerént tel-t = tölt, egész ~~töltve~~ valami; ha tel-én telyén állana. Tehát űrt, hiányt, fogyatékot, tesz fel. Talán pedig oly sejtelem, a mi még hasonlóan hiányt, bizonytalanságot rejt.

Tal gyök után olyanok szavaink, melyek bizonyos helyen eltérepülést jelentenek. Ilyen: tál, tal-ab, talab-or, tal-p. Tal-ál a ki, elveszettel hiányt pótol. Tal után van táj, a mi elterjed, szétmegyen. Tált ige után tált-os, a ki Istene kér, hogy hiányt fedezzen, adjon a mi nincs.

Talán, helyett tán, tám, össze van vonva.

Azon szók legalább, melyek után talan telen tétetett, megfosztatást hiányt értelmeznek.

És a talan, telen igéhez nem függede, hanem csak névhez, leginkább milyenzőhez nem nagy számmal. Lássuk:

1. Mássalhangzós végü nevzők.

Talan, telen ragnak a magyar nyelvére fordulását mutatja: Capitulum-nak nem Kapitolum-má hanem Káptalan-ná nevezése, miből deákos olaszos (ember szójátékot új penderít. A mely capitulumban capo caput nincs, az Káp-talan

Névzőhez, a hogy kell.	Nem kell.	Mert nincs névül
ablaktalan,	ablakatlan,	ablakás, at.
ág-talan	ágatlan.	ágas, ágat.
agytalan	agyatlan,	agyas, agyat.
ágy-talan	ágyatlan	ágyas ágyat.
agyag-talan	agyagatlan,	agyagás, at.
áfonyatalan	áfonyaatlan	áfonyás, at.

Áfonyátlan (hely,) csak öszverántás.

almatalan	almaatlan	almás, almat.

Almátlan is hát csak öszverántás.

ágyutalan	ágyuatlan	ágyás, ágyat

Ágyutlan, öszverántás.

aggodalomtalan,	aggodalmatlan,	aggodalmás,
áldástalan,	áldásatlan,	áldásas, at.
abraktalan,	abrakatlan,	ábrakás, at.
akadálytalan,	akadályatlan,	akadályás,
arcztalan	arczátlan	arczás, at,

Arczátlan orcz-átlan, csak öszverántás.

álomtalan,	álomatlan,	alomás, at

Álmatlan, öszveforgatás.

anyatalan	anyaatlan	anyás, anyat.

Anyátlan öszveforgatás.

apatalan,	apaatlan,	apás, apāt.
aránytalan	arányatlan,	arányás, at.

Arányatlan áll Sándornál, öszveforgatásból.

ártalan,	áratlan,	árás, árat.

Ártalan folyam, melynek nincs ár-ja.
Ártalan csizmadia, kinek nincs kezénél ár
Ártalan könyv, melyet nem vesznek mins

alkalomtalan, alkalomatlan, alkalomás, at
Alkalmatlan, öszverántás.
Akarattalan,

7

a magyart.

Ártalan, mi oly becses, melyet semmi áron nem adnál. Hajdan azonban ár ige volt, s ha úgy veszed, jól van árattlan;

ártalomtalan, ártalomatlan, ártalomás, at

Ártalmatlan, összeforgatás.

ajóktalan,

árpatalan árpaatlan árpás, at

Árpátlan összeforgatás.

ásványtalan, ásványatlan, ásványás, at.

aszonytalan, aszonyatlan. aszonyás, at.

asztaltalan, asztalatlan, asztalás, at.

átoktalan,

baráttalan, barátlan, barátás, at

barátságtalan, barátságatlan, barátságás,

bajtalan, baj-atlan, bajás, at.

bájtalan, báj-atlan

bajusz-talan, bajusz-atlan, bajuszás, at.

béltelen, bél-etlen bélés, bél-et.

Bél-telen, kinek béle nincs. De mi. vel bél ige is, az után: bél-etlen a köntös míg a szabó meg nem béli.

Épen nem bérli, az bér-el után van.

béke-telen, bekeetlen, békés, béket

Béketlen, összerántással van felkapva.

békátalan, békaatlan, békás, békat.

Békátlan (tó) összerántás

bicskatalan, bicskaatlan, bicskás, bicskat

bizodalomtalan, bizodalomatlan, bizodalmás, at

Bizodalmatlan, összerántás.

Bibi-telen bibietlen,

Bibitlen, összerántás.

bogtalan, bogatlan, bogás, bogat. De

bokortalan, bokoratlan, bokorás, at.

ha bog igéül éleztetik fel, mert az vagy volt, miként még fog, lóg, divik, akkor bogat elő áll bogás után, s bogatlan kell. És Bogát 'erdélyi helynév vagy arra mutatna, vagy bog ige után bogatok, bogatsz és bogat tételtő igére, akként a hogy fog után van fog-atok, fogatsz, fog-at. S fog után itt van fog-ás, fog-at.

Kell. Nem kell.

bortalan, boratlan, borás, borat.

Hanemha bor úgy vétetik megint igének, mikénc ma is fennvan: for (forr) akkor boratlan áll, mert borás, borat, első formául lesz, bor-ít-ás és borítat-nak.

bors-talan, borsatlan, borsás, at,

bot-talan, botatlan, botás, at.

bú-talan, buatlan, bús, t.

Butlan, öszverántás

buza-talan, buzaatlan buzás, buzat.

Buzátlan, öszverántás.

Császártalan császáratlan császárás, at

Czímtelen, czímetlen,

Czímertelen czímeretlen, czímerés, at

Czinegetelen czinegetlen czinegés,

Czinegetlen

Czombtalan czombatlan, czombás, at.

Czukortalan czukoratlan, czukrás,

Czirom talan, czirmatlan, czirmas, at.
Czirmatlan, öszverántás.

Cselédtelen

Csaptalan hordó. csapatlan, mert csap

Csapástalan csapásatlan, csapásas, at

Csecstelen csecsetlen, csecses, et.

Csécstelen

Csergetelen csergetlen

Csergétlen, öszverántás

Csin talan, csinatlan, csinás, at.

Csintalan, ki csinra csinosságra nem tart, s innen képletesen az is, ki pajkos, csinos illendőséget tulhág.

Csinytelen, csinyetlen, csinyés, et

Csinytelen, kiben semmi csíny, czinkosság, csel, nincs.

csillagtalan, csillagatlan, csillagás, et

Hanem ez csak akkor áll, ha az ég csillagai homályban létéről van szó. Mert a csilagról vett fény értelmezésére illévén csillogás,† csillogat, a fénytelen bál akkor csillogatlan. S tehát csillagtalan és csillogatlan ember is, nagy ember, észszel szívvel.

† ez után pedig lehetvén

cseltelen, cseletlen, cselés, et,

Hanem ha csel, igéül támasztatik fel, mert akkor cseletlen kell.

Uj lehet:

Csábtalan, csábatlan, csábás, at.

csendtelen, csendetlen csendés, et.

Csendetlenség ugyan, csendetlen feltrapására mutat, s itt a <u>d</u>, <u>t</u> összeütközésből jövő nehez kimondás kerülése látszik, mi a magyar fülnek kényességét érezteti. És csakugyan a szeb hang kedveért a szólamszabály feláldozható, kivételképen.

Dagály-talan, dagályatlan, dagályás, dagályat.
Derü-telen derüetlen derés deret.
Összehuzva: derütlen.
dértelen, derctlen. derés, deret.
Díjtalan díjatlan díjás, díjat.
Van ugyan divás, divat, j és v kö.
zötti gerével, de v az egyéb értelemre
vitte dobatlan. dobás dobat
Dobtalan, dolgatlan dolgás, dolgat.
dologtalan dohatlan dohás, dohat.
dohtalan
A kimondás könyebsége azonban dohat-
lan-t csinálc fel. Vagy doh ige lett vol.
na? , vélhetnék-e doh-ás, doh-at.
Doh-os helyett Vasban dohás ül.
dohánytalan dohánytalan, dohányás, at.
dörgéstelen, dörgéstelen, dörgéses, et.
domótalan, domótlan domás, at.
dunyhatalan, dunyhatlan dunyhás, at.
Dunyhátlan, összeráncsás,
durczatalan, durczatlan. durczás, durczat.

Dobás van, dobat lehet dob igén, után, de az hajítás értelmü. Dob, ennek dob dob hangjától van.

ebédtelen, ebédetlen, ebédes, ebédet.
ebtelen, ebetlen, ebes, ebet.
ecsettelen ecsetlen, ecses, ecset.
Uj. édtelen édetlen édes, édet.
édességtelen, édességetlen, édességes, et.
embertelen, emberetlen, emberes, emberet.
Nagy ellensége az embernek!
emlőtlen emlőtlen emlős
élettelen élet-es, élet
Él, kés kard szem éle. Életlen, kinek nincs élesse

éktelen, melynek nincs éke, Ékes-gyökéből hogy ék innen is látszik. Éketlen, = minek nincs ékőjé, mi hasonlóan ék lett.

Elegytelen elegyetlen elegyés, elegyet.
Tulajdonképen ez, <u>egyeletlen</u>, mert egyel ige lett összeforgatással: elegy.

enyvtelen, enyvetlen
éttelen étetlen ét-és, ét-et.
Éttelen, összehúzva étlen is.

F.

1. Mássalhangzós végü névzők után.

Fal-talan, falatlan, falás, falat.
Faltalan csür. Falatlan, fal ige után jövő falat-ot nem falt ember.

Fántalan, fanatlan, fanás, at.
fártalan, faratlan, farás, at.
fásztalan faszatlan, faszás, at.
fajtalan fajatlan fajás, at.
1. Fajtalan, kinek nincs faja.
2. Ki sok lány s asszony csipdesés mi: att elveszti erejét s nem eresztheti maga után faját.

fakadéktalan, fakadékatlan, fakadékás, at.
fájdalomtalan, fájdalmatlan, fájdalmás, at
Fájdalmatlan, összerántás.
farktalan farkatlan farkás, farkat
fátyoltalan fátyolatlan fátyolás, at.
fazoktalan fazokatlan, fazokás, at.
Fazék helyett hangrendüebb: fazok.
fetelen v. fejtelen, fejetlen, fejés, et.
Mai fej, fő, hajdanban fe. Fejet, után fejetlen = a nem fejt tehén, juh.

Hibájan áll hát Pázmánynál, s több
szótárunkban fejetlen láb, mint acc.
phalus.

fegyetlen, fegyetlen, fegy-és, et.
Gy és d cserével lön fedd, és in
nen fedd-és feddet jövén elé,
ez után van feddet-len fegy.
léven pedig a gyök, az mint ige
fegy- és fegy-et-ből is lehet,
akkor fegyetlen helyett lenne:
fegy et-len.

fejelet-len, fejeletlen, fejelés, et. fegyvertelen, fegyverellen, fegyverés, et.
fektelen féretlen fékés, féket.

feltségtelen, felesegetlen, felesegés, et.
felségtelen, felségetlen, felesegés, et.

fenéktelen fenekellen fenékés, at
Azonban Pázmánynál is már fene.
kétlen, helytelenül

fényetlen, fényetlen. fényes, et.
féregtelen, férgetlen férgés, férget.
férjtelen férjetlen
fértéktelen fértékellen fertelkéj,

Fértélk = elegendő ür, melyből a mi
kell elfér. Az Erdélyi hiradó 1847beli
január 16diknus 35 lapon áll: mellynek
számossága csak a terem fértéke kor.
látozá.

filtelen fületlen, filés,
Fil hajdani, fül mai. Fületlen hibás
mert a nem fülett szoba fületlens
fióktalan fiókatlan, fiókás.

† Pázmánynál is

fényes, lehet ige is.

a, e, i, o, u,

Kellene	Lett
fagyutalan	fagyutlan.
falkatalan	falkátlan
fatalan	fátlan
fejzetelen	fejzetlen
felhőtelen	felhőtlen
fenetelen	fenétlen
fésütelen	fésütlen
fiutalan	fiutlan
fitymatalan	fitymátlan
fecsketelen	fecskétlen
forrótalan	forrtalan.

ékkö, ékkötelen, ékketlen.

folyótalan folyótlan

~~fo~~

eskö eskü . eskötlen esketlen.

formátlan.

at, et

~~faragat-lan~~
~~fejtet-len.~~
~~[illegible],~~
~~értet-len,~~
~~feledetlen~~
~~feledkezetlen~~
~~festetlen, midőn nincs festve~~
~~fürdezetlen~~ ha nincs meg fürdezve
~~fűzületlen~~
fületlen.
~~fűtatlan, mint kifűtatva~~
~~fodorattan~~
~~fogadattan.~~
~~fogarcattan~~
~~foggatkozattan,~~
forrat-lan,
~~forgadat-lan~~
~~forgadhatat-lan,~~
~~fontolatlan~~
~~forbattan, forgattan.~~

gyarmatlan v gyarmatatlan
harmatlan.

~~fa[illegible]~~
~~fogadatlan~~
fűtadz atlan
fűtadozat
fűtatlan
fuvatlan
fületlen.
fűtöletlen
~~fűzetlen.~~
~~fűzötlen~~
füvetlen ~~füvés, füves~~
olyan mint ~~avás, avat~~
óvás, óvat

multja
tgefutan
javaittlan.
facsarttalan
feddetteleen, feddettlen.
érettelen. érettlen.
égetettlen égetetlen
feredettlen.
festettlen
~~festettlen~~, midőn ú' festett értelmü
férkezettlen
furottlan
fule
füstölttelen.

a tárgytalan tér, (és meg) tárgyatlan üres homály } Pesti hirlap 1846. janu. 9. lap 23. irodalmi értesitö.

Milyenjóhez
boldog-talan

fél, tehen kinek fele nincs.
feletlen párizsiapáinak.

Et, fel, le, al clot
eladallan
felverellen

14

Két nézű együtt
s az a második után
fatalpstalan /
fardagálytalan.
fejáltalan, alaitlan
felebarátlan
füzgezgán talan.

~~[illegible]~~
~~dulattan~~
~~dijattan?~~
~~Dagattan~~
~~dohattan~~ ?
~~Dobattan~~

~~[illegible]talan~~
~~Dögéstelen~~
~~díjtalan~~
~~dologtalan~~
~~[illegible]~~
~~Dohánytalan~~
~~Dorongtalan~~
~~Dobtalan~~

tol = épen hiz

dérselen
égetlen
dísztelen
élhetetlen.
ebtelen
élhetlen
ebédtelen
ismetlen
éttelen
értelen
érettlen
éktelen
esétlen
élettelen
évetlen
éltelen
én telen
enyvtelen
epetelen

Éztelen
értelen
epetelen
csőrtelen

fejtelen
fejetlen

rendtelen
ragyatalan
redőtelen
régitelen

rovatlan
rágatlan

hallatlanná lette.

látatlan

veret-len
~~vigyázatalan~~ vigyázatlan
vigtalan
vigalomtalan
vétetlen
vétetlen
vágatlan
vallatlan
vallástalan
vértelen

töménytelen

~~[illegible]~~

~~[illegible]talan~~
~~Császártalan~~
~~Igentelen~~
~~[illegible]talan~~
~~Igenegetelen~~

émett
évett

Milyenzőhez
Régi

Perslen. persel-en
Pereszlen pereszel-ény
arczlán arcz-ol-ány
Szomolán szomol-ány
atalán átal-ány
csalán csal-ány
Katlan, katol-an.

Uj lehe.
régi telen
Ótalan
vigtalan
Sebestelen
minütelen
hamartalan
gyorstalan

hittelen hirtelen haláltalan.
hitlen. egyetlen egyenetlen
egytelen egyetlen, emlőtelen, lehetne új.
~~embertelen~~, édtelen
~~engedet-len~~
kietlen kell kéjtelen
~~Kellemt~~ keresztyénetelen

~~csendtelen~~ csenetlen
~~csábtalan~~ ~~csettelen~~
~~csere~~ ~~csümetlen~~
~~csintatalan~~ ~~csaptalan~~
~~csúfolatlan~~
~~csapat-lan~~ ~~csapatlan~~
~~cs-cselédtelen~~ ~~csengetlen~~
~~csergetelen~~
~~csésztelen~~
~~csecstelen~~
~~csillagtalan~~

óvatlan

fogtalan ~~férfitelen~~
~~fájdalomtalan~~ ~~független~~
~~fegyvertelen~~ ~~függetelen~~.
~~függelemtelen~~ ~~fűzetlen~~
új szabálytalan. ~~fénytelen~~

szemtelen. ~~dagálytalan~~.
szertelen ~~daltalan~~
szorgalomtalan ~~dértelen~~
sebtelen ~~durcásatalan~~
szépségtelen
színtelen
szeplőtelen
számtalan
szártalan

~~ebédtelen~~
egytelen
kellemtelen
kellemetlen
kartalan
kedvtelen
könytelen, könyvtelen
istentelen
igaztalan
ittalan, mint éttelen
irtalan nincs ira
iratlan

fejetlen a mi nincs meg fejve
~~Fejtelen főtelen~~ feje nincs
~~főzetlen nincs megfőzve~~
~~főtelen, mint nincs~~ feje.

Ortalan, nincs or[illegible]
nincs orozó.
Országtalan
vártalan
örömtelen
tűtelen
tőtelen nincs töje tűje
tövetlen, mint nincs töve
tejtelen nincs teje.
teletlen mint nem telete
megtöltve

ás és névragokkal
igékből lett névzők után
adástalan
függés

ujtalan = ujatlan

ó.

tanúlatlan

a

telen

telen

lan

telen könyvelda

telen,

V

Mindeniknél bényellett.

Lán benyelni, és ajtóba i ben és ban
ezé van V elspendülésével.

Tav ~~tepe~~ ~~jelenésü~~ Ármány jelentésű [illegible]
tav-al, táv-ul, táv-ozás-nál tev-és

Tev-~~ét~~ jelentésű meg tev-ed-nél. egyképen

Lan len hiánymutatású, ta len-gés, tang-o

2ás Attributat ennélfogva tav, tev azaz itt
ta, te, megindult gyaporisága.

Gal
Elő fok hoz i lan. Adatlan, azaz aki nem ad.

Magas nagyobb fok. az etlen, ~~Bökö~~ Becs-telen. kinek
bekés~~ge~~ el tev-ed, kitől i ~~köze~~ becs el-lengett.

6. Átoktalan, kitől átok táv-ol van
kin átok nem lang-ol, nem leng.

Adózandolatrend

Novemb.

Göbör	Pest városa	2.	2.
Kedd	Esztergom —	3	3
Szerd	Székesfejérvár	4	4
Csüt	Vasárnap	...	5;
Pénte	Buda városa	6	6.
Szom	~~Segedvár~~	7	7
Vasár	~~Segedvár~~ Szeged város	8 —	8
Hétfő	~~Szeged~~	~~9~~ —	9.
Kedd	~~Csongrád~~ Esztergom	~~10~~ 11	
Szerd	~~Csongrád~~ Esztergom	12	
Csüt	Vasárnap Csongrád	13	
Pénte	~~Hódmező~~ Csongrád	... 14	
Szom	~~Hódmező~~ Szeged-vár	15	

Hiszi … ~~Csongrád~~ 14
Ked' …
Szenda Heves-vm 15:
16
Erőtér ~~Cs~~ ——
piánd —— 17.

---

hijányérzető
Lan, len, (rag.

Len a ~~fő~~ félreérthetetlen fömag. Lev a fömag. V változott
n-né midőn a szó magzatba lated.
levegő, lebegő. Len tehát
Lev, utói va lev-eg, a mint n ad
hasonlóan lev-egő mit jelent.
különbözéső. Így n-nel len valami olyan
mi elnebelgéső, csak csüggéső, hijányos, fogy-ézi

Len ~~[illegible]~~ e, ö, ü, hangrendben, p. ö. független
Lan leve lan-ná a, o, u-s hangzású
szavak után.

S' lan is ipen olyan értelmű mily len.
Hát talan, telen s a mint hazontalan,
észtelen?

Talan ki ~~ta~~talan után, Telen pedig tevlen
után.

Név az
Kell — Nem — Mert nincs

~~aggyatalan~~ ~~aggyatlan~~ aggyás at vagy sikernév
~~ágytalan~~ ~~aggyatlan aggyás ággyat~~ 18
~~álomtalan~~ ~~álmatlan álmás álmat~~
gyas
~~agyagtalan~~ ~~aggyatlan~~
~~ágtalan~~ ~~ágatlan~~ ágás ágat
ámoly talan.
~~álmatalan~~ állattlan. állatlan
almátlan
~~anyatalan~~ Hanytalan
anyátlan hányyatlan
~~apatalan~~
~~apátlan~~
~~aranytalan~~ ~~aranyatlan~~
mikem Sándornál
van
ároktalan
~~áradatt~~ áratlan
~~ártalan~~ ~~ártalomtalan~~, ártalmatlan.
~~ágyatalan~~
ásványtalan
~~átyonytalan~~
asztaltalan
bajatlan bajás baját.
~~bajtalan~~
~~bajusztalan~~
~~bántalomtalan~~ ~~bántalmatlan~~ barátság talan,
Bányatalan
Milyenzi
~~Béttoto~~ büntelen. ú bünetl
boldog talan
~~bogtalan, ú bogatlan~~,
~~bokortalan, ú borsatlan~~,
~~borstalan ú boratlan~~
~~bortalan~~
bútalan.
~~bőtelen~~
~~Bicskatalan~~ bicskátlan
~~bizodalomtalan~~, bizodalmatlan, bottalan.
búzatalan búzátlan.

büntetést, büntetlen büntetés, büntetés

Név után jő talan, telen hiányzás.

Czéltalan nem czélatlan

Egyetlen egyetlen. felül keresztezett

Pártalan, páratlan

~~Holdatlan, ha hold olyan ige mely old, fold,~~

Báró Vay Főigazgató Ő Excellencziája, vasárnap délutáni 4 óra kori ebédre kéreti Nagyságodat.

Dr. Schedel titoknok Ur a' népdallokat kéreti, mint hogy reájok a holnapi ülésben talán szüksége leszen.

A' pelsőczi régiségekből addig is három darabot elvittem.

Jegyz. 1. Az igegyök és azzal egyező nevszóknál összeütközések jőnek elé: mint ~~csaptalan~~

:

19

Igéktől

tegetlen.
Tehát volt: tegel, tegpe, teg, = forgat
S igy tegje itt teggyel ismerője mely forgatás
ismeret-len,
holdatlan tehát volt holdat. holdas hold ige
a holdatlan valami.
foldatlan, volt tán is foldat. foldas fold.

Ige gyöke után
Kell.
Ige után
gatlan
ag~~tatan~~
Nem
aggatlan
Mert ~~ditthat~~
as ragu, észlelés
nü
agás
Nincs
~~at~~ ~~siker~~
ragga
sikernei
vagy ismerni
agat

ahil

Névző at et raggal. Kell hát. Mert nincs S az ige:

21

Példák, hogy ~~t~~tat, etet közép ragok tattatása kikerülése végett összehuzással segíté a magyar fül kellemkeresése: Ilyen

hitetlen helyett hitlen, vagy hittelen.
büntetet-len — büntetlen
csapatatlan csapatlan

Égészlen.

Étlen, íflan.

Tehát helyesen kezdettem az Erdélyi Muzeumban.

lehetetlen helyett lehetlen.
halhatatlan hallhatlan.
hallhatatlan halhatlan.

De már lehetne e' a' kurtitást még
tovább is úgy írni hogy

magtalan, magtlan,
ágtalan ágtlan

ragasztalhatlan-ból legyen ragasztlan
lehetetlentől lehtlen
bűntelenből bűnlen
csettelentől csetlen. stb.

Az összeránott étlen, itlan, hitlen
igen is az finomzzák hogy igen. is
lehet minden így összehúzható ~~hosz~~.
~~Ez~~ És így lehet. csattalan, gáttalan,
háttalan, kattalan, ~~hát~~ játtalan,
pánttalan, ~~[illegible]~~ helyett. csatlan
gátlan hátlan katlan, játlan,
~~Ez~~ Tehát t végzetű 's egy szótagú nevekhez
mely talánt vesz fel. És lehet magán
hangzón ~~szóvégzetű~~, mely után talan jő
fátalan helyett fátlan
butalan — butlan.
szutalan szutlan.

mely névtől jő

tettelen
tettlen
vettelen
vettlen.

22

Számhoz.
egytelen. v. egyetlen. Együ-tlen. Vagy igeképző
Lehet
Kilenczedtelen, Tizedtelen, Harminczadatlan

voltatlan, előjő Jésüs Jánosnál Királyos
Könyvih 1626. Bárcsai = ki ő volt

Igenévzők után.

dió.
diótalan ~~dióc~~ hol ~~mi nem~~ dió v. diók. lön diótlan
emlő emlőtelen ki emlőt v. kapott. lön emlőtlen
~~ékötelen~~ éles. ~~ki egyenlő~~ a mi éppe nem
egyenlőtelen, lön egyenetlen.
egyenlő egyenlők.
Együ együ~~tl~~tlen = egyetlen, ~~nem~~ együtelen.
engyötelen. engyetelen. v. engyetlen.
fengyötlen v. fengyötelen
erőtelen erőtlen
adótalan. adótlan
epétlen — epetelen. epő = evő (forgó) után.
tető tetőtlen Tetetlen
ékötelen (ék) éktelen, ez is mutatja együ voltát.
azaz ékő, a mi ikel = kéllel hasít.

Lábatlan,
mutatja láb, ok láb
láb ige voltát
mi a tépés lábsz
mondják ma is
megvan.

fizetéstelen fizetésetlen fizetésés, et.

~~fodorintalan, fodorattlan, fodorái, fodrai, lye~~

fogtalan. kinek foga nincs. Mere fogat-
lan, fog igétül jövő fogás fogat után
annyi mint béfogatlan ember, lö.

fonáktalan fonákatlan fonákás, at.

fortélytalan

forrástalan

főttalan főtatlan

Főttalan lett főtlan.

fuláncstalan

fűztelen fűzetlen

Fűztelen hely hol nincs fűz. Fűzetlen, a
mi nincs fűzve

fűtelen, fűetlen

Fűtelen vagy fejtelen.